

การนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัยของผู้นำชมนิทรรศการ

นางสาวภัทรสิริย์ สัตร์ตันวัฒนา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PROPOSED GUIDELINES FOR DEVELOPING CONTEMPORARY ART PRESENTATION SKILLS
OF EXHIBITION DOCENTS

Miss Phattasiri Sattaratwattana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Art Education
Department of Art Music and Dance Education
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2014
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนองาน
	ศิลปะร่วมสมัยของผู้นำชมนิทรรศการ
โดย	นางสาวภัทรสิริย์ สัตร์ตันวัฒนา
สาขาวิชา	ศิลปศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำไพ ตรีณสาร

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พลประเสริฐ)
.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำไพ ตรีณสาร)
.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ วิโชค มุกดามณี)

ภัทรสิริย์ สัตร์ต้นวัฒนา : การนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัยของผู้นำ
ชมนิทรรศการ (PROPOSED GUIDELINES FOR DEVELOPING CONTEMPORARY ART
PRESENTATION SKILLS OF EXHIBITION DOCENTS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร. อำไพ ติ
รณสาร, 238 หน้า.

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพของการนำชมและความต้องการผู้นำชมนิทรรศการศิลปะใน
พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย 2) ศึกษาแนวทางการจัดการอบรมผู้นำชมนิทรรศการศิลปะในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ กลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย 1) บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่เป็นฝ่ายวิชาการ ฝ่าย
การศึกษา ฝ่ายนิทรรศการ เจ้าหน้าที่ประจำนิทรรศการ หรือภัณฑารักษ์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำ จำนวนทั้งหมด 20
คน 2) ผู้นำชมที่ผ่านการอบรมผู้นำชมนิทรรศการหรือผู้ที่มีประสบการณ์ในการนำชม จำนวนทั้งหมด 20 คน 3) ผู้
เข้าชมที่ได้รับการนำชมและไม่ได้รับการนำชมนิทรรศการ จำนวนทั้งหมด 100 คน 4) ผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการ
จำนวนทั้งหมด 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยพัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยเป็นการนำชม
โดยบุคคลากรหลายประเภท เช่น ภัณฑารักษ์ เจ้าหน้าที่ประจำนิทรรศการ ศิลปิน และอาสาสมัครนำชมนิทรรศการ
มีการริเริ่มจัดอบรมอาสาสมัครนำชมนิทรรศการ ในส่วนของการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพโดยรวมพบว่าอยู่
ในระดับมีปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ ($x = 3.69$) ได้แก่
ทัศนคติที่ดีต่อนิทรรศการที่จัดแสดง ทัศนคติที่ดีต่อการบริการด้านการศึกษา และทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมจิตอาสา
ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ ($x = 3.31$) ได้แก่ สามารถนำชมให้กับกลุ่มเด็กเล็ก กลุ่มนักเรียน
นักศึกษา และประชาชนทั่วไป และด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ ($x = 3.22$) ได้แก่ ความรู้ของนิทรรศการที่
จัดแสดง ความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ ความรู้เรื่องวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการสร้างสรรค์ ตามลำดับ และ 2) ความต้องการ
ทักษะของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยโดยรวมอยู่ในระดับมีความต้องการมากที่สุด ด้านที่มีความ
ต้องการมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ ($x = 4.53$) ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชม
ประเภทต่างๆ ($x = 4.51$) และด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ ($x = 4.44$) ได้แก่ การพูดอธิบายเรื่องยากให้เข้าใจ
ง่ายขึ้น การพูดจูงใจให้ผู้เข้าชมมีความสนใจในนิทรรศการ และการฝึกปฏิบัตินำชมทำให้ผู้นำชมมีทักษะการนำชมที่ดี
ยิ่งขึ้น ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัยของผู้นำชมนิทรรศการ ประกอบด้วย 6
ขั้นตอน ดังนี้ 1) ชั้นวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม 2) ชั้นกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม 3) ชั้น
คัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม 4) ชั้นเลือกกิจกรรมและเทคนิคการฝึกอบรม 5) ชั้นดำเนินการฝึกอบรม
และ 6) การวัดและการประเมินผลการฝึกอบรม

ภาควิชา ศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

ลายมือชื่อนิติดี .....

สาขาวิชา ศิลปศึกษา

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

ปีการศึกษา 2557

5583422727 : MAJOR ART EDUCATION

KEYWORDS: DOCENTS / ART MUSEUM / CONTEMPORARY ART

PHATTASIRI SATTARATWATTANA: PROPOSED GUIDELINES FOR DEVELOPING CONTEMPORARY ART PRESENTATION SKILLS OF EXHIBITION DOCENTS. ADVISOR: ASST. PROF. AMPAI TIRANASAR, Ph.D., 238 pp.

The objectives of this research were 1) to study the presentation skills of docents and the needs in contemporary art museum, and 2) to propose guidelines for developing for contemporary art presentation skills of docents. The participants were 20 personals in contemporary art museums, 20 docents, 100 audiences, and 35 experts in the fields in relation to art museum. Research instruments consisted of: a set of questionnaires, an in-depth interview, and observation form. The data were analyzed using frequency, percentage standard deviation, and content analysis.

The research found that: 1) At present, contemporary art museums provide exhibition guides by several types of personnel including curators, museum officers, artists and volunteers. Furthermore, volunteer docent training has been initiated by some major art museums. From the opinions of the participants, it was found that the presentation skills of docents at present were at a moderately level. The top aspect was the attitude of exhibition docents: attitude towards the exhibitions ($x= 3.69$), the educational services and volunteer activities. Secondly, presentation skills for all audience types ($x= 3.31$): children, students and adults, thirdly, knowledge of exhibition docents ($x= 3.22$) including knowledge of exhibitions, visual arts, arts materials and how to creating arts. 2) The needs of presentation skills of exhibition docents were at the highest level in all aspects, the top aspect was attitude of exhibition docents ($x= 4.53$), secondly, presentation skills suitable for various audience types ($x= 4.51$), and thirdly, presentation skills of exhibition docents of which included ($x= 4.44$) explanation skills, to encourage the visitors' interest in the exhibition and to gain presentation skills via actual practices.

Guidelines for developing contemporary art presentation skills of exhibition docents compose of: 1) to assess training needs, 2) to set the objectives of the training, 3) to select and design the training, 4) to select activities and training techniques, 5) to implement the training, and 6) to evaluate the training.

Department: Art Music and Dance Education Student's Signature .....

Field of Study: Art Education Advisor's Signature .....

Academic Year: 2014

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาจากท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำไพ ตรีณสาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งให้คำปรึกษา การแก้ไขข้อบกพร่อง การสนับสนุนและกำลังใจตลอดระยะเวลาในการทำวิจัย ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์วิโชค มุกตามณี กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัยสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและเสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ตลอดจนการตรวจสอบให้วิทยานิพนธ์นี้มีความถูกต้องสมบูรณ์และสำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.วัชรินทร์ ฐิตอดิศัย รองศาสตราจารย์สัญญา วงศ์อร่าม อาจารย์ ดร.ประพล คำจิม รองศาสตราจารย์สรรเสริญ मिलินทสูต และคุณลักขณา คุณาวิชยานนท์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ให้คำแนะนำตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ศิลปศึกษา และนิสิตศิลปศึกษารุ่นน้อง รุ่นพี่ทุกๆท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัย

ท้ายที่สุดขอขอบพระคุณสำหรับแรงผลักดันแห่งความสำเร็จ คือ ครอบครัว ที่ได้สนับสนุนในการศึกษา และเป็นพลังสำคัญให้ผู้วิจัยมีกำลังในการดำเนินงานวิจัยจนประสบผลสำเร็จได้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	1
บทที่ 1 บทนำ	7
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	7
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	10
ขอบเขตการวิจัย	11
คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
1. พิพิธภัณฑ์	13
1.1 ความหมายของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์.....	13
1.2 ประเภทของพิพิธภัณฑ์	14
1.3 พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยและหอศิลป์	15
1.4 การบริการเกี่ยวกับการศึกษาในพิพิธภัณฑ์.....	18
2. ศิลปะร่วมสมัย.....	20
2.1 ความหมายของศิลปะร่วมสมัย.....	20
2.2 เนื้อหาและรูปแบบของงานศิลปะสมัยใหม่	21
3. การนำชมพิพิธภัณฑ์	22
3.1 ผู้นำชมนิทรรศการ.....	22

3.2 มัคคุเทศก์	22
3.3 ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์	28
3.4 การนำชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะ	29
3.5 การนำชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะในประเทศไทย.....	32
3.6 การนำชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะของต่างประเทศ.....	35
3.7 เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียน	40
4. การฝึกอบรม	43
4.1 ความหมายของการฝึกอบรม	43
4.2 ประเภทของการฝึกอบรม	43
4.3 กระบวนการของการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ.....	44
4.4 วิธีการฝึกอบรม.....	46
5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	59
1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	59
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	59
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
4. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
5. การดำเนินการวิจัย.....	63
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	64
8. การนำเสนอข้อมูล.....	65
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย	67

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย..	86
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ	105
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้เข้าชมนิทรรศการ.....	124
5. ตารางสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม	142
6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์.....	144
7. วิเคราะห์ผลการสังเกตพฤติกรรมผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย	153
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	155
สรุปผลการวิจัย.....	158
อภิปรายผลการวิจัย.....	164
ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....	174
รายการอ้างอิง	177
ภาคผนวก.....	181
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	238

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	ตารางวิเคราะห์การจําหน่ายในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยในเขตกรุงเทพมหานคร	34
ตารางที่ 2	ตารางวิเคราะห์การจําหน่ายในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยของต่างประเทศ	38
ตารางที่ 3	การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของผู้ตอบสอบถามกำหนดการใช้เกณฑ์ แปลผล สภาพปัจจุบันและความต้องการโดยจัดระดับค่าเฉลี่ย ดังนี้	64
ตารางที่ 4	ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย	67
ตารางที่ 5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วม สมัย ในภาพรวมทุกด้าน	68
ตารางที่ 6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่ มี ต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในด้าน บทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ	70
ตารางที่ 7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่ มี ต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้าน หน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ	72
ตารางที่ 8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่ มี ต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในด้าน คุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ	74
ตารางที่ 9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่ มี ต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในด้าน ขั้นตอนการปฏิบัติการนำชม นิทรรศการ	76
ตารางที่ 10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ที่มี ต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในด้าน องค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ	78

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ที่มี ต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในด้าน ทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ	80
ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ที่มี ต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในด้าน ทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ.....	82
ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ที่มี ต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้าน การนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ	83
ตารางที่ 14 ค่าความถี่ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย	84
ตารางที่ 15 ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้นำชมนิทรรศการ	86
ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัย ในภาพรวมทุกด้าน.....	87
ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัย ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ	89
ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัย ในด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ.....	91
ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัย ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ	93
ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัย ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ.....	95

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑสถาน ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑสถาน ศิลปะร่วมสมัย ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ	97
ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑสถาน ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑสถาน ศิลปะร่วมสมัย ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ	99
ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑสถาน ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑสถาน ศิลปะร่วมสมัย ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ	101
ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑสถาน ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑสถาน ศิลปะร่วมสมัย ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ.....	102
ตารางที่ 25 ค่าความถี่ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑสถาน ศิลปะร่วมสมัย	103
ตารางที่ 26 ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ	105
ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสภาพ ปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑสถาน ศิลปะร่วมสมัย ใน ภาพรวมทุกด้าน	106
ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อสภาพ ปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑสถาน ศิลปะร่วมสมัย ด้านบทบาท ของผู้นำชมนิทรรศการ	108
ตารางที่ 29 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสภาพ ปัจจุบัน และความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑสถาน ศิลปะร่วมสมัย ด้านหน้าที่ของ ผู้นำชม นิทรรศการ	110
ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสภาพ ปัจจุบัน และความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑสถาน ศิลปะร่วมสมัย ด้าน คุณลักษณะของผู้นำชม นิทรรศการ	112

ตารางที่ 31 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสภาพปัจจุบัน และความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการ นำชมนิทรรศการ.....	114
ตารางที่ 32 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสภาพปัจจุบัน และความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชม นิทรรศการ.....	116
ตารางที่ 33 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสภาพปัจจุบัน และความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านทักษะของผู้นำชม นิทรรศการ.....	118
ตารางที่ 34 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสภาพปัจจุบัน และความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านทัศนคติของผู้นำชม นิทรรศการ.....	120
ตารางที่ 35 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสภาพปัจจุบัน และความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านการนำชมให้กับกลุ่ม ผู้เข้าชมประเภทต่างๆ.....	121
ตารางที่ 36 ค่าความถี่ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ.....	122
ตารางที่ 37 ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าชมนิทรรศการ.....	124
ตารางที่ 38 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัย ในภาพรวมทุกด้าน.....	125
ตารางที่ 39 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัย ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ.....	127
ตารางที่ 40 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัย ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ.....	129

ตารางที่ 41 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัย ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ	130
ตารางที่ 42 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัย ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ.....	132
ตารางที่ 43 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัย ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ	134
ตารางที่ 44 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัย ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ	136
ตารางที่ 45 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัย ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ	138
ตารางที่ 46 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัย ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ.....	139
ตารางที่ 47 ค่าความถี่ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผู้เข้าชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วม สมัย.....	140
ตารางที่ 48 ตารางสรุปค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากรใน พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ ผู้เชี่ยวชาญและผู้เข้าชมนิทรรศการที่มีต่อสภาพ ปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในภาพรวมทุก ด้าน.....	142
ตารางที่ 49 ความถี่และร้อยละของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ และผู้เชี่ยวชาญต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วม สมัย ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ.....	144

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศิลปะร่วมสมัยที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เป็นสิ่งที่ยังห่างจากความเข้าใจของคนทั่วไปภายในสังคมไทยเป็นอย่างมาก อาจเป็นเพราะสาเหตุจากผลงานศิลปะที่มีความเข้าใจได้ยาก ศิลปินผู้สร้างสรรค์มีความเป็นลักษณะเฉพาะหรือประชาชนทั่วไปขาดความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานในการชื่นชมงานศิลปะ อย่างไรก็ตามจากปัญหาต่างๆที่ทำให้คิดว่าศิลปะเป็นเรื่องที่ไกลตัวอาจเกิดจากพื้นที่ในการจัดแสดงผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ค่อนข้างมีอยู่น้อย ไม่ทั่วถึง ส่วนที่มีอยู่ในปัจจุบันก็เป็นพื้นที่ที่มีความเฉพาะกลุ่ม เป็นเพียงที่จัดแสดงงานและรองรับผู้ชมงานในแคว้นศิลปะเท่านั้น (กฤษฎา ดุษฎีวนิช, 2555) หากมองไปที่การขาดความเข้าใจในบริบทของงานศิลปะร่วมสมัยของคนในสังคมปัจจุบัน ลักษณะเหตุการณ์เช่นนี้มีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ไทยช่วงเกิดการ วาดภาพที่แสดงความถูกต้องตามหลักทัศนียภาพ (perspective) ช่วงสมัยรัชกาลที่ 4 และการเกิดขึ้นของศิลปะที่แตกต่างไปจากเดิมของไทยก็ได้มีการปรับเปลี่ยนมาจนถึงในรัชกาลที่ 6 ที่มีศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี (Corrado Feroci) เป็นผู้บุกเบิกนำศาสตร์ความรู้ทางด้านศิลปะจากฝั่งตะวันตกเข้ามาในประเทศไทย จากความเกี่ยวข้องดังกล่าวทำให้ในปัจจุบันศิลปะสมัยใหม่คงอยู่ในบริบทของสังคมไทยแต่จากเหตุการณ์ดังที่กล่าวมาข้างต้นถึงเหตุการณ์การเปลี่ยนผ่านรูปแบบศิลปะในอดีตเป็นการสะท้อนให้เห็นการเรียนรู้ที่ไม่ใช่เรื่องของศิลปะเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากความเข้าใจโลกเข้าใจในวิถีของการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในศิลปะเช่นกัน

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2545

งานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยได้ดำเนินงานโดยนักวิชาการ ศิลปินร่วมสมัย ผู้สร้างสรรค์งานศิลปะ ผู้บริหาร ประชาชนผู้สนใจและผู้ให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยตระหนักถึงภูมิปัญญาไทยที่มีอยู่ในศักยภาพคนไทยที่สามารถแสดงออกถึงความมีสุนทรียภาพอัจฉริยภาพและความเป็นเลิศด้านศิลปะร่วมสมัยที่มีการพัฒนาและรวบรวมแนวความคิดที่เป็นเนื้อหาสาระในขอบข่ายของงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย (สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม, 2547) การที่มีหน่วยงานของรัฐเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ในการสนับสนุนให้ศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทยมีความมั่นคง ทำให้ศิลปินที่ทำงานศิลปะร่วมสมัยมี พัฒนาการอย่างต่อเนื่อง การเกิดขึ้นของหอศิลปะร่วมสมัยก็เป็นจุดหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ของวงการศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทยที่เป็นรูปธรรม เช่น การเกิดพื้นที่ใหม่ในการแสดงออกทาง ศิลปะอย่างหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครเป็นหอศิลป์ที่มีความเพียบพร้อมทางด้าน กายภาพเป็นอย่างดี ทั้งเรื่องของสถานที่ตั้งอยู่ท่ามกลางใจเมือง กลางศูนย์รวม

ของความทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นห้างสรรพสินค้า สถานศึกษา มีการคมนาคมที่สะดวก ทำให้หอศิลป์วัฒนธรรมแห่ง กรุงเทพมหานคร เป็นอีกหนึ่งของความสำเร็จในแวดวงศิลปะร่วมสมัย แต่ทั้งนี้การมีอยู่ของหอศิลป์ นั้นยังไม่สามารถเป็นสิ่งชี้วัดได้ว่าประชาชนทั่วไปนั้นจะมีความเข้าใจในงานศิลปะร่วมสมัย ซึ่งความไม่ เข้าใจในงานศิลปะร่วมสมัยนี้เป็นปัญหาในระดับพื้นฐานที่ควรแก้ไข หรือเปิดโอกาสในการปูพื้นฐาน ความรู้ทางด้านศิลปะร่วมสมัยให้กับประชาชนทั่วไป เพราะความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะนั้นเป็นโครงสร้างที่สำคัญในการเรียนรู้ศิลปะ ดังนั้นการส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชน ทั่วไปโดยใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้ สามารถเกิดขึ้นได้โดยเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่าย เช่น องค์กรภาครัฐหรือเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนองค์กรทางด้านศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ ภัณฑารักษ์ ศิลปิน เจ้าหน้าที่ ฝ่ายต่างๆ ในพิพิธภัณฑ์ ควรให้ความสำคัญในเรื่องของการจัด การองค์ความรู้ การจัดการเรียนรู้ กระบวนการถ่ายทอดความรู้ การสร้างความเข้าใจและสร้างทัศนคติที่ดีในการชื่นชมผลงานศิลปะร่วมสมัยเพื่อให้ประชาชนทั่วไปมีพื้นฐานในการเรียนรู้และ ชื่นชมศิลปะร่วมสมัยได้ดียิ่งขึ้น

นิทรรศการเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ที่มีบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสารและเรื่องราวความรู้ให้กับประชาชน เป็นสื่อที่ผู้เข้าชมสามารถมองเห็นได้ด้วยตาและสามารถร่วมพิจารณาเพราะนิทรรศการเป็นสิ่งที่จัดแสดงโดยใช้ระยะเวลาพอสมควร ทำให้มีโอกาสในการเรียนรู้มากขึ้น มีโอกาสในการรับทราบข้อมูล เนื้อหา สารและวัตถุประสงค์ของนิทรรศการได้เป็นอย่างดี การจัดนิทรรศการจึงเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อพิพิธภัณฑ์เป็นอย่างยิ่ง นิทรรศการศิลปะสามารถแบ่งตามกลุ่มของผู้เข้าชมได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นนิทรรศการสำหรับเด็กอายุประมาณ 12 ปี กลุ่มที่ 2 สำหรับผู้ชมวัยหนุ่มสาว และกลุ่มที่ 3 สำหรับผู้เข้าชมที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ (กรมศิลปากร, 2553) กระบวนการที่สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความเข้าใจวิธีการหนึ่ง คือ การเรียนรู้ผ่านนิทรรศการศิลปะที่จัดขึ้น โดยมีฝ่ายการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ จัดบริการพิเศษเกี่ยวกับการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ ตัวอย่างเช่น การนำชมนิทรรศการ (Guided Tour) การส่งเจ้าหน้าที่ไปบรรยายทั้งในและนอกสถานที่ เช่น โรงเรียน องค์กรต่างๆ (Lecture Program) การจัดการนิเทศสำหรับสถาบันการศึกษา (Guided Demonstration) การสอนแบบพิเศษในพิพิธภัณฑ์ (Special Program of Education) การสอนในพิพิธภัณฑ์ (Museum Class) เป็นต้น

ในการจัดการเรียนรู้หรือการนำชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ในการให้การศึกษ (Musuem Education) ซึ่งความหมายของการศึกษาในปัจจุบันนั้นไม่ได้เป็นเพียงการศึกษาในระบบหรือนอกระบบเท่านั้น แต่เป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไป อย่างไรก็ตามศิลปะร่วมสมัยเป็นสิ่งที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการจัดการเกี่ยวกับองค์ความรู้ทางด้านศิลปะร่วมสมัย การถ่ายทอดองค์ความรู้ภายในนิทรรศการ จากผู้เชี่ยวชาญสู่ผู้นำชม และจากผู้นำชมถ่ายทอดสู่ผู้เข้าชม การให้การศึกษในพิพิธภัณฑ์คือความสัมพันธ์กันระหว่างผู้เข้าชมกับวัตถุที่จัดแสดง

ในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งแตกต่างจากการสอนโดยตรงแบบในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเป็นการแนะนำหรือเริ่มต้นด้วยการกระตุ้นให้เกิดความสนใจและเกิดแรงบันดาลใจ ผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศิลปะในพิพิธภัณฑ์มีหน้าที่สำคัญในการจัดเตรียมการบริการด้านการศึกษาให้กับผู้เข้าชมทุกช่วงวัย เพื่อสามารถใช้ประโยชน์จากพิพิธภัณฑ์และเจ้าหน้าที่ให้ได้มากที่สุด (Ambore & Paine, 1993) จากความสำคัญดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถและพัฒนาทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ หรือเจ้าหน้าที่ในพิพิธภัณฑ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ความรู้ ในพิพิธภัณฑ์ให้มีความพร้อมในองค์ความรู้ เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เข้าชมทุกช่วงวัย ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาจะต้องมีความรู้ทางด้านจิตวิทยาทางการเรียนรู้และมีประสบการณ์ในการวิเคราะห์เนื้อหาที่ซับซ้อน เป็นการทำให้เรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย มีการใช้ทักษะทางการสื่อสารความหมายที่ดี (Ambore & Paine, 1993) จากความสำคัญของผู้บริการศึกษาใน พิพิธภัณฑ์ที่มีความแตกต่างจากครูผู้สอนทำให้เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากมาตรฐานการสอนที่แตกต่างกัน และขาดการฝึกอบรมให้ความรู้ที่เพียงพอ (Walsh-Piper, 1989) จากงานวิจัยเพื่อหาวิธีการพัฒนาผู้นำชมในพิพิธภัณฑ์ให้มีความเป็นมืออาชีพในการนำชม (Grenier, 2005) พบว่าผู้นำชมที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีความรู้ มีทักษะการถ่ายทอด สามารถประยุกต์ประสบการณ์ที่มีให้เหมาะสมกับผู้เข้าชม การฝึกอบรมแบบเป็นทางการและการจัดการศึกษาที่ต่อเนื่องของพิพิธภัณฑ์ให้กับผู้นำชมนั้นเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้นำชมมีประสิทธิภาพ ซึ่งการฝึกอบรมผู้นำชมส่งผลให้ผู้นำชมมีความสามารถและมีส่วนร่วมในการจัดโปรแกรมการศึกษาให้กับผู้เข้าชมที่มีความหลากหลาย Grenier (2005) ได้กล่าวว่าไม่เพียงแต่การจัดฝึกอบรมให้กับผู้นำชมเท่าเพียงอย่างเดียว เท่านั้นที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพให้กับผู้นำชม การให้ความรู้เช่นเดียวกับการศึกษาในระบบแก่ผู้นำชม ผู้เข้าชม หรือผู้เรียนรู้ทั่วไปนั้นเป็นการปูพื้นฐานความเข้าใจและยังทำให้ชัดเจนเข้าถึงองค์ความรู้ที่แท้จริงเช่นเดียวกับที่พิพิธภัณฑ์ที่โฮโลคอสต์ (United State Holocaust Memorial Museum) และพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่บอสตัน (Museum of Fine Art, Boston) มีการฝึกอบรมที่ครบถ้วนและประสบความสำเร็จในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้นำชม

การจัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการศิลปะในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย จัดอบรมที่หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (Bangkok Art and Culture Center) เป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ทุกสาขาอาชีพที่มีจิตอาสา มีใจรักงานศิลปะได้มีส่วนร่วม เข้าร่วมการฝึกอบรมเป็นอาสาสมัครนำชมนิทรรศการในนิทรรศการหลักของพิพิธภัณฑ์ โดยจัดให้มีการฝึกอบรมอาสาสมัครเพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานนำชมนิทรรศการ เนื้อหาในการอบรมได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของหอศิลป์วัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร งานจิตอาสากับการพัฒนาตนเอง ประวัติศาสตร์ศิลปะ งานศิลปะร่วมสมัย งานศิลปะประเภทต่างๆ เทคนิคศิลปะ เทคนิคการนำชมความรู้ในนิทรรศการที่จัดขึ้นและขอบเขตงานอาสาสมัครนำชมนิทรรศการ (หอศิลป์วัฒนธรรมแห่ง

กรุงเทพมหานคร, 2555) การฝึกอบรมดังกล่าวจัดขึ้นโดยความร่วมมือของฝ่ายการศึกษาและฝ่ายนิทรรศการของทางหอศิลป์ จัดการอบรมอาสาสมัครนำชมทุก 3 เดือน หรือตามกำหนดการของนิทรรศการหลักในหอศิลป์ การนำชมในพิพิธภัณฑ์ศิลปะของต่างประเทศนั้นเกิดขึ้นนานแล้ว เห็นได้จากงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ที่มีการเชื่อมโยงความรู้กันระหว่างครูผู้สอนและฝ่ายการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ หรือผู้นำชมที่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำของทางพิพิธภัณฑ์ จากการรวบรวมสถิติการเข้าชมนิทรรศการและศึกษาในเบื้องต้นพบว่าพิพิธภัณฑ์ของต่างประเทศที่ติดสิบอันดับแรกที่มีผู้เข้าชมนิทรรศการศิลปะร่วมสมัยมากที่สุด (the art new paper, 2011) โดยศึกษาย้อนหลังไป 5 ปี (ปี 2010 -1014) พบว่าเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีผู้นำชมเป็นเจ้าหน้าที่ประจำของทางพิพิธภัณฑ์ แตกต่างกับพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงงานศิลปะร่วมสมัยในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งพบว่ายังมีจำนวนน้อยที่มีการนำชมนิทรรศการ (ดูตารางที่ 1 และ ตารางที่ 2)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวเห็นได้ว่า พิพิธภัณฑ์ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ดังนั้นการจัดเตรียมบุคลากรที่ทำหน้าที่ด้านการศึกษาในพิพิธภัณฑ์นั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญเช่นเดียวกัน อีกทั้งผลงานศิลปะร่วมสมัยนั้น เป็นผลงานที่มีความเป็นลักษณะเฉพาะของศิลปิน ยากต่อการทำความเข้าใจของประชาชนทั่วไป การจัดนิทรรศการศิลปะในพิพิธภัณฑ์โดยมีฝ่ายการศึกษา ทำหน้าที่ในการจัดการองค์ความรู้ในนิทรรศการ สร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีการมีผู้นำชมนิทรรศการเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และทัศนคติที่ดีในการชมงานศิลปะนั้นเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความรู้ความเข้าใจและความประทับใจในงานศิลปะร่วมสมัยให้กับประชาชน ผู้นำชมจึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจและสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้กับผู้เข้าชม การทราบถึงสภาพปัจจุบันของการนำชมนิทรรศการและทราบถึงความต้องการของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ ผู้นำชมนิทรรศการ ผู้เข้าชม และส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งนำมาถึงการสร้างแนวทางการฝึกฝนผู้นำชมที่มีความรู้ที่พร้อมไปด้วยทักษะในการถ่ายทอด และประสบการณ์ในการนำชม อันเป็นแนวทางในการสร้างผู้นำชมที่มีประสิทธิภาพของผู้นำชมให้ตรงกับผู้เข้าชมที่มีความหลากหลายและตรงตามความต้องการของทางพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพของการนำชมและความต้องการผู้นำชมนิทรรศการศิลปะในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนอานศิลปะร่วมสมัยของผู้นำชมนิทรรศการ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์แนวทางการจัดอบรมผู้นำชม นิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย เขตกรุงเทพมหานคร จะต้องเป็นหอศิลป์/ พิพิธภัณฑ์ ศิลปะ ที่เน้นการจัดแสดงผลงานศิลปะร่วมสมัยที่พัฒนาสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ตั้งแต่ พ.ศ. 2520 จนถึงปัจจุบัน โดยมีกระบวนการหรือแนวความคิดของสังคมและวัฒนธรรมปัจจุบันเป็นพื้นฐาน และครอบคลุมงาน ศิลปะประเภททัศนศิลป์เท่านั้น เป็นทั้งศิลปะสองมิติสามมิติ เช่น งานจิตรกรรม งานประติมากรรม งานภาพพิมพ์ งานสื่อผสม ภาพถ่าย ศิลปะจัดวาง เป็นต้น

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

พิพิธภัณฑ์ศิลปะ (Art Museum) คือ สถานที่เก็บรวบรวมและ/ หรือจัดแสดงผลงาน ศิลปะ ร่วมสมัย เพื่อเผยแพร่ผลงานศิลปะ บางครั้งอาจใช้ชื่อเรียกค่าอื่น เช่น หอศิลป์ร่วมสมัย, หอศิลป์ สมัยใหม่, หอศิลป์วัฒนธรรม, หอศิลป์กรรม, หอศิลป์วิทยานิทรรศน์, ศูนย์ศิลปะ (Art Centre), แกลเลอรี (Gallery), และอาร์ต แกลเลอรี (Art Gallery) เป็นต้น

ศิลปะร่วมสมัย คือ ศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นในยุคปัจจุบัน เป็นงานทัศนศิลป์ทั้งจิตรศิลป์ และประยุกตศิลป์ ได้แก่ งานประติมากรรม งานจิตรกรรม งานภาพพิมพ์ งานสื่อผสม งานศิลปะ การแสดงสด งานศิลปะจัดวาง เป็นต้น

ผู้นำชมนิทรรศการ คือ บุคลากรประจำหอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์ เจ้าหน้าที่ประจำนิทรรศการ เป็นอาสาสมัครนำชมหรือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่นำชมภายในหอศิลป์ หรือพิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัย เขตกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ให้บริการด้านการศึกษา หรือเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม การศึกษาของ นิทรรศการที่หอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์เป็นผู้จัดขึ้น

การอบรม คือ การทำให้คนเหมาะสมกับงาน ตำแหน่ง หน้าที่ เป็นกระบวนการจัดการ เรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) ความสามารถ (ability) และเจตคติ (attitude) ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบสภาพของการนำชมและความต้องการผู้นำชมนิทรรศการศิลปะในพิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัย
2. เป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของผู้นำชมนิทรรศการศิลปะ
3. เป็นแนวทางในการคัดเลือกผู้นำชม หรือเจ้าหน้าที่นำชมและการเตรียมความพร้อมในการ นำชมนิทรรศการศิลปะให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้เข้าชม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัยของ ผู้นำชมนิทรรศการ ได้ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ บทความ เอกสาร และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. พิพิธภัณฑสถานศิลปะ
  - 1.1 ความหมายของพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์
  - 1.2 ประเภทของพิพิธภัณฑสถาน
  - 1.3 พิพิธภัณฑสถานศิลปะ พิพิธภัณฑสถานศิลปะร่วมสมัยและหอศิลป์
  - 1.4 การบริการเกี่ยวกับการศึกษาในพิพิธภัณฑสถาน
2. ศิลปะร่วมสมัย
  - 2.1 ความหมายของศิลปะร่วมสมัย
  - 2.2 เนื้อหาและรูปแบบของงานศิลปะร่วมสมัย
3. การนำชมพิพิธภัณฑสถาน
  - 3.1 ผู้นำชมนิทรรศการ
  - 3.2 มัคคุเทศก์
  - 3.3 ผู้เข้าชมนิทรรศการ
  - 3.4 การนำชมพิพิธภัณฑสถานศิลปะของประเทศไทย
  - 3.5 การนำชมพิพิธภัณฑสถานศิลปะของต่างประเทศ
4. การฝึกอบรม
  - 4.1 ความหมายของการฝึกอบรม
  - 4.2 ประเภทของการฝึกอบรม
  - 4.3 กระบวนการของการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ
  - 4.4 วิธีการฝึกอบรม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. พิพิธภัณฑ์

คำว่า พิพิธภัณฑ์ และคำว่า พิพิธภัณฑ์สถาน ปรากฏอยู่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ซึ่งได้ประกาศใช้มาตั้งแต่เดือนมิถุนายน พุทธศักราช 2525 จนกระทั่งได้มีการปรับปรุงพจนานุกรมฉบับนี้ขึ้นในเวลาต่อมา ซึ่งเมื่อมีการจัดพิมพ์พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับปรับปรุงเข้ามาเผยแพร่ในพุทธศักราช 2542 ทั้งคำว่า พิพิธภัณฑ์ และคำว่า พิพิธภัณฑ์สถาน ที่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรมฉบับนี้ถูกปรับเปลี่ยนให้เป็นคำที่มีความหมายเดียวกันคือ พิพิธภัณฑ์ (สมลักษณ์ เจริญพจน์, 2547)

1.1 ความหมายของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

สุจิตรา มาถาวร (2542) ให้คำนิยามของคำว่าพิพิธภัณฑ์ หมายถึง สถานที่รวบรวม รักษา จัดแสดงให้ความรู้ เป็นสถานที่ให้ความเพลิดเพลินและการสงวนรักษา “พิพิธภัณฑ์” แปลว่าต่าง ๆ กัน “ภัณฑ” แปลว่าสิ่งของเครื่องใช้ “สถาน” แปลว่า สถานที่ แหล่งที่ตั้ง ดังนั้นคำว่า พิพิธภัณฑ์สถาน จึงแปลว่า สถานที่สำหรับรวบรวมสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เช่น โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เพื่อชื่นชมเพื่อการ ศึกษา ค้นคว้าและความเพลิดเพลิน การจัดแสดงนั้นไม่ได้จำกัดเพียงแต่ต้องเป็นงานศิลปะเท่านั้นได้ รวมถึงสิ่งมีชีวิต สถานที่สงวนพันธุ์สัตว์ สวนอุทยาน สวนพฤกษชาติ อนุสรณ์สถาน แหล่งวัตถุ แหล่งโบราณสถานและอนุสาวรีย์ เพราะพิพิธภัณฑ์สถานหมายถึง สถาบันที่ตั้งขึ้นเพื่อรวบรวม สงวนรักษา และจัดแสดงวัตถุอันมีความสำคัญในด้านต่างๆ

พจนานุกรมศัพท์ศิลปะ อังกฤษ-ไทย ของราชบัณฑิตยสถาน (2541) ได้ให้ความหมายของคำว่า Museum หมายถึง พิพิธภัณฑ์สถาน เป็นสถาบันที่เก็บรวบรวมและจัดแสดงอย่างถาวรของสิ่งที่มีความสำคัญด้านวัฒนธรรมหรือด้านวิทยาศาสตร์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ โบราณวัตถุและศิลปวัตถุเพื่อการศึกษา ค้นคว้าเพื่อประเพณีปัญญาและอารมณ์

สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างประเทศ (ICOM, 2004) หรือ ICOM (International Council of Museum) ได้ให้คำจำกัดความของพิพิธภัณฑ์ว่า พิพิธภัณฑ์ หมายถึง สถาบันถาวรที่ดำเนินงานโดยไม่แสวงหาผลกำไร เพื่อบริการสังคมและพัฒนาสังคมเปิดให้บริการแก่สาธารณชนทั่วไป มีหน้าที่สรรหา อนุรักษ์ ทำงานวิจัย สื่อสารและจัดแสดงมรดกของมวลมนุษยชาติทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม รวมทั้งบริบทแวดล้อมเพื่อการศึกษาเรียนรู้และความเพลิดเพลิน

1.2 ประเภทของพิพิธภัณฑ์

สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างประเทศ หรือ ICOM (2004) (International Council of Museum) ได้แบ่งประเภทของ พิพิธภัณฑ์ออกเป็น 9 ประเภท ดังนี้

1. พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ (Museum of Arts) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมผลงานศิลปะต่างๆ
2. พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะสมัยใหม่ (Gallery of Contemporary Arts) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมผลงานศิลปะร่วมสมัย
3. พิพิธภัณฑ์สถานโบราณคดีและประวัติศาสตร์ (Museum of History and Archpology) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่แสดงเรื่องราวความเป็นมาในอดีตของมนุษย์ตั้งแต่ยุคแรกๆ วิถีชีวิต รวมถึงวัตถุสิ่งของเครื่องใช้ในอดีต สถานที่สำคัญในประวัติศาสตร์ เป็นต้น
4. พิพิธภัณฑ์สถานชาติพันธุ์วิทยาและพื้นเมือง (Museum of Anthropology and Ethnology) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่แสดงเรื่องราวของมนุษย์ในแต่ละเผ่าพันธุ์ ความเข้าใจเรื่องวัฒนธรรมของกันและกัน
5. พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา (Natural History Museum) เป็นพิพิธภัณฑ์ ที่ได้พัฒนาจากการรวบรวมวัตถุแบบต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ธรณีวิทยา พฤกษศาสตร์ ด้านภัยพิบัติ เป็นต้น
6. พิพิธภัณฑ์สถานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Museum of Science and Technology) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแสดงเรื่องราวทางวิทยาศาสตร์ จักรวาล ตลอดจนเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเครื่องจักรและเทคโนโลยี
7. พิพิธภัณฑ์สถานส่วนภูมิภาค หรือพิพิธภัณฑ์สถานส่วนท้องถิ่น (Regional Museum) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแสดงเรื่องราวของท้องถิ่นหรือชุมชน
8. พิพิธภัณฑ์สถานเฉพาะเรื่อง (Specialize Museum) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อกรณีพิเศษเพื่อการศึกษา เช่น การศึกษาด้านศิลปะประยุกต์ การศึกษาทางสังคม การศึกษาด้านอาชีพ
9. พิพิธภัณฑ์สถานในมหาวิทยาลัย (University Museum) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ของสถาบันการศึกษานั้นๆ

เพ็ญพรรณ เจริญพร (2548) กล่าวว่าพิพิธภัณฑ์สถานสามารถจำแนกได้ 4 วิธี คือ แบ่งตามแนวคิดรวบยอดในการจัดตั้ง แบ่งตามสาขาวิชา แบ่งตามขอบเขตพื้นที่การเก็บรวบรวมหรือจัดแสดง และแบ่งตามขนาดพื้นที่ของพิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แบ่งตามแนวความคิดรวบยอดในการจัดตั้ง ประกอบด้วย 1) พิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้น

เพื่ออนุรักษ์ 2) พิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการศึกษาค้นคว้า และ 3) พิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ผู้เข้าชมเกิดการเรียนรู้

2. แบ่งพิพิธภัณฑ์สถานตามสาขาวิชา เป็นการกำหนดขอบเขตของการสะสมและ จัดแสดง ให้อยู่ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง การแบ่งประเภทนี้มีลักษณะเดียวกันกับการแบ่งประเภท พิพิธภัณฑ์สถานของสภาการพิพิธภัณฑ์สถานระหว่างชาติ (ICOM) ซึ่งมีรายละเอียดตามที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น

3. แบ่งพิพิธภัณฑ์สถานตามขอบเขตพื้นที่การเก็บรวบรวมและจัดแสดง ประกอบด้วย 1) พิพิธภัณฑ์ระดับโลก 2) พิพิธภัณฑ์สถานระดับชาติ และ 3) พิพิธภัณฑ์สถานระดับภูมิภาค

4. แบ่งประเภทพิพิธภัณฑ์สถานตามขนาด แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) พิพิธภัณฑ์สถานขนาดใหญ่ มีขอบเขตเนื้อหาการจัดแสดงกว้างขวาง อยู่ตามเมืองขนาดใหญ่ มีผู้เข้าชมจำนวนมาก บางแห่งมีผู้เข้าชมปีละมากกว่าล้านคนและผู้เข้าชมส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยว และ 2) พิพิธภัณฑ์สถานขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในชุมชน ผู้คนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการจัดแสดง และเป็นเนื้อหาของการจัดแสดงด้วยพิพิธภัณฑ์สถานขนาดเล็ก นี้จะตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมในการพัฒนาท้องถิ่น

วรภัทร วีรชัยศุภกิจ (2545) ใช้เกณฑ์การบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ จัดหมวดหมู่พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยในกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) หอศิลปะที่ตั้งขึ้นมาเพื่อเป็น หอศิลปะโดยตรง ได้แก่ ถังแกลเลอรี ทิวูแกลเลอรี นำทองแกลเลอรี หอศิลปะสเปซ เป็นต้น และ 2) หอศิลปะที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรหรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจการอื่น เช่น สถานศึกษา ร้านอาหาร โรงแรม ได้แก่ หอศิลปะจามจุรี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหอศิลป์ หอศิลปะมหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วัฒนธรรมญี่ปุ่นกรุงเทพมหานคร หอศิลปะมารศรี เป็นต้น

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ พิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดนิทรรศการศิลปะร่วมสมัย ในเขตกรุงเทพมหานคร มีทั้งพิพิธภัณฑ์ศิลปะ, พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย, พิพิธภัณฑ์เฉพาะเรื่อง และ พิพิธภัณฑ์สถานหรือหอศิลป์ในมหาวิทยาลัย

1.3 พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยและหอศิลป์

สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ ICOM (2004) (International Council of Museum) ได้ให้คำจำกัด ความของ พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ (Museum of Arts) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมผลงาน ศิลปะต่างๆ และพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะสมัยใหม่ (Gallery of Contemporary Arts) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมผลงานศิลปะร่วมสมัย เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงศิลปะวัตถุทุกประเภท คือ ประณีตศิลป์ ศิลปะตกแต่งหรือศิลปะประยุกต์

พจนานุกรมศัพท์ศิลปะ อังกฤษ-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน (2541) ได้ให้ความหมายของคำว่า Gallery หมายถึง หอศิลป์ เป็นห้องโถงหรืออาคารสำหรับแสดงผลงาน ศิลปะ เช่น ประติมากรรม

จิตรกรรม ภาพถ่ายหรือผลงานศิลปะประเภทอื่นๆอาจใช้เป็นที่เก็บสะสม จำหน่าย หรือประมูล ผลงานศิลปะด้วย เช่น หอศิลป์แห่งชาติ (National Gallery)

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2540) ได้ให้นิยามของคำว่า หอศิลป์ ในโครงการวิจัยหอศิลป์ในประเทศไทยว่าหมายถึง สถาบันที่มีวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์ เผยแพร่ และส่งเสริมศิลปะร่วมสมัย และศิลปินด้านทัศนศิลป์ เป็นสถาบันที่จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจทางศิลปะสู่ชุมชน ดำเนินงานด้วยระบบพิพิธภัณฑ์วิทยาลัยอย่างเต็มรูปแบบหรือนำเพียงบางส่วนมาใช้ บางครั้งอาจใช้คำอื่นแทน เช่น คำว่าหอศิลปะ หอศิลปะร่วมสมัย หอศิลปะสมัยใหม่ ศูนย์ศิลปะ พิพิธภัณฑ์ศิลปะ หรือใช้คำว่า สตูดิโอ (Studio) สตูดิโออาร์ต (Studio Art) แกลเลอรี (Gallery) อาร์ตแกลเลอรี (Art Gallery)

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม (2549) กล่าวถึงการจัดตั้งสำนักงาน ศิลปะวัฒนธรรมร่วมสมัย สังกัดกระทรวงวัฒนธรรมขึ้นในปี พ.ศ. 2545 ได้มีการกำหนดนิยามของ ศิลปะวัฒนธรรมร่วมสมัย ว่าเป็นผลงานศิลปะที่ได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นในปัจจุบัน จากวิทยาการทาง ศิลปะที่หลากหลายมีการพัฒนาและสร้างสรรค์ขึ้นใหม่เพื่อรับใช้คนในสังคม แบ่งออกเป็น 9 สาขา คือ

1. ทัศนศิลป์ หมายถึง ศิลปะที่มองเห็นได้ด้วยตา เป็นทั้งศิลปะสองมิติและสามมิติที่เป็น วิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ ลักษณะสำคัญของทัศนศิลป์คือภาพและรูป ได้แก่ งานจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย และสื่อประสม เป็นต้น

2. ศิลปะการแสดง หมายถึง ศิลปะการแสดงละคร การละเล่น และการแสดงพื้นบ้าน ประยุกต์

3. วรรณศิลป์ หมายถึง ศิลปะในการแต่งหนังสือหรือศิลปะวรรณกรรมที่มีองค์ประกอบ สำคัญในการแสดงความรู้สึกสะท้อนใจ จินตนาการและการแสดงออกทางท่าทีเฉพาะตัว มีวิธีการ เสนอเรื่องราวที่น่าสนใจทั้งกวีนิพนธ์ เรื่องสั้น นวนิยาย บทละคร

4. สถาปัตยกรรม หมายถึง งานออกแบบหรือศิลปะที่เกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างซึ่งสร้างขึ้น อย่างเป็นศิลปะสวยงามเป็นสง่าและถูกต้องตามหลักวิชาการ เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย มีคุณค่า ทางศิลปะและมั่นคงแข็งแรง

5. มัณฑนศิลป์ หมายถึง ศิลปะการออกแบบ การประดับและตกแต่งสภาพแวดล้อม ภายนอกและภายในอาคารบ้านเรือน ทั้งในลักษณะที่สื่อถึงศิลปวัฒนธรรมที่เป็นสากล และ ศิลปะวัฒนธรรมของชาติ

6. คีตศิลป์ หมายถึง การเล่นดนตรีสากล และดนตรีไทยประยุกต์ รวมถึงการขับร้อง เช่นการร้องอิสระ การร้องประกอบดนตรี เป็นต้น

7. เรขศิลป์ หมายถึง การออกแบบศิลปะในการสื่อสารกับกลุ่มชนด้วยภาษาที่ตีความได้ โดยการดูด้วยตา ทั้งที่เป็นภาษา อักษรและภาษาภาพ โดยตอบสนองการสื่อสาร เป็นสำคัญ เช่น งาน

สิ่งพิมพ์ งานออกแบบเว็บไซต์ เป็นต้น

8. ภาพยนตร์ หมายถึง ศิลปะในการสื่อภาพเคลื่อนไหว (Moving Image) หรือ โสตทัศน (Audio Visual) ที่ผลิตด้วยฟิล์มภาพยนตร์ เทปวิดีโอและสื่อประสม มีขอบเขตกว้างตั้งแต่ภาพยนตร์ สมัครเล่นไปจนถึงภาพยนตร์ในอุตสาหกรรมบันเทิง

9. แฟชั่น หมายถึง การออกแบบเสื้อผ้า เครื่องประดับและการแสดงแบบการนุ่งห่มต่างๆ ที่มีรูปแบบและสีสรรตามสมัยนิยม ตามแบบหรือวิธีการที่นิยมกันทั่วไปในช่วงเวลาหนึ่ง

จากข้างต้นได้กล่าวถึงความหมายของพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่ใช้ในงานวิจัยนี้ได้ว่าเป็นสถานที่เก็บรวบรวมผลงานศิลปะประเภททัศนศิลป์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าชมมีประสบการณ์ทางศิลปะ ประสบการณ์ทางสุนทรียะ มีความเพลิดเพลินและเป็นที่ศึกษาหาความรู้ทางด้านศิลปะ ศึกษาวิวัฒนาการทางศิลปะ ซึ่งในปัจจุบันพิพิธภัณฑ์ทางศิลปะได้มีการจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์เฉพาะทางมากขึ้น มีตัวอย่างเช่น พิพิธภัณฑ์สถานประยุกต์ หรืออาจเรียกว่าพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะตกแต่ง (Decorative Art) ศิลปอุตสาหกรรม (Industrial Art) พิพิธภัณฑ์สถานหัตถศิลป์ (Museum of Craft) หอศิลป์ (Art Gallery) พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะสมัยใหม่ (Museum of Modern Art)

สรุปได้ว่า พิพิธภัณฑ์ทางศิลปะนั้นสามารถจัดแสดงศิลปวัตถุได้หลายรูปแบบ ซึ่งอาจแบ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงเฉพาะทาง หรือพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงรวมกันทั้งหมด เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ (National Gallery) ที่มีการจัดแสดงศิลปวัตถุเชิงประวัติศาสตร์ในรูปแบบของนิทรรศการถาวรและมีส่วนที่จัดแสดงศิลปะวัตถุที่เป็นงานศิลปะร่วมสมัยในรูปแบบนิทรรศการหมุนเวียน อย่างไรก็ตามหากอธิบายสรุปถึงความแตกต่างของคำว่า พิพิธภัณฑ์ กับ หอศิลป์ ในบริบทของไทย พิพิธภัณฑ์ จะมีความหมายแตกต่างจากที่สถานการณ์พิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ (ICOM) ให้ไว้ในเรื่องของผลงานศิลปะและการจัดการ รวมถึงการรวบรวมผลงานศิลปะ (collections) ซึ่ง พิพิธภัณฑ์ศิลปะ (Museum of Art) จะรวบรวมงานศิลปะและจัดแสดงเป็นนิทรรศการถาวร (permanent exhibition) เน้นหนักไปทางประวัติศาสตร์ศิลปะ ส่วนหอศิลป์ (Gallery) หรือหอศิลปะร่วมสมัย (Gallery of Contemporary Art) จะเน้นการจัดแสดงงานศิลปะที่ร่วมสมัย (contemporary art) ในลักษณะของนิทรรศการศิลปะหมุนเวียน (temporary exhibition) ทั้งพิพิธภัณฑ์ศิลปะ หอศิลป์ และพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยในบริบทของไทยนั้นมีความหลากหลาย ทั้งด้านการบริหารจัดการ ลักษณะนิทรรศการที่จัดแสดง รวมถึงศิลปะวัตถุที่รวบรวมและจัดแสดง ซึ่งในบริบทของไทย พิพิธภัณฑ์ศิลปะนั้นมีการใช้ชื่อเรียกที่ต่างกัน เช่น หอศิลป์ หอศิลปะ หอศิลปกรรม หอศิลปวัฒนธรรม ศูนย์วัฒนธรรม เป็นต้น พิพิธภัณฑ์ศิลปะที่ใช้ชื่อในภาษาไทยว่า พิพิธภัณฑ์สถาน โดยตรงคือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ (National Gallery)

1.4 การบริการเกี่ยวกับการศึกษาในพิพิธภัณฑ์

1.3.1. การบริการนำชม (guided tour)

การบริการนำชม เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งของพิพิธภัณฑ์ในปัจจุบันนี้ เนื่องจากการ นำชมนั้นเป็นการบริการที่ใช้ทุนน้อยที่สุด และเป็นการทำให้ผู้เข้าชมและเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์นั้น ได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ได้โดยตรง สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องและแท้จริง การบริการนำชมนิทรรศการนั้นมีทั้งบริการให้กับสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่ติดต่อไว้ล่วงหน้า และผู้เข้าชมที่ไม่ได้ติดต่อไว้ล่วงหน้าในการบริการนำชม เจ้าหน้าที่จะมีการเตรียมเนื้อหาสาระในการนำชมตามความสนใจของผู้เข้าชม

1.3.2. การบริการนำเที่ยวโบราณสถานหรือสถานที่ที่น่าสนใจ

บางประเทศมีการดำเนินการบริการท่องเที่ยวแหล่งโบราณสถาน บ้านศิลปิน หรือแหล่งจัดแสดงอื่น เช่น ที่เมืองเบอมิ่งแฮมในประเทศอังกฤษ ได้บริการนำเที่ยวโบราณสถานเป็นประจำเดือนละครั้ง โดยเจ้าหน้าที่แผนกโบราณคดีพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เบอมิ่งแฮมเป็นผู้จัดการเกี่ยวกับเรื่องนี้ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครมีการนำชมวัดโดยวิทยากรประจำนิทรรศการ แต่การนำชมตามสถานที่ดังกล่าวนี้ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อย ส่วนมากเกิดขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของนิทรรศการหลักที่จัดแสดงอยู่ที่พิพิธภัณฑ์ (หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร, 2555) การจัดทำศานาจรนอกสถานที่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมมีประสบการณ์โดยตรงอย่างหนึ่งที่ทำให้ ความสนุกสนานเพลิดเพลินและสาระความรู้แก่ประชาชน ซึ่งมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์หรือผู้ดำเนินการนำชม

1.3.3. การจัดชั้นเรียนในวันหยุด (museum class)

พิพิธภัณฑ์สมัยใหม่จะมีการจัดห้องเรียนในวันหยุด สอนวิชาต่างๆ ที่นิยมกัน คือ ชั้นเรียนวันเสาร์ (Saturday class) ในพิพิธภัณฑ์ประเภทศิลปะและธรรมชาติวิทยา วิชาที่สอนโดยมากเป็นวิชาที่เป็นงานอดิเรก ได้แก่ วิชา ดนตรี วาดเขียน ประติมากรรม จิตรกรรม นาฏศิลป์ ธรรมชาติวิทยา วิชาที่แพร่หลายและได้รับความนิยมมากที่สุดคือวิชาประเภทศิลปะเชิงสร้างสรรค์ (creative art) จัดให้กับเด็กอายุ 6-15 ปี

1.3.4. การจัดชมรม (museum clubs)

การจัดสโมสรหรือชมรมมีความคล้ายคลึงกับการจัดชั้นเรียน แต่ต่างกันตรงที่การจัดชมรมเป็นการจัดกลุ่มงานอดิเรกไม่ได้เป็นชั้นเรียนที่มีครูผู้สอน แต่สมาชิกของชมรมเป็นผู้จัดงานเอง วิธีการจัดชมรมเป็นการจัดแบบสมาคมเล็กๆ มีการประชุม มีกฎข้อบังคับ มีคณะกรรมการ ซึ่งตรงกับหลักจิตวิทยาของเด็กที่ชอบบรวมกลุ่มกัน กิจกรรมของชมรมงานอดิเรกมักจะมีการแสดงละคร ฟ้อนรำ เต้นรำ ดนตรี วรรณคดี การเขียน การปั้น ธรรมชาติศึกษา ประวัติศาสตร์และอื่นๆ

1.3.5. ศิลปะสำหรับเด็ก (art for kids)

เพื่อเป็นการให้ความบันเทิงกับเด็ก พิพิธภัณฑ์บางแห่งได้พยายามหาเครื่องเล่นที่เป็นประโยชน์กับเด็กๆได้แก่ มีห้องเด็ก มุมสำหรับเด็ก เช่นที่หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ที่จัดให้มีโซน bacc kids เพื่อใช้จัดกิจกรรมสำหรับเด็กในวันเสาร์-อาทิตย์ รับเด็กเข้าร่วมกิจกรรม ครั้งละ 40 คนต่อวัน เป็นต้น (หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร, 2555) กิจกรรมที่จัดขึ้นจะมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก และมีเจ้าหน้าที่ดูแลและอำนวยความสะดวก เพื่อสร้างการเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ใหม่ๆทางด้านศิลปะสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นหลัก รวมทั้งเป็นสื่อเพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว กิจกรรมที่จัดขึ้น เช่น การวาดรูปอย่างอิสระ การเล่านิทานและการแสดงดนตรีเยาวชน เป็นต้น

1.3.6. การบรรยายในห้อง (gallery talk)

การนำชมและบรรยายนั้นเป็นกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์ได้ปฏิบัติกันโดยทั่วไป สำหรับการบรรยายเฉพาะเรื่องนั้นมักมีหัวข้อในการบรรยาย ที่นิยมกันอย่างแพร่หลายคือการบรรยายเรื่องราวสาระของนิทรรศการที่จัดขึ้นในพิพิธภัณฑ์ หรือบรรยายเรื่องราวองค์ความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าของเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ โดยผู้ที่ดูแลรับผิดชอบในส่วนนี้จะเป็นเจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดของผู้อำนวยความสะดวกพิพิธภัณฑ์

1.3.7. การจัดนิเทศสำหรับสถาบันการศึกษา (guide demonstration)

การเข้าชมพิพิธภัณฑ์ที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียน นักศึกษา คือ ทางโรงเรียนควรดำเนินการขึ้นพื้นฐานมาก่อน เช่น การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชม มารยาทในการเข้าชมนิทรรศการ เนื่องจากคำแนะนำจากทางโรงเรียนจะสามารถช่วยให้นักเรียนที่เข้าชมนิทรรศการนั้นมีเป้าหมายในการชมนิทรรศการมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับรายวิชาที่เรียน

1.3.8. การถ่ายภาพยนตร์

การถ่ายภาพยนตร์มักจัดในวันหยุด ระหว่างปิดเทอมหรือตามโอกาสของนิทรรศการ ที่จัดขึ้น โดยจัดเป็นรายการเรื่องและเวลาให้ทราบล่วงหน้า เป็นการดึงดูดความสนใจและสร้างความรู้ความเข้าใจของนักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไปและผู้ที่มีความสนใจได้ง่าย พิพิธภัณฑ์อาจจะเลือกถ่ายภาพยนตร์บางโอกาสหรือจัดโปรแกรมถ่ายภาพยนตร์ประจำสัปดาห์ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนิทรรศการที่จัดขึ้นในพิพิธภัณฑ์

1.3.9. กิจกรรมวัฒนธรรม (cultural activities)

พิพิธภัณฑ์มีความตระหนักในเรื่องกิจกรรมวัฒนธรรมมีการจัดรายการดนตรี ละคร ตลอดจนการละเล่นตามความเหมาะสมของพิพิธภัณฑ์ เช่น พิพิธภัณฑ์ศิลปะจะจัดรายการมหรหรรรมดนตรีประจำปี (art and music) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความนิยมและเป็นกิจกรรมที่ทำให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตชีวาและเป็นที่รู้จักมากขึ้น

1.3.10. กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติ (workshop)

เป็นกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของการให้ความรู้ ซึ่งเป็นการสอนอย่างไม่เป็นแบบแผน เป็นกิจกรรมที่ผู้เข้าชมทั้งเด็กและผู้ใหญ่สามารถเข้าร่วมได้ ขึ้นอยู่กับลักษณะกิจกรรมที่จัดขึ้นแต่ละครั้ง เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นให้มีการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ

1.3.11. ห้องสมุดศิลปะ (art library)

ห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เข้าชมที่ต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหรือใช้เป็นสถานที่นัดพบ เช่น ห้องสมุดศิลปะ (art library) ของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครเริ่มจัดทำโครงการห้องสมุดดิจิทัลและศูนย์ข้อมูลหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เพื่อเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศด้านศิลปะที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัลซึ่งทางหอศิลป์เป็นผู้ผลิตเอง นอกจากนี้ยังเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรที่หน่วยงานเป็นผู้ผลิตอีกด้วย จากรายงานประจำปี 2555 ของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่าสถิติการใช้ห้องสมุดศิลปะมีผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นจากปี 2554 จำนวน 15,163 คน เป็น 51,953 คน ในปี 2555 (หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร, 2555)

2. ศิลปะร่วมสมัย

งานศิลปะที่ศิลปินสร้างสรรค์ขึ้นในยุคปัจจุบันมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ ความรู้สึกนึกคิดของศิลปินต่อสังคม เป็นงานศิลปะที่แสดงความเกี่ยวข้องหรือสะท้อนเรื่องราวของสถานการณ์ในสังคมปัจจุบัน

2.1 ความหมายของศิลปะร่วมสมัย

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม (2549) กล่าวถึงความหมายของศิลปะร่วมสมัย คือ เป็นผลงานศิลปะที่ได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นในปัจจุบันจากวิทยาการทางศิลปะที่มีความหลากหลาย แบ่งออกเป็น 9 สาขา ได้แก่ ทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง วรรณศิลป์ สถาปัตยกรรม มัณฑนศิลป์ คีตศิลป์ เรขศิลป์ ภาพยนตร์และแพชชั่น ศิลปะดังกล่าวมีการสืบทอดมาเป็นเวลานาน จนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในสังคมระดับหนึ่ง

พรธณี วิรุณานนท์ และคณะ (2550) กล่าวว่าศิลปะร่วมสมัย คือ ศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นในปัจจุบัน หรือศิลปะที่สร้างขึ้นตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2481- 2488) โดยประเทศทางฝั่งตะวันตกเป็นแกนนำการเปลี่ยนแปลง ศิลปะร่วมสมัยเป็นคำที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับศิลปะหลากหลายประเภทที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีขอบเขตที่กว้างมากทั้งรูปแบบ เนื้อหาและการนำเสนอ รวมถึงบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่กำหนดคุณค่าของความเป็นศิลปะนั้นๆ

ราชบัณฑิตยสถาน (2541) ได้ให้ความหมายของคำว่า contemporary หมายถึง ร่วมสมัย เป็นคำที่แสดงว่าอยู่ในยุคสมัยเดียวกัน มักหมายถึงปัจจุบัน หรือสมัยใหม่ เช่นคำว่า ศิลปะร่วมสมัย มักหมายถึงศิลปะที่มีการออกแบบหรือมีแนวความคิดของสังคมปัจจุบัน คำว่าร่วมสมัย เป็นคำที่มีความหมายกว้างไม่สามารถจำกัดความลงไปได้ว่าเป็นช่วงเวลาใด อาจจะเป็นปี ทศวรรษ ศตวรรษ หรือยุคสมัยก็ได้ นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาในเรื่องของกระบวนการคิดร่วมด้วย

2.2 เนื้อหาและรูปแบบของงานศิลปะสมัยใหม่

เนื้อหาและรูปแบบของงานศิลปะนับเป็นปัญหาหนึ่งของในวงการศิลปะ การศึกษาศิลปะ นั้น ควรส่งเสริมอิสรภาพในการเรียนรู้ถึงเนื้อหาและรูปแบบที่หลากหลาย มีทัศนคติที่เปิดกว้าง เพียงพอต่อสังคม การเมือง เศรษฐกิจ จริยธรรม ฯลฯ

2.2.1 เนื้อหาของศิลปะ (ฐาพร เรียบเรียง, 2542) ได้กล่าวถึงเนื้อหาของงานศิลปะ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ เนื้อหาส่วนตัวและเนื้อหาเพื่อสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1.1 เนื้อหาส่วนตัว (*Personal Functions*) เป็นเนื้อหาที่เริ่มจากเรื่องราวส่วนตัว ความรัก ความชื่นชมเมื่อมีผู้หนึ่งเปิดเผยสิ่งเหล่านี้ออกมาผู้อื่นก็จะสัมผัสหรือสื่อสารร่วมกันได้ เช่น การแสดงออกทางด้านจิตวิทยาเป็นการแสดงออกในอารมณ์ส่วนตัวที่สอนให้เห็นถึงความเหงา ความเศร้าหมอง ความเจ็บปวดรวดร้าว หรือความคิดเห็นส่วนตัวอันเป็นเหตุผลมาจากการเก็บกอดภายในจิตใจสำนึกซึ่งความรู้สึกเก็บกอดนั้นเป็นผลสะท้อนมาจากการดำรงชีวิตในสังคม เช่น ประติมากรรมที่แสดงความรู้สึก ภาพวาดที่แสดงความโดดเดี่ยว เป็นต้น ความรัก เพศและชีวิตครอบครัว เป็นส่วนหนึ่งที่พบเห็นได้บ่อยเพราะชีวิตส่วนตัวนั้นยังคงดำรงอยู่ เช่น ผลงานศิลปะที่ชื่อว่า คู่รัก ของเชียน ยิมศิริ เป็นต้น ความตายและอารมณ์ที่น่าหวาดกลัว ความศรัทธาส่วนตัวและการแสดงออกทางด้านความประณีตงดงาม ล้วนแต่เป็นเนื้อหาที่เริ่มจากเรื่องราวส่วนตัวทั้งสิ้น

2.2.1.2 เนื้อหาเพื่อสังคม (*Social Function*) ศิลปะที่มีสาระเพื่อสังคม เกิดจากผลกระทบทั้งสองด้านคือคุณค่าเพื่อสุนทรียภาพส่วนตัวและคุณค่าอันสื่อสารไปถึงผู้คนในวงกว้าง เช่น เรื่องของการเมืองและลัทธิความเชื่อศิลปินในแนวนี้จะมีความคิดว่าศิลปะไม่ได้เป็นเพียงสิ่งบันเทิงทางด้านจิตใจเท่านั้น นอกจากความงามแล้วยังมีผลต่อสังคมในวงกว้างอีกด้วย ดังเช่นงานศิลปะที่มีเนื้อหาบรรยายสังคมและสภาพสังคม เป็นต้น

2.2.2 เนื้อหาของศิลปะ (ฐาพร เรียบเรียง, 2542) ได้กล่าวถึงรูปแบบทางศิลปะของศิลปะสมัยใหม่ที่เกิดจากความแน่ชัดของวัตถุ รูปแบบที่ศิลปินเลียนแบบ รูปแบบที่มีความเป็นระเบียบแบบแผน รูปแบบที่แสดงอารมณ์และรูปแบบที่แสดงความคิดสร้างสรรค์ มีรายละเอียดดังนี้

2.2.2.1 รูปแบบที่ศิลปินพยายามเลียนแบบสภาพหรือปรากฏการณ์ที่มองได้รอบๆตัว เป็นไปได้ว่าทั้งสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อมนั้น เป็นการยึดถือสภาพแวดล้อมเป็นเกณฑ์ เช่น สัจจะนิยม หรือธรรมชาตินิยม เป็นต้น

2.2.2.2 ความเป็นระเบียบแบบแผน รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่พัฒนาสืบต่อมาจากกรีกโบราณ ที่ยึดถือความเป็นสัดส่วนและทำเฉพาะที่ยอมรับกันว่างาม มีลักษณะความสมดุล ความประสานกลมกลืน เช่น ความถูกต้องทางรูปทรง ภายวิภาค รูปทรงของสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่งดงาม เป็นต้น

2.2.2.3 รูปแบบที่แสดงอารมณ์ รูปแบบนี้ผลงานจะสะท้อนอารมณ์ต่อผู้ชื่นชมไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง แต่รูปแบบจะเน้นเฉพาะอารมณ์ความรู้สึกเป็นสิ่งสำคัญ

2.2.2.4 รูปแบบที่แสดงความคิดปรัชญา เช่น เรื่องราวอภินิหาร ภาพฝันและภาพหลอน ภาพอัจฉริยะในโลภวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ศิลปะร่วมสมัย คือ ศิลปะที่สร้างขึ้นในปัจจุบัน มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสังคมในปัจจุบัน มีรูปแบบการสร้างสรรค์ที่หลากหลาย มีขอบเขตที่กว้างขวางทั้งเรื่องของเนื้อหาและรูปแบบในการนำเสนอ มีความสอดคล้องกันระหว่างศิลปะวัฒนธรรมโดยมีการถ่ายทอดผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งแนวทางและวิธีการสร้างสรรค์นี้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ (ดูภาคผนวก ค ตัวอย่างงานศิลปะร่วมสมัย)

3. การนำชมพิพิธภัณฑ์

3.1 ผู้นำชมนิทรรศการ

การบริการนำชม เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งของพิพิธภัณฑ์ในปัจจุบันนี้ เนื่องจากการนำชมนั้นเป็นการบริการที่ใช้ทุนน้อยที่สุดและเป็นการทำให้ผู้เข้าชมและเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์นั้นได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ได้โดยตรง

Swenty (2003) กล่าวถึงการนำชมว่าเป็นการบริการด้านการศึกษาอย่างหนึ่งในพิพิธภัณฑ์ มีผู้นำชมเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญการถ่ายทอดข้อมูลที่ถูกต้อง ช่วยบริการความรู้ให้กับกลุ่มผู้เข้าชมเป็นการสื่อสาร เพื่อนำเสนอข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็นหรือความต้องการไปสู่ผู้รับสาร โดยใช้กระบวนการหรือวิธีการเพื่อให้รู้ให้ทราบและเข้าใจในกิจกรรมขององค์กรหรือของสถาบันทำให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายโดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดความรู้ที่ผสมผสานกันระหว่างศิลปะการพูดกับการแสดงข้อมูลรูปแบบต่างๆผ่านสื่อและอุปกรณ์ได้อย่างเหมาะสม

3.2 มัคคุเทศก์

ในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมััคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ได้กล่าวถึงความหมายของมััคคุเทศก์ว่าเป็นผู้ให้บริการเป็นปกติธุระในการนำเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ โดยให้บริการเกี่ยวกับคำแนะนำและความรู้ด้านต่างๆแก่นักท่องเที่ยว

3.2.1 ความหมายของมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์ ในความหมายโดยทั่วไปหมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่นำพาผู้อื่นไปยังสถานที่ต่างๆและแนะนำเกี่ยวกับสถานที่นั้นๆ ความหมายตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Guide นิยมนำมาใช้ในธุรกิจการเดินทางและการท่องเที่ยว มัคคุเทศก์หรือ Tour Guide หรือ Tourist Guide จึงหมายถึง ผู้นำเที่ยว คือผู้ที่พานักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ โดยแนะนำและให้ความรู้ในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้บริการอำนวยความสะดวก และดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว สำหรับในต่างประเทศมีการเรียกชื่อ Guide ในหลายความหมายตามหน้าที่ ได้แก่ Tour Guide เป็นผู้ที่นำนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวในช่วงเวลาหนึ่ง Docent หรือ Museum Guide ได้แก่ ผู้ที่นำชมพิพิธภัณฑ์ โดยที่พิพิธภัณฑ์จะจัดเจ้าหน้าที่ของตนประจำตามห้องต่างๆ เพื่อคอยให้คำอธิบายแก่ผู้เข้าชม จัดเจ้าหน้าที่พาชมพิพิธภัณฑ์เป็นรอบตามเวลาที่กำหนด หรือรอผู้เข้าชมมีจำนวนมากพอ จึงจะนำชมพร้อมอธิบาย นอกจากนี้ยังมีมัคคุเทศก์ที่ทำหน้าที่เฉพาะด้านต่างๆ เช่น Local Guide เป็นคนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่บรรยายเรื่องราวต่างๆของเมือง เป็นต้น

3.2.2 ความสำคัญของมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ให้บริการนำเที่ยว เป็นผู้บริการที่มีโอกาสในการใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยวมากที่สุด เป็นบุคคลแรกที่นักท่องเที่ยวพบเมื่อมาถึงจุดหมายและเป็นบุคคลสุดท้ายที่จะกล่าวอำลาเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางกลับ มัคคุเทศก์จึงมีส่วนในการสร้างภาพพจน์และทัศนคติที่ดีงามตลอดจนความประทับใจ

3.2.2.1 ความสำคัญต่อนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ย่อมมีความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ดังนั้นมัคคุเทศก์จึงต้องให้ความรู้ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยวและการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลินมัคคุเทศก์จะต้องสร้างบรรยากาศการนำเที่ยวให้มีชีวิตชีวาผ่อนคลายความเบื่อหน่าย เช่น การร้องเพลง การเล่าเรื่องสนุกๆ การเล่นเกม นันทนาการ เป็นต้น

3.2.2.2 ความสำคัญต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว

มัคคุเทศก์เป็นผู้ที่ให้ความรู้ในเรื่องทรัพยากรการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นเป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน ศาสนาหรือศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ซึ่งเป็นที่ต้องสงวนรักษาไว้ มัคคุเทศก์จึงมีความมีความสำคัญต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยิ่งในด้านการให้ความรู้และชักจูงให้นักท่องเที่ยวร่วมกันอนุรักษ์ รวมถึงไม่กระทำผิดกฎระเบียบ

3.2.2.3 ความสำคัญต่อประเทศชาติ

มัคคุเทศก์มีความสำคัญต่อประเทศชาติในด้านการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในและกลับมาเยือนอีก

ครั้งหรือช่วยเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดีนั้นแก่ผู้อื่นให้ทราบต่อไป นอกจากนี้ยังสามารถให้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถาบันต่างๆได้อย่างถูกต้อง

3.2.3 บทบาทของมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์เป็นผู้ที่มีโอกาสสร้างความประทับใจหรือความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวได้มากกว่าผู้อื่น ทั้งนี้เพราะลักษณะงานการบริการนำเที่ยวจะเอื้อให้มัคคุเทศก์มีโอกาสได้ใกล้ชิดและให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มักกล่าวว่ากันว่ามัคคุเทศก์ที่ดีต้องสามารถสวมบทบาทได้หลากหลายตามโอกาสและความเหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

3.2.3.1 บทบาทของครู

มัคคุเทศก์ต้องบรรยายให้ความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โบราณคดี หรือเรื่องอื่นๆที่นักท่องเที่ยวควรทราบ ทำนองเดียวกันกับครู ผู้ให้วิชาความรู้ ฉะนั้นมัคคุเทศก์จึงต้องมีความรู้ทั้งด้านเนื้อหาและวิธีการหรือศิลปะการถ่ายทอดความรู้ เพื่อใช้บทบาทของความเป็นครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.3.2 บทบาทของนักจิตวิทยา

มัคคุเทศก์ต้องใช้จิตวิทยาศึกษาความต้องการ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามลักษณะของนักท่องเที่ยวและสถานการณ์ นักท่องเที่ยวบางกลุ่มอาจสนใจที่จะฟังการบรรยายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมอย่างละเอียด บางกลุ่มอาจสนใจเพียงชมความงดงามและต้องการความสนุกสนานบันเทิงมากกว่า หรือบางครั้งต้องการความเป็นส่วนตัว มัคคุเทศก์จึงต้องใช้บทบาทของนักจิตวิทยาในการสังเกตพฤติกรรมและการตอบสนองของนักท่องเที่ยว แล้วพยายามปรับวิธีการหรือบทบาทให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

3.2.3.3 บทบาทของนักแสดง

มัคคุเทศก์ต้องสวมบทบาทของนักแสดงในบางครั้งเพื่อสร้างบรรยากาศการนำเที่ยวให้สนุกสนานเป็นกันเอง เช่น ร้องเพลง เล่าเรื่องสนุกสนาน หรือเล่นเกมสั้นนันทนาการในระหว่างการนำชม บทบาทนักแสดงของมัคคุเทศก์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการจะทำให้การเดินทางท่องเที่ยวมีความสนุกสนานเป็นกันเองและประทับใจ

3.2.3.4 บทบาทของนักการทูต

มัคคุเทศก์ต้องบรรยายเรื่องราวต่างๆ ให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึที่ดีและตระหนักในคุณค่าของความเป็นไทยและพึงระมัดระวังกริยาอาการหรือถ้อยคำที่อาจจะเป็นการไม่สมควร หรือไม่สุภาพ ควรแสดงบทบาทของทูตทางวัฒนธรรมสร้างภาพพจน์ที่ดีงาม เกิดความประทับใจและทัศนคติที่ดี

3.2.4 ประเภทของมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.2.4.1 มัคคุเทศก์ทั่วไป มัคคุเทศก์ทั่วไป (ต่างประเทศ) บัตรสีบรอนซ์เงินทำหน้าที่นำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศ สามารถนำเที่ยวได้ทั่วราชอาณาจักร มัคคุเทศก์ทั่วไป (ไทย) บัตรสีบรอนซ์ทองจะทำหน้าที่นำเที่ยวได้ เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยสามารถนำเที่ยวได้ทั่วราชอาณาจักร

3.2.4.2 มัคคุเทศก์เฉพาะด้าน มีดังนี้

3.2.4.2.1 มัคคุเทศก์เฉพาะต่างประเทศ – เฉพาะพื้นที่ บัตรสีชมพู สามารถนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศเฉพาะจังหวัดที่ระบุไว้บนบัตร และจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกัน

3.2.4.2.2 มัคคุเทศก์เฉพาะชาวไทย-เฉพาะพื้นที่ บัตรสีฟ้า นำเที่ยวเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยเฉพาะจังหวัดที่ระบุไว้บนบัตรและจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกัน

3.2.4.2.3 มัคคุเทศก์เฉพาะเดินป่า บัตรสีเขียว สามารถนำเที่ยวให้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศในเขตพื้นที่ป่า

3.2.4.2.4 มัคคุเทศก์เฉพาะศิลปวัฒนธรรม บัตรสีแดง สามารถนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปะ วัฒนธรรม วรรณคดีไทย ได้ทั่วราชอาณาจักร

3.2.4.2.5 มัคคุเทศก์เฉพาะทางทะเล บัตรสีส้ม สามารถนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศในเขตพื้นที่ทางทะเล

3.2.4.2.6 มัคคุเทศก์เฉพาะทะเลชายฝั่ง บัตรสีเหลือง สามารถนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศในเขตพื้นที่ทางทะเล หรือเกาะต่างๆโดยมีระยะห่างจากชายฝั่งถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้ไม่เกิน 40 ไมล์ทะเล

3.2.4.2.7 มัคคุเทศก์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ บัตรสีม่วง นำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศเฉพาะภายในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่ระบุชื่อไว้บนบัตร

3.2.4.2.8 มัคคุเทศก์เฉพาะวัฒนธรรมท้องถิ่น บัตรสีน้ำตาล สามารถนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เกี่ยวกับศิลป วัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โบราณคดี เฉพาะภายในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมท้องถิ่นที่ระบุชื่อไว้ในบัตรเท่านั้น

3.2.5 หน้าที่ของมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

3.2.5.1 การรับ-ส่ง นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์จะทำหน้าที่รับนักท่องเที่ยวจากจุดเข้าเมืองหรือสถานีขนส่ง เช่น ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ รถยนต์ แล้วนำส่งยังที่พักแรมดูแลให้นักท่องเที่ยวเข้าพักเรียบร้อย การส่งออกนักท่องเที่ยวมัคคุเทศก์จะทำหน้าที่นำนักท่องเที่ยวจากที่พักไปส่งยังท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ รถยนต์ เพื่อเดินทางกลับ

3.2.5.2 การนำเที่ยวหรือนำชม มัคคุเทศก์ที่ทำหน้าที่นำเที่ยวเรียกว่า Tour Guide จะเป็นผู้นำชมสถานที่ท่องเที่ยวตามที่ระบุไว้ในรายการท่องเที่ยวโดยบรรยายให้ความรู้ ข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และประวัติศาสตร์ รวมทั้งเรื่องอื่น ๆ ที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักของมัคคุเทศก์โดยมีวิธีการปฏิบัติ ดังนี้

3.2.5.2.1 ชั้นเตรียมตัวในการนำเที่ยว

ศึกษารายการนำเที่ยว รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว เช่น เชื้อชาติ เพศ อายุ อาชีพ เตรียมข้อมูลในการนำเสนอหรือบรรยายในระหว่างการนำเที่ยว เตรียมเอกสารต่างๆ ที่จะต้องใช้ในระหว่างการเดินทาง เตรียมแผ่นป้ายชื่อ หรือริบบิ้นสี เพื่อแสดงว่าเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวเดียวกัน เตรียมกระเป๋าและอุปกรณ์การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ตรวจสอบอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการนำชมให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้งาน เช่น ไมโครโฟน เครื่องขยายเสียง วิทยุหัตถ์ เป็นต้น การนัดหมายเวลาและมัคคุเทศก์ต้องเตรียมตัวให้ พร้อมสำหรับการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

3.2.5.2.2 ชั้นปฏิบัติระหว่างการเดินทางนำเที่ยว

มัคคุเทศก์ควรถึงที่นัดหมายก่อนเวลาเมื่อเริ่มออกเดินทาง ให้กล่าวคำต้อนรับนักท่องเที่ยวพร้อมแนะนำตัวมัคคุเทศก์และแนะนำข้อมูลอื่นๆ ที่สำคัญ เช่น พนักงานขับรถ เจ้าหน้าที่ที่คอยอำนวยความสะดวกท่านอื่นๆ หรืออุปกรณ์ที่ช่วยในการอำนวยความสะดวก แจ้งให้ทราบถึงกำหนดการเดินทางโดยอาจมีการปูพื้นความรู้ความเข้าใจก่อนเห็นสถานที่จริง พอสังเขป ในระหว่างการเดินทางมัคคุเทศก์ควรให้ข้อมูลในส่วนที่นักท่องเที่ยวควรรู้ เช่น กฎระเบียบ ขนบธรรมเนียมประเพณีเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจเพื่อปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เมื่อแวะชมควรแจ้งให้ทราบถึงระยะเวลาและนัดหมายเวลาให้เป็นไปตามโปรแกรมการเดินทาง มัคคุเทศก์จะเดินนำนักท่องเที่ยวไปยังจุดที่ต้องการชม โดยเลือกสถานที่ที่เหมาะสมเห็นทัศนียภาพที่ต้องการชมอย่างชัดเจน ลักษณะการบรรยายใช้ภาษาที่เหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่ายและควรเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวถามบ้าง หากมีการนำชมสถานที่ผลิตและจำหน่ายสินค้าหรือของที่ระลึก มัคคุเทศก์ ไม่ควรชี้แนะหรือชักชวนให้ซื้อสินค้า เมื่อใกล้เวลานัดหมายควรเช็คจำนวน การนำชมที่ใช้เวลานานอาจทำให้เกิดความเบื่อหน่าย มัคคุเทศก์ต้องมีวิธีสร้างบรรยากาศของความสนุกสนานด้วยการเล่าเรื่องขบขัน ร้องเพลง เป็นต้น ต้องนำเที่ยวให้ครบตามรายการที่กำหนดไว้ หากมีเหตุจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนแปลงต้องอธิบายเหตุผล และความจำเป็นเพื่อความเข้าใจโดยทั่วกัน เมื่อสิ้นสุดการนำเที่ยวต้องกล่าวคำขอบคุณ

3.2.5.2.3 การปฏิบัติหน้าที่เมื่อสิ้นสุดการเดินทาง

กล่าวอำลาและขอบคุณนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการ รวมถึงความร่วมมือในการชมโดยไม่สัมผัสที่จะเชิญชวนให้กลับมาใช้บริการอีกครั้ง หลังจากส่งนักท่องเที่ยวเรียบร้อยแล้วตรวจสอบความเรียบร้อยของสถานที่ว่ามีสิ่งใดชำรุดหรือเสียหายใช้การไม่ได้ หรือมีสิ่งของที่นักท่องเที่ยวลืมไว้ และสุดท้ายคือจัดทำรายงานสรุปการปฏิบัติงานรวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะ

3.2.5.3 การอำนวยความสะดวก

มัคคุเทศก์ต้องคอยดูแลอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่ช่วยดูแลจัดรายการนำชม พานำชม ต้องเป็นผู้มีน้ำใจ มีใจรักการบริการ พร้อมทั้งจะช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเสมอ เป็นเสน่ห์สำคัญอย่างหนึ่งของมัคคุเทศก์

3.2.5.4 การดูแลสุขภาพและความปลอดภัย

มัคคุเทศก์ต้องดูแลสุขภาพความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวทั้งด้านสุขภาพอนามัยความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยต้องดูแลและหมั่นเตือนอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้

3.2.6 คุณลักษณะของมัคคุเทศก์ที่ดี

มัคคุเทศก์เป็นผู้ที่ให้บริการด้านการนำเที่ยว เปรียบเสมือนเป็นทูตทางวัฒนธรรม มัคคุเทศก์จึงควรเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมหลายอย่าง ทิพวรรณ พุ่มมณี (2543) กล่าวว่าคุณลักษณะที่ดีของมัคคุเทศก์นั้นมีอยู่ 5 ด้าน ประกอบด้วย

3.2.6.1 ด้านบุคลิกภาพของมัคคุเทศก์ เป็นสิ่งแรกที่นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัส เป็นการเริ่มต้นของความรู้สึกที่ดีและมีส่วนช่วยให้นักท่องเที่ยว เกิดความเชื่อถือ และไว้วางใจ บุคลิกภาพที่ดี ของมัคคุเทศก์ควรมีลักษณะ สะอาดเรียบร้อย พละนาถัยสมบูรณ มีคความคล่องแคล่ว แจ่มใส ร่าเริง มีสติอารมณ์ที่มั่นคง ไม่ว่างวาม สามารถเผชิญกับสถานการณ์และปัญหาต่างๆได้อย่างสงบ ปรียามารยาทนุมนวล วาจาสุภาพไพเราะ วางตัวเหมาะสม การแต่งกายเหมาะสมกับโอกาสและสถานที่

3.2.6.2 ด้านความรู้ความสามารถ ความรู้ความสามารถของมัคคุเทศก์จะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องและการบริการที่มีคุณภาพมัคคุเทศก์จะต้องมีความรู้ด้านสถานที่ที่ต้องนำชมตลอดจนประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม รวมทั้งมีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ของมัคคุเทศก์ มีความรู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเดินทาง การนำชม การดูแลสุขภาพความปลอดภัย และมี ความรู้ด้านภาษา โดยเฉพาะมัคคุเทศก์ที่นำเที่ยวในต่างประเทศหรือนำชมให้กับชาวต่างชาติ จะต้องมีความรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศในระดับที่ใช้การได้ดี สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้อง

3.2.6.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ มัคคุเทศก์ที่มีความสามารถจะทำให้ให้นักท่องเที่ยว มีความอบอุ่น ประทับใจและให้ความร่วมมือ มัคคุเทศก์ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะมีทัศนคติที่ดีมีความ

สุจริต มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือผู้อื่น สุภาพ อภัยค้ำยดี มีความอดทนและประนีประนอม มีปฏิภาณไหวพริบในการสร้างบรรยากาศของความสัมพันธ์กับผู้อื่น

3.2.6.4 ด้านศิลปะในการพูด มัคคุเทศก์ที่ดีจะต้องมีความสามารถในการสื่อสาร มีความสามารถในการถ่ายทอด มีการใช้เสียงที่ตั้งได้ยินทั่วถึง การพูดที่ดีควรมีจังหวะวรรคตอนเหมาะสม น้ำเสียงพอเหมาะและถูกต้อง ภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับกลุ่มที่นำชม ระยะเวลาที่ใช้ในการพูดสังเกตจากกลุ่มผู้ฟังว่ามีความสนใจมากน้อยเพียงใด หากมีความสนใจเพียงเล็กน้อยก็พูดเพียงสาระสำคัญ หากผู้ฟังแสดงความสนใจใคร่รู้ก็ควรอธิบายให้มีความครบถ้วนในเนื้อหา

3.2.6.5 ด้านการบริการ มัคคุเทศก์ที่ดีจะต้องมีใจรักในงานบริการ พอใจที่จะดูแลอำนวยความสะดวก ให้บริการด้านความรู้ความปลอดภัย ยินดีที่จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินตลอดระยะเวลาการเที่ยวชม

3.3 ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์

ประชาชนที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์นั้นมีวัตถุประสงค์ของตนเองมากมาย พิพิธภัณฑ์จึงเป็นสื่อกลางระหว่างความรู้และความเพลิดเพลินของประชาชนเป็นการเชื่อมความรู้ของนักวิชาการให้ไปถึงประชาชน พิพิธภัณฑ์จะจัดดูและโน้มน้าวคนเข้าชมได้มากน้อยหรือไม่ขึ้นอยู่กับหลักการดังนี้ คือความสวยงามดึงดูดใจของอาคารและการจัดแสดง การโฆษณา กิจกรรมที่มีชีวิตชีวา พื้นฐานความรู้ และด้านเศรษฐกิจของประเทศ

จิรา จงกล (2532) ได้จัดประเภทของผู้เข้าชมโดยแบ่งตามลักษณะการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ การนำชมนิทรรศการศิลปะในพิพิธภัณฑ์เป็นเรื่องที่ทางพิพิธภัณฑ์ต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้เข้าชมที่มีความหลากหลาย ดังนี้

3.3.1 กลุ่มเด็กเล็ก ได้แก่ เด็กๆ ทั่วไปที่เข้าชมนิทรรศการกับผู้ปกครอง

3.3.2 กลุ่มเด็กนักเรียน ได้แก่ นักเรียนในโรงเรียนทุกระดับ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา รวมถึงกลุ่มนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

3.3.3 กลุ่มประชาชน ได้แก่ กลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มหนุ่มสาวกลุ่มบุคคลทั่วไป

3.3.4 กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ นักวิจารณ์ นักวิจัย

3.3.5 กลุ่มนักท่องเที่ยว

โดยกลุ่มของเด็กนักเรียนจะมีการนำชมโดยเจ้าหน้าที่การศึกษาของพิพิธภัณฑ์โดยนำชมตามระดับความรู้ของนักเรียนเน้นพิเศษในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในรายวิชาเรียนหรือมีความสัมพันธ์กับหลักสูตรวิชาเรียนแต่ละระดับชั้นการศึกษา

Black (2005) กล่าวว่า ความคาดหวังของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดการจัดการนิทรรศการ ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์มีความต้องการที่หลากหลาย จากการสำรวจชาวแคนาดาจำนวน 24,000 คน ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและพิพิธภัณฑ์ของมิถิลแลนด์ตะวันออก ประเทศ

อังกฤษในปี 2003 จากการสำรวจของทั้งสองที่ (Canadian and UK East Midlands) แสดงให้เห็นถึงความต้องการที่หลากหลายของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์แต่ละกลุ่ม กลุ่มผู้เข้าชมที่ไม่เป็นทางการจะเข้าชมพิพิธภัณฑ์เพื่อความสนุกสนานเพื่อความบันเทิง ส่วนกลุ่มครอบครัวและเด็กๆ จะเข้าชมพิพิธภัณฑ์เพื่อความซาบซึ้งในงานจัดแสดง เพื่อความสนุกสนาน การผสมผสานกับหลักการเรียนรู้ของทางโรงเรียนหรือร่วมกิจกรรมที่ความเหมาะสมกับช่วงอายุ เป็นต้น กลุ่มผู้เข้าชมที่กลับเข้ามาชมอีกครั้ง มีเหตุผลในการกลับมาชมคือพาเพื่อนและครอบครัวมาชมนิทรรศการ กลับมาชมนิทรรศการเดิมอีกครั้งเพื่อเป็นการเก็บรายละเอียดของนิทรรศการ หรือกลับมาเพื่อชมนิทรรศการอื่นๆ ที่จัดแสดงใหม่ เป็นต้น กลุ่มผู้เข้าชมที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์อย่างเป็นทางการเป็นประจำ ได้แก่ ผู้เข้าชมที่มีการแลกเปลี่ยนโปรแกรมการจัดแสดงนิทรรศการอยู่เสมอ ผู้เข้าชมที่เป็นสมาชิกของทางพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น กลุ่มผู้เข้าชมที่มีความสนใจพิเศษ ได้แก่ นักวิจัย หรือศิลปิน เป็นต้น

จากการแบ่งประเภทของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ข้างต้น สรุปได้ว่า เกณฑ์ในการแบ่งประเภทของผู้เข้าชมนิทรรศการที่มีความหลากหลาย แบ่งตามลักษณะของชนิดของผู้เข้าชม แบ่งตามระดับการศึกษา แบ่งตามรสนิยมของผู้เข้าชมและแบ่งตามลักษณะการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ ดังนั้น เพื่อความเหมาะสมกับการจัดนิทรรศการ การจัดการองค์ความรู้ การถ่ายทอดความรู้และเอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะผู้นำชมนิทรรศการในครั้งนี้ จึงแบ่งประเภทผู้เข้าชมตามลักษณะการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ คือ กลุ่มเด็กเล็ก กลุ่มเด็กนักเรียน กลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มผู้ที่มีความสนใจเฉพาะและกลุ่มนักท่องเที่ยว

3.4 การนำชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะ

การนำชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะ คือ การนำชมนิทรรศการศิลปะที่จัดขึ้นภายในพิพิธภัณฑ์ เป็นการบริการด้านการศึกษาย่างหนึ่ง โดยมีผู้นำชมที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดมีข้อมูลที่ถูกต้อง ช่วยบริการด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับนิทรรศการกับกลุ่มผู้เข้าชม โดยการถ่ายทอดความรู้ เป็นประสบการณ์ได้โดยตรงสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องและแท้จริงแก่ผู้เข้าชม

Swenty (2003) กล่าวถึงองค์ความรู้ของการฝึกอบรมผู้นำชมในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ประกอบด้วย ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ ความรู้พื้นฐานด้านทางทัศนศิลป์ ความรู้ภายในนิทรรศการที่นำชม ความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะ การสื่อความหมายและลักษณะการเรียนรู้ของผู้เข้าชมแต่ละกลุ่ม

ฉันทิช วรรณถนอม (2546) ได้ให้ความหมายของการนำชมสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คือ การสื่อสารเพื่อนำเสนอข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็นหรือความต้องการไปสู่ผู้รับสาร โดยใช้กระบวนการ วิธีการ เพื่อให้รู้ให้ทราบและเข้าใจในกิจกรรมขององค์กรของสถาบันหรือหน่วยงานได้อย่างชัดเจน อันจะทำให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการนำชม

โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ที่ผสมผสานกันระหว่างศิลปะการพูดกับการแสดงข้อมูลในรูปแบบต่างๆผ่านสื่อและอุปกรณ์ได้อย่างเหมาะสม มีความสำคัญต่อการงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพราะผู้นำชมช่วยในการ ดำเนินการนำชมตลอดจนเผยแพร่ความก้าวหน้าของงานต่อบุคคลที่สนใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับสารรับความรู้ความเข้าใจและรับทราบความคิดเห็นซึ่งกันและกันจากคู่มือเทคนิคการให้บริการนำชมแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมรัตนโกสินทร์ สวนสุนันทา มีรายละเอียดดังนี้

3.4.1 เทคนิคการให้บริการนำชม แหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมรัตนโกสินทร์ สวนสุนันทา มีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการนำชมในแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม คือ ผู้นำชมทุกคนย่อมมีความสามารถในการพูดแต่จะมีเพียงบางคนเท่านั้นที่พูดเป็น การพูดเป็นทั้งศิลปะและศาสตร์ การฝึกฝนการฝึกการนำชมบ่อยๆสามารถทำให้ผู้นำชมมีความสามารถในการนำชมที่ดีขึ้น การฝึกฝนนำชมกับสาธารณชนเป็นวิธีที่มีผลมากที่สุดต่อการปรับปรุงบุคลิกภาพทั้งภายนอกและภายใน การนำชมให้เก่งและพูดให้เป็นนั้นมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล ผู้นำชมจึงต้องฝึกฝนการพูดของตนเองอยู่เสมอและควรพูดให้เก่งในการพูดทุกลักษณะที่สำคัญ ต้องรู้จักเตรียมการพูดล่วงหน้าสำหรับเรื่องต่างๆ จากการแบ่งประเภทของผู้ชมในแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมหลายแห่งพบว่าผู้ชมแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเด็กอายุไม่เกิน 12 ปี 2) กลุ่มเยาวชนหรือผู้ไม่มีความรู้พิเศษเป็นการเฉพาะ 3) กลุ่มผู้มีความรู้พิเศษโดยเฉพาะ ข้อพิจารณาเกี่ยวกับผู้เข้าชม นิทรรศการเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ เพราะจำนวนของผู้เข้าชม อายุ การศึกษาลักษณะนิสัย และความต้องการของผู้เข้าชมมีผลต่อการนำชมนิทรรศการ

3.4.2 การเตรียมการนำชม แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสำรวจ ต้องพิจารณาว่าจะสื่อสารกับผู้เข้าชมประเภทใด ในโอกาสใด สามารถวิเคราะห์ ผู้เข้าชมเกี่ยวกับวัย การศึกษา ศาสนา อาชีพ สรรวจว่าผู้เข้าชมต้องการที่จะรับฟังหรือมีความสนใจที่จะรับฟังในเรื่องใดเป็นพิเศษ เพื่อเตรียมการนำชมได้ตรงกับความต้องการของผู้เข้าชม 2) ขั้นกำหนดโครงเรื่อง ควรมีการกำหนดขอบเขตเรื่องที่จะนำชม ให้มีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจและถูกต้องสามารถอ้างอิงได้โดยเฉพาะข้อมูลทางวิชาการ ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุดก่อนนำเสนอ 3) ขั้นฝึกหัด การนำชมไม่ควรพูดในทำนองอวดตัวว่ามีความรู้มาก เพราะผู้เข้าชมบางคนอาจมีความรู้มากกว่า

3.4.3 การพูดในการนำชม ควรใช้น้ำเสียงที่ชัดเจน แจ่มใส สีหน้าท่าทางเป็นมิตร มีจังหวะลีลาในการพูดอย่างเหมาะสม ไม่ช้าหรือเร็วจนเกินไป และมีการเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้พูดหรือซักถาม ควรระมัดระวังถึงคำพูด พิจารณาว่าเวลาใดเหมาะสมที่จะพูดในเรื่องใด อย่างไร ผู้นำชมควรมีวิธีการพูดที่ทำให้เกิดความตื่นตัวพร้อมรับฟังข้อมูลและแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน ควรใช้ภาษาที่ถูกต้องและควรลำดับความคิดก่อนออกมาเป็นคำพูดที่ดี เข้าใจง่าย คอยสังเกตผู้เข้าชมเสมอว่าเขา

สนใจหรือต้องการจะฟังในสิ่งที่ผู้นำชมพูดหรืออธิบายมากนักน้อยเพียงใด ควรปรับการพูดให้ตรงกับเวลา และความสนใจของผู้ชมตลอดเวลา ใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม รู้จักวิธีสร้างความเพลิดเพลินแก่ผู้เข้าชม

กระบวนการดำเนินงานกลุ่มเทคนิคการให้บริการนำชมแหล่งการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมรัตนโกสินทร์ สวนสุนันทา ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ 1) การจัดตั้งกลุ่มการจัดการความรู้ 2) การได้มาซึ่งองค์ความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดจากการเชิญผู้เชี่ยวชาญงานพิพิธภัณฑ์มาให้ความรู้เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการให้บริการ การศึกษาดูงานภายนอก เป็นการศึกษาดูงานในด้านรูปแบบและลักษณะการจัดนิทรรศการ จากนั้นรวบรวมข้อมูลความรู้ที่ได้รับ 3) การสังเคราะห์ความรู้ ประกอบด้วย ประมวลความรู้ โดยการจัดระบบแล้วนำมาวิเคราะห์ วิพากษ์และปรับให้มีความสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น กลั่นกรองความรู้ โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านพิพิธภัณฑ์ กลั่นกรองความรู้ที่ได้จากการประมวลความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการให้บริการนำชมแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้องค์ความรู้มีความสมบูรณ์ที่สุด การสังเคราะห์ โดยการนำความรู้ที่ได้มาปรับให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีการวิเคราะห์วิพากษ์แล้วประมวลความรู้ให้อยู่ในรูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย พร้อมทั้งเรียบเรียงและปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยเพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ที่ตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้น จากขั้นตอนดังกล่าวจะเกิดเป็นองค์ความรู้เรื่องเทคนิคการให้บริการนำชมแหล่งเรียนรู้ 4) การจัดเก็บความรู้โดยการจัดทำเป็นเล่มคู่มือเทคนิคการให้บริการนำชมแหล่งเรียนรู้สำหรับบุคลากร นักเรียน นักศึกษา หรือผู้ที่สนใจ เผยแพร่เล่มคู่มือเทคนิคการให้บริการนำชมทางเว็บไซต์ 5) การเผยแพร่องค์ความรู้ โดยการนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์เพื่อขอข้อมูลสะท้อนกลับในการปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยการเปิดอบรมเทคนิคการนำชมแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมแก่นักศึกษา ฝึกปฏิบัติในสถานที่จริงและมีการประเมินผลจากผู้รับบริการ

สรุปได้ว่า มัคคุเทศก์และผู้นำชมนิทรรศการมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและส่วนที่ต่างกันทั้ง มัคคุเทศก์และผู้นำชมล้วนมีขั้นตอนในการนำเที่ยวหรือนำชมที่คล้ายคลึงกัน ประกอบด้วย ขั้นตอน การเตรียมการ ขั้นตอนปฏิบัติการณ์นำชมและขั้นตอนปฏิบัติเมื่อเสร็จภารกิจนำชม เนื่องจากพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยนั้นเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยจึงมีความเกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์เฉพาะด้าน คือ มัคคุเทศก์ด้าน ศิลปวัฒนธรรมที่น่าเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยหรือชาวต่างประเทศทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปะ วัฒนธรรม วรรณคดีไทย แต่ส่วนที่ผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย มีความแตกต่างกับมัคคุเทศก์ด้านศิลปวัฒนธรรม คือ ลักษณะขององค์ความรู้ในการนำชม เนื่องจากนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยเป็นนิทรรศการแบบหมุนเวียน เป็นนิทรรศการที่มีจัดแสดงผลงานศิลปะในสมัยปัจจุบัน จึงทำให้องค์ความรู้ของนิทรรศการนั้นเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย จึงต้องมีการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจอยู่เสมอ เพื่อให้มีองค์ความรู้และมีการนำชมที่สอดคล้องกับนิทรรศการที่จัดขึ้น เป็นประโยชน์แก่ผู้เข้าชมสูงสุด ดังนั้นการนำชมที่

ดีควรมีการวางแผนเกี่ยวกับผู้เข้าชม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการชมนิทรรศการ เพราะทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดของผู้เข้าชมเป็นสิ่งที่พิจารณาถึงคุณภาพ จำนวนผู้เข้าชม ระยะเวลาในการนำชม ตลอดจนการจัดนิทรรศการว่าควรเป็นไปในรูปแบบใด ทำความเข้าใจกับสิ่งที่ต้องนำมาชมหาข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือสนใจเป็นพิเศษ ควรรวบรวมและเพิ่มเติมในส่วนที่เคยนำมาชมไปแล้วก็จะทำให้เป็นผู้เข้าชมนิทรรศการที่ดี

3.5 การนำชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะในประเทศไทย

การนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะจะจัดขึ้นในนิทรรศการหลักของพิพิธภัณฑ์เป็นการจัดเพื่อบริการความรู้ให้กับผู้เข้าชมที่มาเป็นหมู่คณะขนาดใหญ่ เช่น การศึกษานอกสถานที่ของโรงเรียนระดับประถม การติดต่อเข้าชมนิทรรศการของนักศึกษาสาขาศิลปกรรม และเป็นกลุ่มขนาดย่อยลงมา เช่น ครอบครัวหรือผู้สนใจพิเศษ โดยการนำชมนิทรรศการนั้นมีการจัดเป็นกำหนดเวลาเพิ่มรอบการนำชมให้มีจำนวนมากขึ้นในวันหยุด อาจเป็นการนำชมทั่วไปหรือเป็นการนำชมเฉพาะเรื่อง การจัดบริการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ หรือหอศิลป์โดยทั่วไปแล้วส่วนมากเป็นการนำชมนิทรรศการโดยภัณฑารักษ์ หรือเจ้าหน้าที่ประจำนิทรรศการเป็นผู้ให้บริการนำชม ซึ่งในบางครั้งอาจเป็นการนำชมนิทรรศการโดยศิลปินโดยตรงหากมีการนัดหมายหรือมีการติดต่อไว้เป็นกรณีพิเศษ

หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (Bangkok Art and Culture Center)

เป็นหอศิลป์ที่มีการนำชมนิทรรศการอย่างเป็นทางการเป็นประจำ ในปัจจุบันมีกิจกรรมนำชมให้กับผู้ที่ติดต่อมาเป็นหมู่คณะ กลุ่มขนาดเล็กและกลุ่มครอบครัว ผู้นำชมนิทรรศการโดยทั่วไปจะเป็นการนำชมโดยภัณฑารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ประจำนิทรรศการ ที่หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครมีผู้เข้าชมนิทรรศการเป็นหมู่คณะจะมีการนัดหมายวันเวลาในการเข้าชมนิทรรศการ แจ้งจำนวนผู้เข้าชม ระดับการศึกษา หรือสังกัดหน่วยงาน รวมถึงแจ้งวัตถุประสงค์ หรือเรื่องที่ต้องการศึกษาเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า ทำให้เจ้าหน้าที่หรือผู้นำชมทราบ ประเภทและความต้องการของผู้เข้าชมก่อนการนำชม จึงมีทำให้มีเวลาในการเตรียมความพร้อมในการนำชมนิทรรศการ แต่ในกรณีที่ผู้เข้าชมไม่ได้ติดต่อหรือนัดหมายการเข้าชมล่วงหน้า ทำให้ผู้นำชมเลือกวิธีการนำชมที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าชมตามประสบการณ์ของผู้เข้าชม ซึ่งในปี 2555 มีคณะเยี่ยมชมตลอดปี จำนวน 243 แห่ง รวมจำนวนผู้เยี่ยมชม เป็น 8,534 คน แบ่งเป็น โรงเรียนประถมศึกษา 163 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา 20 แห่ง โรงเรียนนานาชาติ 8 แห่ง มหาวิทยาลัย 46 แห่ง สถาบันการศึกษา ด้านศิลปะต่างประเทศ 2 แห่ง และองค์กรต่างๆ จำนวน 4 แห่ง (หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร, 2555) นอกจากนี้มีการนำชมโดยภัณฑารักษ์และเจ้าหน้าที่ประจำนิทรรศการแล้ว ยังมีการนำชมโดยอาสาสมัครนำชมนิทรรศการที่ผ่านการฝึกอบรมนำชมนิทรรศการจากทางหอศิลป์ ซึ่งหอศิลป์เป็นผู้จัดการอบรมให้ความรู้แก่อาสาสมัครนำชมทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนนิทรรศการหลัก ความรู้ที่ใช้ในการจัดอบรมนำชมของหอศิลป์ประกอบด้วย ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ความรู้ด้านทัศนศิลป์ งานศิลปะชิ้น ประวัติศาสตร์และชิ้นสำคัญของศิลปะร่วม

สมัย เทคนิควิธีการของงานศิลปะ เทคนิคการสื่อสาร เทคนิคการนำชม และอรรถาธิบายในการนำชม นิทรรศการ (หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร, 2556)

จากการใช้เกณฑ์ด้านการบริหารจัดการเป็นหลักในการจัดหมวดหมู่พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย เขตกรุงเทพมหานครที่มีคุณสมบัติ คือ ไม่แสวงหาผลกำไร มีวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณะประโยชน์ และเพื่อการศึกษา มีการคัดเลือกผลงานในการจัดแสดงนิทรรศการ และมีการจัดแสดงนิทรรศการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) หอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่อยูในการควบคุมดูแลของรัฐบาล 2) หอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่อยู่ในสถานศึกษา และ 3) หอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่เป็นของภาคเอกชน ซึ่งจากการจัดกลุ่มดังกล่าวมีจำนวนของหอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 20 แห่ง

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์การจัดนำชมในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยในเขตกรุงเทพมหานคร

รายชื่อพิพิธภัณฑ์	วัตถุประสงค์ ของพิพิธภัณฑ์		ลักษณะนิทรรศการ ที่จัดแสดง	การบริการ ด้านการศึกษา			ประเภทผู้เข้าชม ที่มีการนำชม						ผู้นำชม				
	เพื่อการศึกษาและสถานะประโยชน์	เชิงพาณิชย์		นิทรรศการถาวร	นิทรรศการหมุนเวียน	ปฏิบัติ	บรรยาย	นำชม	เด็กเล็ก, ครอบครัว	นักเรียน, นักศึกษา	ประชาชนทั่วไป	ผู้สนใจเฉพาะ	นักท่องเที่ยว	มี	ไม่มี	เจ้าหน้าที่ประจำ/ ก็นำชม	อาสาสมัคร
พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย เขตกรุงเทพมหานคร¹																	
หอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยของรัฐบาล																	
1. หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	✓
2. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
3. หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
4. หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
5. หอศิลป์มารศรี	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
6. ศูนย์วัฒนธรรมญี่ปุ่น กรุงเทพฯ	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
7. ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
หอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยในสถานศึกษา																	
8. หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
9. หอศิลป์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
10. หอศิลป์และการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
11. หอศิลป์สถาปัตยกรรมพระพรหมพิจิตร	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
12. หอศิลป์วิทยานิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
13. หอศิลป์จามจุรี	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
14. หอศิลป์กรมศรีนครินทรวิโรฒ	-	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
15. หอศิลป์มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
16. หอศิลป์กรมคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
17. หอศิลป์เพาะช่าง	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
หอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยของเอกชน																	
18. ศูนย์ประติมากรรมกรุงเทพฯ	✓	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
19. หอศิลป์ศาลา	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
20. พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	-	✓	✓	-

¹ รายชื่อพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยในเขตกรุงเทพมหานครที่แสดงในตารางมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

- 1) พิพิธภัณฑ์ที่มีการจัดนิทรรศการ ศิลปะร่วมสมัย
- 2) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในการดูแลของรัฐฯ หรือเป็นพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในสถานศึกษาหรือเป็นพิพิธภัณฑ์ของเอกชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาและสาธารณะประโยชน์ โดยไม่แสวงหาผลกำไร
- 3) จัดนิทรรศการหมุนเวียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- 4) มีการคัดเลือกผลงานในการจัดแสดง

จากตารางวิเคราะห์การจัดนำชมในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยในเขตกรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นถึงสภาพของบริการด้านการศึกษามuseum ในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย แสดงให้เห็นถึงการใช้อาคาร หอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่ จำนวน 10 แห่ง ใช้ชื่อเรียกว่า หอศิลป์ อันดับรองลงมาคือ จำนวน 3 แห่ง ใช้ชื่อเรียกว่า ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์วัฒนธรรมญี่ปุ่น กรุงเทพมหานคร ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ และศูนย์ประติมากรรมกรุงเทพฯ จำนวน 3 แห่ง ใช้ชื่อว่าหอศิลป์ ได้แก่ หอศิลป์และการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ หอศิลป์สถาปัตยกรรมพระพรหมพิจิตร คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และหอศิลป์วิทยนิทรรศศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 แห่ง ใช้ชื่อว่า หอศิลป์กรรม ได้แก่ หอศิลป์กรรมศรีนครินทร์วิโรฒ หอศิลป์กรรมคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีจำนวน 1 แห่งที่ใช้ชื่อว่า พิพิธภัณฑ์ คือ พิพิธภัณฑ์ไทยร่วมสมัย และจำนวน 1 แห่งที่ใช้ชื่อว่า พิพิธภัณฑ์สถาน คือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ทุกพิพิธภัณฑ์เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาและสาธารณะประโยชน์ มีการจัดนิทรรศการหมุนเวียน และมีการจัดบรรยายให้ความรู้ (lecture) มากที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมเชิงปฏิบัติ (workshop) และน้อยที่สุดคือการนำชมนิทรรศการ พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย (Museum of Contemporary Art) มีการนำชมนิทรรศการโดยเจ้าหน้าที่ประจำพิพิธภัณฑ์เป็นผู้ให้บริการนำชม หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (Bangkok Art and Culture Center) มีบริการนำชมรองรับกลุ่มผู้เข้าชม เด็กเล็ก นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไปและผู้ที่มีความสนใจเฉพาะ ผู้นำชมเป็นเจ้าหน้าที่ประจำพิพิธภัณฑ์และอาสาสมัครและมีการจัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการ

3.6 การนำชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะของต่างประเทศ

นิทรรศการศิลปะของต่างประเทศนั้นมีความหลากหลายในรูปแบบของกิจกรรมที่จัดขึ้น มีเนื้อหาสาระและระดับที่เหมาะสมกับผู้เข้าชมทุกกลุ่ม ในนิทรรศการเดียวกันอาจมีทั้งกิจกรรมปฏิบัติของผู้เข้าชมระดับอนุบาล ระดับประถม ระดับมัธยม จนถึงกลุ่มบุคคลทั่วไป รวมถึงมีการบรรยายให้ความรู้กับครูอาจารย์ หรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการนำชมนิทรรศการของหอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์ศิลปะของต่างประเทศก็มีบริการนำชมที่ครอบคลุมกลุ่มผู้เข้าชมทุกกลุ่ม มีทั้งที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมและละเว้นค่าธรรมเนียมขึ้นอยู่กับระเบียบของแต่ละแห่ง ผู้นำชมนิทรรศการของต่างประเทศนั้นมี 2 ประเภท คือ 1) ผู้นำชมเป็นเจ้าหน้าที่ประจำ หรือเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษา 2) ผู้นำชมเป็นอาสาสมัครนำชมนิทรรศการ แต่อย่างไรก็ตามก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า หอศิลป์ หรือพิพิธภัณฑ์ต่างประเทศนั้นมีความพร้อมในการบริการนำชมมีขั้นตอนในการคัดเลือกและอบรมให้ความรู้ผู้นำชมนิทรรศการอย่างเป็นระบบ มีจำนวนและคุณภาพที่สามารถรองรับทุกกลุ่มผู้เข้าชม ซึ่งการให้ความสำคัญกับผู้นำชมนิทรรศการปรากฏในพิพิธภัณฑ์ต่างๆอย่างเด่นชัดมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

3.1.1 พิพิธภัณฑ์ศิลปะบอสตัน (Museum of Fine Art, Boston) เป็นที่แรกที่น่าเสนอ การบริการนำชมใน United States ในปี 1907 การนำชมดังกล่าวมีวิธีการที่เป็นไปในทางที่คล้ายกับการเป็นเพื่อนร่วมเดินชมงานศิลปะกับผู้เข้าชมเป็นผู้สร้างความรื่นรมณ์ในการชื่นชม กระตุ้นความสนใจในงานศิลปะ ห้องจัดแสดงสร้างสรรค์เครื่องมือที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ใช้งานได้ง่ายสำหรับผู้เข้าชม โดยการจัดให้มีป้ายข้อมูลติดผนัง ป้ายแสดงช่วงเวลาการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ ใบสอบถาม แผนที่ แผนที่ และการนำชมด้วยเครื่องบันทึกเสียง ทั้งหมดนี้เป็นตัวเลือกให้กับผู้เข้าชม เป็นการสร้างโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลที่มีความเหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เข้าชมที่มีความหลากหลาย พิพิธภัณฑ์ศิลปะที่มีความเชี่ยวชาญจะมีการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความสำเร็จของพิพิธภัณฑ์สำหรับเด็กและพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ถึงด้านการด้านการติดต่อสื่อสารความหมายในนิทรรศการ ที่ทำให้ได้รับการใช้บริการโดยทั่วไปในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ อย่างไรก็ตามสิ่งที่ดีที่สุดในการทำงานร่วมกันของพิพิธภัณฑ์ คือ การผสมผสานข้อมูลภายใต้ เงื่อนไขวิธีการที่ใช้ในการติดต่อโดยมนุษย์คือ ผู้นำชม การจัดให้มีผู้นำชมนำชมนิทรรศการและมีการสนทนากันแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างใกล้ชิดกับกลุ่มผู้เข้าชมที่มีขนาดเล็กเป็นการสร้างให้เกิดการสนทนาในระหว่างชมงานศิลปะทำให้การชมงานศิลปะนั้นมีชีวิตชีวาขึ้น สามารถเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์กับงานศิลปะ ผู้นำชมที่มีความรู้ มีทักษะ สามารถช่วยผู้เข้าชมในการค้นหากระบวนการคิดได้ การพูดคุยเกี่ยวกับศิลปะ เป็นสิ่งที่มีความสุขและมีคุณค่า เป็นหนึ่งในวิธีที่ดีที่สุดที่สามารถยอมรับได้ว่าการมีส่วนร่วมของผู้เข้าชมนั้นช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ (The museum of Fine Art Boston, 2013)

3.1.2 พิพิธภัณฑ์ศิลปะที่เบอร์มิงแฮม (Birmingham Museum of Art) ผู้นำชมได้ผ่านการเรียนรู้ถึงวิธีการเอื้ออำนวยความสะดวกในการเข้าชมนิทรรศการและจัดให้มีประสบการณ์ในการถ่ายทอดประสบการณ์ทางศิลปะให้กับผู้เข้าชมทุกวัย ทุกระดับความรู้ การให้ความรู้ของพิพิธภัณฑ์ศิลปะเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจที่เป็นไปอย่างมีระบบเป็นขั้นตอนและมีกระบวนการในการถ่ายทอด ซึ่งเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาคือทำให้ความรู้กับผู้เข้าชม ซึ่งผู้นำชมมีแนวทางในการเรียนรู้ที่เกิดจากความร่วมมือกันกับเจ้าหน้าที่ในพิพิธภัณฑ์ มีความสุขในการให้ทัศนคติที่ดีผ่านงานศิลปะ มีความยืดหยุ่นสูง เปิดกว้างในความคิดใหม่ๆ ร่วมเรียนรู้และพัฒนาชีวิตผ่านการทำงานในพิพิธภัณฑ์ มีความเป็นมืออาชีพในการนำเสนอไม่แบ่งแยกและเป็นผู้นำชมที่มีความเป็นกันเองในการปฏิบัติต่อผู้นำชมท่านอื่นๆและปฏิบัติต่อผู้เข้าชมที่มีความแตกต่างกันด้วยความเอาใจใส่ ผู้นำชมนิทรรศการศิลปะที่พิพิธภัณฑ์ศิลปะเบอร์มิงแฮมมีภารกิจหลักในการนำชมโดยการช่วยให้ผู้เข้าชมมีความสะดวกสบายขึ้น การมีส่วนร่วมกับผู้เข้าชมทั้งในด้านการสร้างทัศนคติที่ดีในทางศิลปะ การอธิบายความหมายของงานศิลปะ การเล่าประสบการณ์ทางศิลปะให้กับผู้เข้าชมโดยมีวิสัยทัศน์ที่ดีในการสร้างสรรค์และมีการผสมผสานประสบการณ์ในการอธิบายความหมายของงานศิลปะเพื่อให้ผู้เข้า

ชมเกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกโดยผ่านการชื่นชมงานศิลปะ (Birmingham Museum of Art, 2013)

3.1.3 พิพิธภัณฑ์ศิลปะซานดิเอโก (The San Diego Museum of Art) การให้ความรู้กับผู้นำชมของพิพิธภัณฑ์ศิลปะซานดิเอโกมีแผนการเรียนรู้สำหรับผู้นำชมในพิพิธภัณฑ์เป็นแผนการเรียนรู้ที่มีความต่อเนื่อง ใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้เป็นเวลา 2 ปี การฝึกหัดผู้นำชมที่เข้ามาใหม่จะเกิดขึ้นทุกเดือนกันยายนและเดือนมกราคม โดยในการฝึกหัดแต่ละครั้งนั้นจะเริ่มต้นจากการให้ความรู้ในเรื่องของประวัติศาสตร์ศิลปะ เริ่มตั้งแต่ศิลปะกรีก โรมัน ผ่านมาถึงในยุโรป ศิลปะในเอเชีย ศิลปะในอเมริกา ศิลปะร่วมสมัย และเน้นในเนื้อหาของงานศิลปะที่จัดแสดงช่วงระยะเวลานั้นในพิพิธภัณฑ์ ผู้นำชมจะได้รับการฝึกที่สำคัญคือเทคนิคและกลวิธีในการนำชม ความเข้มข้นอยู่ที่ส่วนสำคัญของทักษะในการนำชมของกลุ่มผู้เข้าชมที่เป็นเด็กและกลุ่มผู้เข้าชมที่เป็นผู้ใหญ่การฝึกหัดการนำชมจะเริ่มขึ้นทุกวันจันทร์และวันพุธในช่วงบ่ายผู้นำชมจะต้องมาปฏิบัติงานนำชมขั้นต่ำเดือนละ 8 ครั้ง ผู้นำชมนั้นเป็นส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑ์เพราะเป็นบุคลากรหลักในการนำชมให้กับเด็ก ผู้ใหญ่ และผู้ที่มีความสนใจเป็นพิเศษ เป็นการจัดให้เหมาะสมกับความหลากหลายของกลุ่มผู้เข้าชม การให้ผู้เข้าชมมีประสบการณ์ในการชมงานศิลปะโดยมีผู้นำชมที่มีความพร้อมมีความยินดีในการช่วยเหลือทำให้เกิดความประทับใจแก่ผู้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ (The San Diego Museum of Art, 2013)

ตารางที่ 2 ตารางวิเคราะห์การจัดนำชมในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยของต่างประเทศ

รายชื่อพิพิธภัณฑ์	วัตถุประสงค์ของพิพิธภัณฑ์		ลักษณะนิทรรศการที่จัดแสดง		บริการด้านการศึกษา			ประเภทผู้เข้าชมที่มีการนำชม					ผู้เข้าชม			
	เพื่อการศึกษาและสาธารณะประโยชน์	เชิงพาณิชย์	นิทรรศการถาวร	นิทรรศการหมุนเวียน	ปฏิบัติ	บรรยาย	นำชม	เด็กเล็ก, ครอบครัว	นักเรียน, นักศึกษา	ประชาชนทั่วไป	ผู้สนใจเฉพาะ	นักท่องเที่ยว	มี	ไม่มี	เจ้าหน้าที่ประจำ	อาสาสมัคร
Top Ten Contemporary²																
1. Centro Cultural Banco do Brasil, Rio	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-
2. Gran Palais, Paris	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-
3. Museum of Modern Art, New York	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-
4. Guggenheim Museum, New York	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-
5. Saatchi Gallery, London	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-
6. National Art Center Tokyo	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓
7. Queensland GoMA	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓
8. Tate Britain	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓
9. Royal Academy of Art	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓
10. Galleria dell'Accademia	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓
11. Reina Sofia	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓
12. Centre Pompidou	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓
Asian Museum																
1. Tokyo National Museum*	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-
2. Shanghai Museum*	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-
3. Gyeongju National Museum*	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-
4. Museum of Modern and Contemporary Art, Korea	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓
5. Hong Kong Museum of Art	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓
Singapore																
1. National Museum of Singapore	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓
2. Singapore Art Museum	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓

¹ Top Ten Contemporary พิพิธภัณฑ์กลุ่มนี้คัดเลือกจาก the art newspaper, section 2 Number 245, April 2013 มีการจัดอันดับพิพิธภัณฑ์ที่จัดนิทรรศการศิลปะร่วมสมัยมีจำนวนผู้เข้าชมมากที่สุด 10 อันดับ การคัดเลือกรายชื่อพิพิธภัณฑ์ที่ติดอันดับมาพิจารณาในตารางโดยพิจารณาย้อนหลัง 5 ปี (2014, 2013, 2012, 2011, 2010)

* เป็นพิพิธภัณฑ์ที่ติดอันดับ Top Ten Asian Art มีการจัดอันดับพิพิธภัณฑ์ที่จัดนิทรรศการศิลปะของเอเชียและมีจำนวนผู้เข้าชมมากที่สุด 10 อันดับ พิจารณาย้อนหลัง 3 ปีและพิพิธภัณฑ์ดังกล่าว

ติดอันดับทั้ง 3 ปี (2014, 2013, 2012, 2011, 2010) ข้อมูลจาก (the art new paper, 2011) the art newspaper, section 2 Number 245, April 2013

จากตารางวิเคราะห์การจ้ดนำชมในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยของต่างประเทศ แสดงให้เห็นถึงสภาพของบริการด้านการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย จากตัวอย่างพิพิธภัณฑ์ที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีแนวทางในการเรียนรู้ของผู้เข้าชมนิทรรศการเกิดจากความร่วมมือกันกับเจ้าหน้าที่ในพิพิธภัณฑ์ อีกทั้งยังแสดงถึงคุณประโยชน์ของผู้เข้าชมที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ นอกจากนี้ข้อมูลการจัดอันดับพิพิธภัณฑ์ที่จัดนิทรรศการศิลปะร่วมสมัยที่มีจำนวนผู้เข้าชมมากที่สุด ที่แสดงในตารางซึ่งแสดงให้เห็นว่าพิพิธภัณฑ์ที่ติดอันดับ โดยใช้จำนวนผู้เข้าชมนิทรรศการเป็นเกณฑ์ปรากฏว่าพิพิธภัณฑ์ทั้งหมดที่ติดอันดับเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาและสาธารณประโยชน์ มีการจัดแสดงนิทรรศการหมุนเวียน มีการนำชมนิทรรศการ มีกิจกรรมปฏิบัติการ (workshop) มีการจัดบรรยายให้ความรู้ (lecture) มีการนำชมรองรับผู้เข้าชมทุกประเภทผู้ นำชมเป็นเจ้าหน้าที่ประจำของทางพิพิธภัณฑ์และทุกพิพิธภัณฑ์ที่แสดงในตารางมีผู้นำชมได้รับการอบรมนำชมนิทรรศการ มีบางพิพิธภัณฑ์ที่มีการจัดแสดงนิทรรศการถาวร ได้แก่ National Art Center Tokyo, Tokyo National Museum, Shanghai Museum และ Gyeongju National Museum นอกจากนี้ทุกพิพิธภัณฑ์จะมีผู้นำชมนิทรรศการเป็นเจ้าหน้าที่ ประจำของทางพิพิธภัณฑ์แล้ว ยังมีบางแห่งที่มีผู้นำชมเป็นอาสาสมัคร ได้แก่ National Art Tokyo, Queensland GoMA, Tate Britain, Royal Academy of Art, Galleria dell'Accademia, Reina Sofia, Centre Pompidou, Museum of Modern and Contemporary Art Korea, Hongkong Museum of Art และนอกจากนี้พิพิธภัณฑ์ที่นอกเหนือจากที่คัดเลือกจาก The Art Newspaper คือ พิพิธภัณฑ์ศิลปะของประเทศสิงคโปร์ ได้แก่ National Museum of Singapore และ Singapore Art Museum มีข้อมูลครบถ้วนทุกรายการในตาราง ยกเว้น Singapore Art Museum ที่ไม่มีการจัดแสดงนิทรรศการถาวร

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สภาพการจ้ดนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยของประเทศไทยนั้นไม่มีเจ้าหน้าที่เฉพาะในการนำชมนิทรรศการ การนำชมนิทรรศการจึงเกิดจากการนำชมโดยบุคลากรหลายประเภท ได้แก่ ภัณฑารักษ์ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ เจ้าหน้าที่ประจำนิทรรศการ ศิลปินและอาสาสมัครนำชมนิทรรศการ ซึ่งการนำชมนิทรรศการดังกล่าวเป็นการนำชมนิทรรศการเป็นครั้งคราวตามโอกาส เช่น นำชมโดยภัณฑารักษ์หรือศิลปินในวันแรกของการเปิดแสดงงานนิทรรศการ นำชมนิทรรศการให้กับโรงเรียนที่ติดต่อกับทางพิพิธภัณฑ์ไว้ล่วงหน้า เป็นต้น ซึ่งหากพิจารณาการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะของต่างประเทศ พบว่า มีการนำชมนิทรรศการอย่างแพร่หลาย พิพิธภัณฑ์ให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้เข้าชมเป็นอย่างมาก มีการจัดเตรียมผู้นำชมให้รองรับกลุ่มผู้เข้าชมที่มีความหลากหลายและมีการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะของผู้เข้าชมนิทรรศการอย่างต่อเนื่อง ทำให้การจัดแสดงนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้ ดังนั้นจึงเห็นได้

ว่าผู้นำชมนิทรรศการนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งในการบริการด้านการศึกษาของทางพิพิธภัณฑ์

3.7 เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียน

ก่อนเริ่มเรียนรู้แต่ละครั้งควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นอยากเรียนรู้ กิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียนจึงเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เตรียมความพร้อม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหา ลดความสับสนกังวลใจ ลดความเบื่อหน่ายในการเรียนรู้ หรือช่วยให้การเรียนรู้ดำเนินไปอย่างราบรื่น

ความหมายของการนำเข้าสู่บทเรียน

ความหมายของคำว่า นำ ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 หมายถึง เริ่มต้นโดยมีผู้อื่นหรือสิ่งอื่นตาม ฉะนั้น คำว่า นำเข้าสู่ จึงเป็นการเริ่มต้นเพื่อไปสู่สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนคำว่า บทเรียน หมายถึง คำสอนที่กำหนดให้เรียน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ดังนั้นการนำเข้าสู่บทเรียนจึงหมายถึง การเริ่มต้นเพื่อไปสู่เนื้อหาสาระหรือคำสอนที่กำหนด

อรภัทร สิทธิรักษ์ (2540) กล่าวว่า การนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมก่อนเริ่มสอนเนื้อหาในทุกวิชา เพื่อเป็นการเตรียมให้นักเรียนให้รู้ที่กำลังเรียนเรื่องอะไร โดยนำเอาความรู้และทักษะที่นักเรียนมีอยู่เดิมมาสัมพันธ์กับบทเรียนที่ครูสอน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ชัดเจนขึ้น

ชนนาท รัตนมณี (2541) กล่าวว่า การนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเมื่อครูจะเริ่มสอน หรือจะทำกิจกรรมใดๆ เพื่อเป็นการเตรียมให้นักเรียนเกิดความสนใจ พร้อมทั้งจะติดตามบทเรียนต่อไป และรู้ว่าจะเรียนเกี่ยวกับเรื่องอะไร ทำให้มีจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล และคณะ (2549) กล่าวว่า การนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง การกระตุ้นและเร้าความสนใจของนักเรียนให้มีต่อบทเรียน ทำให้นักเรียนมีความพร้อมและความกระตือรือร้นที่จะเรียน นักเรียนรู้ว่าจะเรียนเรื่องอะไร โดยที่ครูไม่ต้องบอกโดยตรง และนักเรียนยังสามารถนำความรู้เดิมมาสัมพันธ์กับบทเรียนใหม่ได้อย่างถูกต้อง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง กลวิธีต่างๆที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเตรียมตัวผู้เรียนก่อนเริ่มเรียนรู้ และก่อนที่จะถ่ายทอดเนื้อหาทุกวิชาซึ่งเป็นการเตรียมให้ผู้เรียนรู้ที่กำลังเรียนเรื่องอะไร สามารถนำเอาความรู้และทักษะที่ผู้เรียนมีอยู่เดิมมาสัมพันธ์กับบทเรียนที่กำลังจะสอนได้ โดยการหากิจกรรมที่เร้าความสนใจของผู้เรียนแล้วเชื่อมโยงไปสู่บทเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการนำเข้าสู่บทเรียน

การนำเข้าสู่บทเรียนเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และหากกิจกรรมนี้เริ่มต้นได้ดี กิจกรรมการเรียนการสอนอื่น ๆ นั้นจะมีความราบรื่น การนำเข้าสู่บทเรียนมีวัตถุประสงค์หลายประการ มีรายละเอียดดังนี้

อินทิดา บุญยาทร (2542) และ เสริมศรี ลักษณะศิริ (2540) กล่าวว่า กิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียนเป็นกิจกรรมที่ครูทำเมื่อเริ่มต้นของการสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน มาอยู่ที่การสอนของครู และเป็นการเตรียมนักเรียนให้มีสมาธิในการฟังเรื่องที่ครูจะสอน เป็นการทำให้ นักเรียนเข้าใจความหมายของบทเรียนชัดเจนขึ้น นักเรียนรู้ว่าต่อไปจะเรียนเรื่องอะไร และสามารถนำเอาความรู้และเทคนิคที่นักเรียนมีอยู่เดิมมาสัมพันธ์กับบทเรียนที่ครูจะสอนต่อไปได้ การนำเข้าสู่บทเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยทำให้วัตถุประสงค์ของการเรียนนั้นๆ ชัดเจนขึ้นเพราะนักเรียนถูกดึงให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนด้วย

สรุปได้ว่า กิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียนมีวัตถุประสงค์ เพื่อเร้าความสนใจของนักเรียน หรือดึงดูดความสนใจของนักเรียนมาอยู่ที่การสอนของครู และเป็นการเตรียมนักเรียนให้มีสมาธิในการฟังเรื่องที่ครูจะสอน นักเรียนรู้ว่าต่อไปจะเรียนเรื่องอะไร และสามารถนำเอาความรู้และทักษะเดิมที่มีอยู่มาสัมพันธ์กับบทเรียนใหม่ ซึ่งทำให้นักเรียนเห็นแนวทางในการเรียนรู้ และจะทำให้ นักเรียนเข้าใจบทเรียนใหม่ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ประโยชน์ของการนำเข้าสู่บทเรียน

เฉลิม มลิตา (2526) และ เสริมศรี ลักษณะศิริ (2540) กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของการนำเข้าสู่บทเรียน ดังนี้ 1) ช่วยให้นักเรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ 2) ช่วยนักเรียนให้สามารถเรียนรู้ประสบการณ์ได้อย่างมีความหมายและง่ายยิ่งขึ้น 3) ช่วยกระตุ้นนักเรียนให้เกิดความสนใจ ใฝ่รู้ และเรียนด้วยความสนุกสนาน 4) เป็นการปูพื้นฐานความรู้ ความคิด และแนวทางการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนประสบการณ์ใหม่ระหว่างครูและนักเรียนในเบื้องต้น 5) เป็นสื่อเชื่อมโยงสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างนักศึกษาครูก่อนดำเนินการสอนในขั้นต่อไป 6) ช่วยให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ (Concepts) ที่ดีและถูกต้อง 7) เป็นวิธีการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ให้มีความสัมพันธ์ หรือต่อเนื่องกันอย่างมีความหมาย 8) ช่วยสร้างบรรยากาศที่ดี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ การทำกิจกรรม และการมีสุขภาพจิตที่ดีของทั้งนักเรียนและครู 9) ช่วยทำให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจบทเรียนได้ดีและรวดเร็วขึ้น 10) ช่วยพัฒนาทัศนคติในการเรียนที่ดีให้กับนักเรียน 11) เป็นช่องทางช่วยผ่อนคลายในการสอนของครู ให้สามารถกระทำได้อย่างง่าย รวดเร็วและได้ผลดีตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ 12) ผลสะท้อนกลับ (Feedback) จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนนับเป็นปัจจัยที่ช่วยในการปรับปรุงทักษะ และวิธีการนำเข้าสู่บทเรียนของผู้สอนในครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากการนำเข้าสู่บทเรียนในตอนเริ่มสอนแต่ละคาบหรือชั่วโมงแล้ว ในการเริ่มหัวข้อใหม่หรือเริ่มกิจกรรมใหม่ระหว่างคาบหรือชั่วโมง ครูก็ควรเตรียมความพร้อมของนักเรียนด้วยกิจกรรมต่างๆ ก่อนเริ่มหัวข้อใหม่หรือกิจกรรมใหม่นั้นด้วย กิจกรรมนั้นอาจจะเป็นการเล่าเรื่อง การใช้คำถามหรือกิจกรรมอื่นๆที่เหมาะสม ทั้งนี้ก็เพื่อให้นักเรียนสามารถตามทันเนื้อหาและสามารถเรียนรู้ได้ดี

การนำเข้าสู่บทเรียนจึงมีประโยชน์อย่างยิ่ง เป็นเทคนิควิธีการที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความพร้อมเพื่อการเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นสื่อเชื่อมโยงสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียนก่อนดำเนินการสอนในขั้นต่อไป และช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้เดิมกับเรื่องที่จะเรียนต่อไปได้

เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียน

เทคนิคที่ครูควรใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน เป็นสิ่งที่ครูต้องคำนึงถึงและบรรจุลงไปในการสอนเสริมศรี ลักษณะศิริ (2540) กล่าวว่า การนำเข้าสู่บทเรียนมีวิธีการดังนี้ ใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ไข่ของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น ให้นักเรียนทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียน สนทนาซักถามแล้วเชื่อมโยงไปยังเรื่องที่จะสอน ร้องเพลง หรือเล่นละคร หรือการแสดงบทบาทสมมติ ตั้งปัญหา ทายปัญหา ทบทวนบทเรียนเดิมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่ เล่านิทาน เล่าเรื่องราว เล่าเหตุการณ์ต่างๆ การสาธิต การทดลอง เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน

การนำเข้าสู่บทเรียนที่ดี ผู้สอนศึกษาเนื้อเรื่องที่จะสอน และพิจารณาเลือกกิจกรรมให้เหมาะสม ศึกษากิจกรรมที่จะนำมาใช้ให้ถ่องแท้ เช่น ถ้าจะเล่านิทานโดยการใช้หุ่น ก็ต้องรู้เทคนิคการเชิงหุ่นให้สนุกสนาน ควรรู้ประสบการณ์หรือความรู้ของนักเรียน เพื่อหาวิธีให้นักเรียนสนใจยิ่งขึ้น ถ้าไม่มีประสบการณ์เดิมเลยก็เชื่อมโยงไปสู่เรื่องที่จะสอนได้ยาก

สรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูควรใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียนนั้นมีหลากหลายกิจกรรมและรูปแบบ ซึ่งอาจจะเป็นเพลง เกม หรือคำถาม ครูต้องเลือกให้เหมาะสมกับสถานการณ์สภาพแวดล้อม โดยเฉพาะบทเรียนหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดให้มีขึ้นในลำดับต่อมา และกิจกรรมที่เลือกนั้นต้องสามารถสร้างความสนใจ และเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่จะเรียนเนื้อหาสาระสำคัญได้ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุผลตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของการสอนในแต่ละครั้งในการจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน ครูควรปฏิบัติในสิ่งต่างๆที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ 1) ครูควรรู้ประสบการณ์ หรือความรู้เดิมของนักเรียนเพื่อโยงให้สัมพันธ์กับกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนและเนื้อหาสาระบทเรียนใหม่ 2) ศึกษาเรื่องที่จะสอน แล้วพิจารณาเลือกกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนให้ผสมกลมกลืนกัน และ 3) ศึกษากิจกรรมที่จะนำมาใช้ และฝึกฝนหรือเตรียมความพร้อม ให้เกิดทักษะความชำนาญและความมั่นใจที่จะนำเสนอ โดยทุกๆ ไปครูที่มีความชำนาญในการสอนมักจะใช้เวลาสั้นๆ เพียง 5-10 นาที จัดกิจกรรมก่อนเริ่มการเรียนการสอนเนื้อหา เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนปรับประสบการณ์เดิมให้พร้อมที่จะประสานกับประสบการณ์ใหม่ และ

ให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของบทเรียนที่จะเรียนได้ดีขึ้น ถ้าครูมีเทคนิคในการนำเข้าสู่บทเรียนและนำไปใช้อย่างได้ผลก็จะทำให้เกิดผลดี

4. การฝึกอบรม

4.1 ความหมายของการฝึกอบรม

ทวีป อภิลิทธิ (2551) กล่าวว่า การฝึกอบรม คือ การทำให้คนเหมาะสมกับงาน การฝึกอบรมเป็นการเน้นเรื่องของการทำให้คนเหมาะสมกับงาน ตำแหน่ง หน้าที่ หรือความเหมาะสมกับอาชีพต่างๆ การฝึกอบรมจะมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงลงไปเป็นเรื่องราวและส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการเตรียมหรือฝึกคนที่จะเข้าทำงานหรือที่กำลังทำงานให้สามารถทำงานได้เหมาะสมกับงานหรืออาชีพที่ทำอยู่จึงใช้การฝึกอบรมเข้าช่วย

ชูชัย สมितिไกร (2554) กล่าวว่า การฝึกอบรม (Training) คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) ความสามารถ (ability) และเจตคติ (attitude) ของบุคลากรอันจะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้นการ ฝึกอบรมจึงเป็นโครงการที่ถูกจัดขึ้นมาเพื่อช่วยให้พนักงานมีคุณสมบัติในการทำงานสูงขึ้น

4.2 ประเภทของการฝึกอบรม

4.2.1 การฝึกอบรมก่อนทำงาน (Pre Promotional Training) เป็นการฝึกอบรมที่จัดให้กับบุคคลก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ก่อนการทำงาน เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ ลักษณะงานที่จะทำโดยไม่เกิดความกังวลใจว่าตนเองจะเริ่มต้นทำงานอะไร อย่างไร กับใคร ต้องพบปะติดต่อผู้ใด เป็นต้น

4.2.2 การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่ (Inservice Training) เป็นการฝึกอบรมให้กับบุคลากรประจำการที่ปฏิบัติหน้าที่ไปแล้วเป็นระยะเวลาพอสมควร บุคลากรเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการเสริมความรู้ ความเข้าใจหรือพัฒนาด้านเทคนิคใหม่ๆในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

4.2.3 การฝึกอบรมกรณีพิเศษเฉพาะกิจ (Specialized Training) การฝึกอบรมแบบนี้ จะจัดขึ้นเป็นกรณีพิเศษเฉพาะกลุ่มเป้าหมายและความต้องการเฉพาะของผู้ที่จะเข้ารับการฝึกอบรม แต่ละครึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเฉพาะวิชาชีพ หรือความจำเป็นเร่งด่วนของปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้น และมีความจำเป็นในกรณีพิเศษ

4.2.4 การฝึกอบรมประเภทการสัมมนา (Seminar) การสัมมนาคือการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกันในระหว่างผู้ร่วมสัมมนา ผลจากการสัมมนาจะ ช่วยสร้าง ความเข้าใจที่ดี สร้างความชัดเจนและถูกต้องแก่ผู้เข้าร่วมสัมมนา ซึ่งจะส่งผลให้การ

ปฏิบัติงานในเรื่อง ที่สัมมนากันนั้นๆมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การจัดสัมมนาดังกล่าวนี้จัดว่าเป็นการ ฝึกอบรมประเภทหนึ่งเช่นเดียวกัน

4.3 กระบวนการของการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ

รูปแบบของการฝึกอบรมที่นิยมใช้กันอยู่โดยทั่วไปในหมู่นักฝึกอบรมมีรายละเอียดและ ขั้นตอนการฝึกอบรมของเพ็ชรี รุประวิเชตร์ (2554) ทวีป อภิสสิทธิ์ (2551) และ ชูชัย สมितिไกร (2554)มีขั้นตอนการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบที่สอดคล้องกัน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม

ก่อนการจัดฝึกอบรมใดๆ ผู้จัดการฝึกอบรมควรต้องวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงสภาพ ปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กรที่ต้องการจัดการฝึกอบรมให้ ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคลากร หน่วยงาน องค์กร (เพ็ชรี รุประวิเชตร์, 2554)

ขั้นที่ 2 ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

เมื่อวิเคราะห์ความต้องการของบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กรที่ต้องการจัดฝึกอบรมได้ ชัดเจนแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบในการกำหนดจุดประสงค์ของการฝึกอบรมแต่ละครั้ง การ กำหนดวัตถุประสงค์โดยทั่วไปนิยมกำหนดเป็นข้อๆ และเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ที่สามารถวัดประเมินได้เมื่อจัดการฝึกอบรมผ่านไปแล้ว

ขั้นที่ 3 ขั้นคัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม

เป็นการออกแบบว่าจะจัดโครงการฝึกอบรมแบบใดที่สอดคล้องกับเนื้อหาหรือทักษะที่ ต้องการฝึกอบรม มีการกำหนดวัน ระยะเวลา สถานที่ของการฝึกอบรม การคัดเลือกบุคลากรรับ การ ฝึกอบรม การแสวงหาวิทยากรที่มีความรู้มีประสบการณ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่จัดอบรมและต้อง คำนึงถึงพื้นฐาน ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม (เพ็ชรี รุประวิเชตร์, 2554)

ขั้นที่ 4 ขั้นเลือกกิจกรรมและเทคนิคการฝึกอบรม

การคัดเลือกวิธีการอบรม และออกแบบการฝึกอบรมนั้นจะเกี่ยวข้องกับการกำหนด วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา ความรู้และกิจกรรมต่างๆ ที่จะใช้ฝึกอบรม การเลือกเทคนิคและกิจกรรม ต้องให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา กิจกรรมและสื่ออุปกรณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งโดยปกติ นักฝึกอบรมจะเปลี่ยนเนื้อหาที่จะใช้ฝึกอบรมให้เป็นกิจกรรมต่างๆเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำและ เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าการฟังจากวิทยากรเท่านั้น การจะเลือกใช้เทคนิควิธีใดๆ เช่น การ บรรยาย การอภิปรายกลุ่มใหญ่ การอภิปรายกลุ่มย่อย การแบ่งกลุ่มกันทำกิจกรรม ฯลฯ จะต้อง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฝึกอบรม (ทวีป อภิสสิทธิ์, 2551)

ขั้นที่ 5 ขั้นตอนการฝึกอบรม

ขั้นดำเนินการฝึกอบรมนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ และขั้นการฝึกอบรม ขั้นเตรียมการจะประกอบด้วย เขียนโครงการการฝึกอบรม เสนอโครงการ จัดประชุมคณะผู้ดำเนินการการฝึกอบรม หลังจากโครงการได้รับความเห็นชอบและอนุมัติแล้วจะต้องจัดประชุมชี้แจงคณะผู้ดำเนินการฝึกอบรม เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจให้คณะผู้ดำเนินการฝึกอบรมทราบว่า จะจัดการฝึกอบรมอะไร ที่ไหน แก่ใคร เมื่อไร อย่างไรและผู้ที่จะต้องรับผิดชอบหรือเตรียมการส่วนใด อย่างไร ซึ่งในส่วนนี้จะเกี่ยวข้องกับการประสานงาน ส่วนขั้นตอนที่สอง คือ ขั้นฝึกอบรมตามตารางฝึกอบรมตามที่กำหนดไว้ กิจกรรมที่ควรทำในช่วงแรกๆของการฝึกอบรม คือ กิจกรรมละลายพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมลดความมีทิฐิหรือความเป็นตนเองของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้น้อยลง เพื่อให้เปิดใจกว้างให้พร้อมที่จะร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ (ทวีป อภิสิตี, 2551) ในระหว่างการดำเนินการฝึกอบรมหากมีอุปสรรคหรือปัญหาใดเกิดขึ้น ผู้ดำเนินการฝึกอบรมต้องแก้ไขปัญหามีสติ เพื่อดำเนินการฝึกอบรมให้สำเร็จลุล่วงตามแผนงานที่วางไว้ (เพ็ชรี ฐปะวิเชตร์, 2554)

ขั้นที่ 6 ขั้นวัดและประเมินผล

ขั้นนี้เป็นการนำผลจากการวัดและประเมินผลทั้งหมดที่สรุปรวมมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อ การปรับปรุงแก้ไขทุกๆส่วนที่ยังบกพร่องทุกขั้นตอน เพื่อให้การฝึกอบรมดียิ่งขึ้น เพ็ชรี ฐปะวิเชตร์ (2554)ได้กล่าวว่า ในทางปฏิบัติ เพื่อให้การฝึกอบรมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้ข้อมูลอย่างครอบคลุม ผู้จัดการฝึกอบรมจะต้องมีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม วิทยากรและคณะผู้จัดการฝึกอบรมถึงสภาพการดำเนินการเพื่อนำมาแก้ไขในช่วงต่อไป

สรุปได้ว่าขั้นตอนการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบของทวีป อภิสิตี (2554) ได้แบ่งการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบเป็น 6 ขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นนั้นมีความสอดคล้องกับ เพ็ชรี ฐปะวิเชตร์ (2554) ที่แบ่งขั้นตอนการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบไว้ 8 ขั้นตอน และชูชัย สมितिไกร (2554) ได้แบ่งไว้ 7 ขั้นตอน ส่วนที่คล้ายคลึงกันมี 6 ขั้น คือ 1) ขั้น วิเคราะห์ความต้องการ 2) ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์ 3) ขั้นออกแบบโครงการฝึกอบรม เลือก กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม 4) ขั้นเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม 5) ขั้นดำเนินการฝึกอบรม 6) ขั้นวัดและประเมินผลการฝึกอบรม ซึ่งการแบ่งขั้นตอนของนักวิชาการทั้ง 3 ท่าน เพิ่มเติมจากขั้นตอนที่มีความสอดคล้องกัน มีดังนี้ ทวีป อภิสิตี (2551)เพิ่มเติมขั้นสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม และขั้นออกแบบการวัดประเมินผลการฝึกอบรม ส่วน เพ็ชรี ฐปะวิเชตร์ (2554) เพิ่มเติมขั้นการวางแผนการฝึกอบรม (Planning for Training) ขั้นกำหนดผู้ร่วมรับผิดชอบการฝึกอบรม (Staff for organizing) และ ชูชัย สมितिไกร (2554) เพิ่มเติมขั้นสร้างเกณฑ์และการประเมินผล

4.4 วิธีการฝึกอบรม

การแบ่งประเภทของวิธีการฝึกอบรมจะยึดเกณฑ์ในการแบ่ง 2 ประเภท ดังนี้

4.4.1 แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมการจำแนกประเภทโดยยึดหลักวัตถุประสงค์ เป็นสำคัญจะช่วยให้ผู้ฝึกอบรมเลือกใช้วิธีการฝึกอบรมได้อย่างมีเป้าหมาย ได้แก่ 1) วิธีการฝึกอบรมที่ มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ (knowledge) คือ วิธีการที่มุ่งให้ผู้รับการอบรมมีความรู้เกี่ยวข้อง กับการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและมากเพียงพอ 2) วิธีการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงด้าน ทักษะและความสามารถ (skills and abilities) คือ วิธีการมุ่งให้ผู้รับการอบรมมีทักษะและความ สามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และ 3) วิธีการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ (attitude) คือ วิธีการที่มุ่งเน้นให้ผู้รับการอบรมมีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งต่างๆในทางที่เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน

4.4.2 แบ่งตามลักษณะของการเรียนรู้ การเรียนรู้อาจมีประสิทธิภาพมากขึ้น หากผู้รับการอบรมเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล ตามความสามารถ ความถนัด และสติปัญญาของแต่ละคน แต่ในบางกรณีการเรียนรู้เป็นกลุ่มตั้งแต่สองคนขึ้นไป ก็อาจทำให้ประโยชน์มากกว่าการเรียนรู้เป็นรายบุคคลเช่น ในกรณีที่ต้องการให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ เป็นต้น ดังนั้นประเภทของวิธีการฝึกอบรม ซึ่งจำแนกโดยอาศัยลักษณะของการเรียนรู้ จึงแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) วิธีการที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (individual learning) คือ วิธีการซึ่งจัดให้ผู้รับการ อบรมได้เรียนรู้สิ่งต่างๆด้วยตนเองเป็นรายบุคคล และ 2) วิธีการที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นกลุ่ม (group learning) คือ วิธีการซึ่งจัดให้ผู้รับการอบรมได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มตั้งแต่สองคนขึ้นไป

4.4.2.1 การบรรยาย (lecture) คือ การบรรยายสาระความรู้ต่างๆโดยวิทยากร เป็นการสื่อสารแบบทางเดียว (one way communication) จากวิทยากรสู่ผู้รับการอบรม ดังนั้นวิทยากรจะเป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในกรฝึกอบรม วิทยากรจะเป็นผู้จัดเตรียมเนื้อหาสำหรับการบรรยายในการบรรยายที่ดี วิทยากรจะต้องสามารถเล่าถึงประเด็นต่างๆได้อย่างชัดเจน โดยมีการเลือกใช้ภาษาที่ถูกต้อง เหมาะสมกับภูมิหลังของผู้รับการอบรมพร้อมทั้งมีตัวอย่างที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว โดยมีจุดประสงค์เพื่อถ่ายทอดความรู้ใหม่ๆไปสู่คนจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว ความสำเร็จขึ้นอยู่กับเงื่อนไขหลายประการ คือ วิทยากรมีชื่อเสียง น่าเชื่อถือ มีความเชี่ยวชาญ มีการเตรียมการบรรยายเป็นอย่างดี ข้อดี คือ สามารถถ่ายทอดสาระความรู้ต่างๆให้แก่ผู้เข้าอบรม ได้ครั้งละเป็นจำนวนมาก มีความรวดเร็ว ประหยัดเวลาและทรัพยากรอื่นๆ เป็นวิธีการที่ดีสำหรับวัตถุประสงค์เพื่อได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อเท็จจริง และแนวทางปฏิบัติทั่วไป การจัดสถานที่สามารถกระทำได้ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน แต่ข้อจำกัด คือ การสื่อสารแบบทางเดียวจากวิทยากรกับผู้รับการอบรม ทำให้ได้รับความเบื่อหน่ายได้ง่าย โดยเฉพาะกรณีที่วิทยากรขาด

ความสามารถในการกระตุ้นปลูกเร้าผู้ฟัง การบรรยายจึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับความต้องการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะ ความสามารถทางปัญญาขั้นสูง เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ เป็นต้น อีกทั้งการหาวิทยากรที่มีความสามารถในการบรรยายบางครั้งก็หาได้ยาก

4.4.2.2 การอภิปรายกลุ่ม (group discussion) คือ การแบ่งผู้รับการอบรมเป็นกลุ่มย่อยๆจำนวนตั้งแต่ 4 –12 คน และให้สมาชิกแต่ละกลุ่มได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นการค้นหาข้อสรุปหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นใดประเด็นหนึ่ง โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้แสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อค้นหาข้อสรุปหรือข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆโดยหัวข้อของการอภิปรายนั้นต้องมีความน่าสนใจ สมาชิกในกลุ่มควรมีความรู้เกี่ยวกับหัวข้อของการอภิปราย ผู้นำกลุ่มจะต้องป้องกันมิให้การอภิปรายถูกรอบงำโดยบุคคลเพียงไม่กี่คนและพยายามสนับสนุนให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นการอภิปรายกลุ่ม มีข้อดี คือ เป็นวิธีการที่สามารถรวบรวมความคิดและประสบการณ์จากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งจะนำไปสู่การได้ข้อสรุปหรือข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหา เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้รับการอบรมได้แสดงความคิดเห็นของตนอย่างเสรี มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การอภิปรายกลุ่มมีข้อจำกัด คือ ผู้ฝึกอบรมมีโอกาสน้อยในการควบคุมทิศทางและบรรยากาศของการอภิปรายภายในกลุ่มหากผู้เป็นประธานของกลุ่มไม่สามารถจะดำเนินการอภิปรายได้อย่างเหมาะสม อาจทำให้เกิดผลเสียได้และสมาชิกในกลุ่มซึ่งมีพื้นฐานทางการศึกษา ประสบการณ์หรืออายุที่ต่างกันมากเกินไปอาจทำให้ไม่อาจหาข้อสรุปของการอภิปรายได้

4.4.2.3 การอภิปรายเป็นคณะ (panel discussion) คือ การอภิปรายร่วมกันโดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิประมาณ 3-5 คน โดยมีพิธีกร (Moderator) เป็นผู้ดำเนินรายการ ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านจะอภิปรายประเด็นต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมายและเปิดโอกาสให้ผู้รับการอบรมซักถามปัญหาได้ ซึ่งปกติแล้วการอภิปรายประมาณ 3 ชั่วโมงและมักแบ่งการอภิปรายออกเป็นสองรอบ จุดประสงค์เพื่อให้ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเท็จจริงหลายๆด้าน โดยมีเงื่อนไขคือผู้อภิปรายต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในหัวข้ออภิปรายพิธีกรต้องรักษาเวลาและประเด็นของการอภิปรายให้อยู่ในกรอบที่กำหนดไว้ ข้อดีของการอภิปรายเป็นคณะคือผู้ที่ได้รับการอบรมจะได้รับฟังทัศนะที่หลากหลายจากผู้ทรงคุณวุฒิ การมีผู้ทรงคุณวุฒิหลายๆท่านมาร่วมกันอภิปรายทำให้มีความน่าสนใจมากขึ้น แต่การอภิปรายเป็นคณะมีข้อจำกัดคือผู้อภิปรายจะไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นของตนอย่างเต็มที่ เนื่องจากเวลาจำกัดและมีผู้ร่วมอภิปรายหลายท่านการอภิปรายอาจไม่ได้ประโยชน์อย่างเต็มที่ หากผู้ดำเนินรายการไม่สามารถควบคุมการอภิปรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4.2.4 การระดมสมอง (brainstroming) เป็นการประชุมกลุ่มซึ่งเปิดโอกาส และกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีโดยปราศจากข้อจำกัด การวิพากษ์ วิจารณ์ หรือการตัดสินคุณค่าใดๆมีจุดประสงค์เพื่อ ระดมความคิดจากสมาชิกทุกคนให้ได้ความคิดที่

หลากหลายและมีปริมาณมากที่สุด โดยมีเงื่อนไขคือหัวข้อการประชุมจะต้องชัดเจน ห้ามวิพากษ์วิจารณ์ หรือตัดสินคุณค่าใดๆ ให้มีบรรยากาศการประชุมที่เปิดกว้างและเสรีมากที่สุด ข้อดีของการระดมสมองคือเหมาะสมแก่การระดมความคิด เห็นเพื่อหาแนวทางต่างๆ สำหรับการแก้ไขปัญหาที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน เป็นการฝึกให้ผู้เข้ารับการอบรมนั้นรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยปราศจากการตัดสินคุณค่าหรือการวิพากษ์วิจารณ์ แต่การระดมสมองนั้นยังมีข้อจำกัด คือ อาจทำให้มีความสับสนได้ง่าย การประชุมไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งหวัง หากผู้เข้าร่วมประชุมไม่มีความกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็น และหากประธานในการประชุมไม่มีประสิทธิภาพ

4.4.2.5 ทัศนศึกษา (field trip) คือ การนำผู้รับการอบรมไปชมการทำงานหรือสถานที่จริงโดยมีการบรรยายสรุปประกอบการชมจุดประสงค์เพื่อให้ผู้รับการอบรมมองเห็นการปฏิบัติงานหรือสถานที่จริงเพื่อสร้างความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้ โดยมีเงื่อนไขคือต้องได้รับความร่วมมืออย่างดีจากหน่วยงานที่จะไปทัศนศึกษา ต้องจัดเตรียมด้านพาหนะในการเดินทาง และที่พักเป็นอย่างดี ข้อดีของการฝึกอบรมโดยใช้วิธีการทัศนศึกษาคือผู้ฝึกอบรมจะได้รับการประสบการณ์จากการเห็นการทำงานและสถานที่จริง ทำให้เกิดความเข้าใจในการเรียนรู้มากขึ้นช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าตื่นเต้นมากขึ้น แต่การทัศนศึกษานั้นยังมีข้อจำกัดคือเสียค่าใช้จ่าย ใช้เวลาในการเดินทางมาก ผู้จัดการทัศนศึกษาไม่อาจจะควบคุมให้การปฏิบัติงานของผู้แสดงนั้นเป็นไปตามความต้องการได้ทุกประการ ซึ่งอาจทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความสับสนว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้ในห้องเรียนนั้นถูกต้องหรือไม่

4.4.2.6 โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (programmed instruction) คือ แบบการเรียนสำหรับเรียนด้วยตนเองโดยผู้เรียนจะต้องศึกษาเนื้อหาตามลำดับที่ได้จัดวางไว้เรียบร้อยแล้ว ระหว่างการเรียนผู้เรียนจะต้องตอบคำถามต่างๆ ซึ่งได้แทรกอยู่ในระบบการเรียนเป็นระยะๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามสมรรถภาพของตนเองอย่างอิสระ โดยมีเงื่อนไขว่าผู้เรียนจะต้องมีความเหมาะสม มีความเป็นเหตุผลต่อกัน จะต้องให้ผู้เรียนทราบถึงพัฒนาการของตนอยู่ตลอดเวลา ข้อดีของการใช้โปรแกรมการเรียนรู้ด้วยตนเองในการฝึกอบรม คือ ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตามความสามารถและตามความพร้อมของตนเอง สามารถใช้กับผู้เรียนจำนวนมากในเวลาเดียวกันแต่การอบรมด้วยวิธีนี้มีข้อจำกัดคือการผลิตโปรแกรมที่เหมาะสมจำเป็นต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ ทรัพยากรเวลามากพอสมควร และผู้ที่ได้รับการอบรมจะต้องมีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง

4.4.2.7 การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ (computer – assisted instruction) เป็นการเรียนซึ่งผู้เรียนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับคอมพิวเตอร์ซึ่งได้เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการเรียนไว้แล้ว โดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคลใช้ในสอน

ทักษะที่จำเป็นต้องมีการฝึกปฏิบัติซ้ำๆ โดยมีเงื่อนไขว่าโปรแกรมการเรียนรู้จะต้องได้รับการจัดวางอย่างมีความเหมาะสมและตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล หน่วยงานที่ต้องมีการจัดฝึกอบรมจะต้องมีงบประมาณที่เพียงพอ การสอนด้วยคอมพิวเตอร์มีข้อดี คือ ผู้เข้ารับการอบรมจะสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถและความพร้อมของตน เป็นวิธีที่มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับทักษะที่จำเป็นต้องมีการทบทวนซ้ำ แต่การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์นั้นจะมีข้อจำกัดในเรื่องของค่าใช้จ่ายที่สูงในการจัดซื้อ การบำรุงรักษาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อื่นๆ

4.4.2.8 การสาธิต (demonstration) คือ การแสดงให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นถึงการปฏิบัติจริงและเปิดโอกาสให้ผู้รับการอบรมได้ทดลองปฏิบัติตามและซักถามปัญหา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับการอบรมนั้นเกิดความเข้าใจและเห็นการปฏิบัติ เงื่อนไขการฝึกอบรมโดยใช้วิธีการสาธิตคือผู้ที่เป็นวิทยากรจะต้องมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สาธิต และผู้เข้ารับการอบรมนั้นต้องไม่มีจำนวนมากจนเกินไป ข้อดีของการใช้วิธีการสาธิตคือได้เห็นถึงการปฏิบัติจริงเกิดความเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว ผู้เข้าร่วมการอบรมนั้นเกิดความสนใจเป็นอย่างดี ใ้ใช้กับผู้เข้าอบรมทุกประเภททุกระดับแต่การใช้วิธีการสาธิตในการจัดการอบรมนั้นยังมีข้อจำกัดคือไม่เหมาะกับผู้เข้าอบรมที่มีจำนวนมากเนื่องจากไม่สามารถตอบสนองการสาธิตได้ทั่วถึง และการสาธิตยังสามารถใช้ได้ในช่วงหัวข้อเท่านั้นโดยเฉพาะการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทักษะการกระทำ

4.4.2.9 การฝึกอบรมในงาน (on - the - job training) คือ การเรียนรู้งานโดยการสังเกตการทำงานของพนักงานที่มีความชำนาญ และลงมือปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานเหล่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะที่ใช้ในการทำงานจริงภายในระยะเวลาอันสั้น โดยมีเงื่อนไขว่าผู้ที่ทำหน้าที่สอนต้องมีความเชี่ยวชาญและสามารถสอนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องมีการวางแผนมีการเตรียมการสอนและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ข้อดีของการฝึกอบรมในงานคือผู้เรียนรู้ได้ฝึกปฏิบัติงานจริงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว ส่วนข้อจำกัดของการฝึกอบรมในงานคือหากผู้สอนขาดความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ไม่ได้ให้ผลอย่างเต็มที่การฝึกอบรมในงานอาจทำให้การปฏิบัติงานหยุดชะงักชั่วคราวเนื่องจากต้องเสียเวลาในการสอนงาน

ชูชัย สมितिกร (2554) ได้ประสานหลักเกณฑ์การแบ่งวิธีการฝึกอบรมทั้งสองประการข้างต้นเข้าด้วยกัน เป็นแนวทางที่ช่วยเลือกวิธีการฝึกอบรมได้อย่างเหมาะสม ถูกต้องและรวดเร็ว มีรายละเอียดดังนี้ การฝึกอบรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อความรู้ ลักษณะการเรียนรู้แบบรายบุคคลใช้วิธีการฝึกอบรมคือโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ ลักษณะการเรียนรู้แบบกลุ่มใช้วิธีการฝึกอบรมโดยวิธีการบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การอภิปรายเป็นคณะ การระดมสมอง ทัศนศึกษา การฝึกอบรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถลักษณะการเรียนรู้แบบรายบุคคล ใช้วิธีการฝึกอบรมคือการฝึกอบรมในงาน แบบฝึกหัดรายบุคคล การฝึกโดยใช้อุปกรณ์จำลอง ลักษณะการเรียนรู้แบบกลุ่มใช้วิธีการฝึกอบรมคือการสาธิตกลุ่ม ฝึกแก้ไขปัญหา กรณีศึกษา

การจำลองสถานการณ์ เกมเชิงธุรกิจ การแสดงบทบาทสมมุติการแสดงแบบพฤติกรรม และวิธีการฝึกอบรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างทัศนคติ ลักษณะการเรียนรู้แบบรายบุคคล จะใช้วิธีการฝึกอบรม คือ การฝึกอบรมในงาน ลักษณะการเรียนรู้แบบกลุ่มจะใช้วิธีการฝึกอบรม คือ การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมุติ การแสดงแบบพฤติกรรม

สรุปได้ว่าการจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบว่าเป็นแนวคิดที่อิงอยู่บนแนวคิดแบบระบบซึ่งเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องภายในระบบ มีขั้นตอนเหมาะสมในการจัดอบรมผู้นำขมนิเทศการศิลปะในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่เหมาะสม 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม ขั้นที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์ของวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ขั้นที่ 3 คัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม ขั้นที่ 4 ขั้นเลือกกิจกรรมและเทคนิคการฝึกอบรม ขั้นที่ 5 จัดการฝึกอบรม ขั้นที่ 6 ประเมินผลการฝึกอบรมและผลที่ได้รับจากการประเมินผลนั้นจะเป็นข้อมูลย้อนกลับ สำหรับการปรับปรุงแก้ไขการฝึกอบรมในครั้งต่อไป วิธีการฝึกอบรมนั้นมีหลายรูปแบบทั้งแบบบรรยาย แบบสาธิต แบบใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ทั้งนี้เพื่อการจำแนกวิธีการฝึกอบรมโดยยึดหลักวัตถุประสงค์เป็นสำคัญจึงช่วยให้ผู้ฝึกอบรมเลือกใช้วิธีการฝึกอบรมอย่างมีเป้าหมายและวิธีการฝึกอบรมซึ่งจำแนกโดยอาศัยลักษณะของการเรียนรู้จึงแบ่งได้เป็นสองประเภทคือวิธีการที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นกลุ่มและวิธีการที่มุ่งเน้นการเรียนรู้แบบรายบุคคล ซึ่งผู้จัดการฝึกอบรมต้องคำนึงถึงวิธีการที่เหมาะสมกับเนื้อหา ความรู้ ทักษะ ลักษณะการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมแต่ละครั้งด้วย จึงจะทำให้การฝึกอบรมนั้นดำเนินไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พรรณณี วิรุณานนท์ และคณะ (2550) ศึกษาการพัฒนาแนวความคิดการจัดมหกรรมศิลปะร่วมสมัยนานาชาติในพื้นที่สาธารณะของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารวบรวมและทบทวนแนวความคิดการจัดมหกรรมศิลปะร่วมสมัยและเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อนำองค์ความรู้ในการวิจัยครั้งนี้มาพัฒนายุทธศาสตร์การจัดมหกรรมศิลปะร่วมสมัยนานาชาติ (International Contemporary Art) ในพื้นที่สาธารณะของประเทศที่สอดคล้องกับสังคมไทย ผ่านกระบวนการเป็นที่ยอมรับและสามารถนำไปพัฒนาเป็นแผนธุรกิจ วิธีการดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเอกสาร คือ ศึกษาจากเอกสารและข้อมูลทางประวัติศาสตร์ สัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มบุคคล 6 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มศิลปินและกลุ่มภัณฑารักษ์ 2) กลุ่มนักวิชาการ 3) กลุ่มผู้สนับสนุนศิลปะ 4) กลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวและธุรกิจศิลปะ 5) กลุ่มนักศึกษาสาขาศิลปะ และ 6) กลุ่มผู้สื่อข่าว โดยการ

สัมภาษณ์กลุ่ม (Group Discussion) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความแตกต่างระหว่างงานมหรรมศิลปะร่วมสมัย นานาชาติในเอเชียและยุโรปมีความแตกต่างกันในด้านวิธีการจัดการ รูปแบบ วิธีการ ภาษา และลักษณะเมือง ตลอดจนพื้นที่ในการจัดแสดงมีความแตกต่างกัน ความสามารถในการดึงดูดผู้เข้าชมแตกต่างกัน 2) ประเทศไทยมีศักยภาพในการจัดมหรรมศิลปะร่วมสมัยนานาชาติ โดยเฉพาะด้านสถานที่ เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ภูเก็ต เป็นต้น ประกอบด้วย ด้านการบริหาร มี 2 รูปแบบ คือ การจัดตั้งองค์กรอิสระขึ้นมาดูแลหรืออยู่ภายใต้การดูแลของสำนักศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยและหน่วยงานอื่นๆของรัฐบาล ด้านอาคาร มีความสอดคล้องกับพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร เช่น บริเวณหอศิลป์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัย อาคารสาธารณะ โรงภาพยนตร์ สวนสาธารณะ เป็นต้น ด้านรูปแบบจัดแสดงงาน ประเภทจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย สื่อประสม การสัมมนา การร่วมกิจกรรมต้องให้แต่ละกลุ่มส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น นักเรียน นักศึกษา เด็กและเยาวชน เป็นต้น

ธาริน กลิ่นเกสร (2554) ศึกษาเรื่องผลของการส่งเสริมประสบการณ์ทางสุนทรียะผ่านกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่มีต่อสุนทรียภาพของนักเรียนประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลของการส่งเสริมประสบการณ์ทางสุนทรียะผ่านกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์ และศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับพัฒนาการสุนทรียภาพของนักเรียนที่มีผลต่องานศิลปะมีระดับสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมสนใจเนื้อหามากที่สุด นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ในทุกกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยมีกิจกรรมพิพิธภัณฑ์ศิลปะเกาะประตูห้องเรียนอยู่ในระดับมีความเห็นด้วยมากที่สุด

อัญชลีรัตน์ มลิณฑสุด (2548) ศึกษาเรื่องการใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วย ครูศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 138 คน และเจ้าหน้าที่ทางพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการใช้พิพิธภัณฑ์ในการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระทัศนศิลป์ ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยในระดับมาก ในเรื่องของความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลในการสร้างงานศิลปะ 2) ด้านการใช้พิพิธภัณฑ์ ในการเรียนการสอนของครูศิลปะ ประกอบด้วย ชั้นเตรียมความพร้อมก่อนการใช้พิพิธภัณฑ์ ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากในเรื่องของเอกสาร ข้อมูล ที่ทางพิพิธภัณฑ์นั้นจัดพิมพ์เผยแพร่ และชั้นสรุปผลหลังการใช้พิพิธภัณฑ์ ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากในเรื่องของการประเมินผลการ ใช้พิพิธภัณฑ์โดยใช้การจัดกลุ่มอภิปราย 3) ประโยชน์ของพิพิธภัณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนวิชา ทัศนศิลป์ ครูส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยอย่างยิ่งโดยเฉพาะเรื่องการเรียนรู้สามารถ

ศึกษาผลงานศิลปะ ที่มีความหลากหลาย 4)ด้านการสร้างร่วมมือระหว่างโรงเรียนและพิพิธภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมการ ศึกษาทางทัศนศิลป์ ครูส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยระดับมากในเรื่องการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ของทั้งสองฝ่าย เช่น การจัดทำข้อมูลเฉพาะเรื่องเพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าสำหรับผู้เรียน เจ้าหน้าที่ใน พิพิธภัณฑ์มีความเห็นด้วยระดับเห็นด้วยมากในเรื่องของการเน้นความร่วมมือระยะยาว และการ สื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันของทั้งสองฝ่าย และการสรุปวัตถุประสงค์เป้าหมายทางการ จัดการเรียนการสอนในพิพิธภัณฑ์

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม (2548) วิจัยเรื่อง ความหลากหลายทาง ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย มีวัตถุประสงค์เพื่อตีความเรื่องศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย วัฒนธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น และชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม เพื่อศึกษาบทบาทของเยาวชนด้านศิลปวัฒนธรรมร่วม สมัย และศึกษาความ หลากหลายทางวัฒนธรรม และยุทธศาสตร์ทางด้านวัฒนธรรมโดยมีวิธีการ ดำเนินการวิจัยโดยใช้การ เวทีสัมมนาแลกเปลี่ยนเป็นวิธีการหลักในการศึกษา มีกลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่ม ผู้พูด ได้แก่ ศิลปิน นักเขียน กลุ่มผู้รับฟัง คือ ประชาชนทั่วไป เยาวชน นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ และมีการเก็บข้อมูล จากเอกสารวิธีการ Focus Group Discussion เป็นวิธีการตั้งประเด็นปัญหาผ่าน อินเทอร์เน็ตเพื่อให้ ผู้คนทั่วไปร่วมสนทนาแลกเปลี่ยน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของเยาวชนด้าน ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย มีพลังในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆแต่ขาดโอกาสและพื้นที่ในการแสดงออก พื้นที่ที่มีให้เยาวชนมีจำนวน จำกัดจึงทำให้บทบาทของเยาวชนนั้นถูกจำกัดไปด้วย ดังนั้นบทบาทของ เยาวชนด้านศิลปวัฒนธรรม ร่วมสมัย จึงจำเป็นต้องได้รับการใส่ใจจากสังคม ดังนี้ 1) เปิดโอกาสและ พื้นที่ให้กับเยาวชน 2) เปิดโอกาสให้เยาวชนได้กำหนดทิศทางของตนเอง 3) มีการรวมกลุ่มความคิดที่ ตรงกัน มีส่วนร่วมการ แบ่งปันความคิดเห็นในการเสวนา 4) สร้างวัฒนธรรมที่มีใจกว้าง เปิดรับกับคน ทุกกลุ่ม ข้อเสนอที่เป็น รูปธรรมจากการเสวนาในงานวิจัย คือ 1) ยุทธศาสตร์เชิงนโยบาย 2) ยุทธศาสตร์ด้านพื้นที่การแสดง ออกและการสื่อสาร เช่น การให้ความสำคัญกับสื่อ และ 3) ยุทธศาสตร์ด้านความรู้ความเข้าใจด้าน ศิลปวัฒนธรรม เช่น การส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและ รสนิยมในการเสพศิลปะของสังคมไทยเพื่อ ลดช่องว่างหรือเชื่อมโยงระหว่างผู้เสพกับผู้สร้าง ให้รสนิยม ผู้ชมกับศิลปะไปด้วยกัน ซึ่งควรเริ่มตั้งแต่ การศึกษาวิชาศิลปะในโรงเรียนมิใช่การให้คุณค่าว่าการ สร้างสรรค์งานได้เหมือนต้นแบบจึงจะถึงว่า เป็นงานศิลปะที่ดี รวมถึงจัดให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสใน การทัศนศึกษาหรือชมงานศิลปะเป็นประจำ

สุทธาสินี วัชรบูล (2544) ศึกษาเรื่อง พิพิธภัณฑ์ชุมพลังแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษาประเทศ อังกฤษ พบว่าการดำเนินงานเรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้ในประเทศอังกฤษนั้นได้ความร่วมมือจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมชน สถานศึกษา นักวิชาการสาขาต่างๆ องค์กรธุรกิจสถานประกอบการ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักการเมืองต่างให้ความสนใจและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเต็มที่ทำให้ บทบาทของพิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดและหอจดหมายเหตุ ซึ่งแต่เดิมเป็นที่เก็บรวบรวมงานศิลปะเป็นส่วน

ใหญ่เน้นได้รับบทบาทหน้าที่ในการให้บริการด้านการศึกษา โดยเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เข้าชมที่เชื่อมโยงได้กับการศึกษาทุกระบบ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการชมผลงานศิลปะสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนได้อย่างแท้จริง

ศิริวัฒน์ แสนเสริม (2543) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญด้านพิพิธภัณฑ์ศิลปะ และนักวิชาการด้านศิลปศึกษา ในบทบาททางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ศิลปะในประเทศไทย โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารจำนวน 64 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านพิพิธภัณฑ์ศิลปะ จำนวน 30 คน และนักวิชาการทางศิลปศึกษา จำนวน 26 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นที่เกี่ยวกับบทบาท ทางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ศิลปะในประเทศไทยในระดับมากในเรื่อง 1) หลักการของพิพิธภัณฑ์ศิลปะ 2) นโยบายทางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ศิลปะ 3) แผนปฏิบัติการของพิพิธภัณฑ์ศิลปะ 4) บทบาททางการศึกษาที่คาดหวังของพิพิธภัณฑ์ศิลปะซึ่งประกอบด้วย การให้ความรู้ทางสุนทรียศาสตร์ การให้ความรู้เชิงสหวิทยาและมนุษยวิทยา การให้ความรู้เชิงสังคมและมีความเห็น โดยเฉพาะเรื่องของพิพิธภัณฑ์ศิลปะในประเทศไทย ควรมีบทบาทที่สุดเนื่องจากเป็นแหล่งที่มีงานศิลปะที่ทรงคุณค่าทางสุนทรีย์และสร้างพื้นฐานความรู้ทางศิลปะและการให้ความรู้เชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สังคม สภาพแวดล้อม คติความเชื่อและวัฒนธรรมประเพณีรวมถึงอิทธิพลของลัทธิต่างๆผ่านทางงานศิลปะ

งานวิจัยต่างประเทศ

Jones (2012) ศึกษาเรื่องการสร้างผู้นำชมแบบใหม่กรณีศึกษาในพิพิธภัณฑ์ศิลปะสมัยใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อค้นคว้ารูปแบบปฏิบัติการและกระบวนการรับรู้ที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจและประสบการณ์ของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ในศตวรรษที่ 21 และการศึกษาในสาขาใดที่จะได้รับประโยชน์จากการวิจัยนี้ กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการฝึกอบรมเป็นผู้จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนมีความสนใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีความสนใจในองค์ความรู้ แนวคิดและวิธีการใหม่ๆและทักษะการนำชมใหม่ๆ จากโปรแกรมการฝึกอบรมที่เข้มข้นผสมผสานกับการบังคับให้มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมนั้นมีทักษะในการเรียนรู้เป็นอย่างดี อุปสรรคอื่น ๆ คือการเข้ามาเป็นผู้นำชมที่มีความสามารถเฉพาะทางนั้น ต้องมองว่าตนเอง มีความมั่นใจ มีความเป็นมืออาชีพทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์และมีความต้องการที่จะถ่ายทอดความเชี่ยวชาญนั้น

Grenier (2010b) ศึกษาเรื่อง หลักของการเรียนรู้ในการพัฒนาความเชี่ยวชาญของผู้เข้าชมในพิพิธภัณฑ์ วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ได้ค้นหาวิธีการพัฒนาทักษะของผู้เข้าชมในพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ สัมภาษณ์ผู้นำชมที่มีความเชี่ยวชาญจำนวน 12 คน จากพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์

จำนวน 4 แห่ง พบว่า วิธีการสั่งสมความเชี่ยวชาญในการนำขมนั้นเกิดจากการทำงานอาสาสมัคร ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ การศึกษานี้แสดงให้เห็นความหมายของการเตรียมเบื้องต้น 2 ข้อ คือ 1) การอบรมอย่างเป็นทางการและการศึกษาอย่างต่อเนื่องในขั้นต้น เพื่อให้ผู้นำชมเรียนรู้ทักษะ และ 2) การเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ เป็นกันเองและการเรียนรู้โดยบังเอิญ ได้อธิบายถึงความเป็นมืออาชีพในการพัฒนาผู้นำชมในพิพิธภัณฑ์และการฝึกหัดอาสาสมัครนำชมในมุมมองของการศึกษาผู้ใหญ่

Grenier (2010a) ศึกษาเรื่อง สิ่งที่เรียกว่าการเรียนรู้กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ริเริ่มการพัฒนาอาชีพ สำหรับครู การศึกษานี้ได้ค้นหา ทำความเข้าใจในสาเหตุที่นักการศึกษามีส่วนร่วมในสถาบันพิพิธภัณฑ์ ในช่วงฤดูร้อน และวิธีการมีส่วนร่วมส่งผ่านไปยังการพัฒนาส่วนบุคคลและฝึกฝนความเป็นมืออาชีพ การศึกษาครั้งนี้พบว่า การมีส่วนร่วมนี้ได้รับผลโดยการทำให้อุณหภูมิและต้องการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประวัติศาสตร์ ความสามารถในการถ่ายโอนข้อมูลจากหลักสูตรของสถาบัน โอกาสที่จะได้ร่วมแบ่งปันประสบการณ์ของเขากับเพื่อนร่วมงาน ปัจจัยดังกล่าวเป็นชื่อเสียงของพิพิธภัณฑ์ การออกแบบและการอำนวยความสะดวก เสียงของสถาบันและผู้นำเสนอ ผู้เข้าร่วมมีความสามารถในการถ่ายโอนประสบการณ์ของสถาบันเข้าไปในการฝึกอาชีพของพวกเขา เช่นเดียวกับผลประโยชน์ส่วนบุคคลของพวกเขาโดยการใช้การเรียนรู้กับสิ่งที่สอนและวิธีการสอน ความสามารถในการวิจารณ์สะท้อนให้เห็นในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมและการพัฒนาส่วนบุคคลการศึกษานี้ยังได้ให้ข้อเสนอแนะในขอบเขตของพิพิธภัณฑ์ริเริ่มพัฒนาอาชีพ อาจเพิ่มความเข้าใจว่าการศึกษาจากประสบการณ์ได้นำไปสู่การเรียนรู้ของผู้ใหญ่

Grenier and Sheckley (2008) ศึกษาเรื่อง การเรียนจากประสบการณ์และความหมายโดยนัยสำหรับการเตรียมความพร้อมผู้นำชมนิทรรศการ งานวิจัยนี้ได้ค้นพบการเติบโตของทฤษฎีการวิจัยการเรียนรู้จากประสบการณ์และวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของผู้นำชมในพิพิธภัณฑ์ นำทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่และการพัฒนาความเป็นมืออาชีพ ให้มีความสำคัญกับการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยการเรียนรู้ในสถานที่สำหรับฝึกหัดผู้นำชมในพิพิธภัณฑ์ แสดงตัวอย่างการทำงานที่แทรกการเรียนรู้จากประสบการณ์ เสนอแนะวิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่สามารถประยุกต์กับการเรียนรู้ของเจ้าหน้าที่ในพิพิธภัณฑ์ รวมถึงการดึงดูดให้ผู้นำชมเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ การแนะนำการใช้แฟ้มสะสมข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ของผู้นำชม และเน้นความสำคัญของการช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ

National Museum of Natural Science, (2008) ศึกษาวิจัยเรื่อง วิธีการทำให้อาสาสมัครนำขมนั้นมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตผ่านสภาพแวดล้อมของพิพิธภัณฑ์ กรณีศึกษาในพิพิธภัณฑ์สถานวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ การศึกษานี้เกิดจากการจัดอบรมอาสาสมัครนำชมโดยพิพิธภัณฑ์เป็นผู้ดำเนินการอบรมกลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัครนำชม จำนวน 16 คน และเจ้าหน้าที่ 2 คน ผลที่ได้คือการเรียนรู้ของอาสาสมัครนำชมมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาตลอดชีวิตและสภาพ

แวดล้อมที่สร้างแรงบันดาลใจประกอบด้วย 1) การคาดการณ์ในหลักของสังคมใหม่ช่วยให้เกิดคำจำกัด ความใหม่ของคำว่าคุณภาพในการเรียนรู้ 2) รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบกลุ่มที่จัดโดยทีมอาสาสมัครนำชมในระหว่างการฝึกอบรมช่วยให้เกิดทิศทางและเป้าหมายในการเรียนรู้ของแต่ละคน 3) การจัดการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการโดยทีมอาสาสมัครนำชมแสดงให้เห็นถึงพื้นฐานการเรียนรู้ คือ กระบวนการคิดและทักษะของการเรียนรู้ที่คงไว้ถึงการเรียนรู้ในอนาคต 4) การนำเสนอตนเองในแก่ผู้เข้าชมหรือระหว่างการทำมนั้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงการบรรลุผลสำเร็จทำให้มีแรงบันดาลใจที่มีความแข็งแกร่งขึ้นและการปรับเปลี่ยนความสนใจในการเรียนรู้ และ 5) แหล่งข้อมูลของทางพิพิธภัณฑ์มีส่วนในการส่งเสริมในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

Castle (2006) ศึกษาวิจัยเรื่อง การผสมผสานการสอนและเนื้อหา หลักสูตรใหม่สำหรับผู้สอนในพิพิธภัณฑ์ งานวิจัยนี้เป็นการพิจารณาหลักสูตรการศึกษาที่สามารถจัดอบรมอย่างไม่เป็นทางการและพัฒนาแผนงานสำหรับผู้สอนในพิพิธภัณฑ์ เช่น ผู้นำชม ผู้อธิบาย ผู้นำเที่ยวและเจ้าหน้าที่การศึกษาของพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น เป้าหมายของงานวิจัยนี้คือผลการศึกษาในระยะ 1 ปี ของครูผู้สอนที่พิพิธภัณฑ์จำนวน 8 คน ใน 3 หลักสูตรที่ไม่เป็นทางการของพิพิธภัณฑ์ที่แคนาดา ประกอบด้วย 1) พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (community history museum) 2) หอศิลป์ (art gallery) และ 3) ศูนย์ธรรมชาติ (nature centre) หลักที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ การพิจารณาคำถามของครูผู้สอนในพิพิธภัณฑ์ว่าพวกเขามีความเชื่อในการเรียนรู้วิธีการสอน ความท้าทายและความซับซ้อนที่แสดงออกของการสอนในพิพิธภัณฑ์ การวิเคราะห์และการจัดระเบียบวิธีการที่ทำให้การอบรมและการพัฒนานั้นได้ผลดี มุมมองของผู้สอนและการทำความเข้าใจของผู้สอนนั้นมีความสำคัญ การตัดสินใจของผู้เรียนเรียงองค์ความรู้ เนื้อหาในการสอนหรือวิธีการผสมผสานกันระหว่างเนื้อหา และการสอนโดยในงานวิจัยนี้เน้นที่การเติมเต็มศักยภาพของครูในพิพิธภัณฑ์และวิธีการสอน ผลการวิจัยพบว่า การให้ความหมายของผู้สอนและการสอนในพิพิธภัณฑ์ ความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ที่ คิดว่าตามปกติแล้วครูผู้สอนในพิพิธภัณฑ์จะได้รับค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงานมากกว่าการนึกถึงวิธีการปฏิบัติที่มุ่งไปสู่จุดหมายของการอบรมและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของครูผู้สอน แต่เนื่องจากข้อจำกัดของเงินทางการลดจำนวนของคณะกรรมการอื่น อีกทั้งผู้ที่ทำงานอยู่ยังมีประสบการณ์น้อยและ เจ้าหน้าที่ประจำเป็นผู้ที่มีความรู้มากกว่า ดังนั้น ผู้ประสานงานด้านการศึกษาซึ่งถูกบีบให้จัดหาเวลาเพิ่มมากขึ้น มีความกระตือรือร้นมากขึ้น หรือหาเงินสนับสนุนเพิ่มมากขึ้นเพื่อการพัฒนาครูผู้สอนในพิพิธภัณฑ์ ครูผู้สอนในพิพิธภัณฑ์ส่วนมากจึงเป็นอาสาสมัครที่ทำงานนอกเวลาหรือเป็นการทำสัญญาปฏิบัติงานในระยะเวลายาวๆ จึงทำให้มีเวลาเพียงเล็กน้อยในการปฏิบัติงาน ขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานให้ลุล่วงตามเงื่อนไขของการฝึกอบรมและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของการปฏิบัติการสอนในพิพิธภัณฑ์ หลักสูตรของการฝึกอบรมและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องต้องการหน่วยงานที่มีความจริงจังอย่างมากในบทบาทการพัฒนาครูผู้สอนในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสิ้นเชิงในวิธีการสอน

ทำให้เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติการสอนได้ดีขึ้น หลักสูตรใหม่นี้ไม่ได้ต้องการมีความสำคัญมากกว่าเวลา หรือค่าตอบแทน ในทางตรงกันข้ามสิ่งที่มีค่ามากกว่านั้นคือการครุ่นคิดและวิธีการปฏิบัติไปสู่จุดหมายอย่างมีเหตุผล มุ่งมั่นที่จะให้ความหมายที่ดีขึ้นและให้การอบรมครูในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ

Chang (2006) ศึกษาเรื่อง ประสบการณ์ในการสื่อสารระหว่างกันและบริบทการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ งานวิจัยนี้ได้รับแรงบันดาลใจมาจากงานของ John Falk และ Lynn Dieking ได้พิจารณาถึงลักษณะพิเศษของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ และประสบการณ์ในการเรียนรู้สำหรับผู้เข้าชมในอนาคตในเร็วๆ นี้ภารกิจหลักของทางพิพิธภัณฑได้พูดถึงประเด็นของผู้เข้าชมโดยมีตัวแปรที่ให้การสนับสนุน คือ อายุ เพศ เชื้อชาติ การศึกษา รายได้ อาชีพ ด้านจิตวิทยา ความเป็นส่วนตัว วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และลักษณะสภาพแวดล้อม ส่วนต่างๆนี้คือพฤติกรรมของผู้เข้าชมที่มีความเกี่ยวข้องกับ เวลา ความสนใจ ป้ายข้อมูลนิทรรศการและปัจจัยทางสังคม ในการตรวจสอบประสบการณ์ของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑนี้ John Falk และ Lynn Dieking เป็นรูปแบบประสบการณ์จากการสื่อสาร ระหว่างกัน และรูปแบบสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ งานวิจัยนี้ได้อธิบายธรรมชาติของประสบการณ์ พิพิธภัณฑ และการเรียนรู้ การศึกษานี้ได้จากประสบการณ์ ยิ่งกว่านั้นคือการทดสอบในส่วนของ การ แสดง ตัวอย่างวิธีการตอบสนองใหม่ เพื่อเป็นที่ดึงดูดใจของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ งานวิจัยนี้สรุปว่า ประสบการณ์ในพิพิธภัณฑเป็นเรื่องส่วนบุคคลเป็นกระบวนการสร้างความหมายและที่เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญของพิพิธภัณฑต้องตรวจสอบความต้องการของผู้เข้าชมในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เข้าชม การพัฒนาผู้เข้าชมควรมาก่อน ผู้เชี่ยวชาญของพิพิธภัณฑควรมีความเข้าใจในความต้องการของผู้เข้าชมเพื่อเป็นการรอบรู้เกี่ยวกับการสร้างความหมายของนิทรรศการและรายการเรียนรู้สำหรับผู้เข้าชม นิทรรศการและรายการเรียนรู้จะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมส่วนตัว ประสบการณ์ของผู้เข้าชมจะเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าน่าจดจำ นำให้ผู้เข้าชมกลับมามีส่วนร่วมทางพิพิธภัณฑอีกในภายหน้า และมีการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้น เกิดความซาบซึ้งใจและความเพลิดเพลิน การศึกษาในพิพิธภัณฑให้มีความคุ้มค่า วิธีการที่ดีที่สุดคือพิพิธภัณฑต้องมีความเข้าใจกลุ่มผู้เข้าชม ดังนั้น ความสำเร็จของพิพิธภัณฑในศตวรรษที่ 21 คือต้องมีการติดต่อสื่อสารกันกับผู้เข้าชมให้ได้ผล การติดต่อสื่อสารกันนี้แสดงถึงความสามารถของพิพิธภัณฑและความเต็มใจในการเป็นผู้รับฟังที่ดี

Grenier (2005) ศึกษาเรื่องวิธีการพัฒนาผู้นำชมพิพิธภัณฑไปสู่ความเป็นมืออาชีพ ศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติผู้นำชมที่มีความเป็นมืออาชีพ วิธีการที่จะทำให้ผู้นำชมบรรลุวัตถุประสงค์ในการนำชม การศึกษานี้ได้ติดตามคำถามที่เป็นแนวทางของการวิจัย คือ ลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงการเป็นผู้นำชมที่มีความเป็นมืออาชีพ การเรียนรู้แบบใดที่สามารถสร้างประสบการณ์ให้กับผู้นำชมเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญในวิธีการที่สามารถทำให้องค์ความรู้ในการเรียนรู้ของผู้นำชมในพิพิธภัณฑนั้นมีความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและกระบวนการที่เป็นขั้นตอนของการพัฒนาไปสู่ผู้นำชมที่มีประสิทธิภาพ วิจัยของ Grenier เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มีข้อมูลในเชิงลึกจากการสัมภาษณ์

จากการศึกษาพบว่าประเภทของประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาผู้นำชมให้มีประสิทธิภาพ มีความเป็นมืออาชีพ คือการอบรมที่เป็นทางการ มีความต่อเนื่องในการเรียนรู้และเกิดจากการเรียนรู้ที่ไม่เป็นทางการคือเรียนรู้จากสิ่งเล็กน้อยหรือเกร็ดความรู้ทั่วไปในบริบทสังคม สิ่งที่ค้นพบจากการ จัดหมวดหมู่องค์ความรู้ของผู้นำชมอย่างเป็นรูปธรรม มีอยู่ 3 ส่วน ดังนี้ 1) เนื้อหาความรู้ของชิ้นงานศิลปะในนิทรรศการหรือวัตถุที่จัดแสดง 2) อารมณ์ความรู้สึกที่ผู้นำชมต้องถ่ายทอด และ 3) การจูงใจผู้เข้าชมหรือเทคนิคในการนำชมที่สร้างความน่าสนใจให้กับผู้เข้าชม และผลการศึกษาวิจัยพบว่า ลักษณะของผู้นำชมที่มีความเป็นมืออาชีพประกอบด้วยความพร้อมใน การเรียนรู้ มีทักษะในการสื่อสาร สามารถวิเคราะห์และแบ่งประเภทผู้เข้าชมได้ ความรู้ในสาระสำคัญของนิทรรศการและการประยุกต์ใช้ มีประสบการณ์ทางศิลปะและมีประสบการณ์ในการนำชม มีการอธิบายที่น่าสนใจ มีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ รักษาความรู้สึกผู้อื่นและมีอารมณ์ขัน เป็นที่น่าพอใจของผู้เข้าชม การเรียนรู้ของผู้นำชมอย่างไม่เป็นทางการ คือ การเรียนรู้จากผู้อื่น การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ วิธีการที่นำมาสู่การพัฒนาเป็นผู้นำชมมืออาชีพ สรุปได้ว่าตัวอย่างของการพัฒนามืออยู่ 3 แบบ คือ 1) การพึ่งพาอาศัยกัน ผู้นำชมที่เข้ามาใหม่ หรือมีประสบการณ์นำชมในการนำชมเป็นครั้งแรกต้องเรียนรู้กับข้อมูลใหม่จากนิทรรศการใหม่ จากผู้นำชมรุ่นก่อนหน้า คือ เรียนรู้จากภัณฑารักษ์ เรียนรู้จากฝ่ายกิจกรรมหรือผู้จัดนิทรรศการ 2) เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นลักษณะที่เพิ่มเติมจากการรับเอาประสบการณ์จากองค์ความรู้ที่ได้รับจากแบบที่หนึ่ง และ 3) การข้ามไปสู่สิ่งที่ดีกว่าซึ่งเป็นจุดที่ทำให้ผู้นำชมสามารถคาดการณ์ผู้เข้าชมและประเมินสภาพการนำชมได้ เป็นจุดที่ทำให้การนำชมนั้นมีความสะดวกรวดเร็วและพบว่า 3 รูปแบบนี้ เป็นรูปธรรมของเนื้อหาสาระในนิทรรศการเป็นลักษณะทางกายภาพของนิทรรศการและผู้เข้าชมนิทรรศการ

Cox-Peterson and Ramirez (2001) ศึกษาเรื่อง เปรียบเทียบระหว่างการนำชมของผู้นำชมที่เป็นนักเรียนกับผู้นำชมที่เป็นผู้ใหญ่ในระหว่างการทำวิจัยภัณฑารักษ์ของโรงเรียน สถาบันทางวัฒนธรรม และพิพิธภัณฑ์ส่วนมากจะให้ผู้ใหญ่เป็นผู้นำชมนิทรรศการแต่ได้มีการนำเสนอให้นักเรียนเป็นผู้บริการนำชมนิทรรศการ นำชมให้กับเด็กระดับประถมศึกษาในนิทรรศการจอร์จ วอชิงตันและสาธารณรัฐอเมริกัน (George Washington and American Republic) นักเรียนที่เป็นผู้นำชมได้ผ่านการอบรมให้ความรู้เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ ในช่วงฤดูร้อน ดังนั้นพวกเขาจึงมีความมั่นใจในการนำชมให้กับเด็กประถมในช่วงฤดูใบไม้ผลิ จุดประสงค์ของงานวิจัยนี้คือ ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการนำชมแบบดั้งเดิมที่ใช้ผู้ใหญ่เป็นผู้นำชมกับผู้นำชมที่เป็นนักเรียน การเชื่อมต่อการนำชมเข้าด้วยกัน นำชมและรายงานกระบวนการคิดและอารมณ์ที่แสดงออกมามีผลของการมีส่วนร่วมในโปรแกรมผู้นำชม ผลการวิจัยพบว่า การนำชมโดยผู้ใหญ่กับการนำชมโดยนักเรียนเป็นผู้นำชมนั้นมีความแตกต่างกันคือผู้นำชมที่เป็นนักเรียนจะมีความสอดคล้องกันเสมอกันในความคิดที่เกี่ยวข้องกับนิทรรศการ แต่ผู้นำชมที่เป็นผู้ใหญ่จะไม่ค่อยส่งข้อมูลจากประวัติศาสตร์ที่จะมีความสำคัญในชีวิตประจำวันของนักเรียนที่เข้า

ชม และมีการโต้ตอบกับผู้เข้าชมน้อยมาก ผู้นำชมที่เป็นนักเรียนมีการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทาง รวมถึงมีการสร้างโอกาสในการเล่นบทบาทในขณะที่ผู้นำชมที่เป็นผู้ใหญ่มีการแสดงออกที่ธรรมดาแต่มีความครบถ้วน แม่นยำในข้อมูลขงนิทรรศการ มีความคล่องในการนำชม ผู้นำชมที่เป็นนักเรียนจะใช้คำถามปลายเปิดผ่านทักษะการคิด สังเกตได้จากการตอบรับมากขึ้นจากผู้เข้าชม ส่วนผู้นำชมที่เป็นผู้ใหญ่จะนำผู้เข้าชมเข้าสู่คำตอบที่ตนปรารถนา ผู้นำชมที่เป็นนักเรียนจะใช้ข้อมูลร่วมกันกับผู้เข้าชม ส่งเสริมให้เกิดการอภิปราย ต่างจากผู้นำชมที่เป็นผู้ใหญ่ที่เน้นเป็นผู้ส่งข้อมูลให้กับผู้เข้าชม ผู้เข้าชมมีความพึงพอใจในการนำชมที่ผู้นำชมเป็นเด็กนักเรียนมากกว่าการนำชมโดยผู้ใหญ่

สรุปได้ว่า งานวิจัยภายในประเทศเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอนศิลปศึกษา มีการศึกษาเพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญด้าน พิพิธภัณฑ์ศิลปะและนักวิชาการด้านศิลปศึกษาในบทบาททางการศึกษาของประเทศไทย อีกทั้งยังพบว่าควรมีการเปิดพื้นที่ให้กับเยาวชนและประชาชนทั่วไปเพื่อเอื้อประโยชน์ในการเรียนรู้เรื่องของความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและสภาพปัญหาของการเรียนรู้ ภายในพิพิธภัณฑ์ ส่วนทางด้านของงานวิจัยต่างประเทศนั้นได้มีการศึกษาถึงการพัฒนาผู้นำชมใน พิพิธภัณฑ์ มีการระบุถึงคุณลักษณะที่ดีและวิธีการอันซึ่งทำให้เกิดผู้นำชมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถ นำมาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาทักษะการนำเสนอองานศิลปะร่วมสมัยของผู้นำชมนิทรรศการเพื่อเป็นส่งเสริมการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัยของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยตลอดจนศึกษาสภาพและความต้องการผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
8. การนำเสนอข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย บทความและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1.1 ข้อมูลด้านพิพิธภัณฑ์ ความหมายของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ประเภทของพิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์สถาน พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยและหอศิลป์ การบริการเกี่ยวกับการศึกษาในพิพิธภัณฑ์

1.2 ข้อมูลด้านศิลปะร่วมสมัย ความหมายของศิลปะร่วมสมัย เนื้อหาและรูปแบบของงานศิลปะ

1.3 ข้อมูลด้านการนำชมพิพิธภัณฑ์ ความหมายของผู้นำชมนิทรรศการ มัคคุเทศก์และผู้เข้าชม การนำชมในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ การนำชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะในประเทศไทยและในต่างประเทศ

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ ผู้เชี่ยวชาญและผู้เข้าชมนิทรรศการ ในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 แห่ง ประกอบด้วย

1. บุคลากรในพิพิธภัณฑสถานศิลปะร่วมสมัย ที่เป็นฝ่ายวิชาการ ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายนิทรรศการ เจ้าหน้าที่ประจำนิทรรศการ หรือภัณฑารักษ์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำ จำนวน 20 คน โดยวิธีการ ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
2. ผู้เข้าชมที่ได้รับการนำชมและไม่ได้รับการนำชมนิทรรศการ เป็นผู้ที่ได้รับการนำชม โดยผู้เข้าชมที่เป็นอาสาสมัคร เจ้าหน้าที่ในพิพิธภัณฑสถาน ภัณฑารักษ์ หรือศิลปินและผู้เข้าชมนิทรรศการ ด้วยตนเอง ผู้ใช้คู่มือนำชมนิทรรศการรวมถึงข้อมูลอุปกรณ์อื่นๆในการเข้าชม จำนวน 100 คน โดยวิธีการ สุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)
3. ผู้ที่ทำหน้าที่นำชมนิทรรศการ เป็นผู้นำชมที่ผ่านการอบรมผู้นำชมนิทรรศการ หรือผู้ที่มีประสบการณ์ในการนำชมไม่ต่ำกว่า 2 ปี จำนวน 20 คน
4. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 35 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย
  - 4.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดอบรมเฉพาะทาง หรืออบรมภาคพิเศษทั่วไป มีประสบการณ์ในการจัดอบรมไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน
  - 4.2 ผู้มีประสบการณ์ในการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ประจำในพิพิธภัณฑสถาน หรือจัดอบรมให้ความรู้ทางด้านศิลปะในพิพิธภัณฑสถาน ซึ่งมีประสบการณ์ในการจัดอบรมไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน
  - 4.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ มีประสบการณ์สอนไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน
  - 4.4 ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย หรือมีผลงานทางวิชาการด้านศิลปะร่วมสมัย ซึ่งมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน
  - 4.5 ผู้เชี่ยวชาญด้านพิพิธภัณฑสถาน มีประสบการณ์เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน
  - 4.6 ศิลปินที่สร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัย เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ หรือมีประสบการณ์การทำงานศิลปะร่วมสมัย ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน
  - 4.7 ภัณฑารักษ์ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑสถาน หรือเป็นภัณฑารักษ์อิสระมีประสบการณ์ในการทำงานด้านภัณฑารักษ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัยขึ้น โดยศึกษาจากกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือ กรอบแนวคิดผู้นำชมนิทรรศการ กรอบแนวคิดพิพิธภัณฑสถานศิลปะร่วมสมัย และกรอบแนวคิดศิลปะร่วมสมัยมาพัฒนาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

- 3.1 แบบสอบถามชุดที่ 1 สอบถามบุคลากรในพิพิธภัณฑสถานศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ และผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended) มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบและแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม สำหรับบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ เกี่ยวกับสภาพของการจัดนำชมนิทรรศการและความต้องการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ด้านบทบาทของผู้นำชม ด้านหน้าที่ของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ ด้านความรู้ ด้านทักษะด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ และด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นคำถามปลายเปิด

3. 2. แบบสอบถามชุดที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบและแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของการจัดนำชมนิทรรศการและความต้องการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ประกอบด้วย ด้านบทบาทของผู้นำชม ด้านหน้าที่ของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ ด้านความรู้ ด้านทักษะด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ และด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด

3.3 แบบสังเกต แบบสังเกตพฤติกรรมผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ทำการสังเกต 5 ด้าน คือ การเตรียมการ ขั้นตอนการนำชม การใช้สื่อกับการสื่อสารในการนำชมนิทรรศการ องค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ บุคลิกและพฤติกรรมของผู้นำชมและด้านเทคนิคพิเศษในการนำชมที่สร้างความน่าสนใจให้กับผู้เข้าชม

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้สังเกต

ตอนที่ 2 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมผู้นำชมนิทรรศการ

3.4 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ซึ่งสร้างขึ้นสำหรับใช้ในการสัมภาษณ์บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ด้านบทบาทของผู้นำชม

ด้านหน้าที่ของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการ ปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ ด้านความรู้ ด้านทักษะด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ และด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชม ประเภทต่างๆ

4. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลด้านพิพิธภัณฑสถาน ความหมายของพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ ประเภทของพิพิธภัณฑสถาน พิพิธภัณฑสถาน พิพิธภัณฑสถานศิลปะร่วมสมัยและหอศิลป์ การบริการเกี่ยวกับ การศึกษาในพิพิธภัณฑสถาน ข้อมูลด้านศิลปะร่วมสมัย ความหมายของศิลปะร่วมสมัย เนื้อหาและรูปแบบของงานศิลปะ ข้อมูลด้านการนำชมพิพิธภัณฑสถาน ความหมายของผู้นำชมนิทรรศการ มัคคุเทศก์และผู้เข้าชม การนำชมในพิพิธภัณฑสถานศิลปะ การนำชมพิพิธภัณฑสถานศิลปะในประเทศไทยและในต่างประเทศ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 นำข้อมูลและแนวคิดจากการศึกษามาสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 นำเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และให้คำแนะนำ

ขั้นตอนที่ 4 นำเครื่องมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ จำนวน 5 ท่าน เพื่อให้ครอบคลุมและมีความถูกต้องของเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการเลือกแบบเจาะจง โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปศึกษา มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านพิพิธภัณฑสถาน มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี
4. ผู้เชี่ยวชาญด้านภัณฑารักษ์ มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี
5. ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างสรรค์งานศิลปะ มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไข และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 6 นำเครื่องมือไปทดลองใช้ กับกลุ่มที่ไม่ใช่ประชากรจริง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อตรวจสอบภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 7 นำผลการทดลองมาวิเคราะห์ ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

โดยรวมทุกข้อ ในส่วนของสภาพปัจจุบัน = .7724 ในส่วนของความต้องการ = .7702 และได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .7703 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นเป็นที่น่าพึงพอใจ ในการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 8 นำเครื่องมือที่สมบูรณ์มาเก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูลทั้งหมดนำมาวิเคราะห์ต่อไป

5. การดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากบุคลากรในพิพิธภัณฑสถานศิลปะร่วมสมัย จำนวน 20 คน ผู้นำชมนิทรรศการ จำนวน 20 คน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 35 คน และผู้เข้าชมนิทรรศการ จำนวน 100 คน รวมทั้งสิ้น 175 คน ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ข้อมูลจากแบบสอบถาม 169 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.57

3. การเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์บุคลากรในพิพิธภัณฑสถานศิลปะร่วมสมัย จำนวน 20 คน ผู้นำชมนิทรรศการ จำนวน 20 คน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 35 คน

4. การเก็บข้อมูลจากแบบสังเกต ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยทำการสังเกตผู้นำชมนิทรรศการทั้งที่เป็นเจ้าหน้าที่นำชมนิทรรศการและเป็นอาสาสมัครนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑสถานศิลปะร่วมสมัย จำนวน 10 คน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์บนเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (SPSS for Windows Version 22) หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ร้อยละ (Percent) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตามลักษณะของเครื่องมือ ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการ นำมาแจกแจงความถี่ของคำตอบ แต่ละข้อ โดยให้คำตอบตามอัตราค่าประมาณค่า ซึ่งมีระดับ 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ มาตรวจให้คะแนนในแต่ละข้อ แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง โดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของผู้ตอบสอบถามกำหนดการใช้เกณฑ์แปลผลสภาพปัจจุบันและความต้องการโดยจัดระดับค่าเฉลี่ย ดังนี้

ระดับค่าเฉลี่ย	สภาพปัจจุบัน	ความต้องการ
4.50-5.00	มีมากที่สุด หรือ ปฏิบัติเป็นประจำ	มีความต้องการมากที่สุด
3.50-4.49	มีมาก หรือ ปฏิบัติบ่อยครั้ง	มีความต้องการมาก
2.50-3.49	มีปานกลาง หรือ ปฏิบัติพอสมควร	มีความต้องการ
1.50-2.49	มีน้อย หรือ ปฏิบัติค่อนข้างน้อย	มีความต้องการน้อย
1.00-1.49	มีน้อยที่สุด หรือ ไม่ปฏิบัติ	มีความต้องการน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิดจากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. ข้อมูลจากแบบสังเกต นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 สูตรการหาค่าร้อยละ

$$P = \frac{F \times 100}{n}$$

เมื่อ P	แทน	ร้อยละ
F	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลค่าให้เป็นร้อยละ
n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

7.2 สูตรการหาค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum x$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของความถี่คูณคะแนน
n	แทน	ข้อมูลทั้งหมด

7.3 สูตรการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S	แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน ข้อมูลทั้งหมด
$\sum x$	แทน ผลรวมทั้งหมดความถี่คูณคะแนน

(นรา บุรณรัช, 2543)

8. การนำเสนอข้อมูล

เมื่อได้วิเคราะห์ผลข้อมูลแล้ว นำมาอภิปรายในรูปแบบความเรียงและทำสรุปหาความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้ที่แสดงถึงสภาพและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ด้านบทบาทของผู้เข้าชม ด้านหน้าที่ของผู้เข้าชม ด้านคุณลักษณะของผู้เข้าชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติของผู้เข้าชมนิทรรศการ และด้านกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ และนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัยของผู้เข้าชมนิทรรศการ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาสภาพและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

1. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งกลุ่มประชากรเป็น บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย จำนวน 20 คน ผู้นำชมนิทรรศการ จำนวน 20 คน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 35 คน และผู้เข้าชมนิทรรศการ จำนวน 100 คน รวมทั้งสิ้น 175 คน ในการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อมูลจากแบบสอบถามรวมจำนวนทั้งสิ้น 169 ฉบับ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทางสังคมศาสตร์ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง แบ่งออกเป็น 3 ตอน เรียงลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการนำชมนิทรรศการ ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ด้านบทบาทของผู้นำชม ด้านหน้าที่ของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ และด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์ ซึ่งกลุ่มประชากรเป็นบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย จำนวน 20 คน ผู้นำชมนิทรรศการ จำนวน 20 คน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 35 คน จำนวนทั้งสิ้น 75 คน ในการวิจัยครั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต ซึ่งกลุ่มประชากรที่ใช้ในการสังเกตคือ ผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย จำนวนทั้งสิ้น 10 คน ในการวิจัยครั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

ตารางที่ 4 ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		ความคิดเห็นด้านต่าง ๆ	
		ความถี่	ร้อยละ
เพศ	หญิง	18	90
	ชาย	2	10
อายุ	21-30 ปี	3	15
	31-40 ปี	17	85
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	20	100
ประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม	เจ้าหน้าที่ในพิพิธภัณฑ์	20	100
หน้าที่การปฏิบัติงาน	เจ้าหน้าที่ประจำนิทรรศการ	20	100
ประสบการณ์การทำงาน	น้อยกว่า 1 ปี	8	40
	2-3 ปี	12	60

จากตารางที่ 4 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย จำนวนทั้งหมด 20 คน พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นเพศหญิงร้อยละ 90 และคิดเป็นเพศชายร้อยละ 10 บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31-30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85 รองลงมาคือมี อายุในช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 45 บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยทั้งหมดมีการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นเจ้าหน้าที่ในพิพิธภัณฑ์ที่มีหน้าที่การปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ประจำนิทรรศการ มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 2-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 60

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำขมนิทรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ตามตารางที่ 5-13 ดังนี้

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำขมนิทรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในภาพรวมทุกด้าน

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านบทบาท ของผู้นำขมนิทรศการ	2.99	.57	มีปานกลาง	4.24	.54	มีความต้องการมาก
2. ด้านหน้าที่ ของผู้นำขมนิทรศการ	2.95	.53	มีปานกลาง	4.34	.54	มีความต้องการมาก
3. ด้านคุณลักษณะ ของ ผู้นำขมนิทรศการ	3.27	.53	มีปานกลาง	4.36	.52	มีความต้องการมาก
4. ด้านขั้นตอนการปฏิบัติ การนำขมนิทรศการ	3.01	.46	มีปานกลาง	4.29	.56	มีความต้องการมาก
5. ด้านองค์ความรู้ ของผู้นำ ขมนิทรศการ	3.25	.48	มีปานกลาง	4.25	.51	มีความต้องการมาก
6. ด้านทักษะ ของผู้นำขมนิทรศการ	2.96	.48	มีปานกลาง	4.31	.50	มีความต้องการมาก
7. ด้านทัศนคติ ของผู้นำขมนิทรศการ	3.11	.51	มีปานกลาง	4.18	.49	มีความต้องการมาก
8. ด้านการนำขมนิทรศการให้ แก่กลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ	3.22	.45	มีปานกลาง	4.19	.50	มีความต้องการมาก
รวม	3.09	.50	มีปานกลาง	4.27	.52	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 5 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ในภาพรวมของทุกด้าน เมื่อพิจารณาโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.27 คือ ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ (S.D.= .53) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.25 คือ ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ (S.D.= .48) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.22 คือ ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ (S.D.= .45) และผลรวมสภาพปัจจุบันของผู้นำชมนิทรรศการในทุกด้าน ได้ค่าเฉลี่ย 3.09 อยู่ในระดับความคิดเห็น มีปานกลาง

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ในภาพรวมของทุกด้าน เมื่อพิจารณาโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.36 คือ ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ (S.D.= .52) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.34 คือ ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ (S.D.= .54) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.31 คือ ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ (S.D.= .50) และผลรวมของความต้องการการนำชมนิทรรศการในทุกด้าน ได้ค่าเฉลี่ย 4.27 อยู่ในระดับความคิดเห็น มีความต้องการมาก

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. สามารถบรรยายให้ความรู้ ในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ หรือเรื่องอื่นๆที่ผู้เข้าชม ควรทราบ	3.45	.50	มีปานกลาง	4.20	.46	มีความต้องการมาก
2. บรรยายเรื่องราวต่างๆให้ผู้ เข้าชมเกิดความสนใจ ชวน ติดตาม	3.10	.44	มีปานกลาง	4.73	.42	มีความต้องการมาก ที่สุด
3. ตระหนักถึงความต้องการ และความพึงพอใจของ ผู้ เข้าชม	3.45	.55	มีปานกลาง	4.45	.55	มีความต้องการมาก
4. ปรับตัวให้เข้ากับลักษณะ ของผู้เข้าชม และ สถานการณ์	3.33	.57	มีปานกลาง	4.05	.50	มีความต้องการมาก
5. สร้างบรรยากาศการนำชม ให้สนุกสนาน เช่น ร้องเพลง เล่าเรื่องขบขัน หรือเล่น เกมส์	2.00	.87	มีน้อย	4.30	.75	มีความต้องการมาก
6. มีส่วนร่วมในกิจกรรม นันทนาการ	2.53	.50	มีปานกลาง	4.23	.53	มีความต้องการมาก
7. ปฏิบัติหน้าที่อย่าง เป็นกันเอง	3.08	.57	มีปานกลาง	4.42	.59	มีความต้องการมาก
รวม	2.99	.57	มีปานกลาง	4.24	.54	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 6 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้เข้าชม ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.45 มี 2 ข้อ คือ สามารถบรรยายให้ความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์หรือเรื่องอื่น ๆ ที่ผู้เข้าชมควร ทราบ (S.D.= .50) และตระหนักถึงความต้องการและความพึงพอใจของผู้เข้าชม (S.D.= .55) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.33 คือ ปรับตัวให้เข้ากับลักษณะของผู้เข้าชมและสถานการณ์ (S.D.= .57) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.10 คือ บรรยายเรื่องราวต่างๆให้ผู้เข้าชมเกิดความสนใจ ชวนติดตาม (S.D.= .44) ผลรวมสภาพปัจจุบันของผู้นำชมนิทรรศการในด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 2.99 อยู่ในระดับความคิดเห็นมีปานกลาง

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้เข้าชม ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.45 คือ ตระหนักถึง ความต้องการและความพึงพอใจของผู้เข้าชม (S.D.= .55) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.42 คือ ปฏิบัติหน้าที่ อย่างเป็นกันเอง (S.D.= .59) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.30 คือ สร้างบรรยากาศการนำชมให้สนุก สนาน เช่น ร้องเพลง เล่าเรื่องขบขันหรือเล่นเกม (S.D.= .75) ผลรวมความต้องการของผู้นำชม นิทรรศการในด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 4.24 อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความ ต้องการมาก

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ศึกษารายการนำชมก่อนปฏิบัติงาน	3.30	.56	มีปานกลาง	3.65	.58	มีความต้องการมาก
2. กล่าวคำต้อนรับผู้เข้าชม แนะนำข้อมูลเบื้องต้นในการเข้าชมที่สำคัญ	2.95	.55	มีปานกลาง	4.20	.60	มีความต้องการมาก
3. ปูพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิทรรศการให้กับผู้เข้าชมพอสังเขป	2.85	.62	มีปานกลาง	4.30	.56	มีความต้องการมาก
4. ใช้ภาษาที่เหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่ายและเปิดโอกาสให้ซักถาม	3.15	.48	มีปานกลาง	4.72	.50	มีความต้องการมากที่สุด
5. นำชมนิทรรศการครบตามรายการที่กำหนดไว้	2.75	.49	มีปานกลาง	4.40	.54	มีความต้องการมาก
6. จัดทำรายงานสรุปการปฏิบัติงาน รวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะ	2.70	.51	มีปานกลาง	4.07	.48	มีความต้องการมาก
รวม	2.95	.57	มีปานกลาง	4.34	.54	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 7 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.30 คือ ศึกษาราย การนำชมก่อนปฏิบัติงาน (S.D.= .56) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.15 คือ ใช้ภาษาที่เหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่ายและเปิดโอกาสให้ซักถาม (S.D.= .48) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 2.95 คือ กล่าวคำต้อนรับ ผู้ เข้าชม แนะนำข้อมูลเบื้องต้นในการเข้าชมที่สำคัญ (S.D.= .55) ผลรวมสภาพปัจจุบันของผู้นำชม นิทรรศการในด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 2.95 อยู่ในระดับความคิดเห็น มีปาน กลาง

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.47 คือ จัดทำราย งานสรุปการปฏิบัติงานรวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะ (S.D.= .51) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.72 คือ ใช้ ภาษาที่เหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่ายและเปิดโอกาสให้ซักถาม (S.D.= .50) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.40 คือ นำชมนิทรรศการครบตามรายการที่กำหนดไว้ (S.D.= .54) ผลรวมความต้องการของการ นำ ชมนิทรรศการในด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 4.34 อยู่ในระดับความคิดเห็น มีความ ต้องการมาก

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความคล่องแคล่ว ร่าเริงแจ่มใส	3.28	.55	มีปานกลาง	4.15	.563	มีความต้องการมาก
2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	3.50	.67	มีปานกลาง	4.35	.533	มีความต้องการมาก
3. มีความสามารถในการสื่อสารการ ถ่ายทอดการใช้ ภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าชม	3.58	.63	มีมาก	4.45	.52	มีความต้องการมาก
4. ใช้เสียงที่ตั้งได้ยินทั่วถึง มีจังหวะ วรรคตอน และถูกต้อง	3.58	.59	มีปานกลาง	4.15	.58	มีความต้องการมาก
5. ใช้ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับกลุ่มที่เข้าชม	2.90	.70	มีปานกลาง	3.98	.48	มีความต้องการมาก
6. แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้วางตัว เหมาะสม มีสติ อารมณ์ที่มั่นคง	3.20	.46	มีปานกลาง	4.43	.63	มีความต้องการมาก
7. เต็มใจอธิบายเพิ่มเติมเมื่อผู้ฟังแสดงความสนใจใคร่รู้หรือซักถาม	3.62	.54	มีมาก	4.48	.59	มีความต้องการมาก
8. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ	3.20	.464	มีปานกลาง	4.95	.22	มีความต้องการมากที่สุด
9. แต่งกายเหมาะสมกับโอกาส สถานที่และการปฏิบัติงาน	3.05	.22	มีปานกลาง	4.37	.54	มีความต้องการมาก
รวม	3.27	.53	มีปานกลาง	4.36	.52	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 8 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.62 คือ เต็มใจอธิบายเพิ่มเติมเมื่อผู้ฟังแสดงความสนใจใคร่รู้หรือซักถาม (S.D.= .54) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.58 มี 2 ข้อ คือ มีความสามารถในการสื่อสารการถ่ายทอด การใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่ม ผู้เข้าชม (S.D.= .63) และ ใช้เสียงที่ตั้งได้ยินทั่วถึง มีจังหวะวรรคตอนและถูกต้อง (S.D.= .59) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.50 คือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (S.D.= .67) ผลรวมสภาพปัจจุบันของผู้นำชมนิทรรศการ ในด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 3.27 อยู่ในระดับความคิดเห็นมีปานกลาง

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.95 คือ ศึกษาหา ความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ (S.D.= .22) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.45 คือ มีความ สามารถในการสื่อสาร การถ่ายทอด การใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าชม (S.D.= .52) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.48 คือ เต็มใจอธิบายเพิ่มเติมเมื่อผู้ฟังแสดงความสนใจใคร่รู้หรือซักถาม (S.D.= .59) ผลรวมความต้องการของการนำชมนิทรรศการ ในด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 4.36 อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมาก

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำขมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำขมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการศึกษาข้อมูลก่อน การนำชมทุกครั้ง	2.78	.57	มีปานกลาง	3.90	.59	มีความต้องการมาก
2. กล่าวต้อนรับและทักทาย ผู้เข้าชมก่อนการนำชม ทุกครั้ง	2.88	.40	มีปานกลาง	4.13	.68	มีความต้องการมาก
3. มีความเป็นกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ ผู้เข้าชม	3.08	.47	มีปานกลาง	4.08	.52	มีความต้องการมาก
4. สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ในนิทรรศการกับสถานที่ปัจจุบันได้	2.75	.49	มีปานกลาง	4.45	.50	มีความต้องการมาก
5. ยกตัวอย่างประกอบการอธิบายได้อย่างเหมาะสม	3.20	.40	มีปานกลาง	4.30	.60	มีความต้องการมาก
6. สรุปสาระสำคัญได้อย่างตรงประเด็น	3.15	.36	มีปานกลาง	4.73	.45	มีความต้องการมากที่สุด
7. สามารถนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขการนำชมครั้งต่อไป	3.28	.50	มีปานกลาง	4.50	.59	มีความต้องการมากที่สุด
รวม	3.01	.46	มีปานกลาง	4.29	.56	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 9 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติกรนำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.28 คือ สามารถนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขการนำชมครั้งต่อไป (S.D.= .50) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.20 คือ ยกตัวอย่างประกอบการอธิบายได้อย่างเหมาะสม (S.D.= .40) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.15 คือ สรุปสาระสำคัญได้อย่างตรงประเด็น (S.D.= .36) ผลรวมสภาพปัจจุบันของผู้นำชมนิทรรศการ ในด้านขั้นตอนปฏิบัติกรนำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 3.01 อยู่ในระดับความคิดเห็นมีปานกลาง

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติกรนำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.73 คือ สรุปสาระสำคัญได้อย่างตรงประเด็น (S.D.= .45) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.50 คือ สามารถนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขการนำชมครั้งต่อไป (S.D.= .59) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.45 คือ สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ในนิทรรศการกับสถานการณ์ปัจจุบันได้ (S.D.= .50) ผลรวมความต้องการของการนำชมนิทรรศการในด้านขั้นตอนปฏิบัติกรนำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 4.29 อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมาก

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความรู้ด้านทัศนศิลป์	3.60	.49	มีมาก	3.57	.59	มีความต้องการมาก
2. มีความรู้ด้านศิลปะวิจารณ์	3.20	.40	มีปานกลาง	4.23	.53	มีความต้องการมากที่สุด
3. มีความรู้ด้านทฤษฎีศิลป์	3.30	.46	มีปานกลาง	4.20	.56	มีความต้องการมาก
4. มีความรู้ด้านงานศิลปะร่วมสมัย	3.08	.47	มีปานกลาง	4.35	.48	มีความต้องการมากที่สุด
5. มีความรู้พื้นฐานด้านงานศิลปะไทย	3.23	.48	มีปานกลาง	4.45	.50	มีความต้องการมาก
6. มีความรู้เรื่องวัสดุอุปกรณ์และวิธีการสร้างสรรค์	3.50	.50	มีมาก	4.50	.50	มีความต้องการมากที่สุด
7. มีความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่มีผลงานอยู่ในนิทรรศการ	3.32	.57	มีปานกลาง	4.30	.46	มีความต้องการมาก
8. มีความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่เกี่ยวข้องหรือศิลปินอื่นๆ ที่สร้างสรรค์ผลงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน	3.10	.37	มีปานกลาง	4.50	.50	มีความต้องการมากที่สุด
9. มีความรู้เกี่ยวกับผลงานศิลปะที่จัดแสดงในนิทรรศการที่นำชม	3.15	.58	มีปานกลาง	4.25	.49	มีความต้องการมาก
10. มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ที่ปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ	3.07	.52	มีปานกลาง	4.23	.48	มีความต้องการมาก
รวม	3.25	.48	มีปานกลาง	4.25	.51	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 10 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.60 คือ มีความรู้ ด้านทัศนศิลป์ (S.D.= .49) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.50 คือ มีความรู้เรื่องวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการ สร้างสรรค์ (S.D.= .50) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.32 คือ มีความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่มีผลงานอยู่ในนิทรรศการ (S.D.= .57) ผลรวมสภาพปัจจุบันของผู้นำชมนิทรรศการ ในด้านองค์ความรู้ของ ผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 3.25 อยู่ในระดับความคิดเห็นมีปานกลาง

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.50 คือ มีความรู้ เรื่องวัสดุอุปกรณ์และวิธีการสร้างสรรค์ (S.D.= .50) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.45 คือ มีความรู้พื้นฐานด้านงานศิลปะไทย (S.D.= .50) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.35 คือ มีความรู้ด้านงาน ศิลปะร่วมสมัย (S.D.= .48) ผลรวมความต้องการของการนำชมนิทรรศการ ในด้านองค์ความรู้ของ ผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 4.25 อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมาก

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการพูดอธิบายที่ชัดเจน ใช้ถ้อยคำที่ไพเราะน่าฟัง	2.78	.53	มีปานกลาง	4.00	.32	มีความต้องการมาก
2. พูดอธิบายเรื่องยาก ให้เข้าใจง่ายขึ้น	3.12	.60	มีปานกลาง	4.58	.55	มีความต้องการมากที่สุด
3. พูดจูงใจให้ผู้เข้าชมมีความสนใจในนิทรรศการ	3.10	.30	มีปานกลาง	4.60	.54	มีความต้องการมากที่สุด
4. กำหนดระยะเวลาในการพูดอธิบายสอดคล้องกับความสนใจของผู้เข้าชม	3.10	.59	มีปานกลาง	4.25	.43	มีความต้องการมาก
5. ใช้ภาษากายหรือมีท่าทางประกอบการนำชมนิทรรศการ	3.00	.39	มีปานกลาง	4.32	.47	มีความต้องการมาก
6. การฝึกปฏิบัตินำชมทำให้ผู้เข้าชม มีทักษะการนำชมที่ดียิ่งขึ้น	3.00	.55	มีปานกลาง	4.25	.49	มีความต้องการมาก
7. ผู้นำชมสามารถกระตุ้นให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วมในการชมนิทรรศการ	2.60	.49	มีปานกลาง	4.45	.50	มีความต้องการมาก
8. ประยุกต์ความรู้ในนิทรรศการสอดคล้องกับกิจกรรมที่ใช้ประกอบการนำชม	2.98	.42	มีปานกลาง	4.18	.71	มีความต้องการมาก
รวม	2.96	.48	มีปานกลาง	4.31	.50	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 11 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.12 คือ พุดอธิบาย เรื่องยากให้เข้าใจง่ายขึ้น (S.D.= .60) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.10 มี 2 ข้อ คือ พุดจูงใจให้ผู้เข้าชมมีความสนใจในนิทรรศการ (S.D.= .30) และกำหนดระยะเวลาในการพุดอธิบายสอดคล้องกับความสนใจของผู้เข้าชม (S.D.= .59) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.00 มี 2 ข้อ คือ ใช้ภาษากายหรือมีท่าทาง ประกอบการนำชมนิทรรศการ (S.D.= .39) และ การฝึกปฏิบัตินำชมทำให้ผู้เข้าชมมีทักษะการนำชมที่ดียิ่งขึ้น (S.D.= .55) ผลรวมสภาพปัจจุบันของผู้นำชมนิทรรศการในด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 2.96 อยู่ในระดับความคิดเห็น มีปานกลาง

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.60 คือ พุดจูงใจให้ผู้เข้าชมมีความสนใจในนิทรรศการ (S.D.= .54) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.48 คือ พุดอธิบายเรื่องยากให้เข้าใจง่ายขึ้น (S.D.= .55) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.45 คือ ผู้นำชมสามารถกระตุ้นให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วมในการชมนิทรรศการ (S.D.= .50) ผลรวมความต้องการของการนำชมนิทรรศการ ในด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 4.31 อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมาก

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีทัศนคติที่ดีต่อนิทรรศการที่จัดแสดง	3.30	.46	มีปานกลาง	4.15	.42	มีความต้องการมาก
2. มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา	3.10	.54	มีปานกลาง	4.05	.45	มีความต้องการมาก
3. มีทัศนคติที่ดีต่องานอาสาสมัคร หรือกิจกรรมจิตอาสา	2.93	.52	มีปานกลาง	4.35	.62	มีความต้องการมาก
รวม	3.11	.51	มีปานกลาง	4.18	.49	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 12 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.30 คือ มีทัศนคติที่ดีต่อนิทรรศการที่จัดแสดง (S.D.= .46) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.10 คือ มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา (S.D.= .54) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 2.93 คือ มีทัศนคติที่ดีต่องานอาสาสมัครหรือกิจกรรมจิตอาสา (S.D.= .52) ผลรวมสภาพปัจจุบันของผู้นำชมนิทรรศการ ในด้านทัศนคติของ ผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 3.11 อยู่ในระดับความคิดเห็นมีปานกลาง

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.35 คือ มีทัศนคติที่ดีต่องานอาสาสมัครหรือกิจกรรมจิตอาสา (S.D.= .62) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.05 คือ มีทัศนคติที่ดีต่อนิทรรศการที่จัดแสดง (S.D.= .45) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.15 คือ มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา (S.D.= .42) ผลรวมความต้องการของการนำชมนิทรรศการ ในด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 4.18 อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมาก

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สามารถนำชมให้กับกลุ่มเด็กเล็ก	3.32	.42	มีปานกลาง	4.00	.64	มีความต้องการมาก
2. สามารถนำชมให้กับกลุ่มนักเรียน นักศึกษา	3.20	.40	มีปานกลาง	4.13	.46	มีความต้องการมาก
3. สามารถนำชมกลุ่มประชาชนทั่วไป	3.20	.51	มีปานกลาง	4.50	.50	มีความต้องการมากที่สุด
4. สามารถนำชมกลุ่มผู้เข้าชมที่มีความสนใจเฉพาะ	3.25	.49	มีปานกลาง	4.13	.40	มีความต้องการมาก
รวม	3.22	.45	มีปานกลาง	4.19	.50	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 13 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.32 คือ สามารถนำชมให้กับกลุ่มเด็กเล็ก (S.D.= .423) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.25 คือสามารถนำชมกลุ่มผู้เข้าชมที่มีความสนใจเฉพาะ (S.D.= .49) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.20 มี 2 ข้อ คือ สามารถนำชมให้กับกลุ่มนักเรียน นักศึกษา (S.D.= .40) และสามารถนำชมกลุ่มประชาชนทั่วไป (S.D.= 51) ผลรวมสภาพปัจจุบันของผู้นำชมนิทรรศการ ในด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ ได้ค่าเฉลี่ย 3.22 อยู่ในระดับความคิดเห็นมีปานกลาง

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.50 คือ สามารถนำชมกลุ่มประชาชนทั่วไป (S.D.= .50) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.13 คือ สามารถนำชมให้กับกลุ่มนักเรียน นักศึกษา (S.D.= .46) และสามารถนำชมกลุ่มผู้เข้าชมที่มีความสนใจเฉพาะ (S.D.= .40) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.00 คือ สามารถนำชมให้กับกลุ่มเด็กเล็ก (S.D.= .64) ผลรวมความต้องการของผู้นำชมนิทรรศการ ในด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ ได้ค่าเฉลี่ย 4.19 อยู่ในระดับความคิดเห็น มีความต้องการมาก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ตารางที่ 14 ค่าความถี่ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

รายการ	ความถี่
1. คุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการที่ดีประกอบด้วยอะไรบ้าง	
1.1 พุดจาชัดเจน	14
1.2 มีความรู้	5
2. ผู้นำชมนิทรรศการควรมีความรู้ทางด้านใดบ้าง	
2.1 มีความรู้ทางด้านทัศนศิลป์	7
2.2 มีความรู้ในนิทรรศการที่นำชม	8
2.3 มีความรู้เกี่ยวกับศิลปิน	4
2.4 มีความรู้ในการวิจารณ์งานศิลปะ	3
2.5 มีความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์	7
3. ทักษะที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชม	
3.1 ทักษะทางการพูด	20
3.2 การเชื่อมโยงความรู้ในนิทรรศการ	7
4. ทัศนคติที่สำคัญที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชมนิทรรศการ	
4.1 ทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะที่จัดแสดง	15
4.2 ทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา	6
5. หากมีความต้องการจัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการ ท่านคิดว่าพิพิธภัณฑ์ควรเป็นผู้จัดการอบรมหรือไม่ หรือเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานใด	
5.1 พิพิธภัณฑ์เป็นผู้จัด เพื่อความสะดวกและตรงตามความต้องการของแต่ละพิพิธภัณฑ์	17
5.2 เป็นความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	10

จากตารางที่ 14 พบว่า

คุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการที่ดีประกอบด้วย พุดจาชัดเจน (ความถี่ = 14) มีความรู้ (ความถี่ = 5) ผู้นำชมนิทรรศการควรมีความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ (ความถี่ = 7) ความรู้ในนิทรรศการที่นำชม (ความถี่ = 8) ความรู้เกี่ยวกับศิลปิน (ความถี่ = 4) ความรู้ในการวิจารณ์งานศิลปะ (ความถี่ = 3) ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ (ความถี่ = 7) ทักษะที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชม คือ ทักษะทางการพูด (ความถี่ = 20) การเชื่อมโยงความรู้ในนิทรรศการ (ความถี่ = 7) ทัศนคติที่สำคัญที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชมนิทรรศการ คือ ทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะที่จัดแสดง (ความถี่ = 15) ทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา (ความถี่ = 6) พิพิธภัณฑ์ควรเป็นผู้จัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการ เพื่อความสะดวกและตรงตามความต้องการของแต่ละพิพิธภัณฑ์ (ความถี่ = 17) การจัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการควรเป็นความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ความถี่ = 10)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้นำชมนิทรรศการ

ตารางที่ 15 ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้นำชมนิทรรศการ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		ความคิดเห็นด้านต่าง ๆ	
		ความถี่	ร้อยละ
เพศ	หญิง	18	90
	ชาย	2	10
อายุ	21-30 ปี	20	100
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	20	100
ประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม	ผู้นำชมนิทรรศการ	20	100
หน้าที่การปฏิบัติงาน	อาสาสมัครนำชมนิทรรศการ	20	100
ประสบการณ์การทำงาน	น้อยกว่า 1 ปี	18	90
	2-3 ปี	2	10

จากตารางที่ 15 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้นำชมนิทรรศการ จำนวนทั้งหมด 20 คน พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นเพศหญิงร้อยละ 90 และคิดเป็นเพศชายร้อยละ 10 ผู้นำชมนิทรรศการทั้งหมดมีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี และมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี เป็นอาสาสมัครนำชมนิทรรศการ มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 90 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 2-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 10

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชม นิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ตามตารางที่ 16-23 ดังนี้

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในภาพรวมทุกด้าน

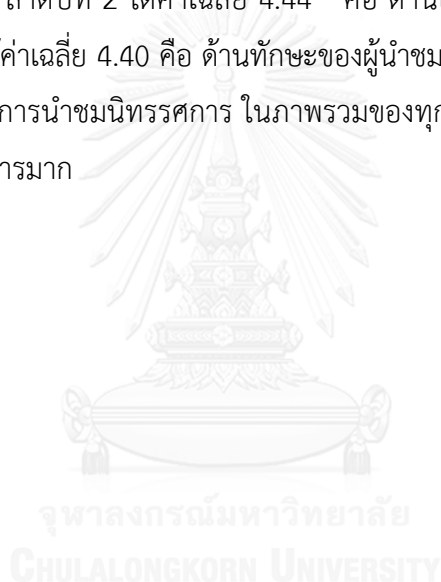
รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านบทบาท ของ ผู้นำชมนิทรรศการ	2.81	.60	มีปานกลาง	4.39	.54	มีความต้องการมาก
2. ด้านหน้าที่ ของผู้นำ ชมนิทรรศการ	2.95	.53	มีปานกลาง	3.95	.54	มีความต้องการมาก
3. ด้านคุณลักษณะ ของ ผู้นำชมนิทรรศการ	4.08	.52	มีมาก	4.42	.50	มีความต้องการมาก
6. ด้านขั้นตอนการ ปฏิบัติการนำชม นิทรรศการ	3.08	.45	มีปานกลาง	4.37	.56	มีความต้องการมาก
5.ด้านองค์ความรู้ ของ ผู้นำชมนิทรรศการ	3.36	.48	มีปานกลาง	4.44	.51	มีความต้องการมาก
6. ด้านทักษะ ของผู้นำ ชมนิทรรศการ	3.06	.48	มีปานกลาง	4.40	.48	มีความต้องการมาก
7. ด้านทัศนคติ ของ ผู้นำชมนิทรรศการ	4.41	.47	มีมาก	4.62	.50	มีความต้องการมาก
8. ด้านการนำชมให้กับ กลุ่มผู้เข้าชม ประเภท ต่างๆ	3.23	.50	มีปานกลาง	4.24	.50	มีความต้องการมาก
รวม	3.37	.50	มีปานกลาง	4.35	.51	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 16 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ในภาพรวมของทุกด้าน เมื่อพิจารณาโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.41 คือ ด้านทัศนคติของผู้นำชม นิทรรศการ (S.D.= .47) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.08 คือ ด้านคุณลักษณะของผู้นำชม นิทรรศการ (S.D.= .52) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.36 คือ ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชม นิทรรศการ (S.D.= .48) ผลรวมสภาพปัจจุบันของผู้นำชม นิทรรศการ ในภาพรวมของทุกด้าน ได้ค่าเฉลี่ย 3.37 อยู่ในระดับความคิดเห็นมีปานกลาง

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ในภาพรวมของทุกด้าน เมื่อพิจารณาโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.62 คือ ด้านทัศนคติของผู้นำชม นิทรรศการ (S.D.= .50) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.44 คือ ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชม นิทรรศการ (S.D.= .51) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.40 คือ ด้านทักษะของผู้นำชม นิทรรศการ (S.D.= .48) ผลรวมความต้องการของการนำชม นิทรรศการ ในภาพรวมของทุกด้าน ได้ค่าเฉลี่ย 4.35 อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมาก

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สามารถบรรยายให้ความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ หรือเรื่องอื่นๆ ที่ผู้เข้าชมควรทราบ	2.07	.72	มีน้อย	4.20	.46	มีความต้องการมาก
2. บรรยายเรื่องราวต่างๆ ให้ผู้เข้าชมเกิดความสนใจ ชวนติดตาม	3.15	.44	มีปานกลาง	4.73	.42	มีความต้องการมากที่สุด
3. ตระหนักถึงความต้องการและความพึงพอใจของผู้เข้าชม	3.40	.55	มีปานกลาง	4.55	.55	มีความต้องการมากที่สุด
4. ปรับตัวให้เข้ากับลักษณะของผู้เข้าชมและสถานการณ์	3.30	.57	มีปานกลาง	4.15	.51	มีความต้องการมาก
5. สร้างบรรยากาศการนำชม ให้สนุกสนาน เช่น ร้องเพลง เล่าเรื่องขบขันหรือเล่นเกมส์	2.00	.87	มีน้อย	4.40	.74	มีความต้องการมาก
6. มีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการ	2.58	.50	มีปานกลาง	4.27	.52	มีความต้องการมาก
7. ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกันเอง	3.18	.57	มีปานกลาง	4.49	.58	มีความต้องการมาก
รวม	2.81	.60	มีปานกลาง	4.39	.54	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 17 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.40 คือ ตระหนักถึง ความต้องการและความพึงพอใจของผู้เข้าชม (S.D.= .55) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.30 คือ ปรับตัวให้ เข้ากับลักษณะของผู้เข้าชมและสถานการณ์ (S.D.= .57) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.15 คือ บรรยาย เรื่อง รวบรวมต่างๆให้ผู้เข้าชมเกิดความสนใจ ชวนติดตาม (S.D.= .44) ผลรวมสภาพปัจจุบันของผู้นำชม นิทรรศการในด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 2.81 อยู่ในระดับความคิดเห็นมีปาน กลาง

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.73 คือ บรรยาย เรื่องราวต่างๆให้ผู้เข้าชมเกิดความสนใจ ชวนติดตาม (S.D.= .42) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.55 คือ ตระหนักถึงความต้องการและความพึงพอใจของผู้เข้าชม (S.D.= .55) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.49 คือ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกันเอง (S.D.= .58) ผลรวมความต้องการของการนำชมนิทรรศการ ในด้าน บทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 4.39 อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมาก

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ศึกษารายการนำชมก่อนปฏิบัติงาน	3.30	.56	มีปานกลาง	3.65	.58	มีความต้องการมาก
2. กล่าวคำต้อนรับผู้เข้าชม แนะนำข้อมูลเบื้องต้นใน การเข้าชมที่สำคัญ	2.95	.55	มีปานกลาง	4.20	.60	มีความต้องการมาก
3. ปูพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิทรรศการให้กับ ผู้เข้าชมพอสังเขป	2.85	.62	มีปานกลาง	4.30	.56	มีความต้องการมาก
4. ใช้ภาษาที่เหมาะสม ชัดเจนเข้าใจง่ายและเปิด โอกาสให้ซักถาม	3.15	.48	มีปานกลาง	4.72	.50	มีความต้องการมากที่สุด
5. นำชมนิทรรศการครบ ตามรายการที่กำหนดไว้	2.75	.49	มีปานกลาง	4.40	.54	มีความต้องการมาก
6. จัดทำรายงานสรุปการ ปฏิบัติงานรวมถึงปัญหาและ ข้อเสนอแนะ	2.70	.51	มีปานกลาง	2.47	.48	มีความต้องการ ปาน กลาง
รวม	2.95	.53	มีปานกลาง	3.95	.54	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 18 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.30 คือ ศึกษาราย การนำชมก่อนปฏิบัติงาน (S.D.= .56) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.15 คือ ใช้ภาษาที่เหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่ายและเปิดโอกาสให้ซักถาม (S.D.= .48) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 2.95 คือ กล่าวคำต้อนรับผู้เข้า ชม แนะนำข้อมูลเบื้องต้นในการเข้าชมที่สำคัญ (S.D.= .55) ผลรวมสภาพปัจจุบันของผู้นำชม นิทรรศการในด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 2.95 อยู่ในระดับความคิดเห็นมีปาน กลาง

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.72 คือใช้ภาษาที่ เหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่ายและเปิดโอกาสให้ซักถาม (S.D.= .50) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.40 คือ นำ ชมนิทรรศการครบตามรายการที่กำหนดไว้ (S.D.= .54) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.30 คือ ปูพื้นฐาน ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับนิทรรศการให้กับผู้เข้าชมพอสังเขป (S.D.= .56) ผลรวมความต้องการของ การนำชมนิทรรศการในด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 3.95 อยู่ในระดับความคิดเห็น มีความต้องการมาก

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความคล่องแคล่ว ร่าเริงแจ่มใส	3.18	.45	มีปานกลาง	4.15	.56	มีความต้องการมาก
2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	3.51	.63	มีปานกลาง	4.55	.53	มีความต้องการมากที่สุด
3. มีความสามารถในการสื่อสารการถ่ายทอดการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าชม	3.68	.63	มีมาก	4.75	.52	มีความต้องการมากที่สุด
4. ใช้เสียงที่ตั้งได้ยินทั่วถึง มีจังหวะ วรรคตอนและถูกต้อง	3.58	.59	มีปานกลาง	4.65	.58	มีความต้องการมากที่สุด
5. ใช้ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับ กลุ่มที่เข้าชม	2.90	.70	มีปานกลาง	3.98	.48	มีความต้องการมาก
6. แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้วางตัว เหมาะสม มีสติอารมณ์ ที่มั่นคง	3.20	.46	มีปานกลาง	4.43	.63	มีความต้องการมาก
7. เต็มใจอธิบายเพิ่มเติมเมื่อผู้ฟังแสดงความสนใจใคร่รู้หรือซักถาม	3.62	.54	มีมาก	4.48	.49	มีความต้องการมาก
8. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม อย่างสม่ำเสมอ	3.20	.46	มีปานกลาง	4.45	.22	มีความต้องการมาก
9. แต่งกายเหมาะสมกับโอกาสสถานที่และการปฏิบัติงาน	3.05	.22	มีปานกลาง	4.37	.54	มีความต้องการมาก
รวม	4.08	.52	มีมาก	4.42	.50	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 19 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.68 คือ มีความสามารถในการสื่อสารการถ่ายทอด การใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าชม (S.D.= .63) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.62 คือ เต็มใจอธิบายเพิ่มเติมเมื่อผู้ฟังแสดงความสนใจใคร่รู้หรือซักถาม (S.D.= .54) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.58 คือ ใช้เสียงที่ตั้งได้ยินทั่วถึง มีจังหวะวรรคตอนและถูกต้อง (S.D.= .59) ผลรวมสภาพปัจจุบันของผู้นำชม นิทรรศการในด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 4.08 อยู่ในระดับความคิดเห็น มีมาก

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.75 คือ มีความสามารถในการสื่อสารการถ่ายทอด การใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าชม (S.D.= .52) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.65 คือ ใช้เสียงที่ตั้งได้ยินทั่วถึง มีจังหวะวรรคตอนและถูกต้อง (S.D.= .58) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.55 คือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (S.D.= .53) ผลรวมความต้องการของการนำชม นิทรรศการในด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ ได้ค่าเฉลี่ย 4.35 อยู่ในระดับความคิดเห็น มีความต้องการมาก

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. มีการศึกษาข้อมูลก่อนการนำชมทุกครั้ง	2.78	.57	มีปานกลาง	3.90	.59	มีความต้องการมาก
2. กล่าวต้อนรับและทักทายผู้เข้าชม ก่อนการนำชม ทุกครั้ง	2.88	.40	มีปานกลาง	4.13	.68	มีความต้องการมาก
3. มีความเป็นกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าชม	3.78	.47	มีมาก	4.68	.52	มีความต้องการ มากที่สุด
4. สามารถเชื่อมโยง องค์ความรู้ในนิทรรศการ กับสถานการณ์ ปัจจุบันได้	2.75	.49	มีปานกลาง	4.75	.50	มีความต้องการ มากที่สุด
5. ยกตัวอย่างประกอบการอธิบายได้อย่างเหมาะสม	3.20	.40	มีปานกลาง	4.30	.60	มีความต้องการมาก
6. สรุปสาระสำคัญได้อย่างตรงประเด็น	3.15	.36	มีปานกลาง	4.43	.45	มีความต้องการมาก
7. สามารถนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขการนำชม ครั้งต่อไป	3.08	.50	มีปานกลาง	4.40	.59	มีความต้องการมาก
รวม	3.08	.45	มีปานกลาง	4.37	.56	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 20 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติกรนำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.78 คือ ความเป็นกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าชม (S.D.= .47) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.20 คือ ยกตัวอย่างประกอบการอธิบายได้อย่างเหมาะสม (S.D.= .40) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.15 คือ สรุปสาระสำคัญได้อย่างตรงประเด็น (S.D.= .36)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติกรนำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.75 คือ สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ในนิทรรศการกับสถานการณ์ปัจจุบันได้ (S.D.= .50) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.68 คือ ความเป็นกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าชม (S.D.= .52) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.43 คือ สรุปสาระสำคัญได้อย่างตรงประเด็น (S.D.= .45)

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. มีความรู้ด้านทัศนศิลป์	3.65	.49	มีมาก	4.57	.59	มีความต้องการมากที่สุด
2. มีความรู้ด้านศิลปวิจารณ์	3.24	.40	มีปานกลาง	4.23	.53	มีความต้องการมาก
3. มีความรู้ด้านทฤษฎีศิลป์	3.32	.46	มีปานกลาง	4.20	.56	มีความต้องการมาก
4. มีความรู้ด้านงานศิลปะร่วมสมัย	3.18	.47	มีปานกลาง	4.54	.48	มีความต้องการมากที่สุด
5. มีความรู้พื้นฐานด้านงานศิลปะไทย	3.33	.48	มีปานกลาง	4.45	.50	มีความต้องการมาก
6. มีความรู้เรื่องวัสดุอุปกรณ์และวิธีการสร้างสรรค์	3.50	.50	มีมาก	4.50	.50	มีความต้องการมากที่สุด
7. มีความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่มีผลงานอยู่ในนิทรรศการ	3.72	.57	มีมาก	4.30	.46	มีความต้องการมาก
8. มีความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่เกี่ยวข้องหรือศิลปินอื่นๆ ที่สร้างสรรค์ผลงานที่มี ลักษณะคล้ายคลึงกัน	3.10	.37	มีปานกลาง	4.50	.50	มีความต้องการมากที่สุด
9. มีความรู้เกี่ยวกับผลงานศิลปะที่จัดแสดง ในนิทรรศการที่นำชม	3.55	.58	มีมาก	4.85	.49	มีความต้องการมากที่สุด
10. มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ที่ปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ	3.07	.52	มีปานกลาง	4.27	.49	มีความต้องการมาก
รวม	3.36	.48	มีปานกลาง	4.44	.51	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 21 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.72 คือ มีความรู้ เกี่ยวกับศิลปินที่มีผลงานอยู่ในนิทรรศการ (S.D.= .57) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.65 คือ มีความรู้ด้าน ทรรศนศิลป์ (S.D.= .49) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.55 คือ มีความรู้เกี่ยวกับผลงานศิลปะที่จัดแสดงใน นิทรรศการที่นำชม (S.D.= .58)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.85 คือ มีความรู้เกี่ยวกับผลงานศิลปะที่จัดแสดงในนิทรรศการที่นำชม (S.D.= .49) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.57 คือ มีความรู้ ด้านทรรศนศิลป์ (S.D.= .59) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.54 คือ ความรู้ด้านงานศิลปะร่วมสมัย (S.D.= .48)

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการพูดอธิบายที่ชัดเจน ใช้ถ้อยคำที่ไพเราะน่าฟัง	3.78	.53	มีมาก	4.01	.32	มีความต้องการมาก
2. พูดอธิบายเรื่องยาก ให้เข้าใจง่ายขึ้น	3.12	.60	มีปานกลาง	4.88	.45	มีความต้องการมากที่สุด
3. พูดจูงใจให้ผู้เข้าชมมีความสนใจในนิทรรศการ	3.10	.30	มีปานกลาง	4.60	.54	มีความต้องการมากที่สุด
4. กำหนดระยะเวลาในการพูดอธิบายสอดคล้องกับความสนใจของผู้เข้าชม	3.09	.59	มีปานกลาง	4.25	.43	มีความต้องการมาก
5. ใช้ภาษากายหรือมีท่าทางประกอบการนำชมนิทรรศการ	3.01	.39	มีปานกลาง	4.32	.47	มีความต้องการมาก
6. การฝึกปฏิบัตินำชมทำให้ ผู้นำชมมีทักษะการนำชมที่ดียิ่งขึ้น	3.01	.55	มีปานกลาง	4.55	.49	มีความต้องการมากที่สุด
7. ผู้นำชมสามารถกระตุ้นให้ ผู้เข้าชมมีส่วนร่วม ในการชมนิทรรศการ	2.50	.49	มีปานกลาง	4.45	.50	มีความต้องการมาก
8. ประยุกต์ความรู้ในนิทรรศการ สอดคล้องกับกิจกรรมที่ใช้ประกอบการนำชม	2.88	.52	มีปานกลาง	4.18	.71	มีความต้องการมาก
รวม	3.06	.48	มีปานกลาง	4.40	.48	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 22 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.78 คือ มีการพูดอธิบายที่ชัดเจน ใช้ถ้อยคำที่ไพเราะน่าฟัง (S.D.= .53) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.12 คือ พูดอธิบายเรื่องยากให้เข้าใจง่ายขึ้น (S.D.= .60) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.10 คือ พูดจูงใจให้ผู้เข้าชมมีความสนใจในนิทรรศการ (S.D.= .30)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.88 คือ พูดอธิบายเรื่องยากให้เข้าใจง่ายขึ้น (S.D.= .45) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.60 คือ พูดจูงใจให้ผู้เข้าชมมีความสนใจในนิทรรศการ (S.D.= .54) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.55 คือ การฝึกปฏิบัตินำชมทำให้ผู้นำชมมีทักษะการนำชมที่ดียิ่งขึ้น (S.D.= .49)

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. มีทัศนคติที่ดีต่อนิทรรศการที่จัดแสดง	4.70	.47	มีมากที่สุด	4.75	.43	มีความต้องการมากที่สุด
5. มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา	4.60	.54	มีมากที่สุด	4.55	.46	มีความต้องการมากที่สุด
6. มีทัศนคติที่ดีต่องานอาสาสมัครหรือกิจกรรมจิตอาสา	3.93	.42	มีมาก	4.56	.62	มีความต้องการมากที่สุด
รวม	4.41	.47	มีมาก	4.62	.50	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 23 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.70 คือ มีทัศนคติที่ดี ต่อนิทรรศการที่จัดแสดง (S.D.= .47) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.60 คือ มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการ ศึกษา (S.D.= .54) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.93 คือ มีทัศนคติที่ดีต่องานอาสาสมัครหรือ กิจกรรมจิตอาสา (S.D.= .42)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.75 คือ มีทัศนคติที่ดีต่อนิทรรศการที่จัดแสดง (S.D.= .43) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.55 คือ มีทัศนคติที่ดีต่อ งานบริการด้านการศึกษา (S.D.= .46) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.56 คือ มีทัศนคติที่ดีต่องานอาสาสมัครหรือกิจกรรมจิตอาสา (S.D.= .62)

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. สามารถนำชมให้กับ กลุ่มเด็กเล็ก	3.37	.48	มีปานกลาง	4.00	.63	มีความต้องการมาก
2. สามารถนำชมให้กับ กลุ่ม นักเรียน นักศึกษา	3.20	.49	มีปานกลาง	4.13	.45	มีความต้องการมาก
3. สามารถนำชมกลุ่ม ประชาชนทั่วไป	3.21	.56	มีปานกลาง	4.50	.51	มีความต้องการมากที่สุด
4. สามารถนำชมกลุ่มผู้ เข้าชมที่มีความสนใจเฉพาะ	3.15	.49	มีปานกลาง	4.33	.42	มีความต้องการมาก
รวม	3.23	.50	มีปานกลาง	4.24	.50	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 24 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.37 คือ สามารถนำชมให้กับกลุ่มเด็กเล็ก (S.D.= .48) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.21 คือ สามารถนำชมกลุ่มประชาชนทั่วไป (S.D.= .56) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.20 คือ สามารถนำชมให้กับกลุ่มนักเรียนนักศึกษา (S.D.= .49)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.50 คือ สามารถนำชมกลุ่มประชาชนทั่วไป (S.D.= .51) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.33 คือ สามารถนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมที่มีความสนใจเฉพาะ (S.D.= .42) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.00 คือ สามารถนำชมให้กับกลุ่มนักเรียน นักศึกษา (S.D.= .63)

ตารางที่ 25 ค่าความถี่ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

รายการ	ความถี่
1. คุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการที่ดีประกอบด้วยอะไรบ้าง	
1.1 พูดจาชัดเจน	10
1.2 มีความรู้	8
2. ผู้นำชมนิทรรศการควรมีความรู้ทางด้านใดบ้าง	
2.1 มีความรู้ทางด้านทัศนศิลป์	17
2.2 มีความรู้ในนิทรรศการที่นำชม	19
2.3 มีความรู้เกี่ยวกับศิลปิน	10
2.4 มีความรู้ในการวิจารณ์งานศิลปะ	6
2.5 มีความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์	5
3. ทักษะที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชม	
3.1 ทักษะทางการพูด	20
3.2 การเชื่อมโยงความรู้ในนิทรรศการ	3
4. ทัศนคติที่สำคัญที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชมนิทรรศการ	
4.1 ทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะที่จัดแสดง	20
4.2 ทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา	16
5. หากมีความต้องการจัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการ ท่านคิดว่าพิพิธภัณฑ์ควรเป็นผู้จัดการอบรมหรือไม่ หรือเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานใด	
5.1 พิพิธภัณฑ์เป็นผู้จัด เพื่อความสะดวกและตรงตามความต้องการของแต่ละพิพิธภัณฑ์	19
5.2 เป็นความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4

จากตารางที่ 25 พบว่า

คุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการที่ดีประกอบด้วย พุดจาชัดเจน (ความถี่ = 10) มีความรู้ (ความถี่ = 8) ผู้นำชมนิทรรศการควรมีความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ (ความถี่ = 17) ความรู้ในนิทรรศการที่นำชม (ความถี่ = 19) ความรู้เกี่ยวกับศิลปิน (ความถี่ = 10) ความรู้ในการวิจารณ์งานศิลปะ (ความถี่ = 6) ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ (ความถี่ = 5) ทักษะที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชม คือ ทักษะทางการพูด (ความถี่ = 20) การเชื่อมโยงความรู้ในนิทรรศการ (ความถี่ = 3) ทัศนคติที่สำคัญที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชมนิทรรศการ คือ ทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะที่จัดแสดง (ความถี่ = 20) ทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา (ความถี่ = 16) พิพิธภัณฑ์ควรเป็นผู้จัดอบรม ผู้นำชมนิทรรศการ เพื่อความสะดวกและตรงตามความต้องการของแต่ละพิพิธภัณฑ์ (ความถี่ = 19) การจัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการควรเป็นความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ความถี่ = 4)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 26 ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ		ความถี่	ร้อยละ
เพศ	หญิง	20	90
	ชาย	15	10
อายุ	21-30 ปี	3	9
	31-40 ปี	17	49
	41-50 ปี	15	42
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	8	23
	ปริญญาโท	25	71
	ปริญญาเอก	2	6
ประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม	ผู้เชี่ยวชาญ	35	100
ประสบการณ์การทำงาน	2-3 ปี	7	20
	4-5 ปี	13	37
	6-7 ปี	15	43

จากตารางที่ 26 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ จำนวนทั้งหมด 20 คน พบว่าเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นเพศหญิงร้อยละ 90 และคิดเป็นเพศชายร้อยละ 10 ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85 รองลงมาคือมีอายุ อยู่ในช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 45 การศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 71 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 23 การศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 71 การศึกษาระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 6 มีประสบการณ์ในการทำงาน 6-7 ปี คิดเป็นร้อยละ 43 มีประสบการณ์การทำงาน 4-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 37 และ มีประสบการณ์การทำงาน 2-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 20

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชม
นิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ตามตารางที่ 27-33ดังนี้

ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสภาพ
ปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในภาพรวมทุกด้าน

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านบทบาท ของผู้นำชม นิทรรศการ	2.73	.47	มีปานกลาง	4.61	.32	มีความต้องการมาก
2. ด้านหน้าที่ ของผู้นำชมนิทรรศการ	2.45	.49	มีปานกลาง	4.56	.37	มีความต้องการมาก
3. ด้านคุณลักษณะ ของ ผู้นำชมนิทรรศการ	2.59	.39	มีปานกลาง	4.67	.33	มีความต้องการมาก
4. ด้านขั้นตอนการปฏิบัติ การนำชมนิทรรศการ	2.52	.40	มีปานกลาง	4.87	.23	มีความต้องการมาก
5. ด้านองค์ความรู้ ของผู้นำ ชมนิทรรศการ	2.97	.45	มีปานกลาง	4.59	.42	มีความต้องการมาก
6. ด้านทักษะ ของผู้นำชม นิทรรศการ	2.81	.43	มีปานกลาง	4.62	.35	มีความต้องการมาก
7. ด้านทัศนคติ ของผู้นำชม นิทรรศการ	3.93	.49	มีปานกลาง	4.95	.11	มีความต้องการมาก
8. ด้านการนำชมให้กับกลุ่ม ผู้เข้าชมประเภทต่างๆ	3.56	.27	มีปานกลาง	4.94	.14	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 27 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ในภาพรวมของทุกด้าน เมื่อพิจารณาโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.93 คือ ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ (S.D.= .49) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.56 คือ ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ (S.D.= .27) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.22 คือ ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ (S.D.= .459)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ในภาพรวมของทุกด้าน เมื่อพิจารณาโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.36 คือ ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ (S.D.= .14) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.34 คือ ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ (S.D.= .11) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.87 คือ ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ (S.D.= .23)

ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อสภาพปัจจุบัน และความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัย ด้านบทบาทของผู้นำชม นิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สามารถบรรยายให้ความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ หรือเรื่องอื่นๆ ที่ผู้เข้าชมควรทราบ	3.17	.38	มีปานกลาง	4.60	.48	มีความต้องการมากที่สุด
2. บรรยายเรื่องราวต่างๆให้ผู้เข้าชมเกิดความสนใจ ชวนติดตาม	2.57	.50	มีปานกลาง	4.00	.76	มีความต้องการมาก
3. ตระหนักถึงความต้องการและความพึงพอใจของผู้เข้าชม	2.37	.49	มีน้อย	5.00	.00	มีความต้องการมากที่สุด
4. ปรับตัวให้เข้ากับลักษณะของผู้เข้าชมและสถานการณ์	2.63	.49	มีปานกลาง	5.00	.00	มีความต้องการมากที่สุด
5. สร้างบรรยากาศการนำชมให้สนุกสนาน เช่น ร้องเพลง เล่าเรื่อง ขบขัน หรือเล่นเกมส์	3.31	.47	มีปานกลาง	4.11	.32	มีความต้องการมาก
6. มีส่วนร่วมในกิจกรรม นันทนาการ	2.57	.50	มีปานกลาง	4.66	.48	มีความต้องการมากที่สุด
7. ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกันเอง	2.54	.50	มีปานกลาง	4.94	.23	มีความต้องการมากที่สุด
รวม	2.73	.47	มีปานกลาง	4.61	.32	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 28 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้เข้าชม ด้านบทบาทของผู้เข้าชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.31 คือ สร้างบรรยากาศการนำชมให้สนุกสนาน เช่น ร้องเพลง เล่าเรื่องขบขัน หรือเล่นเกมส์ (S.D.= .47) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.17 คือ สามารถบรรยายให้ความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์หรือ เรื่องอื่นๆที่ผู้เข้าชมควรทราบ (S.D.= .38) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.10 คือ ปรับตัว ให้เข้ากับลักษณะ ของผู้เข้าชมและสถานการณ์ (S.D.= .49)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้เข้าชม ด้านบทบาทของผู้เข้าชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 มี 2 ข้อ ได้ค่าเฉลี่ย 5.00 คือ ตระหนักถึงความต้องการและความพึงพอใจของผู้เข้าชม (S.D.= .00) และ ปรับตัวให้เข้ากับลักษณะ ของผู้เข้าชมและสถานการณ์ (S.D.= .00) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.94 คือ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็น กันเอง (S.D.= .23) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.66 คือ มีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการ (S.D.= .48)

ตารางที่ 29 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสภาพปัจจุบัน และความต้องการของการนำขมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านหน้าที่ของผู้นำขมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ศึกษารายการนำขมก่อนปฏิบัติงาน	2.53	.50	มีปานกลาง	4.00	.00	มีความต้องการมาก
2. กล่าวคำต้อนรับผู้เข้าชม แนะนำข้อมูลเบื้องต้นในการเข้าชมที่สำคัญ	2.54	.50	มีปานกลาง	4.91	.28	มีความต้องการมากที่สุด
3. ปูพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิทรรศการให้กับผู้เข้าชมพอสังเขป	2.11	.32	มีน้อย	4.60	.49	มีความต้องการมากที่สุด
4. ใช้ภาษาที่เหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่ายและเปิดโอกาสให้ซักถาม	2.69	.47	มีปานกลาง	4.66	.48	มีความต้องการมากที่สุด
5. นำขมนิทรรศการครบตามรายการที่กำหนดไว้	2.38	.65	มีน้อย	4.54	.50	มีความต้องการมากที่สุด
6. จัดทำรายงานสรุปการปฏิบัติงานรวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะ	2.49	.50	มีน้อย	4.69	.47	มีความต้องการมากที่สุด
รวม	2.45	.49	มีปานกลาง	4.56	.37	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 29 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 2.69 คือ ใช้ภาษาที่ เหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่ายและเปิดโอกาสให้ซักถาม (S.D.= .47) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 2.54 คือ กล่าวคำต้อนรับผู้เข้าชม แนะนำข้อมูลเบื้องต้นในการเข้าชมที่สำคัญ (S.D.= .50) ลำดับที่ 3 ได้ ค่าเฉลี่ย 2.53 คือ ศึกษารายการนำชมก่อนปฏิบัติงาน (S.D.= .50)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.91 คือ กล่าวคำ ต้อนรับผู้เข้าชม แนะนำข้อมูลเบื้องต้นในการเข้าชมที่สำคัญ (S.D.= .28) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.69 คือ จัดทำรายงานสรุปการปฏิบัติงานรวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะ (S.D.= .47) ลำดับที่ 3 ได้ ค่าเฉลี่ย 4.66 คือ ใช้ภาษาที่เหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่ายและเปิดโอกาสให้ซักถาม (S.D.= .48)

ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสภาพปัจจุบัน และความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. มีความคล่องแคล่ว รวดเร็ว แจ่มใส	2.77	.42	มีปานกลาง	5.00	.00	มีความต้องการ มากที่สุด
2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	2.59	.50	มีปานกลาง	4.66	.48	มีความต้องการ มากที่สุด
3. มีความสามารถในการ สื่อสาร การถ่ายทอด การใช้ ภาษาที่เหมาะสม กับกลุ่มผู้ เข้าชม	2.69	.67	มีปานกลาง	4.74	.44	มีความต้องการ มากที่สุด
4. ใช้เสียงที่ตั้งได้ยินทั่วถึง มี จังหวะ วรรคตอน และถูกต้อง	3.00	.00	มีปานกลาง	4.83	.38	มีความต้องการ มากที่สุด
5. ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับ กลุ่มที่เข้าชม	2.89	.53	มีปานกลาง	5.00	.00	มีความต้องการ มากที่สุด
6. แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ วางตัวเหมาะสม มีสติอารมณ์ที่มั่นคง	2.37	.49	มีน้อย	5.00	.00	มีความต้องการ มากที่สุด
7. เต็มใจอธิบายเพิ่มเติม เมื่อ ผู้ฟังแสดงความสนใจใคร่รู้ หรือซักถาม	2.62	.44	มีปานกลาง	4.11	.67	มีความต้องการมาก
8. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม อย่างสม่ำเสมอ	2.43	.50	มีปานกลาง	4.06	.59	มีความต้องการมาก
9. แต่งกายเหมาะสม กับ โอกาส สถานที่ และการ ปฏิบัติงาน	2.00	.00	มีปานกลาง	4.69	.47	มีความต้องการมาก ที่สุด
รวม	2.59	.39	มีปานกลาง	4.67	.33	มีความต้องการมาก ที่สุด

จากตารางที่ 28 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.00 คือ ใช้เสียงที่ตั้ง ได้ยินทั่วถึง มีจังหวะวรรคตอน และถูกต้อง (S.D.= .00) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 2.89 คือ ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มที่เข้าชม (S.D.= .53) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 2.77 คือ มีความคล่องแคล่วรวดเร็ว แจ่มใส (S.D.= .42)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 5.00 มี 3 ข้อ คือ ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับ กลุ่มที่เข้าชม (S.D.= .00) แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้วางตัว เหมาะสม มีสติอารมณ์ที่มั่นคง (S.D.= .00) และ มีความคล่องแคล่ว รวดเร็ว แจ่มใส (S.D.= .00) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.83 คือ ใช้เสียงที่ตั้งได้ยินทั่วถึง มีจังหวะวรรคตอน และถูกต้อง (S.D.= .38) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.74 คือ มีความสามารถในการสื่อสารการ ถ่ายทอดการใช้ภาษาที่เหมาะสม กับกลุ่มผู้เข้าชม (S.D.= .44)

ตารางที่ 31 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสภาพปัจจุบัน และความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการศึกษาข้อมูลก่อนการนำชมทุกครั้ง	2.79	.45	มีปานกลาง	4.97	.16	มีความต้องการมากที่สุด
2. กล่าวต้อนรับและทักทาย ผู้เข้าชมก่อนการนำชมทุกครั้ง	2.56	.50	มีปานกลาง	4.97	.16	มีความต้องการมากที่สุด
3. มีความเป็นกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าชม	2.74	.44	มีปานกลาง	4.66	.48	มีความต้องการมากที่สุด
4. สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ในนิทรรศการกับสถานการณ์ปัจจุบันได้	2.34	.48	มีน้อย	4.83	.38	มีความต้องการมากที่สุด
5. ยกตัวอย่างประกอบการอธิบายได้อย่างเหมาะสม	2.43	.50	มีน้อย	4.69	.47	มีความต้องการมากที่สุด
6. สรุปสาระสำคัญได้อย่างตรงประเด็น	2.50	.00	มีปานกลาง	5.00	.00	มีความต้องการมากที่สุด
7. สามารถนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขการนำชม ครั้งต่อไป	2.29	.45	มีน้อย	4.00	.00	มีความต้องการมากที่สุด
รวม	2.52	.40	มีปานกลาง	4.87	.23	มีความต้องการมากที่สุด

จากตารางที่ 31 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 2.79 คือ มีการศึกษาข้อมูลก่อนการนำชมทุกครั้ง (S.D.= .45) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 2.74 คือ มีความเป็นกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าชม (S.D.= .44) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 2.56 คือ กล่าวต้อนรับและทักทายผู้เข้าชมก่อนการนำชมทุกครั้ง (S.D.= .50)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 5.00 คือ สรุปสาระสำคัญได้อย่างตรง ประเด็น (S.D.= .00) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.97 มี 2 ข้อ คือ มีการศึกษา ข้อมูลก่อนการนำชมทุกครั้ง (S.D.= .16) และ กล่าวต้อนรับและทักทายผู้เข้าชมก่อนการนำชมทุกครั้ง (S.D.= .16) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.50 คือ สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ในนิทรรศการกับสถานการณ์ปัจจุบันได้ (S.D.= .38)

ตารางที่ 32 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสภาพปัจจุบัน และความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความรู้ด้านทัศนศิลป์	2.63	.49	มีปานกลาง	4.09	.28	มีความต้องการมาก
2. มีความรู้ด้านศิลปะวิจารณ์	3.43	.77	มีปานกลาง	4.49	.50	มีความต้องการมาก
3. มีความรู้ด้านทฤษฎีศิลปะ	2.91	.61	มีปานกลาง	4.91	.28	มีความต้องการมากที่สุด
4. มีความรู้ด้านงานศิลปะร่วมสมัย	2.86	.35	มีปานกลาง	4.37	.49	มีความต้องการมาก
5. มีความรู้พื้นฐานด้านงานศิลปะไทย	3.20	.40	มีปานกลาง	4.83	.38	มีความต้องการมากที่สุด
6. มีความรู้เรื่องวัสดุอุปกรณ์และวิธีการสร้างสรรค์	2.97	.16	มีปานกลาง	4.69	.47	มีความต้องการมากที่สุด
7. มีความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่มีผลงานอยู่ในนิทรรศการ	3.40	.49	มีปานกลาง	4.66	.48	มีความต้องการมากที่สุด
8. มีความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่เกี่ยวข้องหรือศิลปินอื่นๆที่สร้างสรรค์ผลงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน	2.89	.32	มีปานกลาง	4.46	.50	มีความต้องการมาก
9. มีความรู้เกี่ยวกับผลงานศิลปะที่จัดแสดงในนิทรรศการที่นำชม	2.77	.42	มีปานกลาง	4.86	.35	มีความต้องการมากที่สุด
10. มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ที่ปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ	2.57	.50	มีปานกลาง	4.63	.49	มีความต้องการมากที่สุด
รวม	2.97	.45	มีปานกลาง	4.59	.42	มีความต้องการมากที่สุด

จากตารางที่ 30 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.43 คือ มีความรู้ด้านศิลปวิจารณ์ ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.40 คือ มีความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่มีผลงานอยู่ในนิทรรศการ (S.D.= .49) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.20 คือ มีความรู้พื้นฐานด้านงานศิลปะไทย (S.D.= .40)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.91 คือ มีความรู้ด้าน ทฤษฎีศิลป์ (S.D.= .28) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.86 คือ มีความรู้เกี่ยวกับผลงาน ศิลปะที่จัดแสดงในนิทรรศการที่นำชม (S.D.= .35) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.83 คือ มีความรู้พื้นฐาน ด้านงานศิลปะไทย (S.D.= .38)

ตารางที่ 33 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสภาพปัจจุบัน และความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. มีการพูดอธิบายที่ชัดเจน ใช้ถ้อยคำที่ไพเราะน่าฟัง	3.40	.49	มีปานกลาง	4.34	.48	มีความต้องการมาก
2. พูดอธิบายเรื่องยาก ให้เข้าใจง่ายขึ้น	3.71	.45	มีมาก	4.49	.50	มีความต้องการมาก
3. พูดจูงใจให้ผู้เข้าชมมีความสนใจในนิทรรศการ	2.94	.68	มีปานกลาง	5.00	.00	มีความต้องการมากที่สุด
4. กำหนดระยะเวลาในการพูดอธิบายสอดคล้องกับความสนใจของผู้เข้าชม	3.34	.53	มีปานกลาง	4.54	.50	มีความต้องการมาก
5. ใช้ภาษากายหรือมีท่าทางประกอบการนำชมนิทรรศการ	3.23	.73	มีปานกลาง	4.51	.50	มีความต้องการมากที่สุด
6. การฝึกปฏิบัตินำชมทำให้ผู้เข้าชมมีทักษะการนำชมที่ดียิ่งขึ้น	3.00	.00	มีปานกลาง	4.60	.49	มีความต้องการมากที่สุด
7. ผู้นำชมสามารถกระตุ้นให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วมในการชมนิทรรศการ	3.00	.00	มีปานกลาง	4.77	.42	มีความต้องการมากที่สุด
8. ประยุกต์ความรู้ในนิทรรศการสอดคล้องกับกิจกรรมที่ใช้ประกอบการนำชม	2.89	.58	มีปานกลาง	4.77	.42	มีความต้องการมากที่สุด
รวม	2.81	.43	มีปานกลาง	4.62	.35	มีความต้องการมากที่สุด

จากตารางที่ 33 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.71 คือ พุดอธิบาย เรื่องยากให้เข้าใจง่ายขึ้น (S.D.= .45) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.40 คือ มีการพุดอธิบายที่ชัดเจน ใช้ถ้อยคำที่ไพเราะน่าฟัง (S.D.= .49) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.34 คือ กำหนดระยะเวลาในการพุด อธิบายสอดคล้องกับความสนใจของผู้เข้าชม (S.D.= .53)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 5.00 คือ พุดจูงใจให้ ผู้เข้าชมมีความสนใจในนิทรรศการ (S.D.= .00) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.77 มี 2 ข้อ คือ ผู้นำชม สามารถกระตุ้นให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วมในการชมนิทรรศการ (S.D.= .42) และ ประยุกต์ความรู้ใน นิทรรศการสอดคล้องกับกิจกรรมที่ใช้ประกอบการนำชม (S.D.= .42) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.60 คือ การฝึกปฏิบัตินำชมทำให้ผู้นำชมมีทักษะการนำชมที่ดียิ่งขึ้น (S.D.= .49)

ตารางที่ 34 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสภาพปัจจุบัน และความต้องการของการนำขมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านทัศนคติของผู้นำขมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. มีทัศนคติที่ดีต่อนิทรรศการที่จัดแสดง	3.87	.45	มีมาก	5.0	.00	มีความต้องการมากที่สุด
2. มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา	4.09	.65	มีมาก	5.0	.00	มีความต้องการมากที่สุด
3. มีทัศนคติที่ดีต่องานอาสาสมัครหรือกิจกรรมจิตอาสา	3.83	.38	มีมาก	4.8	.35	มีความต้องการมากที่สุด
รวม	3.93	.49	มีมาก	4.9	.11	มีความต้องการมากที่สุด

จากตารางที่ 34 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำขมนิทรรศการ ด้านทัศนคติของผู้นำขมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.09 คือ มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา (S.D.= .65) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.87 คือ มีทัศนคติที่ดีต่อนิทรรศการที่จัดแสดง (S.D.= .45) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.83 คือ มีทัศนคติที่ดีต่องานอาสาสมัครหรือกิจกรรมจิตอาสา (S.D.= .38)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำขมนิทรรศการ ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำขมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 5.00 มี 2 ข้อ คือ มีทัศนคติที่ดีต่อนิทรรศการที่จัดแสดง (S.D.= .00) และ มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.05 คือ มีทัศนคติที่ดีต่องานอาสาสมัครหรือกิจกรรมจิตอาสา (S.D.= .35)

ตารางที่ 35 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสภาพปัจจุบัน และความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านการนำชมให้กับกลุ่ม ผู้เข้าชมประเภทต่างๆ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. สามารถนำชมให้กับกลุ่ม เด็กเล็ก	4.00	.00	มีมาก	4.97	.16	มีความต้องการมากที่สุด
2. สามารถนำชมให้กับกลุ่ม นักเรียน นักศึกษา	3.46	.50	มีปานกลาง	5.00	.00	มีความต้องการมากที่สุด
3. สามารถนำชมกลุ่ม ประชาชนทั่วไป	3.20	.40	มีปานกลาง	5.00	.00	มีความต้องการมากที่สุด
4. สามารถนำชมกลุ่มผู้เข้าชม ที่มีความสนใจเฉพาะ	3.60	.49	มีมาก	4.80	.40	มีความต้องการมากที่สุด
รวม	3.56	.27	มีมาก	4.94	.14	มีความต้องการมากที่สุด

จากตารางที่ 35 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้เข้าชม ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.00 คือ สามารถนำชมให้กับกลุ่มเด็กเล็ก (S.D.= .00) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.60 คือ สามารถนำชม กลุ่มผู้เข้าชมที่มีความสนใจเฉพาะ (S.D.= .49) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.46 คือ สามารถนำชมให้กับ กลุ่มนักเรียน นักศึกษา (S.D.= .50)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้เข้าชม ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 5.00 มี 2 ข้อ คือ สามารถนำชมให้กับกลุ่มนักเรียน นักศึกษา (S.D.= .00) และ สามารถนำชมกลุ่มประชาชนทั่วไป (S.D.= .00) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.97 คือ สามารถนำชมให้กับกลุ่มเด็กเล็ก (S.D.= .16) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.80 คือ สามารถนำชมกลุ่มผู้เข้าชมที่มีความสนใจเฉพาะ (S.D.= .40)

ตารางที่ 36 ค่าความถี่ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

รายการ	ความถี่
1. คุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการที่ดีประกอบด้วยอะไรบ้าง	
1.1 พุดจาชัดเจน	20
1.2 มีความรู้	34
2. นำชมนิทรรศการควรมีความรู้ทางด้านใดบ้าง	
2.1 มีความรู้ทางด้านทัศนศิลป์	31
2.2 มีความรู้ในนิทรรศการที่นำชม	28
2.3 มีความรู้เกี่ยวกับศิลปิน	24
2.4 มีความรู้ในการวิจารณ์งานศิลปะ	33
2.5 มีความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์	27
3. ทักษะที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชม	
3.1 ทักษะทางการพูด	32
6.3 การเชื่อมโยงความรู้ในนิทรรศการ	27
4. ทัศนคติที่สำคัญที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชมนิทรรศการ	
4.1 ทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะที่จัดแสดง	35
6.3 ทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา	35
5. หากมีความต้องการจัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการ ท่านคิดว่าพิพิธภัณฑ์ควรเป็นผู้จัดการอบรมหรือไม่ หรือเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานใด	
5.1 พิพิธภัณฑ์เป็นผู้จัด เพื่อความสะดวกและตรงตามความต้องการของแต่ละพิพิธภัณฑ์	27
5.2 เป็นความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	25

จากตารางที่ 36 พบว่า

คุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการที่ดีประกอบด้วย พุดจาชัดเจน (ความถี่ = 20) มีความรู้ (ความถี่ = 34) ผู้นำชมนิทรรศการควรมีความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ (ความถี่ = 31) ความรู้ในนิทรรศการที่นำชม (ความถี่ = 28) ความรู้เกี่ยวกับศิลปิน (ความถี่ = 24) ความรู้ในการวิจารณ์งานศิลปะ (ความถี่ = 33) ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ (ความถี่ = 27) ทักษะที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชม คือ ทักษะทางการพูด (ความถี่ = 32) การเชื่อมโยงความรู้ในนิทรรศการ (ความถี่ = 27) ทัศนคติที่สำคัญที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชม นิทรรศการ คือ ทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะที่จัดแสดง (ความถี่ = 35) ทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา (ความถี่ = 35) พิพิธภัณฑ์ควรเป็นผู้จัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการ เพื่อความสะดวกและตรงตามความต้องการของแต่ละพิพิธภัณฑ์ (ความถี่ = 27) การจัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการควรเป็นความร่วมมือระหว่าง พิพิธภัณฑ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ความถี่ = 25)

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้เข้าชมนิทรรศการ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าชมนิทรรศการ

ตารางที่ 37 ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าชมนิทรรศการ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		ความถี่	ร้อยละ
เพศ	หญิง	73	73
	ชาย	27	27
อายุ	11 - 20 ปี	54	54
	21 - 30 ปี	46	46
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	88	88
	ปริญญาโท	12	12
สาขาวิชา	ศิลปศึกษา	20	20
	ศิลปกรรม	59	59
	ประวัติศาสตร์ศิลป์	6	6
	อื่นๆ	15	15
อาชีพ	นักเรียน/ นักศึกษา	90	90
	ศิลปิน	3	3
	อาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะ	3	3
	เจ้าของกิจการ/ ธุรกิจส่วนตัว	4	4

จากตารางที่ 37 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าชมนิทรรศการ จำนวนทั้งหมด 100 คน พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นเพศหญิงร้อยละ 73 และคิดเป็นเพศชายร้อยละ 27 ผู้เข้าชมนิทรรศการส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 11-20 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมาคือ มีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 46 ผู้เข้าชมนิทรรศการมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88 รองลงมาคือระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 12 สาขาวิชาที่ศึกษามากที่สุดคือ สาขาวิชาศิลปกรรม คิดเป็นร้อยละ 59 รองลงมาคือสาขาวิชาศิลปศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20 และสาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ คิดเป็นร้อยละ 6 ตามลำดับ อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/ นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 90 รองลงมาเป็นเจ้าของกิจการ/ ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 4 มีอาชีพศิลปิน คิดเป็นร้อยละ 3 และอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 3 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำขมนิทรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ตามตารางที่ 35-44 ดังนี้

ตารางที่ 38 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าขมนิทรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำขมนิทรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ในภาพรวมทุกด้าน

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านบทบาท ของผู้นำขมนิทรศการ	3.25	.588	มีปานกลาง	4.41	.639	มีความต้องการมาก
2. ด้านหน้าที่ ของผู้นำขมนิทรศการ	3.28	.700	มีปานกลาง	4.40	.653	มีความต้องการมาก
3. ด้านคุณลักษณะ ของ ผู้นำขมนิทรศการ	3.31	.672	มีปานกลาง	4.54	.541	มีความต้องการ มาก ที่สุด
4. ด้านขั้นตอนการปฏิบัติ การนำขมนิทรศการ	3.46	.610	มีปานกลาง	4.56	.555	มีความต้องการ มาก ที่สุด
5. ด้านองค์ความรู้ ของผู้นำ ขมนิทรศการ	3.30	.630	มีปานกลาง	4.53	.561	มีความต้องการ มาก ที่สุด
6. ด้านทักษะ ของผู้นำขมนิทรศการ	3.28	.591	มีปานกลาง	4.44	.600	มีความต้องการมาก
7. ด้านทัศนคติ ของผู้นำขมนิทรศการ	3.34	.530	มีปานกลาง	4.40	.645	มีความต้องการมาก
8. ด้านการนำขมให้กับกลุ่ม ผู้เข้าชมประเภทต่างๆ	3.25	.672	มีปานกลาง	4.67	.479	มีความต้องการ มาก ที่สุด

จากตารางที่ 38 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ในภาพรวมของทุกด้าน เมื่อพิจารณาโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.46 คือ ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ (S.D.= .630) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.34 คือ ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ (S.D.= .530) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.31 คือ ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ (S.D.= .672)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ในภาพรวมของทุกด้าน เมื่อพิจารณาโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.67 คือ ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ (S.D.= .479) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.56 คือ ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ (S.D.= .555) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.54 คือ ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ (S.D.= .541)

ตารางที่ 39 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านบทบาทของผู้เข้าชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สามารถบรรยายให้ความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ หรือเรื่องอื่นๆที่ผู้เข้าชม ควรทราบ	3.36	.54	มีปานกลาง	4.36	.57	มีความต้องการมาก
2. บรรยายเรื่องราวต่างๆให้ผู้เข้าชมเกิด ความสนใจชวนติดตาม	3.20	.56	มีปานกลาง	4.52	.59	มีความต้องการมากที่สุด
3. สร้างบรรยากาศ การนำชมให้สนุกสนาน เช่นร้องเพลง เล่าเรื่องขบขัน หรือเล่นเกมส์	3.11	.66	มีปานกลาง	4.34	.68	มีความต้องการมาก
4. ปฏิบัติหน้าที่ อย่างเป็นกันเอง	3.36	.57	มีปานกลาง	4.42	.69	มีความต้องการมาก
รวม	3.25	.58	มีปานกลาง	4.41	.63	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 39 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.45 มี 2 ข้อ คือ สามารถบรรยายให้ความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีประวัติศาสตร์หรือเรื่องอื่นๆ ที่ผู้เข้าชมควร ทราบ (S.D.= .54) และ ปฏิบัติหน้าที่ อย่างเป็นกันเอง (S.D.= .55) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.20 คือ บรรยายเรื่องราวต่างๆให้ผู้เข้าชมเกิดความสนใจ ชวนติดตาม (S.D.= .56) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.11 คือ สร้างบรรยากาศการนำชมให้สนุกสนาน เช่นร้องเพลง เล่าเรื่องขบขัน หรือเล่นเกมส์ (S.D.= .44)
2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.52 คือ บรรยาย เรื่องราวต่างๆให้ผู้เข้าชมเกิดความสนใจ ชวนติดตาม (S.D.= .59) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.42 คือ ปฏิบัติหน้าที่ อย่างเป็นกันเอง (S.D.= .69) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.36 คือ สามารถบรรยายให้ความรู้ ในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีประวัติศาสตร์หรือเรื่องอื่นๆที่ผู้เข้าชมควรทราบ (S.D.= .57)

ตารางที่ 40 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. แนะนำข้อมูลเบื้องต้นที่สำคัญในการเข้าชม	3.18	.68	มีปานกลาง	4.28	.71	มีความต้องการมาก
2. พื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิทรรศการให้กับผู้เข้าชม	3.38	.63	มีปานกลาง	4.45	.57	มีความต้องการมาก
3. ใช้ภาษาที่เหมาะสมชัดเจนเข้าใจง่ายเปิดโอกาสในการซักถาม	3.29	.78	มีปานกลาง	4.47	.67	มีความต้องการมาก
รวม	3.28	.70	มีปานกลาง	4.40	.65	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 40 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.38 คือ พื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิทรรศการให้กับผู้เข้าชม (S.D.= .63) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.29 คือ ใช้ภาษาที่เหมาะสม ชัดเจนเข้าใจง่ายเปิดโอกาสในการซักถาม (S.D.= .78) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.18 คือ แนะนำข้อมูลเบื้องต้นที่สำคัญในการเข้าชม (S.D.= .68)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.47 คือ ใช้ภาษาที่เหมาะสม ชัดเจนเข้าใจง่ายเปิดโอกาสในการซักถาม (S.D.= .67) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.45 คือ พื้นฐานความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนิทรรศการให้กับผู้เข้าชม (S.D.= .57) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.28 คือ แนะนำข้อมูลเบื้องต้นที่สำคัญในการเข้าชม (S.D.= .71)

ตารางที่ 41 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความคล่องแคล่ว ร่าเริงแจ่มใส	3.32	.75	มีปานกลาง	4.48	.55	มีความต้องการมาก
2. ใช้เสียงที่ตั้งได้อื่นทั่วถึง มีจังหวะ วรรคตอน มีน้ำเสียงพอเหมาะ	3.34	.65	มีปานกลาง	4.60	.51	มีความต้องการมากที่สุด
3. แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ วางตัวเหมาะสม มีสติ อารมณ์ที่มั่นคง	3.36	.61	มีมาก	4.57	.51	มีความต้องการมากที่สุด
4. เต็มใจอธิบายเพิ่มเติมเมื่อผู้ฟังแสดงความสนใจใคร่รู้หรือซักถาม	3.34	.63	มีปานกลาง	4.61	.49	มีความต้องการมากที่สุด
5. แต่งกายเหมาะสมกับโอกาส สถานที่ และการปฏิบัติงาน	3.19	.70	มีปานกลาง	4.48	.62	มีความต้องการมาก
รวม	3.31	.67	มีปานกลาง	4.54	.54	มีความต้องการมากที่สุด

จากตารางที่ 40 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.36 คือ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ได้วางตัวเหมาะสม มีสติอารมณ์ที่มั่นคง (S.D.= .61) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.34 มี 2 ข้อ คือ ใช้เสียงที่ตั้งได้ยินทั่วถึง มีจังหวะวรรคตอน มีน้ำเสียงพอเหมาะ (S.D.= .65) และ เต็มใจอธิบายเพิ่มเติมเมื่อผู้ฟังแสดงความสนใจใคร่รู้หรือซักถาม (S.D.= .63) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.32 คือ มีความคล่องแคล่ว ร่าเริงแจ่มใส (S.D.= .75)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.61 คือ เต็มใจอธิบายเพิ่มเติมเมื่อผู้ฟังแสดงความสนใจใคร่รู้หรือซักถาม (S.D.= .49) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.60 คือ ใช้เสียงที่ตั้งได้ยินทั่วถึง มีจังหวะวรรคตอน มีน้ำเสียงพอเหมาะ (S.D.= .51) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.57 คือ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ วางตัวเหมาะสม มีสติอารมณ์ที่มั่นคง (S.D.= .51)

ตารางที่ 42 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. กล่าวต้อนรับและทักทายผู้เข้าชม ก่อนการนำชมทุกครั้ง	3.68	.60	มีมาก	4.45	.65	มีความต้องการมาก
2. มีความเป็นกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าชม	3.31	.61	มีปานกลาง	4.50	.57	มีความต้องการมากที่สุด
3. สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ในนิทรรศการกับสถานการณ์ปัจจุบันได้	3.41	.58	มีปานกลาง	4.53	.54	มีความต้องการมากที่สุด
4. ยกตัวอย่างประกอบการอธิบายได้อย่างเหมาะสม	3.43	.59	มีปานกลาง	4.64	.50	มีความต้องการมากที่สุด
5. สรุปสาระสำคัญได้อย่างตรงประเด็น	3.51	.65	มีมาก	4.71	.49	มีความต้องการมากที่สุด
รวม	3.46	.61	มีปานกลาง	4.56	.55	มีความต้องการมากที่สุด

จากตารางที่ 42 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติกรนำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.68 คือ กล่าวต้อนรับและทักทายผู้เข้าชมก่อนการนำชมทุกครั้ง (S.D.= .60) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.51 คือ สรุปสาระสำคัญได้อย่างตรงประเด็น (S.D.= .65) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.43 คือ ยกตัวอย่างประกอบการอธิบายได้อย่างเหมาะสม (S.D.= .59)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติกรนำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.71 คือ สรุปสาระสำคัญได้อย่างตรงประเด็น (S.D.= .49) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.64 คือ ยกตัวอย่างประกอบการอธิบายได้อย่างเหมาะสม (S.D.= .50) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.53 คือ สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ในนิทรรศการกับสถานการณ์ปัจจุบันได้ (S.D.= .54)

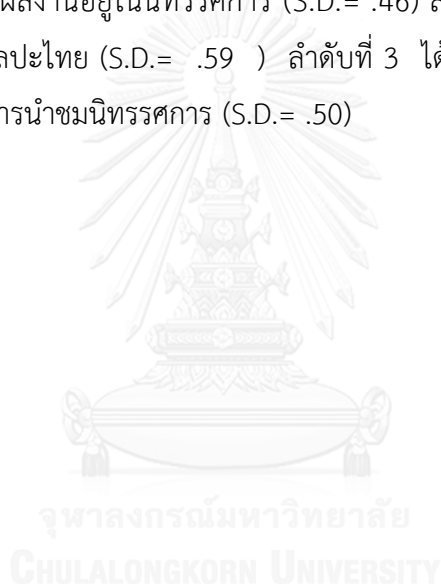
ตารางที่ 43 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านองค์ความรู้ของผู้เข้าชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความรู้พื้นฐานด้านทัศนศิลป์	3.12	.65	มีปานกลาง	4.38	.54	มีความต้องการมาก
2. มีความรู้เกี่ยวกับการวิจารณ์งานศิลปะ	3.22	.56	มีปานกลาง	4.56	.64	มีความต้องการมากที่สุด
3. มีความรู้ด้านงานศิลปะร่วมสมัย	3.33	.57	มีปานกลาง	4.30	.61	มีความต้องการมาก
4. มีความรู้พื้นฐานด้านงานศิลปะไทย	3.20	.66	มีปานกลาง	4.66	.59	มีความต้องการมากที่สุด
5. มีความรู้เรื่องวัสดุอุปกรณ์	3.36	.67	มีปานกลาง	4.40	.58	มีความต้องการมาก
6. และวิธีการสร้างสรรค์						
7. มีความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่มีผลงานอยู่ในนิทรรศการ	3.45	.62	มีปานกลาง	4.73	.46	มีความต้องการมากที่สุด
8. มีความรู้เกี่ยวกับงานศิลปะที่เกี่ยวข้องหรือศิลปินอื่นๆ ที่สร้างสรรค์ผลงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน	3.40	.55	มีปานกลาง	4.69	.50	มีความต้องการมากที่สุด
9. มีความรู้เกี่ยวกับผลงานศิลปะที่จัดแสดงในนิทรรศการที่นำชม	3.46	.64	มีปานกลาง	4.47	.59	มีความต้องการมาก
10. มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ที่ปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ	3.21	.72	มีปานกลาง	4.63	.50	มีความต้องการมากที่สุด
รวม	3.30	.63	มีปานกลาง	4.53	.56	มีความต้องการมากที่สุด

จากตารางที่ 43 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.46 คือ มีความรู้เกี่ยวกับผลงานศิลปะที่จัดแสดงในนิทรรศการที่นำชม (S.D.= .64) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.45 คือ มีความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่มีผลงานอยู่ในนิทรรศการ (S.D.= .62) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.40 คือ มีความรู้เกี่ยวกับงานศิลปะที่เกี่ยวข้องหรือศิลปินอื่นๆที่สร้างสรรค์ผลงานที่มีลักษณะ คล้ายคลึงกัน (S.D.= .55)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.73 คือ มีความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่มีผลงานอยู่ในนิทรรศการ (S.D.= .46) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.66 คือ มีความรู้พื้นฐานด้านงานศิลปะไทย (S.D.= .59) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.63 คือ มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ที่ปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ (S.D.= .50)

ตารางที่ 44 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการพูดอธิบายที่ชัดเจน ใช้ถ้อยคำที่ไพเราะน่าฟัง	3.43	.55	มีปานกลาง	4.35	.64	มีความต้องการมาก
2. พูดอธิบายเรื่องยากให้เข้าใจง่ายขึ้น	3.29	.55	มีปานกลาง	4.65	.52	มีความต้องการมากที่สุด
3. กำหนดเวลาในการพูดอธิบายสอดคล้องกับความสนใจของผู้เข้าชม	3.34	.51	มีปานกลาง	4.53	.59	มีความต้องการมากที่สุด
4. ใช้ภาษากายหรือมีท่าทางประกอบการนำชมนิทรรศการ	3.36	.65	มีปานกลาง	4.23	.70	มีความต้องการมาก
5. ทำให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วมในการชมนิทรรศการ	3.14	.62	มีปานกลาง	4.46	.62	มีความต้องการมากที่สุด
6. ประยุกต์ความรู้ในนิทรรศการเหมาะสมกับกิจกรรมในการนำชม	3.09	.58	มีปานกลาง	4.46	.55	มีความต้องการมาก
7. ทักษะในการใช้สื่อ หรืออุปกรณ์อื่นๆประกอบการนำชม	3.35	.64	มีปานกลาง	4.44	.55	มีความต้องการมาก
รวม	3.28	.59	มีปานกลาง	4.44	.60	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 44 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชม ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.43 คือ พูดอธิบาย เรื่องยากให้เข้าใจง่ายขึ้น (S.D.= .55) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.36 คือ พูดจูงใจให้ผู้เข้าชมมีความสนใจ ในนิทรรศการ (S.D.= .65) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.35 คือ ใช้ภาษากายหรือมีท่าทางประกอบการนำ ชมนิทรรศการ (S.D.= .64)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้นำชม ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณา รายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.65 คือ พูดอธิบาย เรื่องยากให้เข้าใจง่ายขึ้น (S.D.= .52) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.53 คือ กำหนดเวลาในการพูดอธิบาย สอดคล้องกับความสนใจของผู้เข้าชม (S.D.= .59) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.46 มี 2 ข้อ คือ ทำให้ผู้เข้า ชมมีส่วนร่วมในการชมนิทรรศการ (S.D.= .62) และ ประยุกต์ความรู้ในนิทรรศการเหมาะสมกับ กิจกรรมในการนำชม (S.D.= .55)

ตารางที่ 45 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านทัศนคติของผู้เข้าชมนิทรรศการ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีทัศนคติที่ดีต่อนิทรรศการที่จัดแสดง	3.43	.53	มีปานกลาง	4.28	.71	มีความต้องการมาก
2. มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษ	3.25	.50	มีปานกลาง	4.45	.57	มีความต้องการมาก
3. มีทัศนคติที่ดีต่องานอาสาสมัครหรือกิจกรรมจิตอาสา	3.34	.55	มีปานกลาง	4.47	.67	มีความต้องการมาก
รวม	3.34	.53	มีปานกลาง	4.40	.64	มีความต้องการมาก

จากตารางที่ 45 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้เข้าชม ด้านทัศนคติของผู้เข้าชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.43 คือ มีทัศนคติที่ดีต่อนิทรรศการที่จัดแสดง (S.D.= .537) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.34 คือ มีทัศนคติที่ดีต่องานอาสาสมัครหรือกิจกรรมจิตอาสา (S.D.= .555) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.25 คือ มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษ (S.D.= .500)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้เข้าชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.45 คือ มีทัศนคติที่ดีต่อนิทรรศการที่จัดแสดง (S.D.= .609) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.39 คือ มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษ (S.D.= .650) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.38 คือ มีทัศนคติที่ดีต่องานอาสาสมัครหรือกิจกรรมจิตอาสา (S.D.= .678)

ตารางที่ 46 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สามารถนำชมให้กับกลุ่มเด็กเล็ก	3.31	.77	มีปานกลาง	4.70	.50	มีความต้องการมากที่สุด
2. สามารถนำชมให้กับกลุ่มนักเรียน นักศึกษา	3.17	.65	มีปานกลาง	4.81	.39	มีความต้องการมากที่สุด
3. สามารถนำชมกลุ่มประชาชนทั่วไป	3.26	.59	มีปานกลาง	4.70	.46	มีความต้องการมากที่สุด
4. สามารถนำชมกลุ่มผู้เข้าชมที่มีความสนใจเฉพาะ	3.27	.66	มีปานกลาง	4.48	.55	มีความต้องการมาก
รวม	3.25	0.67	มีปานกลาง	4.67	.47	มีความต้องการมากที่สุด

จากตารางที่ 46 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้เข้าชม ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.31 คือ สามารถนำชมให้กับกลุ่มเด็กเล็ก (S.D.= .77) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.25 คือ สามารถนำชม กลุ่มผู้เข้าชมที่มีความสนใจเฉพาะ (S.D.= .49) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.20 คือ สามารถนำชมกลุ่มประชาชนทั่วไป (S.D.= 59)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการของผู้เข้าชม ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.81 คือ สามารถนำชมให้กับกลุ่มเด็กเล็ก (S.D.= .39) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.70 มี 2 ข้อ คือ สามารถนำชมให้กับกลุ่มเด็กเล็ก (S.D.= .50) และ สามารถนำชมกลุ่มประชาชนทั่วไป (S.D.= .46) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.48 คือ สามารถนำชมกลุ่มผู้เข้าชมที่มีความสนใจเฉพาะ (S.D.= .55)

ตารางที่ 47 ค่าความถี่ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผู้เข้าชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

รายการ	ความถี่
1. คุณลักษณะของผู้เข้าชมนิทรรศการที่ดีที่สุดด้วยอะไรบ้าง	
1.1 พุดจาชัดเจน	73
1.2 มีความรู้	64
2. นำชมนิทรรศการควรมีความรู้ทางด้านใดบ้าง	
2.1 มีความรู้ทางด้านทัศนศิลป์	50
2.2 มีความรู้ในนิทรรศการที่นำชม	82
2.3 มีความรู้เกี่ยวกับศิลปิน	47
2.4 มีความรู้ในการวิจารณ์งานศิลปะ	39
2.5 มีความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์	37
3. ทักษะที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชม	
3.1 ทักษะทางการพูด	90
6.4 การเชื่อมโยงความรู้ในนิทรรศการ	17
4. ทัศนคติที่สำคัญที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชมนิทรรศการ	
4.1 ทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะที่จัดแสดง	92
6.4 ทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา	84
5. หากมีความต้องการจัดอบรมผู้เข้าชมนิทรรศการ ท่านคิดว่าพิพิธภัณฑ์ควรเป็นผู้จัดการอบรมหรือไม่ หรือเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานใด	
5.1 พิพิธภัณฑ์เป็นผู้จัด เพื่อความสะดวกและตรงตามความต้องการของแต่ละพิพิธภัณฑ์	86
5.2 เป็นความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	12

จากตารางที่ 47 พบว่า

คุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการที่ดีประกอบด้วย พุดจาชัดเจน (ความถี่ =73) มีความรู้ (ความถี่ =64) ผู้นำชมนิทรรศการควรมีความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ (ความถี่ =50) ความรู้ในนิทรรศการที่นำชม (ความถี่ = 82) ความรู้เกี่ยวกับศิลปิน (ความถี่ =47) ความรู้ในการวิจารณ์งานศิลปะ (ความถี่ =39) ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ (ความถี่ =37) ทักษะที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชม คือ ทักษะทางด้าน การพูด (ความถี่ =90) การเชื่อมโยงความรู้ในนิทรรศการ (ความถี่ =17) ทัศนคติที่สำคัญที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชมนิทรรศการ คือ ทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะที่จัดแสดง (ความถี่ =92) ทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา (ความถี่ =84) พิพิธภัณฑ์ควรเป็นผู้จัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการ เพื่อความสะดวกและตรงตามความต้องการของแต่ละพิพิธภัณฑ์ (ความถี่ =86) การจัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการควรเป็นความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ความถี่ =12)

5. ตารางสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตารางที่ 48 ตารางสรุปค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑสถานศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ ผู้เชี่ยวชาญและผู้เข้าชมนิทรรศการที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑสถานศิลปะร่วมสมัย ในภาพรวมทุกด้าน

รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านบทบาท ของผู้นำชม นิทรรศการ	2.94	.55	มีปานกลาง	4.41	.50	มีความต้องการมาก
2. ด้านหน้าที่ ของผู้นำชมนิทรรศการ	2.90	.56	มีปานกลาง	4.31	.52	มีความต้องการมาก
3. ด้านคุณลักษณะ ของ ผู้นำชมนิทรรศการ	3.31	.52	มีปานกลาง	4.48	.47	มีความต้องการมาก
4. ด้านขั้นตอนการปฏิบัติ การนำชมนิทรรศการ	3.01	.48	มีปานกลาง	4.02	.46	มีความต้องการมาก
5. ด้านองค์ความรู้ ของผู้นำ ชมนิทรรศการ	3.22	.49	มีปานกลาง	4.45	.50	มีความต้องการมาก
6. ด้านทักษะ ของผู้นำชม นิทรรศการ	3.02	.49	มีปานกลาง	4.44	.48	มีความต้องการมาก
7. ด้านทัศนคติ ของผู้นำชม นิทรรศการ	3.69	.50	มีมาก	4.53	.43	มีความต้องการ มากที่สุด
8. ด้านการนำชมให้กับกลุ่ม ผู้เข้าชมประเภทต่างๆ	3.31	.47	มีปานกลาง	4.51	.40	มีความต้องการ มากที่สุด

จากตารางที่ 48 พบว่า

1. ข้อคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 3.69 คือ ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ (S.D.= .50) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 3.25 คือ ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ (S.D.= .47) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 3.22 คือ ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ (S.D.= .49)

2. ข้อคิดเห็นต่อความต้องการทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่มีลำดับจากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 ได้ค่าเฉลี่ย 4.53 คือ ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ (S.D.= .43) ลำดับที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ย 4.51 คือ ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ (S.D.= .40) ลำดับที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ย 4.44 คือ ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ (S.D.= .48)

6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้

ตารางที่ 49 ความถี่และร้อยละของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ และผู้เชี่ยวชาญต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ

ข้อ	ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ	ความถี่	ร้อยละ
1	ผู้นำชมเป็นผู้มีบทบาทในการสร้างความเข้าใจในนิทรรศการที่จัดขึ้น	42	50
2	ผู้นำชมเป็นผู้มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ทางศิลปะให้กับประชาชนทั่วไป หรือผู้เข้าชม	38	50.6
3	ผู้นำชมเป็นผู้มีบทบาทในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชมผลงานศิลปะ และผู้เข้าชม	25	33.3
4	ผู้นำชมเป็นผู้เสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะให้กับผู้เข้าชม	20	26.6
5	ผู้นำชมเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการชมนิทรรศการ	14	18.6
6	ผู้นำชมเป็นผู้บรรยายเรื่องราวต่างให้ผู้เข้าชมเกิดความสนใจในนิทรรศการ	5	6.6
7	ผู้นำชมเป็นผู้ประชาสัมพันธ์งานศิลปะ	2	2.6

จากตารางที่ 48 ผลการวิเคราะห์สภาพและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวม คือ ผู้นำชมเป็นผู้มีบทบาทในการสร้างความเข้าใจในนิทรรศการที่จัดขึ้น (ความถี่ = 42) ผู้นำชมเป็นผู้มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ทางศิลปะให้กับประชาชนทั่วไปหรือผู้เข้าชม (ความถี่ = 38) ผู้นำชมเป็นผู้มีบทบาทในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชมผลงานศิลปะ และผู้เข้าชม (ความถี่ = 25) ผู้นำชมเป็นผู้เสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะให้กับผู้เข้าชม (ความถี่ = 20) ผู้นำชมเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการชมนิทรรศการ (ความถี่ = 14) ผู้นำชมเป็นผู้บรรยายเรื่องราวต่างให้ผู้เข้าชมเกิดความสนใจในนิทรรศการ (ความถี่ = 5) และผู้นำชมเป็นผู้ประชาสัมพันธ์งานศิลปะ (ความถี่ = 2)

ตารางที่ 50 ความถี่และร้อยละของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ และผู้เชี่ยวชาญต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ

ข้อ	ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ	ความถี่	ร้อยละ
1.	ให้ความรู้ความเข้าใจในการเข้าชมนิทรรศการ	58	77.3
2.	มีความเป็นกันเอง	43	57.3
3.	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนิทรรศการที่จัดแสดง	42	55.9
4.	ดูแลความเรียบร้อยของอุปกรณ์ในนิทรรศการที่จัดแสดง เช่น ไฟฟ้า ป้ายข้อมูล เป็นต้น	30	39.99
5.	บันทึกสถิติผู้เข้าชมนิทรรศการ	15	20

จากตารางที่ 49 ผลการวิเคราะห์สภาพและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวม คือ ให้ความรู้ความเข้าใจในการเข้าชมนิทรรศการ (ความถี่ = 58) มีความเป็นกันเอง (ความถี่ = 43) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนิทรรศการที่จัดแสดง (ความถี่ = 42) ดูแลความเรียบร้อยของอุปกรณ์ในนิทรรศการที่จัดแสดง เช่น ไฟฟ้า ป้ายข้อมูล เป็นต้น (ความถี่ = 30) และ บันทึกสถิติผู้เข้าชมนิทรรศการ (ความถี่ = 15)

ตารางที่ 51 ความถี่และร้อยละของบุคลการในพิพิธภัณฑศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ และผู้เชี่ยวชาญต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑศิลปะร่วมสมัย ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ

ข้อ	ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ	ความถี่	ร้อยละ
1.	ผู้นำชมมีความรู้ทางด้านศิลปะ	71	94.6
2.	ผู้นำชมมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีบุคลิกที่ดี	53	70.6
3.	ผู้นำชมมีใจรักในการบริการ	40	53.3
4.	พิพิธภัณฑต้องการผู้นำชมที่มีความใฝ่รู้	35	46.6
5.	วิธีการที่จะทำให้ผู้นำชมมีคุณลักษณะตามต้องการ คือ จัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการและมีการฝึกปฏิบัตินำชม	32	42.6
6.	ผู้นำชมใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าชม	22	29.3
7.	ผู้นำชมมีความภาคภูมิใจเมื่อผู้เข้าชมมีทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะ	20	26.6
8.	ผู้นำชมมีความภาคภูมิใจเมื่อผู้เข้าชมมีความเข้าใจในนิทรรศการมากขึ้น	20	26.6
9.	ความสามารถในการอธิบายข้อมูลของผู้นำชมเป็นสิ่งที่ส่งเสริม การเรียนรู้ของผู้เข้าชม	20	26.6
10.	เหตุผลในการเลือกเป็นผู้นำชมนิทรรศการ คือ มีความสนใจทางด้านศิลปะ	10	13.3
11.	เหตุผลในการเลือกเป็นผู้นำชมนิทรรศการ คือ ฝึกทักษะในการทำงานที่เกี่ยวข้องต่อไป	8	10.6
12.	เหตุผลในการเลือกเป็นผู้นำชมนิทรรศการ คือ ต้องการพัฒนาตนเอง	8	10.6
13.	ผู้นำชมมีความคล่องแคล่ว ร่าเริง แจ่มใส	8	10.6
14.	ผู้นำชมมีการวางตัวที่เหมาะสม	7	9.3
15.	ผู้นำชมมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ	5	6.6
16.	ผู้นำชมนิทรรศการสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้	5	6.6
17.	ผู้นำชมมีความสามารถในการจดจำรายละเอียดต่างๆได้ดี	4	5.3
18.	ผู้นำชมมีความสามารถในการบริหารจัดการเวลา	4	5.3
19.	ความรอบรู้ของผู้นำชมเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เข้าชม	4	5.3

จากตารางที่ 50 ผลการวิเคราะห์สภาพและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวม คือ ผู้นำชมมีความรู้ทางด้านศิลปะ (ความถี่ = 71) ผู้นำชมมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีบุคลิกที่ดี (ความถี่ = 53) ผู้นำชมมีใจรักในการบริการ (ความถี่ = 40) พิพิธภัณฑ์ต้องการผู้นำชมที่มีความใฝ่รู้ (ความถี่ = 35) วิธีการที่จะทำให้ผู้นำชมมีคุณลักษณะตามต้องการ คือ จัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการและมีการฝึกปฏิบัตินำชม (ความถี่ = 32) ผู้นำชมใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าชม (ความถี่ = 22) ผู้นำชมมีความภาคภูมิใจเมื่อผู้เข้าชมมีทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะ (ความถี่ = 20) ผู้นำชมมีความภาคภูมิใจเมื่อผู้เข้าชมมีความเข้าใจในนิทรรศการมากขึ้น (ความถี่ = 20) ความสามารถในการอธิบายข้อมูลของผู้นำชมเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เข้าชม (ความถี่ = 20) เหตุผลในการเลือกเป็นผู้นำชมนิทรรศการ คือ มีความสนใจทางด้านศิลปะ (ความถี่ = 10) เหตุผลในการเลือกเป็นผู้นำชมนิทรรศการ คือ ฝึกทักษะในการทำงานที่เกี่ยวข้องต่อไป (ความถี่ = 8) เหตุผลในการเลือกเป็นผู้นำชมนิทรรศการ คือ ต้องการพัฒนาตนเอง (ความถี่ = 8) ผู้นำชมมีความคล่องแคล่ว ร่าเริง แจ่มใส (ความถี่ = 8) ผู้นำชมมีการวางตัวที่เหมาะสม (ความถี่ = 7) ผู้นำชมมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ (ความถี่ = 5) ผู้นำชมนิทรรศการสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ (ความถี่ = 5) ผู้นำชมมีความสามารถในการจดจำรายละเอียดต่างๆ ได้ดี (ความถี่ = 4) ผู้นำชมมีความสามารถในการบริหารจัดการเวลา (ความถี่ = 4) และ ความรอบรู้ของผู้นำชมเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เข้าชม (ความถี่ = 4)

ตารางที่ 52 ความถี่และร้อยละของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ และผู้เชี่ยวชาญต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านขั้นตอนปฏิบัตินำชมนิทรรศการ

ข้อ	ด้านขั้นตอนปฏิบัตินำชมนิทรรศการ	ความถี่	ร้อยละ
1.	มีความรู้เกี่ยวกับนิทรรศการที่นำชม	47	62.6
2.	การใช้สื่อต่างๆประกอบการนำชมนั้นมีส่วนสำคัญ	45	59.9
3.	สิ่งที่ควรสอดแทรกระหว่างการนำชมนิทรรศการ คือ การกระตุ้นผู้เข้าชมมีส่วนร่วม เช่น การถามคำถาม หรือแลกเปลี่ยนทัศนคติกัน	42	55.9
4.	ศึกษาข้อมูลก่อนการนำชมนิทรรศการ	34	45.3
5.	กล่าวต้อนรับและทักทายผู้เข้าชมก่อนการนำชมทุกครั้ง	31	41.3
6.	ผู้นำชมเป็นเสมือนเพื่อนชมงานศิลปะ	30	39.9
7.	มีความเป็นกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าชม	23	30.6
8.	กิจกรรมที่ควรสอดแทรกระหว่างการนำชมนิทรรศการควรขึ้นอยู่กับกลุ่มที่เข้าชมนิทรรศการ	21	27.9
9..	ไม่นำชมงานศิลปะทุกชิ้น นำชมเฉพาะงานชิ้นสำคัญ	20	26.6

จากตารางที่ 51 ผลการวิเคราะห์สภาพและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านขั้นตอนปฏิบัตินำชมนิทรรศการ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวม คือ มีความรู้เกี่ยวกับนิทรรศการที่นำชม (ความถี่ = 47) การใช้สื่อต่างๆประกอบการนำชมนั้นมีส่วนสำคัญ (ความถี่ = 45) สิ่งที่ควรสอดแทรกระหว่างการนำชมนิทรรศการ คือ การกระตุ้นผู้เข้าชมมีส่วนร่วม เช่น การถามคำถาม หรือแลกเปลี่ยนทัศนคติกัน (ความถี่ = 42) ศึกษาข้อมูลก่อนการนำชมนิทรรศการ (ความถี่ = 34) กล่าวต้อนรับและทักทายผู้เข้าชมก่อนการนำชมทุกครั้ง (ความถี่ = 31) ผู้นำชมเป็นเสมือนเพื่อนชมงานศิลปะ (ความถี่ = 30) มีความเป็นกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าชม (ความถี่ = 23) กิจกรรมที่ควรสอดแทรกระหว่างการนำชมนิทรรศการควรขึ้นอยู่กับกลุ่มที่เข้าชมนิทรรศการ (ความถี่ = 21) และ ไม่นำชมงานศิลปะทุกชิ้น นำชมเฉพาะงานชิ้นสำคัญ (ความถี่ = 20)

ตารางที่ 53 ความถี่และร้อยละของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ และผู้เชี่ยวชาญต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ

ข้อ	ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ	ความถี่	ร้อยละ
1.	มีความรู้ไม่จำกัดสาขาวิชา แต่มีความรู้พื้นฐานทางด้านศิลปะ	42	55.9
2.	ควรมีการวัดความรู้พื้นฐานก่อนการรับเข้าเป็นผู้นำชมนิทรรศการ	41	54.6
3.	ผู้นำชมควรศึกษาหาความรู้ในด้านความเคลื่อนไหวของวงการศิลปะ ข่าวศิลปะ รวมถึงสถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ	38	50.6
4.	มีความรู้ด้านทัศนศิลป์	34	45.3
5.	มีความรู้เกี่ยวกับนิทรรศการที่จัดแสดง	32	42.6
6.	มีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์	32	42.6
7.	มีความรู้เรื่องวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการสร้างสรรค์	31	41.3
8.	ความรู้พื้นฐานทางศิลปะมีความเชื่อมโยงกับความรู้ภายในนิทรรศการ	20	26.6
9.	มีความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่เกี่ยวข้องหรือศิลปินอื่นๆ ที่สร้างสรรค์ผลงานในที่ลักษณะคล้ายคลึงกัน	17	22.6
10.	มีความรู้ด้านทฤษฎีศิลป์	14	18.6
11.	มีความรู้ด้านศิลปวิจารณ์	11	14.6
12.	มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ที่ปฏิบัติการณ์นำชมนิทรรศการ	9	12

จากตารางที่ 52 ผลการวิเคราะห์สภาพและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวม คือ มีความรู้ไม่จำกัดสาขาวิชา แต่มีความรู้พื้นฐานทางด้านศิลปะ (ความถี่ = 42) ควรมีการวัดความรู้พื้นฐานก่อนการรับเข้าเป็นผู้นำชมนิทรรศการ (ความถี่ = 41) ผู้นำชมควรศึกษาหาความรู้ในด้านความเคลื่อนไหวของวงการศิลปะ ข่าวศิลปะ รวมถึงสถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ (ความถี่ = 38) มีความรู้ด้านทัศนศิลป์ (ความถี่ = 34) มีความรู้เกี่ยวกับนิทรรศการที่จัดแสดง (ความถี่ = 32) มีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ (ความถี่ = 32) มีความรู้เรื่องวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการสร้างสรรค์ (ความถี่ = 31) ความรู้พื้นฐานทางศิลปะมีความเชื่อมโยงกับความรู้ภายในนิทรรศการ (ความถี่ = 20) มีความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่เกี่ยวข้องหรือศิลปินอื่นๆที่สร้างสรรค์ผลงานในที่ลักษณะคล้ายคลึงกัน (ความถี่ = 17) มีความรู้ด้านทฤษฎีศิลป์ (ความถี่ = 14) มีความรู้ด้านศิลปวิจารณ์ (ความถี่ = 11) และ มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ที่ปฏิบัติการณ์นำชมนิทรรศการ (ความถี่ = 9)

ตารางที่ 54 ความถี่และร้อยละของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ และผู้เชี่ยวชาญต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ

ข้อ	ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ	ความถี่	ร้อยละ
1.	มีทักษะทางด้านการพูด การถ่ายทอด การอธิบายข้อมูลของนิทรรศการ	51	67.9
2.	ผู้นำชมควรมีการฝึกปฏิบัตินำชมก่อนการนำชมนิทรรศการจริง	47	62.6
3.	มีความสามารถในการพูดอธิบายเรื่องยากให้เข้าใจง่ายขึ้น	24	31.9
4.	พูดจูงใจให้ผู้เข้าชมมีความสนใจนิทรรศการ	21	27.9
5.	มีท่าทางประกอบการนำชมนิทรรศการ	18	23.9
6.	การใช้อุปกรณ์อื่นๆประกอบการนำชมนิทรรศการ เช่น แผ่นพับ เอกสารประกอบการชมนิทรรศการ เป็นต้น	2	2.6

จากตารางที่ 53 ผลการวิเคราะห์สภาพและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวม คือ มีทักษะทางด้านการพูด การถ่ายทอด การอธิบายข้อมูลของนิทรรศการ (ความถี่ = 51) ผู้นำชมควรมีการฝึกปฏิบัตินำชมก่อนการนำชมนิทรรศการจริง (ความถี่ = 47) มีความสามารถในการพูดอธิบายเรื่องยากให้เข้าใจง่ายขึ้น (ความถี่ = 24) พูดจูงใจให้ผู้เข้าชมมีความสนใจนิทรรศการ (ความถี่ = 21) มีท่าทางประกอบการนำชมนิทรรศการ (ความถี่ = 18) และ การใช้อุปกรณ์อื่นๆประกอบการนำชมนิทรรศการ เช่น แผ่นพับ เอกสารประกอบการชมนิทรรศการ เป็นต้น (ความถี่ = 2)

ตารางที่ 55 ความถี่และร้อยละของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ และผู้เชี่ยวชาญต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ

ข้อ	ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ	ความถี่	ร้อยละ
1.	มีทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะ หรือนิทรรศการที่จัดแสดง	73	97.3
2.	มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา	23	30.6
3.	มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมจิตอาสา	20	26.6

จากตารางที่ 54 ผลการวิเคราะห์สภาพและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวม คือ มีทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะหรือนิทรรศการที่จัดแสดง (ความถี่ = 73) มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา (ความถี่ = 23) และ มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมจิตอาสา (ความถี่ = 20)

ตารางที่ 56 ความถี่และร้อยละของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ และผู้เชี่ยวชาญต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านการนำชมกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ

ข้อ	ด้านการนำชมกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ	ความถี่	ร้อยละ
1.	ผู้นำชมส่วนใหญ่ไม่สามารถนำชมผู้เข้าชมได้ทุกกลุ่ม เนื่องจากความถนัดของผู้นำชม	66	87.9
2.	สามารถนำชมให้กับกลุ่มนักเรียนนักศึกษา	49	65.3
3.	สามารถนำชมให้กับกลุ่มเด็กเล็ก	27	35.9
4.	สามารถนำชมให้กับกลุ่มประชาชนทั่วไป	12	16.6
5.	สามารถนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมที่มีความสนใจเฉพาะ	5	6.6
6.	ควรมีการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมที่ทุพพลภาพ เช่น ผู้บกพร่องทางการได้ยิน ผู้บกพร่องทางสายตา เป็นต้น	4	5.3

จากตารางที่ 55 ผลการวิเคราะห์สภาพและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ด้านการนำชมกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวม คือ ผู้นำชมส่วนใหญ่ไม่สามารถนำชม ผู้เข้าชมได้ทุกกลุ่ม เนื่องจากความถนัดของผู้นำชม (ความถี่ = 66) สามารถนำชมให้กับกลุ่มนักเรียน นักศึกษา (ความถี่ = 49) สามารถนำชมให้กับกลุ่มเด็กเล็ก (ความถี่ = 27) สามารถนำชมให้กับกลุ่ม ประชาชนทั่วไป (ความถี่ = 12) สามารถนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมที่มีความสนใจเฉพาะ (ความถี่ = 5) และ ควรมีการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมที่ทุพพลภาพ เช่น ผู้บกพร่องทางการได้ยิน ผู้บกพร่องทางสายตา เป็นต้น (ความถี่ = 4)

7. วิเคราะห์ผลการสังเกตพฤติกรรมผู้นำขมนิทรศการในพิพิธภัณฑศิลปประร่วมสมัย

ผลการสังเกตพฤติกรรมผู้นำขมนิทรศการจำนวนทั้งหมด 10 คน เป็นเจ้าหน้าที่ประจำนิทรศการ จำนวน 3 คน และเป็นอาสาสมัครนำขมนิทรศการ จำนวน 7 คน

ตารางที่ 57 ความถี่ของพฤติกรรมผู้นำขมนิทรศการในพิพิธภัณฑศิลปประร่วมสมัย

รายการพฤติกรรม	ความถี่
1. การเตรียมการนำขม	
1.1 ปลุกเร้าความสนใจ	4
1.2 เหมาะสมกับเวลาและเนื้อหาของนิทรศการ	5
1.3 อธิบายที่มาและจุดประสงค์ของนิทรศการ	6
1.4 มีการวางแผนในการนำขมนิทรศการ	7
1.5 สามารถคาดการณ์กลุ่มผู้นำขม	4
2. ขั้นตอนดำเนินการนำขม	
2.1 เนื้อหาการนำขมสอดคล้องกับความสนใจของผู้เข้าชม	7
2.2 อธิบายเข้าใจง่ายและใช้ภาษาถูกต้อง	8
2.3 มีการตัวอย่างประกอบที่เหมาะสมกับเนื้อหาและสัมพันธ์กับชีวิตจริง	4
2.4 ใช้เทคนิคการตั้งคำถามหลายๆแบบเพื่อให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น	3
2.5 ให้ความสนใจผู้เข้าชมอย่างทั่วถึง	7
2.6 เปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมซักถาม	10
2.7 ใช้เทคนิคการนำขมที่เหมาะสมกับเนื้อหา	8
2.8 สรุปได้กระชับ ตรงประเด็น	6
3. การใช้สื่อและการสื่อสารในการนำขม	
3.1 มีการใช้สื่ออุปกรณ์อื่นๆประกอบการนำขม	2
3.2 อธิบายเข้าใจง่าย ใช้ภาษาถูกต้อง	7
3.3 ใช้เทคนิคการนำขมที่เหมาะสมกับเนื้อหา	6
3.4 มีความสามารถในการพูดปฏิเสอย่างสุภาพและรักษาน้ำใจ	10

ตารางที่ 56 ความถี่ของพฤติกรรมผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย (ต่อ)

รายการพฤติกรรม	ความถี่
4. องค์กรความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ	
4.1 มีความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ	6
4.2 มีความรู้ทางด้านศิลปะร่วมสมัย	8
4.3 มีความรู้ทางด้านทัศนศิลป์	8
4.4 มีความรู้ในนิทรรศการที่นำชม	10
4.5 มีความรู้เกี่ยวกับบริบทของสังคม	4
4.6 มีความรอบรู้ในข่าวสารของนิทรรศการ	10
5. บุคลิกและพฤติกรรมของผู้นำชม	
5.1 มีอารมณ์ขัน นำชมด้วยความเป็นกันเอง	10
5.2 ยอมรับความคิดเห็นของผู้เข้าชม	10
5.3 แต่งกายสุภาพเรียบร้อย	10
6. เทคนิคพิเศษในการนำชมที่สร้างความน่าสนใจให้กับผู้เข้าชม	
6.1 มีการเล่านิทาน ร้องเพลง หรือแสดงท่าทางประกอบการนำชม	0

จากตารางที่ 56 พบว่า พฤติกรรมของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย มีรายละเอียดดังนี้

การเตรียมการนำชม ผู้นำชมมีการวางแผนในการนำชมนิทรรศการ (ความถี่= 7) อธิบายที่มาและจุดประสงค์ของนิทรรศการ (ความถี่= 6) วางแผนการนำชมเหมาะสมกับเวลาและ เนื้อหาของนิทรรศการ (ความถี่= 5)

ขั้นตอนการดำเนินการนำชม มีการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมซักถาม (ความถี่= 10) อธิบายเข้าใจง่ายและใช้ภาษาถูกต้อง (ความถี่= 8) ใช้เทคนิคการนำชมที่เหมาะสมกับเนื้อหา (ความถี่= 8)

การใช้สื่อและการสื่อสารในการนำชม ผู้นำชมมีความสามารถในการพูดปฏิเสธอย่างสุภาพและรักษาน้ำใจ (ความถี่= 10) อธิบายเข้าใจง่าย ใช้ภาษาถูกต้อง (ความถี่= 7) ใช้เทคนิคการนำชมที่เหมาะสมกับเนื้อหา (ความถี่= 6)

องค์กรความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ ผู้นำชมมีความรู้ในนิทรรศการที่นำชม (ความถี่= 10) มีความรอบรู้ในข่าวสารของนิทรรศการ (ความถี่= 10) มีความรู้ทางด้านศิลปะร่วมสมัย (ความถี่= 8) มีความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ (ความถี่= 8)

บุคลิกและพฤติกรรมของผู้นำชม ผู้นำชมมีอารมณ์ขัน นำชมด้วยความเป็นกันเอง (ความถี่= 10) ยอมรับความคิดเห็นของผู้เข้าชม (ความถี่= 10) แต่งกายสุภาพเรียบร้อย (ความถี่= 10)

การเล่านิทาน ร้องเพลง หรือแสดงท่าทางประกอบการนำชม ไม่ปรากฏ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญแห่งหนึ่งและผู้นำชมนิทรรศการได้มีส่วนสำคัญที่ช่วยสร้างความเข้าใจในนิทรรศการ กล่าวคือ ผู้นำชมนิทรรศการจะมีหน้าที่ในการบรรยายให้ความรู้ สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ ตอบข้อซักถามและพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน เสมือนเพื่อนร่วมชมนิทรรศการ ในต่างประเทศนั้นได้ปรากฏมาช้านานแล้ว มีผู้นำชมนิทรรศการเป็นส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑ์ และมีผู้นำชมนิทรรศการหลายประเภทเพื่อรองรับกลุ่มผู้เข้าชมที่มีความหลากหลาย รวมถึงมีหลักสูตรการพัฒนาผู้นำชมอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ในประเทศไทยนั้นได้เริ่มให้ความสำคัญกับการนำชมนิทรรศการศิลปะมากขึ้น เนื่องจากนิทรรศการที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์นั้นมีความหลากหลายมีความเหมาะสมในการใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ ดังเช่นพิพิธภัณฑ์ศิลปะหรือหอศิลป์ของเขตกรุงเทพมหานครมีจำนวนหลายแห่งมีการจัดนิทรรศการหมุนเวียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งควรเข้าถึงประชาชนทั่วไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น จึงควรมีการศึกษาปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาเกี่ยวกับผู้นำชมนิทรรศการ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษานวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัยของผู้นำชมนิทรรศการ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพของการนำชมและความต้องการผู้นำชมนิทรรศการศิลปะในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัยของผู้นำชมนิทรรศการ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ ผู้เชี่ยวชาญและผู้เข้าชมนิทรรศการ ในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย เขตกรุงเทพมหานคร ที่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด จำนวน 20 แห่ง ประกอบด้วย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม

1. บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ที่เป็นฝ่ายวิชาการ ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายนิทรรศการ เจ้าหน้าที่ประจำนิทรรศการ หรือภัณฑารักษ์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำ จำนวน 20 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ผู้เข้าชมที่ได้รับการนำชมและไม่ได้รับการนำชมนิทรรศการ เป็นผู้ที่ได้รับการนำชม โดยผู้เข้าชมที่เป็นอาสาสมัคร เจ้าหน้าที่ในพิพิธภัณฑ์ ภัณฑารักษ์ หรือศิลปินและผู้เข้าชมนิทรรศการด้วยตนเอง ผู้ใช้คู่มือนำชมนิทรรศการรวมถึงใช้อุปกรณ์อื่นๆในการเข้าชม จำนวน 100 คน โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

3. ผู้ที่ทำหน้าที่นำชมนิทรรศการ เป็นผู้นำชมที่ผ่านการอบรมผู้นำชมนิทรรศการ หรือผู้ที่มีประสบการณ์ในการนำชมไม่ต่ำกว่า 2 ปี จำนวน 20 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

4. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 35 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)
ประกอบด้วย

4.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดอบรมเฉพาะทาง หรืออบรมภาคคุเทศก์ทั่วไป

มีประสบการณ์ในการจัดอบรมไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน

4.2 ผู้มีประสบการณ์ในการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ประจำในพิพิธภัณฑ์ หรือจัดอบรมให้ความรู้ทางด้านศิลปะในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีประสบการณ์ในการจัดอบรมไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน

4.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา หรือเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ มีประสบการณ์ด้านศิลปศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน

4.4 ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านศิลปะร่วมสมัย หรือมีผลงานทางวิชาการด้านศิลปะร่วมสมัย ซึ่งมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน

4.5 ผู้เชี่ยวชาญด้านพิพิธภัณฑ์ มีประสบการณ์เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน

4.6 ศิลปินที่สร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัย เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถหรือมีประสบการณ์การทำงานศิลปะร่วมสมัย ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน

4.7 ภัณฑารักษ์ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ หรือเป็นภัณฑารักษ์อิสระมีประสบการณ์ในการทำงานด้านภัณฑารักษ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสัมภาษณ์ คือ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่เป็นฝ่ายวิชาการ ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายนิทรรศการ เจ้าหน้าที่ประจำนิทรรศการหรือภัณฑารักษ์ที่ประจำพิพิธภัณฑ์ จำนวน 20 คน ผู้ที่ทำหน้าที่นำชมนิทรรศการ จำนวน 20 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 35 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการสังเกต คือ ผู้นำชมนิทรรศการ ทั้งที่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำ หรือเป็นอาสาสมัครนำชมนิทรรศการที่ผ่านการอบรมผู้นำชมนิทรรศการหรือเป็นผู้มีประสบการณ์ในการนำชมเป็นผู้ปฏิบัติงานนำชมในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย จำนวน 20 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสอบถามชุดที่ 1 สอบถามความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ
2. แบบสอบถามชุดที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าชมนิทรรศการ
3. แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์
4. แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการ
5. แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
6. แบบสังเกตพฤติกรรมผู้นำชมนิทรรศการ

การดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้เข้าชมในพิพิธภัณฑ์ โดยใช้แบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลสังเกตพฤติกรรมการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ นำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติด้วยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยนำข้อมูลการวิเคราะห์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-3 และข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 มาพัฒนาเป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัยของผู้นำชมนิทรรศการ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย และแนวทางในการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัยของผู้นำชมนิทรรศการ พบว่า

1. สรุปผลจากแบบสอบถาม สภาพปัจจุบันของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

สภาพปัจจุบันของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย พบว่า ความคิดเห็นจากบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ ในภาพรวมของทุกด้าน อยู่ในระดับความคิดเห็นมีปานกลาง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ ในภาพรวมนั้นอยู่ในระดับความคิดเห็นมีปานกลาง เมื่อพิจารณาในส่วนความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยกับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการ พบว่ามีความคิดเห็นตรงกันในเรื่องของผู้นำชมนิทรรศการในปัจจุบันสร้างบรรยากาศการนำชมให้สนุกสนาน เช่น ร้องเพลง เล่าเรื่องขบขัน หรือเล่นเกม อยู่ในระดับความคิดเห็น มีน้อย พิจารณารายข้อเพิ่มเติม พบว่า ผู้นำชมนิทรรศการมีความคิดเห็นว่าคุณนำชมนิทรรศการในปัจจุบันสามารถบรรยายให้ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ หรือเรื่องอื่นที่ผู้เข้าชมควรทราบ อยู่ในระดับความคิดเห็นมีน้อย และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าคุณนำชมนิทรรศการในปัจจุบันตระหนักถึงความต้องการและความพึงพอใจของผู้เข้าชม อยู่ในระดับความคิดเห็นมีน้อย

ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ ในภาพรวมนั้นอยู่ในระดับความคิดเห็นปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าการปูพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิทรรศการให้กับผู้เข้าชมของผู้นำชมนิทรรศการในปัจจุบัน อยู่ในระดับความคิดเห็นมีน้อย นำชมนิทรรศการครบตามรายการที่กำหนดไว้ อยู่ในระดับความคิดเห็นมีน้อย และการจัดทำรายงานสรุปการปฏิบัติงานรวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้นำชมนิทรรศการ อยู่ในระดับความคิดเห็นมีน้อย

ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ ในภาพรวมนั้นอยู่ในระดับความคิดเห็นมีปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาในส่วนของคุณลักษณะจากผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้นำชมนิทรรศการในปัจจุบันมีความสามารถในการสื่อสาร การถ่ายทอด การใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าชม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับความคิดเห็นมีมาก รองลงมาคือ มีความเต็มใจอธิบายเพิ่มเติมเมื่อผู้ฟังแสดงความสนใจหรือซักถาม อยู่ในระดับความคิดเห็นมีมาก ผู้เข้าชมนิทรรศการมีความคิดเห็นว่าคุณนำชมนิทรรศการในปัจจุบันมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าได้ วางตัวเหมาะสม มีสติอารมณ์ที่มั่นคง อยู่ในระดับความคิดเห็นมีมาก

ด้านขั้นตอนการปฏิบัตินำชมนิทรรศการ ในภาพรวมนั้นอยู่ในระดับความคิดเห็นมีปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาในส่วนความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการ พบว่า ผู้นำชมนิทรรศการมีความคิดเห็น ว่าผู้นำชมในปัจจุบันมีความเป็นกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าชม อยู่ในระดับความคิดเห็นมีมาก และเมื่อพิจารณาในส่วนความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ร่วมสมัย กับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการแล้ว เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้นำชม นิทรรศการในปัจจุบันมีความสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ในนิทรรศการกับสถานการณ์ปัจจุบัน ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับความคิดเห็นมีน้อย พิจารณาเพิ่มเติมพบว่า ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นว่าคุณนำชมนิทรรศการในปัจจุบันมีความสามารถในการยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย ได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับความคิดเห็นมีน้อย มีความสามารถในการนำข้อบกพร่องมา ปรับปรุงแก้ไขการนำชมครั้งต่อไป อยู่ในระดับความคิดเห็นมีน้อย

ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ ในภาพรวมนั้นอยู่ในระดับความคิดเห็นมีปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาในส่วนความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย กับความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการแล้ว พบว่า ผู้นำชมนิทรรศการในปัจจุบันมีความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ อยู่ในระดับมีมาก และผู้นำชมนิทรรศการมีความรู้เรื่องวัสดุ อุปกรณ์ วิธีการสร้างสรรค์งานศิลปะ อยู่ในระดับความคิดเห็นมีมาก นอกจากนี้ผู้นำชมนิทรรศการมีความคิดเห็นว่าคุณนำชม นิทรรศการในปัจจุบันมีความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่มีผลงานอยู่ในนิทรรศการ อยู่ในระดับความคิดเห็นมีมาก และมีความรู้เกี่ยวกับผลงานศิลปะที่จัดแสดงในนิทรรศการที่นำชม อยู่ในระดับความคิดเห็นมีมาก

ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ ในภาพรวมนั้นอยู่ในระดับความคิดเห็นปานกลาง เมื่อพิจารณาในส่วนความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการ พบว่า ผู้นำชมนิทรรศการมีความคิดเห็นว่าคุณนำชมนิทรรศการในปัจจุบันมีการพูดอธิบายที่ชัดเจน ใช้ถ้อยคำที่ไพเราะน่าฟัง อยู่ในระดับความคิดเห็นมีมาก ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าคุณนำชมนิทรรศการในปัจจุบันมีความ สามารถในการพูดอธิบายเรื่องยากให้เข้าใจง่ายขึ้น อยู่ในระดับความคิดเห็นมีมาก

ด้านทัศนคติของผู้นำชม ในภาพรวมนั้นอยู่ในระดับความคิดเห็นมีปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาในส่วนของคุณความคิดเห็นจากผู้นำชมนิทรรศการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้นำชมนิทรรศการในปัจจุบัน มีทัศนคติที่ดีต่อนิทรรศการที่จัดแสดง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับความคิดเห็นมีมากที่สุด รองลงมาคือมีทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา อยู่ในระดับความคิดเห็นมีมากที่สุด และมีทัศนคติที่ดีต่องานอาสาสมัครหรือกิจกรรมจิตอาสา อยู่ในระดับความคิดเห็นมีมาก

ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ ในภาพรวมนั้นอยู่ในระดับความคิดเห็น มีปานกลาง เมื่อพิจารณาในส่วนของคุณความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าคุณนำชมนิทรรศการในปัจจุบันมีความสามารถในการนำชมให้กับกลุ่มเด็กเล็ก และมีความสามารถในการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมที่มีความสนใจเฉพาะ อยู่ในระดับความคิดเห็นมีมาก

ความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

ความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยพบว่าในภาพรวมของทุกด้านความคิดเห็นจากบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยอยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมาก ผู้นำชมนิทรรศการอยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมาก และผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมากที่สุด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยและผู้นำชมนิทรรศการมีความต้องการตรงกัน ในเรื่องของความต้องการผู้นำชมบรรยายเรื่องราวต่างๆให้ผู้ชมเกิดความสนใจ ชวนติดตาม อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมาก ผู้เข้าชมนิทรรศการมีความต้องการอยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมากที่สุด ผู้เชี่ยวชาญมีความต้องการผู้นำชมที่ตระหนักถึงความต้องการและความพึงพอใจของผู้เข้าชมและปรับตัวให้เข้ากับลักษณะของผู้เข้าชมและสถานการณ์ อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมากที่สุด

ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการผู้เชี่ยวชาญและผู้เข้าชมนิทรรศการ มีความต้องการตรงกันในเรื่องของการใช้ภาษาที่เหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่ายและเปิด โอกาสให้ผู้เข้าชมซักถาม อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมากที่สุด พิจารณาเพิ่มเติมพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความต้องการมากที่สุด คือ การกล่าวคำต้อนรับผู้เข้าชม แนะนำข้อมูลเบื้องต้นในการเข้าชมนิทรรศการและจัดทำรายงานสรุปการปฏิบัติงานรวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะ

ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ ผู้เชี่ยวชาญและผู้เข้าชมนิทรรศการ มีความต้องการผู้นำชมแก้ไขปัญหาเฉพาะ หน้าได้ วางตัวเหมาะสม มีสติอารมณ์ที่มั่นคง ผู้เชี่ยวชาญ มีความต้องการผู้นำชมใช้ภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าชม มีความคล่องแคล่ว ร่าเริง แจ่มใส อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมากที่สุด ผู้นำชมมีความต้องการให้ผู้นำชมมีความสามารถในการสื่อสาร การถ่ายทอด การใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าชม มีความต้องการ ผู้นำชมใช้เสียงที่ตั้งได้ยินทั่วถึง มีจังหวะ วรรคตอนถูกต้อง และต้องการผู้นำชมที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อยู่ในระดับมีความต้องการมากที่สุด บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยต้องการผู้นำชมที่ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมาก ผู้เข้าชมมีความต้องการผู้นำชมที่เต็มใจอธิบายเพิ่มเติมเมื่อผู้ฟังแสดงความสนใจ หรือซักถาม อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมากที่สุด

ด้านขั้นตอนการปฏิบัตินำชมนิทรรศการ ความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยกับผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นตรงกับความต้องการของผู้เข้าชมนิทรรศการ คือ มีความต้องการให้ผู้นำชมนิทรรศการมีการสรุปสาระสำคัญได้อย่างตรงประเด็น และต้องการให้ผู้นำชมเชื่อมโยงองค์ความรู้ในนิทรรศการกับสถานการณ์ปัจจุบันได้ ทั้ง 2 ข้อนี้อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมากที่สุด ผู้เชี่ยวชาญมีความต้องการให้ผู้นำชมมีการศึกษาข้อมูลก่อนการนำชมทุกครั้ง และต้องการ

ให้ผู้นำชมกล่าวต้อนรับและทักทายผู้เข้าชมก่อนการนำชมทุกครั้ง อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมากที่สุด ผู้นำชมนิทรรศการมีความต้องการให้ผู้นำชมมีความเป็นกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าชม อยู่ในระดับความคิดเห็นต้องการมากที่สุด ผู้เข้าชมมีความต้องการการยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมากที่สุด

ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ มีความต้องการมากที่สุด ในเรื่องความรู้ที่เกี่ยวกับผลงานศิลปะที่จัดแสดงในนิทรรศการที่นำชม ความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ ความรู้ด้านงานศิลปะร่วมสมัย ความรู้เรื่องวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการสร้างสรรค์ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ และผู้เข้าชมนิทรรศการ มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่เกี่ยวข้องหรือศิลปินอื่นๆที่สร้างสรรค์ผลงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมากที่สุด ผู้เข้าชม นิทรรศการมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่มีผลงานอยู่ในนิทรรศการ และความรู้พื้นฐานด้านงานศิลปะไทย อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมาก

ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย และผู้เชี่ยวชาญ มีความต้องการตรงกันในเรื่องของการพูดจูงใจให้ผู้เข้าชมมีความสนใจในนิทรรศการ อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมากที่สุด บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ และผู้เข้าชมนิทรรศการมีความต้องการตรงกันในเรื่องการพูดอธิบายเรื่องยากให้เข้าใจง่าย อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมากที่สุด ผู้นำชมมีความต้องการในการฝึกปฏิบัตินำชมนิทรรศการเพื่อทำให้ ผู้นำชมมีทักษะการนำชมนิทรรศการที่ดียิ่งขึ้น อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการ มากที่สุด ผู้เข้าชมนิทรรศการมีความต้องการการกำหนดเวลาในการพูดอธิบายของผู้นำชมให้มีความ สอดคล้องกับความสนใจของผู้เข้าชม อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมากที่สุด

ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ ความคิดเห็นของผู้นำชมนิทรรศการและ ผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับความคิดเห็น มีความต้องการมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทั้งผู้นำชมนิทรรศการ และผู้เชี่ยวชาญมีความต้องการอยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมากที่สุดในเรื่องทัศนคติที่ดีต่อนิทรรศการที่จัดแสดง ทัศนคติที่ดีต่อ งานบริการด้านการศึกษาและทัศนคติที่ดีต่องานอาสาสมัครหรือกิจกรรมจิตอาสาผู้เข้าชมมีความต้องการอยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมากที่สุด

ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย และผู้นำชมนิทรรศการ มีความคิดเห็นตรงกันว่ามีความต้องการให้ผู้นำชมสามารถนำชมให้กับกลุ่มประชาชนทั่วไป อยู่ในระดับมีความต้องการมาก ผู้เข้าชมมีความต้องการให้ผู้นำชมนิทรรศการสามารถนำชมให้กับกลุ่มนักเรียน นักศึกษา อยู่ในระดับความคิดเห็นมีความต้องการมากที่สุด

2. สรุปผลจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ และผู้เชี่ยวชาญ สรุปผลได้ดังนี้

ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวม คือ ผู้นำชมเป็นผู้มีบทบาทในการสร้างความเข้าใจในนิทรรศการที่จัดขึ้น เป็นผู้มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ทางศิลปะให้กับประชาชนทั่วไปหรือผู้เข้าชม เป็นผู้มีบทบาทในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชมผลงานศิลปะและผู้เข้าชม

ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวม คือ ผู้นำชมนิทรรศการมีหน้าที่ให้ความรู้ความเข้าใจในการเข้าชมนิทรรศการด้วยความเป็นกันเอง และมีหน้าที่ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับนิทรรศการที่จัดแสดง

ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวม คือ ผู้นำชมต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านศิลปะ เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีบุคลิกที่ดี และมีใจรักในการบริการ

ด้านขั้นตอนปฏิบัติผู้นำชมนิทรรศการ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวม คือ ผู้นำชมต้องมีความรู้เกี่ยวกับนิทรรศการที่นำชม มีการใช้สื่อต่างๆประกอบการนำชม และสิ่งที่ควรสอดแทรกระหว่างการนำชมนิทรรศการ คือ การกระตุ้นให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วม เช่น การถามคำถาม หรือแลกเปลี่ยนทัศนคติกันระหว่างผู้นำชมนิทรรศการกับผู้เข้าชม

ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวม คือ ผู้นำชมไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาทางด้านศิลปะ คือเป็นผู้ที่มีความรู้ไม่จำกัดสาขาวิชา แต่ต้องมีความรู้พื้นฐานทางด้านศิลปะ ทางพิพิธภัณฑ์หรือผู้จัดนิทรรศการควรมีการวัดความรู้พื้นฐานผู้นำชมก่อนการรับเข้าเป็นผู้นำชมนิทรรศการ และผู้นำชมนิทรรศการควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในด้านความเคลื่อนไหวของวงการศิลปะ ขาวศิลปะ รวมถึงสถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ

ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวม คือ ผู้นำชมนิทรรศการควรมีทักษะทางการพูด การถ่ายทอด การอธิบายข้อมูลของนิทรรศการ มีความสามารถในการพูดอธิบายเรื่องยากให้เข้าใจง่ายขึ้น และควรผ่านการฝึกปฏิบัติผู้นำชมก่อนการนำชมนิทรรศการจริงเพื่อสร้างความมั่นใจและความเชี่ยวชาญของการนำชมนิทรรศการ

ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ และผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวม คือ ผู้นำชมควรมีทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะหรือนิทรรศการที่จัดแสดง มีทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา และมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมจิตอาสา

ด้านการนำชมกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการและผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวม คือ ผู้นำชมส่วนใหญ่ไม่สามารถนำชมผู้เข้าชมได้ทุกกลุ่ม เนื่องจากความถนัดของผู้นำชม ผู้นำชมนิทรรศการต้องสามารถนำชมให้กับกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และกลุ่มเด็กเล็กได้

3. สรุปผลจากการสังเกต

จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้นำชมนิทรรศการที่ปฏิบัติงานนำชมในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

ด้านการเตรียมการนำชม ผู้นำชมมีการวางแผนในการนำชมนิทรรศการ มีการพูดอธิบายที่มา และจุดประสงค์ของนิทรรศการที่จัดแสดง มีการวางแผนการนำชมเหมาะสมกับเวลาและเนื้อหาของนิทรรศการ ในส่วนของขั้นตอนการดำเนินการนำชม ผู้นำชมนิทรรศการมีการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมซักถามอย่างสม่ำเสมอ อธิบายด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายและใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง มีการใช้เทคนิคการนำชมที่เหมาะสมกับเนื้อหา เช่น การนำชมนิทรรศการที่มีจำนวนชิ้นงานศิลปะเป็นจำนวนมากผู้นำชมจะไม่นำชมผลงานทุกชิ้น แต่จะเป็นการนำชมเฉพาะผลงานชิ้นสำคัญหรือผลงานชิ้นที่ผู้เข้าชมมีความสนใจเป็นพิเศษ เป็นต้น ด้านการใช้สื่อและการสื่อสารในการนำชมนิทรรศการ ผู้นำชมมีความสามารถในการพูดปฏิบัติอย่างสุภาพและรักษาน้ำใจผู้เข้าชมนิทรรศการได้เป็นอย่างดี มีการใช้เครื่องขยายเสียงเมื่อนำชมกลุ่มผู้เข้าชมที่มีจำนวนมากเพื่อความให้ผู้เข้าชมได้ยินทั่วถึงและมีความชัดเจนในการสื่อสาร ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ ผู้นำชมมีความรู้ในนิทรรศการที่นำชมเป็นอย่างดี มีความรอบรู้ในข่าวสารของนิทรรศการในเรื่องของกิจกรรมอื่นๆที่จัดขึ้นนอกจากการบริการนำชม เป็นผู้มีความรู้ทางด้านศิลปะร่วมสมัย และความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ ในด้านบุคลิกและพฤติกรรมของผู้นำชม ผู้นำชมเป็นผู้มีอารมณ์ขัน นำชมนิทรรศการด้วยความเป็นกันเอง เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าชม และมีการแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อย ในส่วนของการสร้างบรรยากาศในการนำชมนิทรรศการด้วยการใช้เทคนิคอื่นๆเข้ามาเป็นส่วนประกอบ เช่น การเล่านิทาน การร้องเพลง การใช้มุขตลก บทกวี คำคมต่างๆ หรือการแสดงท่าทางประกอบการนำชมนั้นยังไม่เป็นที่ปรากฏ

4. สรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

4.1 ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย จำนวนทั้งหมด 20 คน พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นเพศหญิงร้อยละ 90 และคิดเป็นเพศชายร้อยละ 10 บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31-30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85 รองลงมาคือ

มีอายุในช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 45 บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยทั้งหมด มีการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นเจ้าหน้าที่ในพิพิธภัณฑ์ที่มีหน้าที่การปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ประจำในพิพิธภัณฑ์ มีประสบการณ์ในการทำงาน 2-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 60 และมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 40

4.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้นำชมพิพิธภัณฑ์ จำนวนทั้งหมด 20 คน พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นเพศหญิงร้อยละ 90 และคิดเป็นเพศชายร้อยละ 10 ผู้นำชมพิพิธภัณฑ์ทั้งหมดมีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี และมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี เป็นอาสาสมัครนำชมพิพิธภัณฑ์ มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 90 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 2-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 10

4.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ จำนวนทั้งหมด 20 คน พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นเพศหญิงร้อยละ 90 และคิดเป็นเพศชายร้อยละ 10 ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31-30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85 รองลงมาคือมีอายุ อยู่ในช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 45 การศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 71 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 23 การศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 71 การศึกษาระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 6 มีประสบการณ์ในการทำงาน 6-7 ปี คิดเป็นร้อยละ 43 มีประสบการณ์การทำงาน 4-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 37 และ มีประสบการณ์การทำงาน 2-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 20

4.4 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ จำนวนทั้งหมด 100 คน พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นเพศหญิงร้อยละ 73 และคิดเป็นเพศชายร้อยละ 27 ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 11-20 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมาคือ มีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 46 ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88 รองลงมาคือระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 12 สาขาวิชาที่ศึกษามากที่สุด คือ สาขาวิชาศิลปกรรม คิดเป็นร้อยละ 59 รองลงมาคือสาขาวิชาศิลปศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20 และสาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ คิดเป็นร้อยละ 6 ตามลำดับ อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 90 รองลงมาเป็นเจ้าของกิจการ/ ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 4 อาชีพศิลปิน คิดเป็นร้อยละ 3 และอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 3 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการศึกษาสภาพและความต้องการการนำชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายออกเป็น 3 ข้อ ดังนี้

สภาพปัจจุบันของการนำชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

สภาพปัจจุบันผู้นำชมนิทรรศการนั้นมีทัศนคติที่ดีต่อนิทรรศการที่จัดแสดง มีทัศนคติที่ดีต่อการบริการด้านการศึกษา และมีทัศนคติที่ดีต่องานอาสาสมัครหรือกิจกรรมจิตอาสา กล่าวได้ว่า ผู้นำชมมีความสามารถในการแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ความประทับใจในงานศิลปะ ความชื่นชมศิลปินผู้สร้างสรรค์งาน ซึ่งอาจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากความซาบซึ้งใจในงานศิลปะ หรือความภาคภูมิใจในการร่วมกิจกรรมจิตอาสา ทำให้การถ่ายทอดเนื้อหาเรื่องราวของนิทรรศการเป็นไปในลักษณะที่สร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด มีความเป็นกลาง ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกัน และกันและเต็มไปด้วยทัศนคติที่ดี สอดคล้องกับการนำชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่เบอร์มิงแฮม (Birmingham Museum of Art, 2013) ผู้นำชมนิทรรศการมีภารกิจหลักในการนำชม คือช่วยให้ ผู้เข้าชมมีความสะดวกสบายขึ้น ผู้นำชมมีส่วนร่วมกับผู้เข้าชมในด้านการสร้างทัศนคติที่ดีในทางศิลปะ อธิบายความหมายของงานศิลปะ เล่าประสบการณ์ทางศิลปะให้กับผู้เข้าชม มีวิสัยทัศน์ที่ดีในการสร้างสรรค์และมีการผสมผสานประสบการณ์ในการอธิบายความหมายของงานศิลปะเพื่อให้ผู้เข้าชมเกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกผ่านการชื่นชมงานศิลปะ

ผู้นำชมมีความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ มีความรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการสร้างสรรค์ มีความรู้ในนิทรรศการที่นำชม และมีความรู้เกี่ยวกับศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงาน เมื่อพิจารณาจาก ข้อมูลทั่วไปของผู้นำชมนิทรรศการพบว่า ผู้นำชมส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีการศึกษา ระดับปริญญาตรี ศึกษาสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะเป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นไปได้ว่าผู้นำชมส่วนใหญ่ มีความรู้พื้นฐานทางด้านศิลปะอยู่บ้างแล้ว ส่วนความรู้ในนิทรรศการที่นำชมและความรู้เกี่ยวกับ ศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานนั้นพบว่า สอดคล้องกับอาสาสมัครนำชมนิทรรศการที่ผ่านการฝึกอบรม นำชมนิทรรศการจากทางหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ซึ่งหอศิลป์เป็นผู้จัดการอบรมให้ ความรู้แก่อาสาสมัครนำชมทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนนิทรรศการหลัก ความรู้ที่ใช้ในการจัดอบรม ประกอบด้วย ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ความรู้ด้านทัศนศิลป์ งานศิลปะขึ้นประวัติศาสตร์และ ชิ้นสำคัญของศิลปะร่วมสมัย เทคนิควิธีการของงานศิลปะ เทคนิคการสื่อสาร เทคนิคการนำชม และอรรถาธิบายในการนำชมนิทรรศการ (หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร, 2556) และสอดคล้องกับการให้ความรู้กับผู้นำชมของพิพิธภัณฑ์ศิลปะซานดิเอโก (The San Diego Museum of Art) ที่เน้นให้ความรู้แก่ผู้นำชมในเรื่องของเนื้อหาของ นิทรรศการศิลปะที่จัดแสดงช่วงเวลานั้น (The San Diego Museum of Art, 2013)

สภาพปัจจุบันในเรื่องของคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการพบว่ามีคุณลักษณะของผู้นำชมที่ปรากฏเป็นส่วนน้อย ได้แก่ การเล่านิทาน การร้องเพลงและการแสดงท่าทางประกอบการนำชมเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการนำชมนิทรรศการเป็นไปได้อย่างบรรยากาศของการนำชมที่ตื้นเขินขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ประสบการณ์ของผู้นำชมนิทรรศการนั้นเป็นปัจจัยหนึ่ง การสร้างบรรยากาศในการนำชมให้มีความสนุกสนาน การร้องเพลง การเล่าเรื่องขบขัน การให้ความรู้ที่นอกเหนือจากใน

นิทรรศการ การยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย การเชื่อมโยงความรู้ในนิทรรศการ เป็นผลเนื่องมาจากผู้นำชมนิทรรศการมีประสบการณ์นำชมน้อย ขาดการฝึกฝนการนำชม ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาถึงประเภทของผู้นำชมนิทรรศการพบว่าส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัครนำชมนิทรรศการ สอดคล้องกับ Castle (2006) ที่กล่าวว่าตามปกติแล้วผู้ให้ความรู้ในพิพิธภัณฑ์จะได้รับค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงาน แต่เนื่องจากข้อจำกัดของเงินทุน การลดจำนวนของคณะทำงาน ผู้ที่ทำหน้าที่บริการให้ความรู้ในพิพิธภัณฑ์ส่วนมากจึงเป็นอาสาสมัครที่ทำงานนอกเวลาหรือเป็นการทำสัญญาปฏิบัติงานในระยะเวลาสั้นๆ จึงทำให้มีเวลาเพียงเล็กน้อยในการปฏิบัติงาน ขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานให้ลุล่วงอีกทั้งผู้ที่ทำงานอยู่ยังมีประสบการณ์น้อย ความจริงจังในการพัฒนาผู้ให้ความรู้ในพิพิธภัณฑ์ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสิ้นเชิงในวิธีการ ทำให้เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติงานได้ดีขึ้น

ความต้องการของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

ความต้องการการนำชมนิทรรศการของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ ผู้เชี่ยวชาญและผู้เข้าชมนิทรรศการ มีความต้องการทางด้านทักษะการพูด การอธิบาย การถ่ายทอดความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ ได้แก่ การพูดบรรยายเรื่องราวต่างๆให้เกิด ความน่าสนใจชวนติดตาม การใช้ภาษาที่เหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่าย เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าชม และสามารถอธิบายเรื่องยากให้เข้าใจง่าย ทั้งหมดนี้เป็นทักษะด้านการพูดซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการ ถ่ายทอดความรู้ สอดคล้องกับ ฉันทข วรรณถนอม (2546) กล่าวถึงการพูดในการนำชมควรใช้น้ำเสียงที่ชัดเจน แจ่มใส สีสหน้าท่าทางเป็นมิตร มีจังหวะลีลาใน การพูดอย่างเหมาะสม ไม่ซ้ำหรือเร็วจนเกินไปและมีการเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้พูดหรือซักถาม ควรระมัดระวังถึงคำพูด พิจารณาว่าเวลาใดเหมาะสมที่จะพูดในเรื่องใด อย่างไร ผู้นำชมควรมีวิธีการพูดที่ทำให้เกิดความตื่นตัวพร้อมรับฟังข้อมูลและแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน ควรใช้ภาษาที่ถูกต้อง และควรลำดับความคิดก่อนออกมาเป็นคำพูดที่ดี เข้าใจง่าย คอยสังเกตผู้เข้าชมเสมอว่าเขาสนใจหรือต้องการจะฟังในสิ่งที่ผู้นำชมพูดหรืออธิบายมากน้อยเพียงใด ควรปรับการพูดให้ตรงกับเวลา และความสนใจของผู้ชมตลอดเวลา ใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม รู้จักวิธีสร้างความเพลิดเพลินแก่ผู้เข้าชม

บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ ผู้เชี่ยวชาญและผู้เข้าชมนิทรรศการ มีความต้องการทางด้านคุณลักษณะและการปฏิบัติการนำชมของผู้นำชมนิทรรศการ กล่าวคือ มีความต้องการผู้นำชมที่มีความรู้ทางด้านศิลปะ ต้องการผู้นำชมที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและบุคลิกภาพที่ดี มีใจรักในการบริการ ทางพิพิธภัณฑ์มีความต้องการผู้นำชมที่มีความใฝ่รู้ มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ผู้เข้าชมนิทรรศการต้องการผู้นำชมที่ตระหนักถึงความต้องการและความพึงพอใจของผู้เข้าชมและต้องการให้ผู้นำชมมีการกำหนดเวลาในการพูดอธิบาย สอดคล้องกับ Black (2005) กล่าวถึงความคาดหวังของผู้เข้าชมเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดการจัดนิทรรศการ ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์มีความ

ต้องการที่หลากหลาย กลุ่มที่เข้าชมอย่างไม่เป็นทางการจะเข้าชมเพื่อความสนุกสนาน เพื่อความบันเทิง ส่วนกลุ่มครอบครัวและเด็กจะเข้าชมเพื่อความซาบซึ้งใจในการจัดแสดง เพื่อความ สนุกสนาน กลุ่มผู้เข้าชมที่กลับมาเข้าชมอีกครั้งจะเข้าชมเพื่อพาเพื่อและครอบครัวมาชมอีกครั้ง หรือกลับมาเพื่อเข้าชมนิทรรศการอื่นๆที่จัดแสดงใหม่ กลุ่มผู้เข้าชมที่เข้าชมเป็นประจำคือผู้ที่มีการแลกเปลี่ยนการจัดแสดงนิทรรศการอย่างสม่ำเสมอ หรือเป็นสมาชิกของทางพิพิธภัณฑ์ และผู้เข้าชมที่มีความสนใจพิเศษ ได้แก่ นักวิจัยหรือศิลปิน เป็นต้น ผู้เข้าชมที่มีความหลากหลายจึงเป็นส่วนหลักที่ทางพิพิธภัณฑ์และผู้นำชมนิทรรศการต้องมีความเข้าใจความต้องการของผู้เข้าชม สอดคล้องกับ Chang (2006) กล่าวว่า การพัฒนาผู้เข้าชมมีความสำคัญ ผู้เชี่ยวชาญของทางพิพิธภัณฑ์ควรมีความรู้ มีความเข้าใจในความต้องการของผู้เข้าชมนิทรรศการ เข้าใจพฤติกรรมของผู้เข้าชมว่ามีความเกี่ยวข้องกับเวลาความสนใจและปัจจัยทางสังคม ผู้เข้าชมจึงมีความหลากหลาย หากทำให้ประสบการณ์ของผู้เข้าชมเป็น ประสบการณ์ที่มีคุณค่า น่าจดจำ ผู้เข้าชมจะกลับมาเข้าชมพิพิธภัณฑ์อีกครั้งในภายหน้าเพื่อการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อความซาบซึ้งใจและความเพลิดเพลินในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์

ความรู้ในนิทรรศการที่จัดแสดงเป็นความรู้ที่มีความต้องการมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีความต้องการความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ ศิลปะร่วมสมัย ความรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการสร้าง สรรค์ ผลงาน ความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่เกี่ยวข้องหรือศิลปินอื่นๆที่สร้างสรรค์ผลงานในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ มีความสอดคล้องกับพิพิธภัณฑ์ศิลปะซานดิเอโก (The San Diego Museum of Art, 2013) ผู้นำชมมีความรู้เรื่องของประวัติศาสตร์ศิลปะ เริ่มตั้งแต่กรีก โรมัน ผ่านมาถึงในยุโรป ศิลปะในเอเชีย ศิลปะในอเมริกา ศิลปะร่วมสมัยและเน้นในเนื้อหาของงานที่จัดแสดง ในช่วงระยะเวลานั้นอีกด้วย นอกจากนี้ ผู้เข้าชมนิทรรศการมีความต้องการความรู้ทางด้านศิลปะไทย ความรู้ทางด้านความเคลื่อนไหวของวงการศิลปะ ชาวศิลปะ รวมถึงสถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ เป็นไปได้ว่าผู้เข้าชมนั้นมีความสนใจงานศิลปะไทยที่ให้ความรู้ลึกที่อ่อนช้อยงดงามเป็น ลักษณะที่เหมาะสมกับคุณสมบัติของคนไทย และมีสนใจในเนื้อหาและรูปแบบของงาน ศิลปะ ข่าวสารทั่วไปที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นลักษณะของงานศิลปะที่ศิลปินสร้างสรรค์ขึ้นในยุคปัจจุบัน มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ เป็นงานศิลปะที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องหรือสะท้อนเรื่องราว ของสถานการณ์ในสังคมปัจจุบัน (พรธณี วิรุณานนท์ และคณะ, 2550)

แนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัยของผู้นำชมนิทรรศการ

การพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัยของผู้นำชมควรประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ ช่วยให้ผู้เข้าชมบรรลุวัตถุประสงค์ในการนำชมนิทรรศการเพื่อช่วยให้ผู้เข้าชมระบุเป้าหมายในการเข้าชมนิทรรศการ จากสภาพและความต้องการการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะในปัจจุบัน ทำให้

ทราบว่าการนำชมนิทรรศการดำเนินการโดยอาสาสมัครนำชมนิทรรศการและเจ้าหน้าที่ประจำนิทรรศการเป็นส่วนใหญ่ ทางพิพิธภัณฑ์เป็นผู้ให้ความรู้และข้อมูลแก่ผู้นำชมนิทรรศการในเบื้องต้น ผู้เข้าชมมีความต้องการผู้นำชมที่มีความรู้ ตระหนักถึงความต้องการ และความพึงพอใจของผู้เข้าชม จากสภาพและความต้องการดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าแนวทางในการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัยของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย มีดังนี้

1. รูปแบบการให้ความรู้ผู้นำชมนิทรรศการ

ทางพิพิธภัณฑ์ควรเป็นผู้จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำชมนิทรรศการ เนื่องจากการฝึกอบรมเป็นวิธีการที่สามารถเพิ่มพูนความรู้และความสามารถของผู้นำชม ชูชัย สมितिไกร (2554) กล่าวว่า การฝึกอบรม (Training) คือกระบวนการจัดการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) ความสามารถ (ability) และเจตคติ (attitude) ของบุคลากรอันจะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้นการ ฝึกอบรมจึงเป็นโครงการที่ถูกจัดขึ้นมาเพื่อช่วยให้มีคุณสมบัติในการทำงานสูงขึ้น

การสร้างเครือข่าย การสร้างความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงานรัฐและเอกชน ศิลปิน ภัณฑารักษ์ พิพิธภัณฑ์หรือหอศิลป์อื่นๆ เป็นต้น การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและ พิพิธภัณฑ์เป็นการส่งเสริมการศึกษาทางด้านทัศนศิลป์ การเน้นความร่วมมือในระยะยาวและ การสื่อสารเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน (อัญชลีรัตน์ มลิณทสุด, 2548) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธาสินี วัชรบูล (2544) กล่าวถึงการดำเนินงานเรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้ในประเทศอังกฤษนั้นได้รับความร่วมมือจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมชน สถานศึกษา นักวิชาการสาขาต่างๆ องค์กรธุรกิจสถานประกอบการ ทำให้พิพิธภัณฑ์จากที่เคยเป็นที่เก็บรวบรวมผลงานศิลปะเป็นส่วนใหญ่นั้นได้รับบทบาทในการบริการด้านการศึกษา ซึ่งเชื่อมโยงได้ทุกระบบการศึกษาและเกิดกระบวนการเรียนรู้ทางศิลปะ อีกทั้งแหล่งข้อมูลของทางพิพิธภัณฑ์นั้นมีความพร้อมสำหรับการให้ความรู้แก่ผู้นำชมเนื่องจากแหล่งเรียนรู้ทางพิพิธภัณฑ์มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การจัดอบรมที่เป็นทางการจะช่วยให้ผู้นำชมนิทรรศการมีความต่อเนื่องในการเรียนรู้ และการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ คือเรียนรู้จากประสบการณ์ เรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน การเรียนรู้ จากการปฏิบัติจะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้นำชมมีความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Grenier (2010b) กล่าวว่า วิธีการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในการนำชมนั้นเกิดจากการทำงานในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ คือ การเรียนรู้ด้วยความเป็นกันเอง เรียนรู้โดยบังเอิญและมีการฝึกหัดปฏิบัตินำชมเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญ เช่นเดียวกับการให้ความรู้แก่ผู้นำชมนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์ซานดิเอโก(The San Diego Museum of Art, 2013) ที่มีแผนการเรียนรู้สำหรับผู้นำชมนิทรรศการเป็นแผนการเรียนรู้ที่มี

ความต่อเนื่อง นอกจากนี้การเรียนรู้การทำงานร่วมกันและการเรียนรู้แบบเป็นกลุ่มยังช่วยทำให้ผู้นำชมมีทักษะในการเรียนรู้เป็นอย่างดี (Jones, 2012)

ผู้นำชมนิทรรศการควรทดลองฝึกปฏิบัติงานนำชมก่อนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการจริง ควรมีการจำลองสถานการณ์เพื่อฝึกซ้อมการวางแผนนำชม ฝึกซ้อมการพูดอธิบายและการตอบข้อซักถามของผู้เข้าชม เพื่อให้ผู้นำชมนิทรรศการได้มีโอกาสในการฝึกซ้อม เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจลักษณะของการนำชม และเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสถานที่จัดแสดงนิทรรศการ การฝึกปฏิบัติงานนำชมนิทรรศการจะช่วยเสริมสร้างให้ผู้นำชมเกิดความมั่นใจในการนำชมนิทรรศการครั้งต่อไปมากยิ่งขึ้น เป็นการสร้างประสบการณ์การนำชมให้กับผู้นำชมโดยตรง สอดคล้องกับการฝึกหัดผู้นำชมของพิพิธภัณฑสถานศิลปะซานดิเอโก (The San Diego Museum of Art, 2013) มีการฝึกหัดผู้นำชมที่เข้ามาใหม่ในทุกเดือนกันยายนและเดือนมกราคม โดยการฝึกหัดการนำชมทุกครั้งจะเริ่มขึ้นทุกวันจันทร์และวันพุธในช่วงบ่าย และผู้นำชมจะต้องเข้ามาปฏิบัตินำชมขั้นต่ำเดือนละ 8 ครั้ง การฝึกปฏิบัติ ผู้นำชมของพิพิธภัณฑสถานศิลปะซานดิเอโกเป็นการจัดเตรียมผู้นำชมเพื่อรองรับกลุ่มผู้เข้าชมที่หลากหลายทำให้เกิดความประทับใจแก่ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑสถาน และยังสอดคล้องกับ Grenier (2005) กล่าวว่า ความเป็นมืออาชีพของการนำชมนั้นประกอบด้วยผู้นำชมที่มีประสบการณ์นำชมนิทรรศการ

ในการอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำชมนิทรรศการ การคัดเลือกวิทยากรมีความจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอันมาก นอกจากภัณฑารักษ์ที่เป็นผู้ให้ความรู้หลักของนิทรรศการแล้ว วิทยากรในการให้ความรู้ส่วนอื่นๆก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการคัดเลือกวิทยากรควรเลือกวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในหัวข้อจะบรรยาย ทางผู้จัดควรที่จะมีการตรวจสอบวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ของวิทยากรว่ามีความรู้และประสบการณ์ตรงกับหัวข้อนั้นๆ เช่น การเชิญศิลปินมาให้ความรู้ของนิทรรศการแก่ผู้นำชม ผู้นำชมจะได้รับข้อมูลและประสบการณ์ตรงจากศิลปินผู้สร้างสรรคงานทำให้เกิดความมั่นใจมากขึ้นในการถ่ายทอดองค์ความรู้ของนิทรรศการแก่ผู้เข้าชม การเลือกวิทยากรที่มีความสามารถในการถ่ายทอด สอนเรื่องยากให้เข้าใจได้ง่าย มีชื่อเสียงในวงการหรือมีชื่อเสียงในหัวข้อที่บรรยาย ซึ่งสามารถดูผลงานที่เผยแพร่สู่สาธารณะในรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือ บทความ ตำรา เอกสารต่างๆ มีการบรรยายหรือมีการนำเสนอเนื้อหาได้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการอบรม มีบุคลิกภาพที่ดี มีความน่าเชื่อถือ เหมาะสมกับเนื้อหาที่ต้องการให้บรรยาย

2. คุณสมบัติของผู้นำชมนิทรรศการ

ผู้นำชมนิทรรศการควรมีทักษะในการสื่อสาร มีทักษะในการพูดอธิบายข้อมูล มีความสามารถในการพูดจูงใจให้ผู้เข้าชมมีความสนใจงานนิทรรศการ ความเป็นกันเองและมีความสามารถสร้างบรรยากาศการชมนิทรรศการที่มีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน สอดคล้องกับ Grenier (2005) กล่าวถึงลักษณะของความเป็นมืออาชีพของผู้นำชมนิทรรศการว่าประกอบด้วยความพร้อมในการเรียนรู้ มีทักษะในการสื่อสาร สามารถวิเคราะห์และแบ่งประเภทของผู้เข้าชมได้มีการอธิบายที่

น่าสนใจ มีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ รักษาความรู้สึกของผู้อื่นและมีอารมณ์ขันเป็นที่น่าพอใจของผู้เข้าชม

3. องค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ

ผู้นำชมนิทรรศการนั้นไม่จำเป็นต้องสำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ แต่ควรมีความรู้พื้นฐานทางด้านศิลปะ เนื่องจากความรู้ทางด้านศิลปะเป็นวิชาความรู้ที่สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ การที่ผู้นำชมมีความรู้ที่หลากหลายสาขาวิชาเป็นการทำให้ผู้นำชมเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เสริมสร้างทัศนคติใหม่ให้แก่ผู้นำชมด้วยกันเองและรองรับกลุ่มผู้เข้าชมที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับ Jones (2012) ศึกษาการสร้างผู้นำชมแบบใหม่โดยการฝึกอบรมผู้นำชมที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน พบว่าทุกคนมีความสนใจในการเรียนรู้ด้วยกันเป็นอย่างดี มีการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีความสนใจในองค์ความรู้ แนวคิดและวิธีการใหม่ๆ และมีทักษะการนำชมใหม่ๆ

ผู้นำชมนิทรรศการควรมีความรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและสาขาวิชาอื่นๆ ได้แก่ มีความรู้เกี่ยวกับนิทรรศการที่จัดแสดง มีความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ด้านศิลปะร่วมสมัย ศิลปะไทย การวิจารณ์ศิลปะ มีความรู้เรื่องวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการสร้างสรรค์ มีความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่จัดแสดงผลงานอยู่ในนิทรรศการ และศิลปินอื่นที่เกี่ยวข้องหรือมีลักษณะการสร้างสรรค์งานศิลปะที่คล้ายคลึงกัน และความรู้นอกเหนือจากนี้ที่ผู้นำชมควรมีคือ ข่าวสารความเคลื่อนไหวทั่วไปของวงการศิลปะ รวมถึงข่าวสารสถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง

ผู้นำชมควรมีทักษะการพูดที่ดี คือ มีความสามารถในการใช้ภาษาที่ถูกต้อง มีจังหวะลีลาในการพูดอย่างเหมาะสม ไม่ช้าหรือเร็วจนเกินไป มีความสามารถในการพูดอธิบาย และมีการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมได้พูดแลกเปลี่ยนหรือซักถาม เป็นต้น ทักษะการพูดที่ดีของผู้นำชมช่วยทำให้ผู้เข้าชมบรรลุเป้าหมายการชมงานนิทรรศการ สอดคล้องกับ Grenier (2005) ที่กล่าวว่าทักษะการสื่อสารที่ดีเป็นลักษณะของผู้นำชมที่มีความเป็นมืออาชีพ และ สอดคล้องกับการนำชมที่พิพิธภัณฑ์ศิลปะบอสตัน (The museum of Fine Art Boston, 2013) ที่จัดให้ผู้นำชมและผู้เข้าชมมีการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูล กันอย่างใกล้ชิดกับกลุ่มผู้เข้าชม เป็นการส่งเสริมให้เกิดการสนทนากันระหว่างการชมงานศิลปะ ทำให้การชมนิทรรศการนั้นมีชีวิตชีวามากขึ้น เป็นการเชื่อมโยงกันระหว่างประสบการณ์กับงานศิลปะ ผู้นำชมที่มีทักษะการพูดที่ดีสามารถช่วยผู้เข้าชมในการค้นหากระบวนการคิดได้ การพูดคุยเกี่ยวกับศิลปะเป็นสิ่งที่มีความสุขและมีคุณค่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชมจึงเป็นส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์

การวางแผนในการนำชมนิทรรศการ ผู้นำชมต้องมีการวางแผนในการปฏิบัติงาน ผู้เข้าชมต้องวิเคราะห์กลุ่มผู้เข้าชมเกี่ยวกับวัย การศึกษา ศาสนา อาชีพ สืบค้นว่าผู้เข้าชมมีความต้องการที่จะรับฟังข้อมูลประเภทใด มีความสนใจในเรื่องใดเป็นพิเศษ เพื่อผู้นำชมได้เตรียมการนำชมได้ตรงกับ

ความต้องการของกลุ่มผู้เข้าชม สอดคล้องกับ Grenier (2005) ที่กล่าวว่า ความสามารถในการวิเคราะห์ผู้เข้าชมและแบ่งประเภทผู้เข้าชมได้ เป็นลักษณะของผู้เข้าชมที่มีความเป็นมืออาชีพ ดังนั้น ผู้เข้าชมควรมีการกำหนดโครงเรื่องที่จะนำชมเพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาและเวลาให้มีความสอดคล้องกัน และการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต้องมีความถูกต้องที่สุดก่อนการนำไปใช้ปฏิบัติงาน นำชมนิทรรศการ

ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัยของผู้เข้าชมนิทรรศการ

การพัฒนาทักษะของผู้เข้าชมนิทรรศการ ควรเป็นการจัดอบรมให้ความรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่ง ชูชัย สมิทธิไกร (2554) กล่าวถึงการฝึกอบรม (Training) ว่าเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) ความสามารถ (ability) และเจตคติ (attitude) ของบุคลากร อันจะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้นการฝึกอบรมจึงเป็นโครงการที่ถูกจัดขึ้นมาเพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีคุณสมบัติในการทำงานสูงขึ้น และมีความเหมาะสมในการช่วยพัฒนาทักษะของผู้เข้าชมนิทรรศการโดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม

ก่อนการจัดฝึกอบรมผู้เข้าชมนิทรรศการ ผู้จัดการอบรมต้องวิเคราะห์ถึงสภาพปัจจุบัน ความต้องการ หรือแม้กระทั่งปัญหาที่เกิดขึ้นในส่วนงานที่ต้องการจัดอบรม

ในที่นี่สภาพปัจจุบันของผู้เข้าชมนิทรรศการนั้นมีความโดดเด่น 2 ด้าน คือ ด้านทัศนคติและด้านความรู้ของผู้เข้าชมนิทรรศการ โดยด้านทัศนคติของผู้เข้าชมนิทรรศการนั้นปรากฏว่า ผู้เข้าชมนิทรรศการมีที่ต่อนิทรรศการที่จัดแสดง มีทัศนคติที่ดีต่อการบริการด้านการศึกษาและมีทัศนคติที่ดีต่องานอาสาสมัครหรือกิจกรรมจิตอาสา ในส่วนของด้านความรู้ ปรากฏว่าผู้เข้าชมมีความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ มีความรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการสร้างสรรค์ มีความรู้ในนิทรรศการที่นำชม และมีความรู้เกี่ยวกับศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงาน ทั้งด้านทัศนคติและด้านความรู้จึงเป็นด้านที่ผู้เข้าชมปฏิบัติได้ดีในปัจจุบัน จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เข้าชมปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ส่วนด้านที่ผู้เข้าชมนิทรรศการยังอ่อนในการปฏิบัติงานนำชมนิทรรศการ คือ ด้านคุณลักษณะ ซึ่งคุณลักษณะที่ดีของผู้เข้าชมนั้นยังปรากฏเป็นส่วนน้อย ได้แก่ การเล่านิทาน การร้องเพลง การใช้มุขตลก บทกวี คำคมต่างๆ และการแสดงท่าทางประกอบการนำชมเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการนำชมนิทรรศการ จึงเป็นส่วนที่ต้องมีการฝึกหัดเพิ่มเติมให้กับผู้เข้าชมนิทรรศการ

ในส่วนของความต้องการทักษะของผู้เข้าชมนิทรรศการ พบว่า ด้านบทบาท ด้านคุณลักษณะ และด้านความรู้ของผู้เข้าชมนิทรรศการ เป็นด้านที่มีความต้องการมากที่สุด โดยด้านบทบาทของผู้เข้าชมนิทรรศการ ทั้งบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้เข้าชมนิทรรศการ ผู้เชี่ยวชาญและผู้เข้าชมนิทรรศการ มีความต้องการให้ผู้เข้าชมบรรยายเรื่องราวต่างๆให้ผู้ชมเกิดความสนใจ ชวนติดตาม

ต้องการผู้นำชมที่ตระหนักถึงความต้องการและความพึงพอใจของผู้เข้าชม ต้องการผู้นำชมที่ปรับตัวให้เข้ากับลักษณะของผู้เข้าชมและสถานการณ์ได้ดี ต้องการผู้นำชมที่มีใจรักในการบริการ ทางพิพิธภัณฑ์มีความต้องการผู้นำชมที่มีความใฝ่รู้ มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ผู้เข้าชมนิทรรศการต้องการผู้นำชมที่ตระหนักถึงความต้องการและความพึงพอใจของผู้เข้าชมและต้องการให้ผู้นำชมมีการกำหนดเวลาในการพูดอธิบาย เป็นต้น ในด้านคุณลักษณะและการปฏิบัติการณ์นำชมของผู้นำชมนิทรรศการ ทั้งบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ ผู้เชี่ยวชาญและผู้เข้าชมนิทรรศการ มีความต้องการผู้นำชมที่มีความรู้ทางด้านศิลปะ ต้องการผู้นำชมที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และบุคลิกภาพที่ดี และในส่วนด้านความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการทั้งบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ ผู้เชี่ยวชาญและผู้เข้าชมนิทรรศการ มีความต้องการผู้นำชมที่มีความรู้ในนิทรรศการที่จัดแสดง

ความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ ศิลปะร่วมสมัย ความรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน ความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่เกี่ยวข้องหรือศิลปินอื่นๆที่สร้างสรรค์ผลงานในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน และความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์

จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการทักษะของผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยเรียบร้อยแล้ว ให้นำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นหลักในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

จากการวิเคราะห์ถึงสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาผู้นำชมนิทรรศการ ได้นำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการอบรมผู้นำชม ดังนี้ 1) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ ความรู้ของนิทรรศการที่จัดแสดง ความรู้ทางด้านศิลปะร่วมสมัย ความรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ ความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่เกี่ยวข้องหรือศิลปินอื่นๆที่สร้างสรรค์ผลงานในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน และความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ 2) เพื่อฝึกทักษะและความสามารถ เป็นการฝึกปฏิบัติ ทางด้านการพูด การถ่ายทอด การฝึกนำชมนิทรรศการก่อนการปฏิบัติงานจริง การฝึกปฏิบัติการใช้อุปกรณ์ในการนำชมและการฝึกปฏิบัติการใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์งานศิลปะพื้นฐานเพื่อเป็นการเรียนรู้ถึงเทคนิคการสร้างสรรค์งานศิลปะเบื้องต้น และ 3) เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดี เสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะและนิทรรศการที่จัดแสดง ทัศนคติที่ดีต่องานบริการด้านการศึกษา ทัศนคติที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 การคัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม

ควรมีการออกแบบโครงการฝึกอบรมให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการฝึกอบรม ได้แก่ เนื้อหาทางด้านองค์ความรู้ต่างๆ เช่น ความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ ความรู้ในนิทรรศการที่จัดแสดง ความรู้พื้นฐานทางด้านศิลปะ และความรู้ในด้านอื่นๆที่ผู้นำชมจำเป็นต้องทราบ ทักษะในการปฏิบัติ

นำชม ทักษะในด้านการพูด การสื่อสาร เป็นต้น การกำหนดวันและระยะเวลาในการฝึกอบรม ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความสะดวกของผู้จัดการอบรม

ควรคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรมที่มีคุณสมบัติรักงานศิลปะ มีความสนใจในงานศิลปะ มีความใฝ่รู้ สนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีใจรักในงานบริการด้านการศึกษา มีทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะ มีทักษะในการสื่อสาร

สถานที่เหมาะสมสำหรับการอบรมผู้นำชมนิทรรศการ คือ พิพิธภัณฑ์ หรือสถานที่ที่จัดแสดงนิทรรศการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาในการจัดอบรมและความสะดวกของผู้จัดการอบรม

การเลือกวิทยากร ควรเลือกวิทยากรที่มีความรู้ มีประสบการณ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่จัดอบรม จะช่วยให้ผู้นำชมมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้นในเนื้อหาสาระและประสบการณ์เรียนรู้ การสร้างความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์ เช่น การเชิญวิทยากรภายนอกหน่วยงานมาเป็นผู้ให้ความรู้ การเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีประสบการณ์ตรงมาเป็นวิทยากรในการบรรยายให้ความรู้หรือทำกิจกรรม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้นำชมได้มีโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลและมีโอกาสในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การเลือกกิจกรรมและเทคนิคการฝึกอบรม

การเลือกกิจกรรมและเทคนิคการฝึกอบรมนั้นจะต้องมีความสอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรม และสื่ออุปกรณ์ที่กำหนดไว้ กิจกรรมและเทคนิคที่มีความเหมาะสมในการอบรมผู้นำชมนิทรรศการ มีดังนี้

การบรรยาย (Lecture) ใช้ในการบรรยายสาระความรู้ต่างๆที่ผู้นำชมควรทราบ ได้แก่ ความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ ความรู้ของนิทรรศการที่จัดแสดง ความรู้ทางด้านศิลปะร่วมสมัย ความรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ ความรู้เกี่ยวกับศิลปินที่เกี่ยวข้องหรือศิลปินอื่นๆที่สร้างสรรค์ผลงานในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน พื้นฐานการวิจารณ์งานศิลปะ ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ รวมถึงความรู้ทั่วไปของสถานที่ที่จัดแสดงนิทรรศการ

การสาธิต (Demonstration) เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้นำชมเห็นถึงวิธีการปฏิบัติงานจริง และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้นำชมได้ทดลองปฏิบัติตามและซักถามหากมีข้อสงสัย เป็นเทคนิคที่เหมาะสมสำหรับการให้ความรู้ในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์และวิธีการสร้างสรรค์ ซึ่งความรู้ในส่วน of วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการสร้างสรรค์นั้นนอกจากจะให้ความรู้ในเชิงทฤษฎีแล้ว ควรมีการสาธิตถึงวิธีการปฏิบัติ เช่น คุณสมบัติของสีประเภทต่างๆ เทคนิคต่างๆในการสร้างสรรค์ การใช้พู่กัน การใช้เกรียงในการปาดสี เทคนิคการปั้น เทคนิคของภาพพิมพ์ เป็นต้น เป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้นำชมทราบถึงอุปกรณ์และมีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติ เพื่อความรู้จริงและมีความมั่นใจในการถ่ายทอดในเรื่องนั้นๆสู่ผู้เข้าชม

การฝึกอบรมในงาน (On the job training) เป็นการเรียนรู้การนำชมจากการสังเกตการณ์นำชมของเจ้าหน้าที่ หรือผู้นำชมที่มีความชำนาญ และลงมือปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้นำชมที่มี

ประสบการณ์มากกว่า เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะด้านกาปฏิบัติการณ์นำชมจริงภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว ผู้จัดการอบรมอาจกำหนดให้ผู้เข้าชมที่เข้ารับการฝึกอบรมมีโอกาสเข้ารับการนำชมจากผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อสังเกตพฤติกรรมต้นแบบในการปฏิบัติหน้าที่ คุณลักษณะที่ดีในระหว่างการนำชม วิธีการพูดถ่ายทอด วิธีการพูดเพื่อปลุกเร้าผู้เข้าชมและการสร้างบรรยากาศที่ดีในการนำชม นิทรรศการ ข้อดีของวิธีการนี้คือผู้เข้าชมได้มีโอกาสเรียนรู้จากการสังเกต เรียนรู้การเป็นผู้เข้าชม เรียนรู้จากประสบการณ์และเกิดการฝึกปฏิบัติหน้าที่จริง ฝึกทักษะการพูด การสื่อสาร ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว

ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการฝึกอบรม

ขั้นดำเนินการฝึกอบรมมี 2 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วย เขียนโครงการฝึกอบรม เสนอโครงการ จัดประชุมคณะผู้ดำเนินการฝึกอบรม ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจให้คณะผู้ดำเนินการฝึกอบรมทราบถึงวัตถุประสงค์ในการอบรม สถานที่ในการจัดอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมคือใคร มีวิธีการฝึกอบรมอย่างไรบ้าง และแจกแจงความรับผิดชอบและการเตรียมการ ซึ่งในส่วนนี้จะเกี่ยวข้องกับประสานงาน และ 2) ขั้นดำเนินการฝึกอบรม กิจกรรมที่ควรทำในช่วงแรกของการฝึกอบรมผู้นำชมนิทรรศการ คือ กิจกรรมละลายพฤติกรรม เพื่อลดความมีทิฐิหรือความเป็นตนเองให้น้อยลง เพื่อให้ผู้เข้าชมที่เข้ารับการฝึกอบรมเปิดใจกว้างให้พร้อมที่จะร่วมมือในกิจกรรมต่างๆต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การวัดและการประเมินผล

ควรมีการประเมินความรู้ของผู้เข้าชมนิทรรศการ ควรมีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้เข้าชมที่เข้ารับการอบรม วิทยากร และคณะผู้จัดอบรมถึงสภาพการดำเนินการเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขในการจัดอบรมครั้งต่อไป

ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัยของผู้เข้าชมนิทรรศการ ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นนี้เป็นแนวทางการจัดอบรมให้ความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เข้าชมนิทรรศการ ซึ่งในที่นี้เน้นในการเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) ความสามารถ (ability) และทัศนคติ (attitude) ของผู้เข้าชมนิทรรศการอันจะช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น แต่ทั้งนี้ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการพัฒนาผู้เข้าชมหรือเนื้อหาและทักษะอื่นๆที่ต้องการพัฒนาได้ตามความเหมาะสมของแต่ละพิพิธภัณฑ์หรือนิทรรศการที่จัดแสดงได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ในการศึกษาการนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัย ของผู้เข้าชมนิทรรศการ ผู้วิจัยประมวลข้อสังเกตที่ได้จากงานวิจัย ดังนี้

1. ทางพิพิธภัณฑ์ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางด้านศิลปวัฒนธรรมระหว่างหน่วยงานอื่น เช่น สร้างความร่วมมือกันระหว่างพิพิธภัณฑ์ สถานศึกษาและแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อประโยชน์

สูงสุดของการเรียนรู้ เพื่อความสามารถในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม ซึ่งในงานวิจัยของสุทธาสินี วัชรบูล (2544) ได้พบว่าการสร้างความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานทำให้เกิดความเชื่อมโยงองค์ความรู้กัน เช่น ชุมชน สถานศึกษา นักวิชาการ สาขาต่างๆ องค์กรธุรกิจ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักการเมืองได้ให้ความสนใจและใช้ แหล่งเรียนรู้อย่างเต็มที่ทำให้เกิดการเชื่อมโยงกัน เกิดความคุ้มค่าและเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ดังนั้น การสร้างความร่วมมือกันระหว่างพิพิธภัณฑ์ศิลปะและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้การ จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำชมนิทรรศการเป็นไปอย่างครอบคลุมและมีความครบถ้วนในเนื้อหาสาระที่ ต้องการ การสร้างเครือข่ายระหว่างภัณฑารักษ์ ศิลปิน ผู้นำชมและผู้เข้าชมนิทรรศการและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และขยายขอบเขตขององค์ความรู้ ซึ่งมีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะในการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัยของผู้นำชมนิทรรศการได้เป็นอย่างดี

2. ประเภทของผู้นำชมนิทรรศการ ผู้นำชมแต่ละประเภทนั้นมีจุดแข็งแตกต่างกันทำให้การ นำชมนั้นเป็นไปในลักษณะที่แตกต่างกัน เป็นผลเนื่องมาจากพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และ คุณลักษณะส่วนตัวของผู้นำชมนิทรรศการ การที่ผู้นำชมแต่ละประเภทมีลักษณะเฉพาะทำให้เกิดการ นำชมที่หลากหลายรูปแบบ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อจัดเตรียมให้ผู้นำชมแต่ละประเภทนั้น รองรับผู้เข้าชมที่มีหลากหลายกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้เข้าชมที่เป็นเด็กเล็ก กลุ่มผู้เข้าชมที่เป็นนักเรียน นักศึกษา และกลุ่มผู้เข้าชมที่เป็นประชาชนทั่วไป ผู้นำชมนิทรรศการไม่ว่าจะเป็นภัณฑารักษ์ เจ้าหน้าที่ประจำนิทรรศการ ศิลปิน รวมถึงผู้นำชมที่เป็นอาสาสมัครสิ่งที่ผู้นำชมแต่ละประเภทมีความ คล้ายคลึงกันคือ ความรู้ของนิทรรศการที่จัดแสดง ความรู้ทางด้านศิลปะและความรู้ทั่วไป แต่สิ่งที นอกเหนือจากนี้คือลักษณะเฉพาะของผู้นำชมแต่ละประเภทซึ่งเป็นจุดแข็งอย่างหนึ่งที่ทำให้การนำชม เกิดความน่าสนใจและสามารถนำมาพัฒนาต่อไปเพื่อให้ผู้นำชมแต่ละประเภทมีทักษะที่เหมาะสมกับผู้ เข้าชมแต่ละกลุ่ม และมีความเชี่ยวชาญเพิ่มมากขึ้น จากการศึกษาของ Cox-Peterson and Ramirez (2001) พบว่าผู้นำชมที่เป็นเด็กนักเรียนและผู้นำชมที่เป็นผู้ใหญ่มีจุดเด่นของการนำชมที่ต่างกัน เช่น ผู้นำชมที่เป็นเด็กนักเรียนมีการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง และมีความยืดหยุ่นของข้อมูล มากกว่าผู้นำชมที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งผู้นำชมที่เป็นผู้ใหญ่จะมีความแม่นยำของข้อมูลและมีความคล่องตัวใน การนำชมมากกว่า เป็นต้น จึงควรทำการศึกษาจุดเด่นของผู้นำชมแต่ละประเภทแล้วนำมาพัฒนาต่อ เพื่อเป็นการคัดสรรผู้นำชมนิทรรศการให้เหมาะสมกับประเภทของผู้เข้าชมนิทรรศการ เป็นการจัดเตรียม บุคลากรให้มีความเหมาะสมกับงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทดลองฝึกปฏิบัติผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ และในพิพิธภัณฑ์ประเภทอื่นๆ เพื่อศึกษาความแตกต่างและความเหมาะสมของการพัฒนาทักษะของผู้นำชมนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์แต่ละประเภท
2. ควรศึกษาการพัฒนาหลักสูตรผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับผู้เข้าชมนิทรรศการ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ วัตถุประสงค์ในการเข้าชมนิทรรศการของกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ

รายการอ้างอิง

- Ambore, T., & Paine, C. (1993). *Museum education services: Within/ outside the museum: Museum Basics*.
- Birmingham Museum of Art. (2013). Birmingham Museum of Art. Retrieved 6 October 2013, from <http://www.artsbma.org/teachers/tour-information>
- Black, G. (2005). *The Engaging Museum Developing Museums for Visitor Involvement*. London and New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- Castle, M. C. (2006). Blending Pedagogy and Content A New Curriculum for Museum Teacher. Retrieved 10 March 2014, from <http://www.mccastle.com/UserData/Castle.BlendingContentandPedagogy.pdf>
- Chang, E. (2006). Interactive Experiences and Contextual Learning in Museum. Retrieved 10 March 2014, from http://www.jstor.org/stable/3497107?seq=1#page_scan_tab_contents
- Cox-Peterson, A. M., & Ramirez, A. Y. F. (2001). An investigation of student and adult docents during guided school tours. *school community journal*, 11, 7-26.
- Grenier, R. S. (2005). *How museum docents develop expertise*. Doctor of Philosophy, The University of Georgia.
- Grenier, R. S. (2010a). Now this is what I call learning! a case study of museum-initiated professional development for teachers. Retrieved 20 June 2014, from <http://aeq.sagepub.com/content/60/5/499.abstract>
- Grenier, R. S. (2010b). The role of learning in the development of expertise in museum docents. Retrieved 20 August 2014, from <http://aeq.sagepub.com/content/59/2/142.abstract>
- Grenier, R. S., & Sheckley, B. (2008). Out on the floor experiential learning and the implications for the preparation of docents. *Journal of Museum Education*, 33(spring), 79-94.

- ICOM. (2004). *running a museum : a practical handbook*. Retrieved 14 September 2013, from http://icom.museum/uploads/tx_hpoindexbdd/practical_handbook.pdf
- Jones, C. (2012). *Docent Remix : Profile of Art Museum Docent in The Modern Museum*. Master of Art, Museology University of Washington.
- Swenty, B. Z. (2003). *Docent as Meaning Makers: The Frontline of the Museum Learning Experience*. In *Museum Education In The 21st Century*: National Art Education Association.
- the art new paper. (2011). *exhibition&museum attendance figures 2010*. Retrieved 22 August 2013, from file:///C:/Users/Admin/Downloads/art_newspaper_2010.pdf
- The museum of Fine Art Boston. (2013). *Activity and Tour* Retrieved 20 September 2013, from <http://www.mfa.org/programs/gallery-activities-and-tours>
- The San Diego Museum of Art. (2013). *Tour School Program: how to become a Docent* Retrieved 3 September 2013, from <http://www.sdmart.org/about/docents>
- Walsh-Piper, K. (1989). *Museum Education : History, theory and practice*. Virginia: National Art Education Association.
- เพ็ชรี ระบุวิเชตร. (2554). *เทคนิคการจัดฝึกอบรมและการประชุม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงกมลพับลิชชิง.
- เสริมศรี ลักษณะศิริ. (2540). *หลักการสอน*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏพระนคร.
- กรมศิลปากร. (2553). *คู่มือการปฏิบัติงานของภัณฑารักษ์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร*. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.
- กฤษฎา ดุษฎีวนิช. (2555). *ศิลปะร่วมสมัยกับกระบวนการเรียนรู้โลกและเรียนรู้ศิลปะ*. วารสารหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร(1).
- จิรา จงกล. (2532). *พิพิธภัณฑ์สถานวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.
- ฉันทัช วรรณอนม. (2546). *หลักการมัคคุเทศก์*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- ชมนาท รัตนมณี. (2541). *หลักการสอน*. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2540). *หอศิลป์ในประเทศไทย. โครงการวิจัยกาญจนาภิเษกสมโภชน์ , ภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์และฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*

- ชูชัย สมितिไกร. (2554). การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐาพร เรียบเรียง. (2542). ศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท คอมเพคพรีนท์ จำกัด.
- ทวีป อภิสัทธ์. (2551). เทคนิคการเป็นวิทยากรและนักฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธาริน กลิ่นเกสร. (2554). ผลของการส่งเสริมประสบการณ์ทางสุนทรียะผ่านกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์ศิลปะที่มีต่อสุนทรียภาพของนักเรียนประถมศึกษา. (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรณี วิรุณานนท์ และคณะ. (2550). การพัฒนาแนวความคิดการจัดมหรสพศิลปกรรมศิลปะร่วมสมัยนานาชาติในพื้นที่สาธารณะของ ประเทศไทย. ผลงานวิจัยของสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ประจำปี 2550-2551. กรุงเทพมหานคร: แคร่ปริ้นท์แอนด์ กราฟฟิคจำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2541). พจนานุกรมศัพท์ศิลปะอังกฤษ-ไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2546. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วรภัทร วีรชัยศุกิจ. (2545). หอศิลป์ร่วมสมัยในกรุงเทพมหานคร. เอกสารค้นคว้าเฉพาะบุคคลเป็นส่วนประกอบการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต, ภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล และคณะ. (2549). หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริวัฒน์ แสนเสริม. (2543). ความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพิพิธภัณฑ์ศิลปะและนักวิชาการศิลปะเกี่ยวกับการบทบาททางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ศิลปะในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมลักษณ์ เจริญพจน์. (2547). คู่มือพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น.
- สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม. (2547). ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย.
- สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม. (2548). ความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ผลงานวิจัยของสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ประจำปี 2547-2549. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย.

- สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม. (2549). การเผยแพร่ความรู้ การบริหารจัดการงานศิลปะร่วมสมัย สาขาทัศนศิลป์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิชั่นพริ้นท์แอนด์มีเดีย จำกัด.
- สุจิตรา มาถาวร. (2542). พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส ที พี เวิลด์ มีเดีย จำกัด.
- สุทธาสินี วัชรบูล. (2544). รายงานการวิจัยเรื่อง พิพิธภัณฑ์ชุมชนพลังแห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาประเทศไทย อังกฤษ. โรงพิมพ์เจริญผล.
- หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร. (2555). รายงานประจำปีหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครประจำปี 2555. กรุงเทพมหานคร.
- หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร. (2556). เอกสารประกอบการอบรมอาสาสมัครนำชม นิทรรศการครั้งที่ 2 หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร.
- อรภัทร สิทธิรักษ์. (2540). หลักการสอน. นครศรีธรรมราช: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- อัญชลีรัตน์ มิลินทสูต. (2548). การศึกษาการใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อินทิรา บุญยาทร. (2542). หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. อาจารย์ ดร.วัชรินทร์ ฐิติอดิศัย

อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. รองศาสตราจารย์ สัญญา วงศ์อร่าม

อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. อาจารย์ ดร.ประพล คำจิม

หัวหน้าหอศิลปวิทยนิทรรศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สรรเสริญ มิลินทสูต

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

5. ลักขณา คุณาวิชยานนท์

ผู้อำนวยการหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบสอบถามชุดที่ 1 สอบถามบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ผู้นำชมนิทรรศการ และผู้เชี่ยวชาญ
2. แบบสอบถามชุดที่ 2 สอบถามผู้เข้าชมนิทรรศการ
3. แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 สัมภาษณ์บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย
4. แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 สัมภาษณ์ผู้นำชมนิทรรศการ
5. แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
6. แบบสังเกตพฤติกรรมของผู้นำชมนิทรรศการ

แบบสอบถามชุดที่ 1
แบบสอบถามบุคลากร ผู้นำชมในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยและผู้เชี่ยวชาญ
เรื่อง
การนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัยของผู้เข้าชมนิทรรศการ

คำชี้แจง

จุดมุ่งหมายของแบบสอบถามนี้เพื่อสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย เขตกรุงเทพมหานครถึงสภาพการจัดการเข้าชมนิทรรศการศิลปะและความต้องการผู้นำชมนิทรรศการ- ในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเข้าชมนิทรรศการศิลปะและความต้องการผู้นำชมนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ด้านบทบาทของผู้นำชม ด้านหน้าที่ของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการเข้าชม ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติ ของผู้นำชมนิทรรศการและด้านการปฏิบัติต่อกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด

ผู้วิจัย

นางสาวภัทรสิริย์ สัตร์ตน์วัฒนา

ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง แสดงความคิดเห็นโดยการทำเครื่องหมาย ลงใน และเติมข้อความตามความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ
  - 1) หญิง
  - 2) ชาย
2. อายุ
  - 1) 21 - 30 ปี
  - 2) 31 - 40 ปี
  - 3) 41 - 50 ปี
  - 4) 51 - 60 ปี
  - 5) มากกว่า 60 ปี
3. ระดับการศึกษา
  - 1) ระดับปริญญาตรี
  - 2) ปริญญาโท
  - 3) ปริญญาเอก
  - 4) อื่นๆ.....
4. สาขาวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ หรือจบการศึกษาในสาขาวิชา.....
5. ประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - 5.1 เจ้าหน้าที่ในพิพิธภัณฑ์
    - 5.1.2 หน้าที่การปฏิบัติงาน
      - 1) ผู้บริหาร
      - 2) ฝ่ายนิทรรศการ
      - 3) ฝ่ายการศึกษา
      - 4) ภัณฑารักษ์
      - 5) ฝ่ายธุรการ
      - 6) ฝ่ายประชาสัมพันธ์
    - 5.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน
      - 1) น้อยกว่า 1 ปี
      - 2) 2 - 3 ปี
      - 3) 4 - 5 ปี
      - 4) 6 - 7 ปี
      - 5) 8 - 9 ปี
      - 6) 9 ปีขึ้นไป
  - 5.2 ผู้นำชมนิทรรศการ
    - 5.2.1 หน้าที่การปฏิบัติงาน
      - 1) เจ้าหน้าที่นำชมนิทรรศการ
      - 2) อาสาสมัครนำชมนิทรรศการ
    - 5.2.2 ประสบการณ์ในการนำชมนิทรรศการ
      - 1) น้อยกว่า 1 ปี
      - 2) 2 - 3 ปี
      - 3) 4 - 5 ปี
      - 4) 6 - 7 ปี
      - 5) 8 - 9 ปี
      - 6) 9 ปีขึ้นไป
  - 5.3 ความเชี่ยวชาญ/ ทักษะ/ หน้าที่ที่ท่านเชี่ยวชาญ.....
6. ชื่อหอศิลป์/ พิพิธภัณฑ์ หรือสถานที่ที่ให้ข้อมูล.....

ตอนที่ 2 **ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำขมนิทรศการในพิพิธภัณฑ์
ศิลปะร่วมสมัย เขตกรุงเทพมหานคร**

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงทางช่องว่างทางขวามือตามความเป็นจริง เกี่ยวกับสภาพและ
ความต้องการด้านบทบาทของผู้นำขม ด้านหน้าที่ของผู้นำขม ด้านคุณลักษณะของผู้นำขม
ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำขม ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติของผู้นำขมนิทรศการ
และด้านการปฏิบัติต่อกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ

เกณฑ์การเลือกตอบในตารางมีความหมายดังนี้

ระดับ ความคิดเห็น	สภาพปัจจุบัน	ความต้องการ
5	มีมากที่สุด หรือ ปฏิบัติเป็นประจำ	มีความต้องการ หรือ ต้องการปฏิบัติมากที่สุด
4	มีมาก หรือ ปฏิบัติบ่อยครั้ง	มีความต้องการ หรือ ต้องการปฏิบัติมาก
3	มีปานกลาง หรือ ปฏิบัติพอสมควร	มีความต้องการ หรือ ต้องการปฏิบัติปานกลาง
2	มีน้อย หรือ ปฏิบัติค่อนข้างน้อย	มีความต้องการน้อย หรือ ต้องการปฏิบัติน้อย
1	มีน้อยที่สุด หรือ ไม่ปฏิบัติ	มีความต้องการน้อยที่สุด หรือ ไม่ต้องการ

ตัวอย่าง

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพปัจจุบัน					ความต้องการ				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	ด้านบทบาทของผู้นำขมนิทรศการ										
1.	สามารถบรรยายให้ความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ หรือเรื่องอื่นๆที่ผู้เข้าชมควรทราบ			✓					✓		

หมายถึง ผู้นำขมนิทรศการในสภาพปัจจุบันนั้นสามารถบรรยายให้ความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี
ประวัติศาสตร์ หรือเรื่องอื่นๆที่ผู้เข้าชมควรทราบอยู่ในระดับปานกลาง หรือมีการปฏิบัติพอสมควร
และผู้ตอบแบบสอบถามนั้นมีความต้องการผู้นำขมนิทรศการที่สามารถบรรยายให้ความรู้ในด้าน
ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์หรือเรื่องอื่นๆที่ผู้เข้าชมควรทราบอยู่ในระดับต้องการมากที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพปัจจุบัน					ความต้องการ				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ											
1.	สามารถบรรยายให้ความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ หรือเรื่องอื่นๆที่ผู้เข้าชมควรทราบ										
2.	บรรยายเรื่องราวต่างๆให้ผู้เข้าชมเกิดความสนใจ ชวนติดตาม										
3.	ตระหนักถึงความต้องการและความพึงพอใจของผู้เข้าชม										
4.	ปรับตัวให้เข้ากับลักษณะของผู้เข้าชมและสถานการณ์										
5.	สร้างบรรยากาศการนำชมให้สนุกสนาน เช่น ร้องเพลง เล่าเรื่องขบขัน หรือเล่นเกมส์										
6.	มีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการ										
7.	ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกันเอง										
ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ											
8.	ศึกษารายการนำชมก่อนปฏิบัติงาน										
9.	กล่าวคำต้อนรับผู้เข้าชม แนะนำข้อมูลเบื้องต้นในการเข้าชมที่สำคัญ										
10.	ปูพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิทรรศการให้กับผู้เข้าชม พอสังเขป										
11.	ใช้ภาษาที่เหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่ายและเปิดโอกาสให้ซักถาม										
12.	นำชมนิทรรศการครบตามรายการที่กำหนดไว้										
13.	จัดทำรายงานสรุปการปฏิบัติงานรวมถึง ปัญหาและข้อเสนอแนะ										
ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ											
14.	มีความคล่องแคล่ว ร่าเริงแจ่มใส										
15.	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี										
16.	มีความสามารถในการสื่อสาร การถ่ายทอด การใช้ภาษาที่เหมาะสม กับกลุ่มผู้เข้าชม										
17.	ใช้เสียงที่ตั้งได้ยินทั่วถึง มีจังหวะวรรคตอนและถูกต้อง										

ชื่อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพปัจจุบัน					ความต้องการ				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	ด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ										
52.	สามารถนำชมให้กับกลุ่มเด็กเล็ก										
53.	สามารถนำชมให้กับกลุ่มนักเรียน นักศึกษา										
54.	สามารถนำชมกลุ่มประชาชนทั่วไป										
55.	สามารถนำชมกลุ่มผู้เข้าชมที่มีความสนใจเฉพาะ เช่น นักวิชาการ ศิลปิน เป็นต้น										

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. คุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการที่ดีประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าผู้นำชมนิทรรศการควรมีองค์ความรู้ในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าผู้นำชมนิทรรศการควรมีทักษะในด้านใดบ้าง ที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัย

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าผู้นำชมนิทรรศการควรมีทัศนคติอย่างไรบ้าง ที่เป็นส่วนสำคัญในการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ ศิลปะร่วมสมัย

.....

.....

.....

5. หากมีความต้องการจัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการ ท่านคิดว่าพิพิธภัณฑ์ควรเป็นผู้จัดการอบรม หรือไม่ หรือเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานใด อธิบายเหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ

.....

.....

.....

แบบสอบถามชุดที่ 2
แบบสอบถามผู้เข้าชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย
เรื่อง
แนวทางการจัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

คำชี้แจง

จุดมุ่งหมายของแบบสอบถามนี้เพื่อสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย ถึงสภาพการจัดการนำชมนิทรรศการศิลปะและความต้องการผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการนำชมนิทรรศการศิลปะและความต้องการผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ด้านบทบาทของผู้นำชม ด้านหน้าที่ของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชม ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติ ของผู้นำชมนิทรรศการและด้านการปฏิบัติต่อกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด

ผู้วิจัย

นางสาวภัทรสิริย์ สัตร์ตันวัฒนา

ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง แสดงความคิดเห็นโดยการทำเครื่องหมาย ลงใน และเติมข้อความตามความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ
  - 1) หญิง
  - 2) ชาย
2. อายุ
  - 1) 11 - 20 ปี
  - 2) 21 - 30 ปี
  - 3) 31 - 40 ปี
  - 4) 41 - 50 ปี
  - 5) 51 - 60 ปี
  - 6) มากกว่า 60 ปี
3. ระดับการศึกษา
  - 1) ระดับประถมศึกษา
  - 2) ระดับมัธยมศึกษา
  - 3) ระดับปริญญาตรี
  - 4) ปริญญาโท
  - 5) ปริญญาเอก
  - 6) อื่นๆ.....
4. สาขาวิชาที่ศึกษา
  - 1) กำลังศึกษาอยู่สาขาวิชา.....
  - 2) จบการศึกษาในสาขาวิชา.....
5. อาชีพ
  - 1) นักเรียน/ นักศึกษา
  - 2) ครู/ อาจารย์/ นักวิชาการ
  - 3) ศิลปิน
  - 4) อาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะ (เช่น ภัณฑารักษ์/ นักวิจารณ์ศิลปะ/ นักสะสมผลงาน)
  - 5) เจ้าของกิจการ/ ธุรกิจส่วนตัว
  - 6) พนักงานบริษัท
  - 7) อื่นๆ.....
6. ชื่อหอศิลป์/ พิพิธภัณฑ์ หรือสถานที่ที่ให้ข้อมูล.....

ตอนที่ 2 **ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำขมนิทรศการในพิพิธภัณฑ์
ศิลปะร่วมสมัย เขตกรุงเทพมหานคร**

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงทางช่องว่างทางขวามือตามความเป็นจริง เกี่ยวกับสภาพและความ-
ต้องการด้านบทบาทของผู้นำชม ด้านหน้าที่ของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะของผู้นำชม ด้านขั้นตอน
การปฏิบัติการนำชม ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรศการและด้านการปฏิบัติ
ต่อกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ

เกณฑ์การเลือกตอบในตารางมีความหมายดังนี้

ระดับ ความคิดเห็น	สภาพปัจจุบัน	ความต้องการ
5	มีมากที่สุด หรือ ปฏิบัติเป็นประจำ	มีความต้องการ หรือ ต้องการปฏิบัติมากที่สุด
4	มีมาก หรือ ปฏิบัติบ่อยครั้ง	มีความต้องการ หรือ ต้องการปฏิบัติมาก
3	มีปานกลาง หรือ ปฏิบัติพอสมควร	มีความต้องการ หรือ ต้องการปฏิบัติปานกลาง
2	มีน้อย หรือ ปฏิบัติค่อนข้างน้อย	มีความต้องการน้อย หรือ ต้องการปฏิบัติน้อย
1	มีน้อยที่สุด หรือ ไม่ปฏิบัติ	มีความต้องการน้อยที่สุด หรือ ไม่ต้องการ

ตัวอย่าง

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น												
		สภาพปัจจุบัน					ความต้องการ							
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1			
	ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรศการ													
1.	สามารถบรรยายให้ความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ หรือเรื่องอื่นๆที่ผู้เข้าชมควรทราบ			✓						✓				

หมายถึง ผู้นำชมนิทรศการในสภาพปัจจุบันนั้นสามารถบรรยายให้ความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี
ประวัติศาสตร์ หรือเรื่องอื่นๆที่ผู้เข้าชมควรทราบอยู่ในระดับปานกลาง หรือมีการปฏิบัติพอสมควร
และผู้ตอบแบบสอบถามนี้มีความต้องการผู้นำชมนิทรศการที่สามารถบรรยายให้ความรู้ในด้าน
ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์หรือเรื่องอื่นๆที่ผู้เข้าชมควรทราบอยู่ในระดับต้องการมากที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น									
		สภาพปัจจุบัน					ความต้องการ				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรรศการ											
1.	สามารถบรรยายให้ความรู้ในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ หรือเรื่องอื่นๆที่ผู้เข้าชมควรทราบ										
2.	บรรยายเรื่องราวต่างๆให้ผู้เข้าชมเกิดความสนใจ ชวนติดตาม										
3.	สร้างบรรยากาศการนำชมให้สนุกสนาน เช่น ร้องเพลง เล่าเรื่องขบขัน หรือเล่นเกมส์										
4.	ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกันเอง										
5.	สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับนิทรรศการที่จัดแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑ์ได้										
ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ											
6.	แนะนำข้อมูลเบื้องต้นที่สำคัญในการเข้าชม										
7.	ปูพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนิทรรศการให้กับผู้เข้าชม										
8.	ใช้ภาษาที่เหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่ายและเปิดโอกาสให้ซักถาม										
9.	เปิดโอกาสในการซักถาม										
ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ											
10.	มีความคล่องแคล่ว ร่าเริงแจ่มใส										
11.	ใช้เสียงที่ตั้งได้ยินทั่วถึง มีจังหวะวรรคตอน มีน้ำเสียงพอเหมาะ										
12.	แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ วางตัวเหมาะสม มีสติอารมณ์ที่มั่นคง										
13.	เต็มใจอธิบายเพิ่มเติมเมื่อผู้ฟังแสดงความสนใจใคร่รู้ หรือซักถาม										
14.	แต่งกายเหมาะสมกับโอกาส สถานที่และการปฏิบัติงาน										
ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชมนิทรรศการ											
15.	กล่าวต้อนรับและทักทายผู้เข้าชมก่อนการนำชมทุกครั้ง										
16.	มีความเป็นกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าชม										
17.	สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ในนิทรรศการกับสถานการณ์ปัจจุบันได้										

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. คุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการที่ดีประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าผู้นำชมนิทรรศการควรมีองค์ความรู้ในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าผู้นำชมนิทรรศการควรมีทักษะในด้านใดบ้างที่เป็นส่วนสำคัญสำหรับการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าผู้นำชมนิทรรศการควรมีทัศนคติอย่างไรบ้างที่เป็นส่วนสำคัญสำหรับการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

.....

.....

.....

5. หากมีความต้องการจัดอบรมผู้นำชมนิทรรศการ ท่านคิดว่าพิพิธภัณฑ์ควรเป็นผู้จัดการอบรม หรือไม่ หรือเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานใด อธิบายเหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1
แบบสัมภาษณ์บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย
เรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัย
ของผู้นำชมนิทรรศการ

คำชี้แจง

จุดมุ่งหมายของแบบสอบถามนี้เพื่อสอบถามความคิดเห็นถึงสภาพปัจจุบันของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย อันประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ด้านบทบาทของผู้เข้าชม ด้านหน้าที่ของผู้เข้าชม ด้านคุณลักษณะของผู้เข้าชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติกรนำชม ด้านองค์ความรู้ของผู้เข้าชม ด้านทักษะของผู้เข้าชม ด้านทัศนคติของผู้เข้าชมและด้านกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ นั้นมีสภาพเป็นอย่างไรและท่านมีความต้องการในด้านต่างๆดังกล่าวไว้ข้างต้นอย่างไรบ้าง

ผู้วิจัย

นางสาวภัทรสิริย์ สัตร์ตันวัฒนา

ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

คำชี้แจง แสดงความคิดเห็นโดยการทำเครื่องหมาย ลงใน และเติมข้อความลงในช่องว่างตามสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่งทางวิชาการ.....

สังกัด.....

หน่วยงาน.....

เบอร์โทรติดต่อ.....

E-mail.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เวลา.....

วิธีการบันทึกข้อมูล จดบันทึก บันทึกเสียง อื่นๆ

1. เพศ 1) หญิง 2) ชาย

2. อายุ 1) 20 - 25 ปี 2) 26 - 30 ปี

3) 31 - 35 ปี 4) 36 - 40 ปี

5) 41 - 45 ปี 5) 46 - 50 ปี

6) 50 ปี ขึ้นไป ระบุ.....

3. วุฒิการศึกษา 1) ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี 2) ปริญญาตรี

3) ปริญญาโท 4) ปริญญาเอก

4. สถาบันที่สำเร็จการศึกษา.....

สาขาวิชา.....

5. หน้าที่การปฏิบัติงาน 1) ผู้บริหาร 2) ฝ่ายนิเทศการ

3) ฝ่ายการศึกษา 4) ภัณฑารักษ์

6. ประสบการณ์ในการทำงาน

1) น้อยกว่า 1 ปี 2) 2 - 3 ปี

3) 4 - 5 ปี 4) 6 - 7 ปี

5) 8 - 9 ปี 6) 9 ปีขึ้นไป

**ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำขมนิทรศการ
ในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย เขตกรุงเทพมหานคร**

ท่านคิดว่าสภาพปัจจุบันของการนำขมนิทรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย
อันประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ด้านบทบาทของผู้นำขม ด้านหน้าที่ของผู้นำขม ด้านคุณลักษณะ
ของผู้นำขม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำขม ด้านองค์ความรู้ของผู้นำขม ด้านทักษะของผู้นำขม
ด้านทัศนคติของผู้นำขม และด้านกลุ่มผู้เข้าขมประเภทต่างๆ นั้นมีสภาพเป็นอย่างไร และท่านมี
ความต้องการในด้านต่างๆ ที่กล่าวไว้ข้างต้นอย่างไรบ้าง

1. ด้านบทบาทของผู้นำขมนิทรศการ

1.1 ท่านคิดว่าผู้นำขมนิทรศการที่ตั้นนั้นควรมีบทบาทอย่างไร

.....
.....
.....

1.2 ท่านคิดว่าผู้นำขมนิทรศการนั้นมีความสำคัญต่องานบริการด้านการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ อย่งไร

.....
.....
.....

2. ด้านหน้าที่ของผู้นำขมนิทรศการ

2.1 หน้าที่หลักของผู้นำขมนิทรศการในปัจจุบันประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....
.....
.....

2.2 ท่านคิดว่านอกเหนือจากหน้าที่หลักแล้วผู้นำขมควรมีหน้าที่อื่นใดที่อยู่ในความรับผิดชอบหรือไม่
เพราะเหตุใด

.....
.....
.....

3. ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ

3.1 ท่านคิดว่าผู้นำชมต้องมีคุณลักษณะอย่างไรจึงจะเป็นที่ต้องการของทางพิพิธภัณฑ์

.....

.....

.....

3.2 ท่านมีการจัดเตรียมผู้นำชมให้มีคุณลักษณะตามที่ต้องการอย่างไร

.....

.....

.....

3.3 ท่านคิดว่าคุณลักษณะทางด้านใดของผู้นำชมที่เป็นสิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เข้าชม

.....

.....

.....

3.4 ท่านคิดว่าบุคลิกหรือคุณลักษณะของผู้นำชมที่เดินทัวร์ควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

4. ด้านขั้นตอนการปฏิบัตินำชมนิทรรศการ

4.1 ท่านคิดว่าการนำชมนิทรรศการที่เดินมีวิธีการปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

.....

4.2 ท่านคิดว่ากิจกรรมใดที่มีความเหมาะสมในการสอดแทรกระหว่างการนำชมนิทรรศการ

.....

.....

.....

4.3 ท่านคิดว่าการเลือกใช้สื่อต่างๆประกอบการนำชมนิทรรศการนั้นมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

5. ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ

5.1 องค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการในปัจจุบันมีความรู้ครอบคลุมในสาขาใดบ้าง

.....

.....

.....

5.2 ท่านคิดว่าองค์ความรู้ทางด้านใดบ้างที่ผู้นำชมนิทรรศการควรมีพื้นฐานมาก่อน

.....

.....

.....

5.3 ท่านคิดว่าควรมีการวัดระดับความรู้พื้นฐานของผู้เข้าชมก่อนการรับสมัครเข้าเป็นอาสาสมัคร
นำชมนิทรรศการหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

5.4 ท่านคิดว่าความรู้ทางด้านใดที่ผู้นำชมควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ

.....

.....

.....

5.5 ท่านคิดว่าความรู้พื้นฐานทางศิลปะกับความรู้ภายในนิทรรศการมีความเชื่อมโยงกันอย่างไร

.....

.....

.....

6. ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ

6.1 ทักษะด้านใดบ้างที่ผู้นำชมควรมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

6.2 ผู้นำชมจำเป็นต้องฝึกปฏิบัตินำชมก่อนการนำชมนิทรรศการจริงหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

7. ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ

7.1 ทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการมีความสำคัญอย่างไรต่อการปฏิบัติชมนิทรรศการ

.....

.....

7.2 ท่านคิดว่าผู้นำชมที่ดีควรมีทัศนคติที่ต่อผลงานศิลปะด้วยหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

8. ด้านกลุ่มผู้เข้าชมนิทรรศการประเภทต่างๆ

8.1 ท่านคิดว่าควรมีการกำหนดกลุ่มผู้เข้าชมเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง

.....

.....

8.2 ท่านมีวิธีการอย่างไรให้ผู้นำชมมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนของผู้เข้าชม

.....

.....

8.3 ท่านคิดว่าควรมีการจัดผู้นำชมนิทรรศการให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ ได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2
แบบสัมภาษณ์ผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย
เรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัย
ของผู้นำชมนิทรรศการ

คำชี้แจง

จุดมุ่งหมายของแบบสอบถามนี้เพื่อสอบถามความคิดเห็นถึงสภาพปัจจุบันของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย อันประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ด้านบทบาทของผู้นำชม ด้านหน้าที่ของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติกรนำชม ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชม ด้านทักษะของผู้นำชม ด้านทัศนคติของผู้นำชม และด้านกลุ่ม ผู้เข้าชมประเภทต่างๆ นั้นมีสภาพเป็นอย่างไร ละท่านมีความต้องการในด้านต่างๆดังกล่าวไว้ข้างต้นอย่างไรบ้าง

ผู้วิจัย

นางสาวภัทรสิริย์ สัตร์ต้นวัฒนา

ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

คำชี้แจง แสดงความคิดเห็นโดยการทำเครื่องหมาย ลงใน และเติมข้อความลงในช่องว่างตามสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่งทางวิชาการ.....

สังกัด.....

หน่วยงาน.....

เบอร์โทรติดต่อ.....

E-mail.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เวลา.....

วิธีการบันทึกข้อมูล จดบันทึก บันทึกเสียง อื่นๆ .....

1. เพศ 1) หญิง 2) ชาย

2. อายุ 1) 20 - 25 ปี 2) 26 - 30 ปี

3) 31 - 35 ปี 4) 36 - 40 ปี

5) 41 - 45 ปี 5) 46 - 50 ปี

6) 50 ปี ขึ้นไป ระบุ.....

3. วุฒิการศึกษา 1) ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี 2) ปริญญาตรี

3) ปริญญาโท 4) ปริญญาเอก

4. สถาบันที่สำเร็จการศึกษา.....

สาขาวิชา.....

5. ลักษณะงาน 1) เจ้าหน้าที่นำชมนิทรรศการ

2) อาสาสมัครนำชมนิทรรศการ

2.1) ผ่านการอบรมผู้นำชมนิทรรศการ

2.2) ไม่ได้เข้ารับการอบรมผู้นำชมนิทรรศการ

3) ภัณฑารักษ์

6. ประสบการณ์ในการนำชมนิทรรศการ

1) น้อยกว่า 1 ปี 2) 2 - 3 ปี

3) 4 - 5 ปี 4) 6 - 7 ปี

5) 8 - 9 ปี 6) 9 ปีขึ้นไป

**ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำขมนิทรศการ
ในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย เขตกรุงเทพมหานคร**

ท่านคิดว่าสภาพปัจจุบันของการนำขมนิทรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย
อันประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ด้านบทบาทของผู้นำขม ด้านหน้าที่ของผู้นำขม ด้านคุณลักษณะ
ของผู้นำขม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำขม ด้านองค์ความรู้ของผู้นำขม ด้านทักษะของผู้นำขม
ด้านทัศนคติของผู้นำขม และด้านกลุ่มผู้เข้าขมประเภทต่างๆ นั้นมีสภาพเป็นอย่างไร
และท่านมีความต้องการในด้านต่างๆ ที่กล่าวไว้ข้างต้นอย่างไรบ้าง

1. ด้านบทบาทของผู้นำขมนิทรศการ

1.1 ท่านคิดว่าผู้นำขมนิทรศการที่ตั้นนั้นควรมีบทบาทอย่างไร

.....

.....

.....

1.2 ท่านคิดว่าผู้นำขมนิทรศการนั้นมีความสำคัญต่องานบริการด้านการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ อย่างไร

.....

.....

.....

2. ด้านหน้าที่ของผู้นำขมนิทรศการ

2.1 หน้าที่หลักของผู้นำขมนิทรศการในปัจจุบันประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

.....

2.2 นอกเหนือจากหน้าที่หลักแล้วผู้นำขมควรมีหน้าที่อื่นใดที่อยู่ในความรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3. ด้านคุณลักษณะของผู้นำขมนิทรศการ

3.1 ท่านคิดว่าบุคลิกหรือคุณลักษณะของผู้นำขมนั้นควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

3.2 ท่านคิดว่าคุณลักษณะทางด้านใดของผู้เข้าชมที่เป็นสิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เข้าชม

.....

.....

.....

3.3 ท่านคิดว่าผู้เข้าชมต้องมีคุณลักษณะอย่างไรจึงจะเป็นที่ต้องการของทางพิพิธภัณฑ์

.....

.....

.....

3.4 ท่านเพิ่มพูนความรู้สำหรับตนเองอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3.5 ท่านมีเหตุผลอย่างไรที่สนใจเลือกเป็นผู้นำชมนิทรรศการ

.....

.....

.....

3.6 ท่านมีความคาดหวังอย่างไรในการนำชมนิทรรศการ

.....

.....

.....

3.7 สิ่งใดคือความภาคภูมิใจที่สุดในการปฏิบัติหน้าที่นำชมนิทรรศการ

.....

.....

.....

4. ด้านขั้นตอนการปฏิบัตินำชมนิทรรศการ

4.1 ท่านคิดว่าการนำชมนิทรรศการที่ดีนั้นมีวิธีการปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

.....

4.2 ท่านคิดว่ากิจกรรมใดที่มีความเหมาะสมในการสอดแทรกระหว่างการนำชมนิทรรศการ

.....

.....

.....

4.3 ท่านคิดว่าการเลือกใช้สื่อต่างๆประกอบการนำชมนิทรรศการนั้นมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

5. ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ

5.1 ท่านคิดว่าองค์ความรู้ทางด้านใดบ้างที่ผู้นำชมนิทรรศการควรมีพื้นฐานมาก่อน

.....

.....

.....

5.2 ท่านคิดว่าความรู้ทางด้านใดที่ผู้นำชมควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ

.....

.....

.....

5.3 ท่านได้นำความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์และศิลปะปฏิบัติมาใช้ในการนำชมบ้างหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

6. ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ

6.1 ผู้นำชมควรมีทักษะในการถ่ายทอดเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

6.2 ทักษะด้านใดบ้างที่ผู้นำชมควรมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

6.3 ผู้นำชมนิทรรศการจำเป็นต้องฝึกปฏิบัตินำชมก่อนการนำชมนิทรรศการจริงหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

7. ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ

7.1 ทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการมีความสำคัญอย่างไรต่อการปฏิบัตินำชมนิทรรศการ

.....

.....

.....

7.2 ท่านมีความประทับใจอะไรบ้างเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่นำชมนิทรรศการที่ผ่านมา

.....

.....

.....

7.3 ท่านมีความประทับใจอะไรบ้างเกี่ยวกับการดำเนินงานของทางพิพิธภัณฑ์ในสถานที่ที่ผ่านมา

.....

.....

.....

7.4 วัตถุหรืองานศิลปะชิ้นใดที่ท่านประทับใจมากที่สุด เพราะอะไร

.....

.....

.....

8. ด้านกลุ่มผู้เข้าชมนิทรรศการประเภทต่างๆ

8.1 จากประสบการณ์การนำชมนิทรรศการของท่านที่ผ่านมาท่านคิดว่าสามารถจำแนกกลุ่มผู้เข้าชมออกเป็นกี่กลุ่ม อะไรบ้าง

.....

.....

.....

8.2 ท่านคิดว่าผู้นำชม 1 คนสามารถรองรับผู้เข้าชมจำนวนมากที่สุดกี่คน และสามารถนำชมให้กับผู้เข้าชมทุกกลุ่มหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

8.3 ท่านคิดว่าผู้นำชมมีประโยชน์ต่อผู้เข้าชมอย่างไร

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3
แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
เรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนองานศิลปะร่วมสมัย
ของผู้นำชมนิทรรศการ

คำชี้แจง

จุดมุ่งหมายของแบบสอบถามนี้เพื่อสอบถามความคิดเห็นถึงสภาพปัจจุบันของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย อันประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ด้านบทบาทของผู้นำชม ด้านหน้าที่ของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชม ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชม ด้านทักษะของผู้นำชม ด้านทัศนคติของผู้นำชม และด้านกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ นั้นมีสภาพเป็นอย่างไร และท่านมีความต้องการในด้านต่างๆ ดังกล่าวไว้ข้างต้นอย่างไรบ้าง

ผู้วิจัย

นางสาวภัทรสิริย์ สัตร์ตันวัฒนา

ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

คำชี้แจง แสดงความคิดเห็นโดยการทำเครื่องหมาย ลงใน และเติมข้อความลงในช่องว่าง
ตามสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

ชื่อ.....นามสกุล.....

ตำแหน่งทางวิชาการ.....

ความเชี่ยวชาญ.....

สังกัด.....

หน่วยงาน.....

เบอร์โทรติดต่อ.....

E-mail.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เวลา.....

วิธีการบันทึกข้อมูล จดบันทึก บันทึกเสียง อื่นๆ

1. เพศ 1) หญิง 2) ชาย

2. อายุ 1) 20 - 25 ปี 2) 26 - 30 ปี

3) 31 - 35 ปี 4) 36 - 40 ปี

5) 41 - 45 ปี 5) 46 - 50 ปี

6) 50 ปี ขึ้นไป ระบุ.....

3. วุฒิการศึกษา 1) ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี 2) ปริญญาตรี

3) ปริญญาโท 4) ปริญญาเอก

4. สถาบันที่สำเร็จการศึกษา.....

สาขาวิชา.....

**ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการของการนำขมนิทรศการ
ในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย เขตกรุงเทพมหานคร**

ท่านคิดว่าสภาพปัจจุบันของการนำขมนิทรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย
อันประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ด้านบทบาทของผู้นำชม ด้านหน้าที่ของผู้นำชม ด้านคุณลักษณะ
ของผู้นำชม ด้านขั้นตอนการปฏิบัติการนำชม ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชม ด้านทักษะของผู้นำชม
ด้านทัศนคติของผู้นำชม และด้านกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ นั้นมีสภาพเป็นอย่างไร และท่านมี
ความต้องการในด้านต่างๆ ที่กล่าวไว้ข้างต้นอย่างไรบ้าง

1. ด้านบทบาทของผู้นำชมนิทรศการ

1.1 ท่านคิดว่าผู้นำชมนิทรศการที่ตั้นนั้นควรมีบทบาทอย่างไร

.....

.....

.....

2. ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรศการ

2.1 หน้าที่ของผู้นำชมนิทรศการประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

.....

3. ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรศการ

3.1 ท่านคิดว่าผู้นำชมที่ดีต้องมีคุณลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

3.2 ท่านคิดว่าวิธีการใดที่ทำให้ผู้นำชมมีคุณลักษณะตามที่ต้องการ

.....

.....

.....

3.3 ท่านคิดว่าคุณลักษณะทางด้านใดของผู้นำชมที่เป็นสิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เข้าชม

.....

.....

4. ด้านขั้นตอนการปฏิบัตินำชมนิทรรศการ

4.1 ท่านคิดว่าการนำชมนิทรรศการที่ดีนั้นควรมีวิธีการปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

.....

4.2 ท่านคิดว่ากิจกรรมใดที่มีความเหมาะสมในการสอดแทรกระหว่างการนำชมนิทรรศการ

.....

.....

.....

4.3 ท่านคิดว่าการเลือกใช้สื่อต่างๆประกอบการนำชมนิทรรศการนั้นมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

5. ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ

5.1 องค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการควรครอบคลุมในสาขาใดบ้าง

.....

.....

.....

5.2 ท่านคิดว่าองค์ความรู้ทางด้านใดบ้างที่ผู้นำชมนิทรรศการควรมีพื้นฐานมาก่อน

.....

.....

.....

5.3 ท่านคิดว่าควรมีการวัดระดับความรู้พื้นฐานของผู้เข้าชมก่อนการรับสมัครเข้าเป็นอาสาสมัครนำชมนิทรรศการหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

5.4 ท่านคิดว่าความรู้ทางด้านใดที่ผู้นำชมควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ

.....

.....

.....

6. ด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการ

6.1 ทักษะด้านใดบ้างที่ผู้นำชมควรมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

6.2 ผู้นำชมจำเป็นต้องฝึกปฏิบัตินำชมก่อนการนำชมนิทรรศการจริงหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

7. ด้านทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการ

7.1 ทัศนคติของผู้นำชมนิทรรศการมีความสำคัญอย่างไรต่อการปฏิบัตินำชมนิทรรศการ

.....

.....

.....

7.2 ท่านคิดว่าผู้นำชมที่ดีควรมีทัศนคติที่ดีต่อผลงานศิลปะด้วยหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

8. ด้านกลุ่มผู้เข้าชมนิทรรศการประเภทต่างๆ

8.1 ท่านคิดว่าควรมีการกำหนดกลุ่มผู้เข้าชมเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง

.....

.....

.....

8.2 ท่านคิดว่าควรมีการจัดผู้นำชมนิทรรศการให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ ได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....
.....
.....
.....

แบบสังเกต

แบบสังเกตพฤติกรรมผู้นำขมนิเทศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย

ผู้นำชม.....
 ผู้นำขมนิเทศการ เจ้าหน้าที่ประจำ อาสาสมัคร อื่นๆ.....
 ชื่อพิพิธภัณฑ์.....
 ขื่อนิเทศการ.....
 ประเภทของผู้เข้าชม.....จำนวน.....
 วัน/เดือน/ปี ..... ที่เข้าชม ช่วงเวลาสังเกต.....ถึง.....

1. การเตรียมการนำชม

.....
 .....

2. ขั้นตอนการนำชม

.....
 .....

3. สื่อที่ใช้ในการนำชม

.....
 .....

4. องค์กรความรู้ของนิเทศการที่นำชม

.....
 .....

5. พฤติกรรมทั่วไป

.....
 .....

6. เทคนิคพิเศษในการนำชมที่สร้างความน่าสนใจให้กับผู้เข้าชม

.....
 .....

7. ข้อเสนอแนะ

.....
 .....

.....
 .....

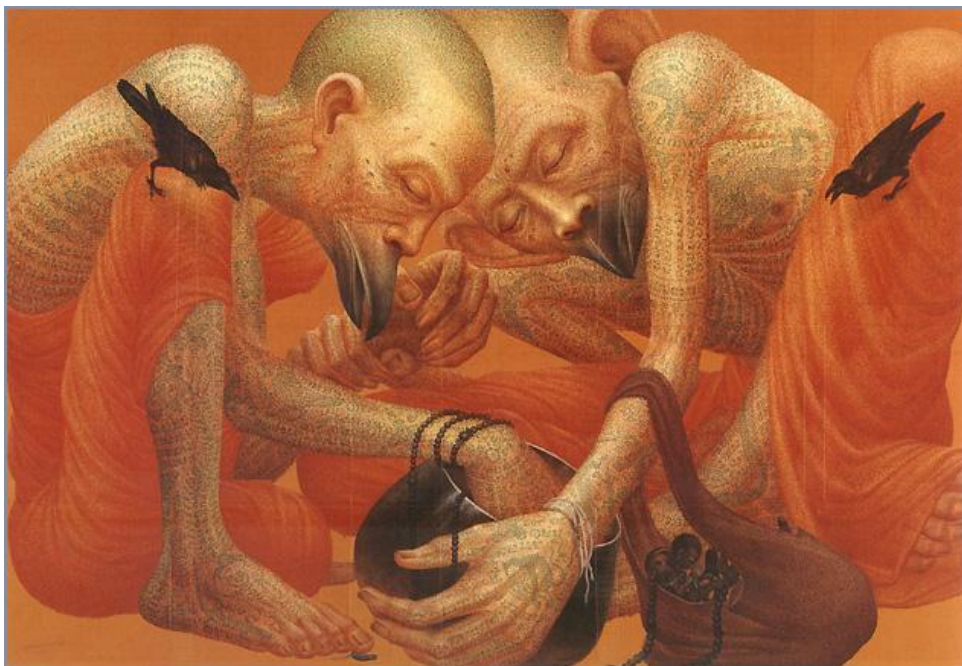
ตอนที่ 2 แบบประเมินผู้นำชมนิทรรศการ

เกณฑ์การให้คะแนน โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละข้อ

รายการพฤติกรรม	ความคิดเห็นของผู้วิจัย			หมายเหตุ
	ปรกฏ	ปรกฏบ้าง	ไม่ปรกฏ	
1.การเตรียมการนำชม				
1.1 ปลุกเร้าความสนใจ				
1.2 เหมาะสมกับเวลาและเนื้อหาของนิทรรศการ				
1.3 อธิบายที่มาและจุดประสงค์ของนิทรรศการ				
1.4 มีการวางแผนในการนำชมนิทรรศการ				
1.5 สามารถคาดการณ์กลุ่มผู้เข้าชม				
2. ขั้นตอนดำเนินการนำชม				
2.1 เนื้อหาการนำชมสอดคล้องกับความสนใจของผู้เข้าชม				
2.2 อธิบายเข้าใจง่ายและใช้ภาษาถูกต้อง				
2.3 มีการตัวอย่างประกอบที่เหมาะสมกับเนื้อหาและสัมพันธ์กับชีวิตจริง				
2.4 ใช้เทคนิคการตั้งคำถามหลาย ๆ แบบเพื่อให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น				
2.5 ให้ความสนใจผู้เข้าชมอย่างทั่วถึง				
2.6 เปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมซักถาม				
2.7 ใช้เทคนิคการนำชมที่เหมาะสมกับเนื้อหา				
2.8 สรุปได้กระชับ ตรงประเด็น				
3. การใช้สื่อและการสื่อสารในการนำชม				
3.1 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์อื่นๆ ประกอบการนำชม				
3.2 อธิบายเข้าใจง่าย ใช้ภาษาได้ถูกต้อง				
3.3 ใช้เทคนิคการนำชมที่เหมาะสมกับเนื้อหา				
3.4 มีความสามารถในการพูดปฏิเสธอย่างสุภาพและรักษาน้ำใจ				
4. องค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการ				
4.1 มีความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ				
4.2 มีความรู้ทางด้านศิลปะร่วมสมัย				
4.3 มีความรู้ทางด้านทัศนศิลป์				
4.4 มีความรู้ในนิทรรศการที่นำชม				
4.5 มีความรู้เกี่ยวกับบริบทของสังคม				
4.6 มีความรอบรู้ในข่าวสารของนิทรรศการ				

รายการพฤติกรรม	ความคิดเห็นของผู้วิจัย			หมายเหตุ
	ปรากฏ	ปรากฏบ้าง	ไม่ปรากฏ	
5. บุคลิกและพฤติกรรมของผู้นำชม				
5.1 มีอารมณ์ขัน นำชมด้วยความเป็นกันเอง				
5.2 การยอมรับความคิดเห็นของผู้เข้าชม				
5.3 แต่งกายสุภาพเรียบร้อย				
6. เทคนิคพิเศษในการนำชมที่สร้างความน่าสนใจให้กับผู้เข้าชม				
6.1 มีการเล่านิทาน ร้องเพลงหรือแสดงท่าทางประกอบการนำชม				

ชื่องาน: ภิกษุสันดานกา

เทคนิค: สีอะครีลิคบนผ้าจีวร

ขนาด: 200 x 290 ซม.

ศิลปิน: อนุพงษ์ จันทร

ชื่องาน : Dontknowa

เทคนิค : สีอะครีลิคบนผ้าใบ

ขนาด : 110 x 80 ซม.

ศิลปิน: ทวีศักดิ์ ศรีทองดี

ชื่องาน: City

เทคนิค: สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด: 110 x 120 ซม.

ศิลปิน: สรรณรงค์ สิงหเสนี

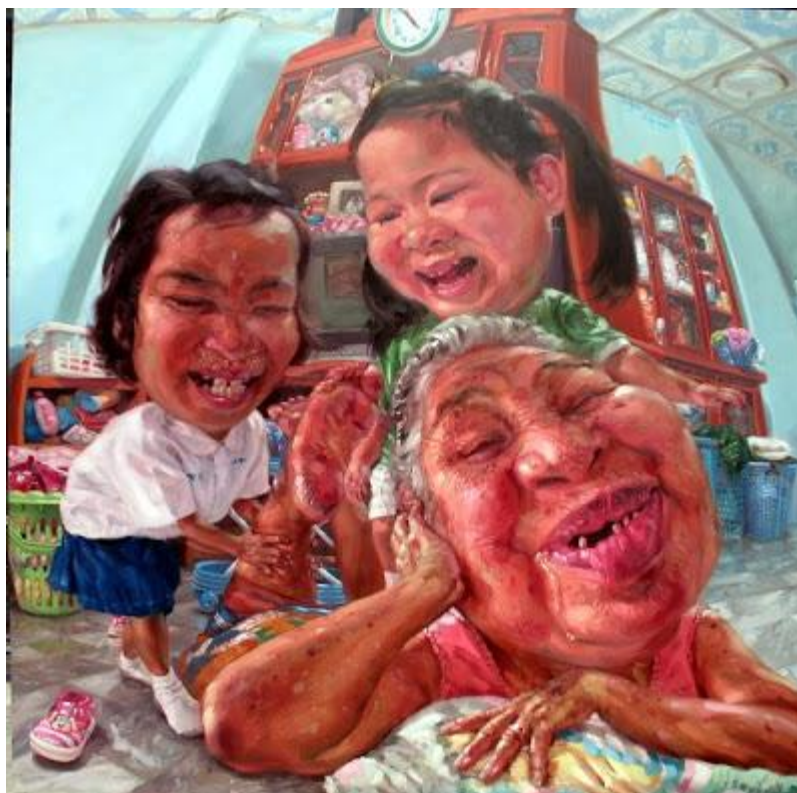

ชื่องาน: Movement

เทคนิค: สีน้ำ

ขนาด: 30 x 45 ซม.

ศิลปิน: จิรพัตร พิตรปรีชา

ชื่องาน: ปิ๊บให้ยาย

เทคนิค: สีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด: 200 x 200 ซม.

ศิลปิน: ลำพู กันเสนาะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

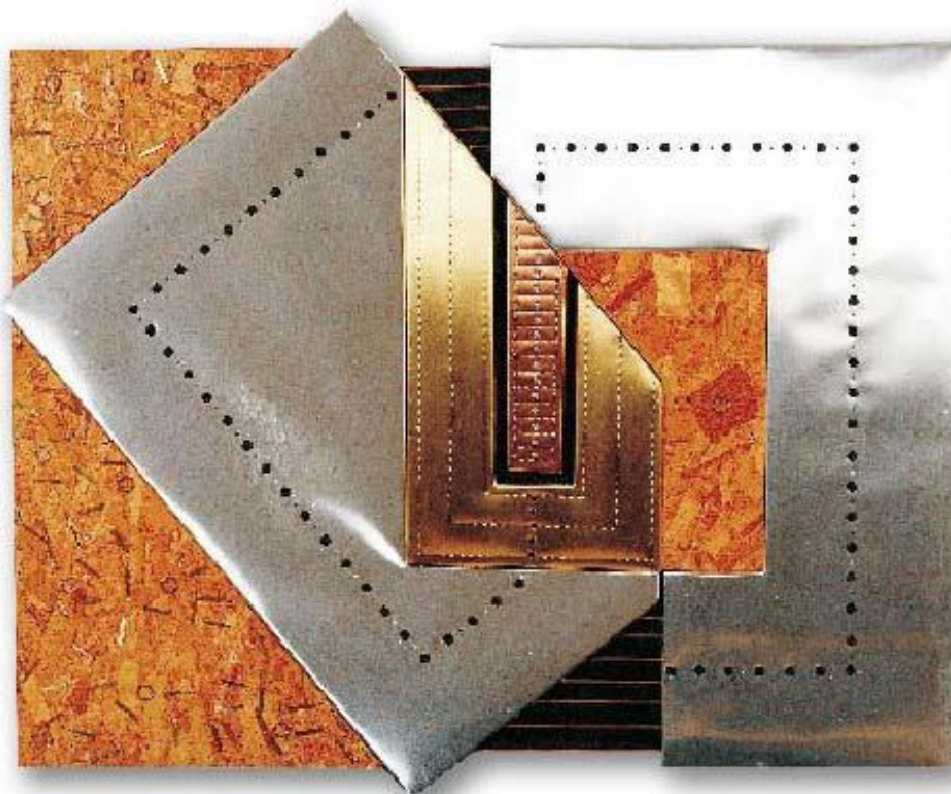

ชื่องาน: ความสัมพันธ์แห่งชีวิต

เทคนิค: แม่พิมพ์โลหะ

ขนาด : 120 x 80 ซม.

ศิลปิน: พัดชา แก้วทองตาล

ชื่องาน : การสะท้อน หมายเลข 10

เทคนิค : อะลูมิเนียม, ทองแดง, ทองเหลือง, ไม้อัด

ขนาด (ซม.) : 93.5 x 113.5 ซม.

ศิลปิน: เดชา วราชน

ชื่องาน: เสียงขลุ่ยทิพย์

เทคนิค: Bronze

ขนาด: 55 x 38 x 38 ซม.

ศิลปิน: เขียน ยิ้มศิริ

ชื่องาน: กายใต้วิญญาณสงสาร

เทคนิค: เรซินใส, เหล็ก, ทราย, หลอดไฟฟ้า

ขนาด: กว้าง 340 x ยาว 340 x สูง 350 ซม.

ศิลปิน: ชัชวาล อ่ำสมคิด

ภาพการนำชมนิทรรศการโดยฝ่ายการศึกษาของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ภาพการนำชมนิทรรศการโดยอาสาสมัครนำชมนิทรรศการ
ของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ภาพการนำชมนิทรรศการโดยฝ่ายการศึกษาของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ภาพการนำชมนิทรรศการโดยฝ่ายการศึกษาของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ภาพการนำชมนิทรรศการโดยเจ้าหน้าที่ของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

ผู้เข้าชมนิทรรศการที่หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ (workshop) ที่จัดขึ้นภายในนิทรรศการที่จัดแสดง

ภาพบรรยากาศห้องแสดงผลงานนิทรรศการ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

กลุ่มนักเรียนที่เข้าชมนิทรรศการที่หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

กลุ่มนักเรียนและชาวต่างชาติที่เข้าชมนิทรรศการที่หอศิลป์วัฒนธรรม
แห่งกรุงเทพมหานคร

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวภัทรสิริย์ สัตร์ตันวัฒนา เกิดวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2531 จังหวัดลพบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) สาขาวิชาจิตรกรรม ภาควิชาวิจิตรศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในปีการศึกษา 2554 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2555

